

สักทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal

ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2566

Vol.29 No.3 July - September 2023

GTHJ

สถาบัน
วิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2408 - 0845 (Print) ISSN 2651 - 1487 Online

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2566 Vol.29 No.3 July-September 2023

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ เผยแพร่แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

จัดพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญ์ พรหมภาสิต รักษาการแทนอธิการบดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกตพิงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉิมกานา ตันตีสันติสม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาติ ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์	เกษียณอายุราชการ
Dr.William James	Kasem Bundit University
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยรัตน์ บุนี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอบาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ เตชะ
อาจารย์ประภัศรา ห่อทอง
นายทวีช ปิ่นวิเศษ
นางสาวมริสา การะเวก

ผู้จัดทำและเผยแพร่	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
กำหนดออก	ปีละ 4 ฉบับ
	ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
	ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000

โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 1760

http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)

(<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2566 Vol.29 No.3 July-September 2023

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
ครูปฐมวัยกับการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย อนงค์นารถ ยิ้มช้าง, สุชนาภ ไชยวรรณ และบัณฑิตา อินสมบัติ Kindergarten Teachers and the Development of Decision-making Intelligence in Early Childhood Anongnat Yimchang, Suchanad Chaiwanna and Bantita Insombat.....	1
○ บทความวิจัย	
การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ธีรวัฒน์ ช่างสาน The Development of Learning Materials about Like Pa for Mathayomsuksa 2 Students Theerawat Changsan.....	16
การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง Developing A School Curriculum Management Manual Educational Innovation Area Eastern Special Economic Development Zone Wacharapatr Techawattanasiridumrong.....	25
แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย Guidelines for homestay development to promote tourism of Ban Prasat Community, Than Prasat Sub-District, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province Kittisak Klinmuenwai.....	40

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

พิมพ์พรลภัส ลักษณะวีเชียร

The Development of Learning Activities Using Social Media in Combination
with Brainstorming Techniques to Promote Media Literacy for First Year
Undergraduates Sukhothai College of Dramatic Arts Bunditpatanasilpa
Institute Students

Pimpornlapas Laksanawichian..... 56

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการ
คิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เดือนใจ คดดี, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ และทรงภพ ขุนมธุรส

The Development of a Literature Instructional Model Based on a Critical Theory
to Enhance the Critical Reflection Ability and Literature Instruction Design
Ability of Student Teachers

Tuenjai Kothdee, Chaiwat Sutthirat and Songphop Khunnathurot..... 73

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

พิศาล เครือลิต, ชำนาญ ปาณาวงษ์ และวารินทร์ แก้วอุไร

The Curriculum Development to Enhance Economical Life Characters on the
Sufficiency Economy Philosophy for Lower-secondary Students

Pisarn Khuaelit, Chamnan Panawong and Wareerat Kaewurai..... 91

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนรู้และการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ธนกร วัฒนवलสกุล, ธนานันต์ กุลไพบุตร และสำราญ กำจัดภัย	
Development of Mathematics Instructional Model Based on Flipped Classroom Approach with Cooperative Learning to Enhance Analytical Thinking Ability, Learning Achievement and Self-Regulation for Higher Vocational Certificate Students	
Thanaporn Wattananualsakul, Thananun Kunpaibutr and Sumran Gumjudpai.....	108
รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	
ไพวัน วงพะจัน, ไชยา ภาวะบุตร และธวัชชัย ไพไธล	
The Model of Academic Leadership Development of Teacher Employees in Savannakhet University Lao People's Democratic Republic	
Phayvanh Vongphachanh, Chaiya Pawabutra and Thawatchai Pailai.....	127
การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างผลผลิตทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัย สะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	
ลัดสะหมี พอนไซ, สำราญ กำจัดภัย และธนานันต์ กุลไพบุตร	
The Enrichment Curriculum Development to Enhance Digital Intelligence of Students at Savannakhet University Lao People's Democratic Republic	
Latsamy Phonesay, Sumran Gumjudpai and Thananun Kunpaibutr.....	144
การสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินใน สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย	
สุธิษา แก้วปู่ และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล	
A Study of Employee Experience Factors Among Cabin Crew of a Full-Service Airlines in Thailand	
Sutisa Kaewpoo and Chokechai Suveatwatanakul.....	161
การศึกษาองค์ประกอบความคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน ณัฐพรณ ภูมิฐาน และโชคชัย สุเวชวัฒนกุล	
A Study of Critical Thinking Factors of Aviation Business Employees	
Nuttapun Poomthan and Chokechai Suveatwatanakul.....	178

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

ครุฑา : การประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวละครครุฑในนวนิยายชุดหิมวันต์รัญจวน

บุษยมาส นวนงาม และภาคภูมิ สุขเจริญ

"Garuda" Assembling the identity of the Garuda character in the novel series

"Himawan Ranjuan"

Busayamas Nuanngam and Pakpoom Sookcharoen..... 194

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รติ ปิติจะ และธิตียา บงกชเพชร

Problem based Learning Management in the Context of COVID-19 Pandemic for
Developing Mathematical Connection Skills in Data Presentation Topic of
Grade 6 Students

Rati Pitija and Thitiya Bongkotphet..... 205

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ

วิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารของนักศึกษาระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1

อุทัยวรรณ บุญจันทร์ และสุรียา ชาปู

Development of Problem Based Learning Management to Promote Life Skills and
Careers in the Science for Electrical works Electronics and Communication
of First Year High Vocational Certificate Students

Authaiwan Boonchan and Suriya Chapoo..... 223

- คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มการส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....
- จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....
- ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....

บรรณาธิการแถลง

ในวารสารสักทอง มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ปีที่ 29 ฉบับที่ 3 นี้ ได้ภูมิใจนำเสนอบทความวิชาการ และบทความวิจัย ที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ โดยฉบับนี้ได้มุ่งเน้นนำเสนอด้านการศึกษาที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น ด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัย การพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเทคนิคที่แตกต่างกัน ทั้งในรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า ความฉลาดดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อ การสอนวรรณคดี การเล่นลิเกป่า รวมไปถึงการพัฒนาหลักสูตรและการบริหารการศึกษา เช่น การบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตามเนื้อหาในด้านวัฒนธรรมอย่างอัตลักษณ์ตัวละครครูท หรือ งานบริการและการท่องเที่ยว เช่น โฮมสเตย์ส่งเสริมการท่องเที่ยว งานบริการของพนักงานต้อนรับและบุคลากรธุรกิจการบิน ยังคงมีให้ศึกษาค้นคว้าเช่นเดียวกัน ทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้และระเบียบวิธีวิจัยที่ปรากฏในบทความต่างๆ นี้ จะเป็นส่วนเสริมสร้างการวิจัยของประเทศต่อไป

บรรณาธิการ

ครูปฐมวัยกับการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

Kindergarten Teachers and the Development of Decision-making Intelligence in Early Childhood

อนงค์นารถ ยิ้มช้าง*

Anongnat Yimchang

สุชานาฏ ไชยวรรณะ*

Suchanad chaiwanna

บันฑิตา อินสมบัติ**

Bantita Insombat

Received : January 23, 2022

Revised : June 15, 2022

Accepted : July 8, 2022

บทคัดย่อ

ความฉลาดในการตัดสินใจ เป็นหนึ่งในพื้นฐานของทักษะการคิดที่เด็กปฐมวัยทุกคนควรมี เนื่องจากเป็นความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดและเป็นประโยชน์มากที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหาโดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างคับขันหรือเกิดอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ การที่จะเลือกกระทำการได้อย่างรวดเร็วต้องมีความฉลาดในการตัดสินใจ ซึ่งความฉลาดในการตัดสินใจต้องอาศัยการพัฒนา ร่วมกับการทำงานของสมองหรือสมองส่วนหน้าที่เรียกกันว่า Executive Function (EF) ซึ่งเปรียบเสมือน CEO ของสมอง การส่งเสริมทักษะสมองจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย ตามแนวคิดทักษะสมอง EF เนื่องจากไม่สามารถเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติแต่ขึ้นอยู่กับ การฝึกฝนและส่งเสริมอย่างถูกวิธี ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความฉลาดในการตัดสินใจของเด็ก โดยการเน้นการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่าน ประสบการณ์ตรง การลงมือทำ และเหตุการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ Phenomenon based learning หรือที่เรียกว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จึงเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดีผ่าน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Lecturer of Early Childhood Education, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

e-mail: E-maury7925@hotmail.co.th

**อาจารย์ประจำสาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Lecturer in Educational Measurement and Evaluation Department, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

รูปแบบสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน คำนึงถึงหลักการ การบูรณาการที่ไม่เน้นเนื้อหาหรือการท่องจำเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความฉลาดในการตัดสินใจที่เน้นการพัฒนาจิตสำนึก ได้แก่ การรับรู้ การยอมรับ และการปฏิบัติด้วยความเต็มใจ รวมไปถึงสามารถประยุกต์ใช้ในแต่ละสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : ความฉลาด / การตัดสินใจ / เด็กปฐมวัย / สื่อและนวัตกรรม / ทักษะสมอง EF

ABSTRACT

Decision-making intelligence is one of the foundations of thinking skills every preschool child should possess. This is because it is the ability to choose the best and most beneficial option to take an action in the face of a particularly problematic situation, an emergency or an accident. To choose to act quickly requires decision-making intelligence. The decision-making intelligence must be developed in conjunction with the work of the brain or the frontal brain, known as the Executive Function (EF), which also refers as CEO of the brain. Enhancing brain skills is therefore essential in enhancing the decision-making intelligence of early childhood children under the EF Brain Skills concept, as it cannot occur naturally but depends on proper training and enhancing. Therefore, the management of learning experiences for early childhood is an important part in enhancing children's decision-making intelligence by emphasizing a variety of learning experiences which emphasizing on allowing children to learn through direct experience, take action, and events encountered in daily life. Thus, the Phenomenon-based learning experience is a method that can be used to develop the decision-making intelligence of early childhood through media and innovative technologies that are adapted to the changing today's World. It takes into account the principles and integration that do not focus on content or memorization to enable early childhood making smart decisions which focus on the development of consciousness, awareness, acceptance, and willingness to act, including being able to apply appropriately used in each situation.

Keywords : Intelligence / Decision / Early Childhood / Media and Innovation / EF Brain Skills

บทนำ

ในปัจจุบันเด็กปฐมวัยอยู่ในช่วงสังคมที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และเป็นยุคที่มีการขับเคลื่อนสังคมด้วยเทคโนโลยี Digital ที่พัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง ทำให้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ มีเข้ามาอย่างหลากหลายช่องทางหลายมิติ ดังนั้นเพื่อให้เด็กเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อภายใต้มิติแห่งความหลากหลาย

ด้านสื่อเทคโนโลยี และพัฒนาให้เด็กเป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 มาตรฐานที่ 10 ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เด็กวัยนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องของทักษะการคิด หรือทักษะในการตัดสินใจ โดยมีครูและ ผู้ปกครองเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเด็กอย่างมีคุณภาพ ผ่านการประสานความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม

ความฉลาดในการตัดสินใจ เป็นความสามารถในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหา โดยเฉพาะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างคับขันหรือในสถานการณ์ที่เป็นอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ การที่จะเลือกกระทำการได้อย่างรวดเร็วต้องมีความฉลาดในการตัดสินใจ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับทักษะทางสมอง ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด โดยเฉพาะสมองส่วนหน้าหรือที่เรียกกันว่า Executive Function (EF) ซึ่งเปรียบเสมือน CEO ของสมอง การส่งเสริมทักษะสมองจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การเสริมสร้างความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดทักษะสมอง EF จึงมีความสำคัญที่จะสร้างเกราะป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ของเด็กปฐมวัย ไม่ใช่เพียงอุบัติเหตุบนท้องถนน แต่ครอบคลุมถึงอุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดรอบตัวเด็ก ทั้งการถูกทิ้งในรถตู้ การถูกเพื่อนหรือรุ่นพี่กลั่นแกล้ง อุบัติเหตุทางน้ำ หรืออุบัติเหตุเมื่อต้องถูกทิ้งให้อยู่ตามลำพังในบ้าน ในสวนสาธารณะ ในโรงเรียน หรือในห้างสรรพสินค้า ฉะนั้นสถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การตัดสินใจ โดยการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น การคิดเป็น ความสามารถของสมองที่ประมวลข้อมูลที่ได้จากการรับรู้มาสร้างเป็นองค์ความรู้ในตน ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นได้ตั้งแต่วัยเรียน “กระบวนการคิด” จึงเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้น เช่นเดียวกับการศึกษาปฐมวัยซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดใน “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560” การสอนให้คิดเป็นวิธีแก้ปัญหาคือ เป็นกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กปฐมวัยคือการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ Learning by Doing รวมถึงต้องอาศัยสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เด็กต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เด็กสามารถซึมซับได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน Phenomenon based learning เป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับการพัฒนาทักษะสมอง EF เพื่อพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

ความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

การตัดสินใจ (Decision-making) ของเด็กปฐมวัยเป็นความสามารถในการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดระหว่างทางเลือกที่เป็นไปได้ (Serpil Pekdogan, 2016; Simons, 1997) ทั้งในสถานการณ์ปัญหาหรือสถานการณ์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย การตัดสินใจมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาเป็นความสามารถทางสมองที่เกี่ยวข้องกับการคิดเชิงเหตุผล Howard Gardner (2013) ได้อธิบายว่ามนุษย์มีสติปัญญาหรือความฉลาด (Intelligence) หลายด้านและแต่ละด้านมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกัน จึงกล่าวได้ว่าความสามารถในการตัดสินใจ (Decision-making Ability) เป็นความฉลาดหรือความสามารถทางสติปัญญาในการเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด และเกิดความเสียหายน้อยที่สุด เพื่อกระทำการสิ่ง

ใดสิ่งหนึ่งเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับโครงสร้างการทำงานของสมองตามแนวคิดทักษะทางสมอง ประกอบด้วยลักษณะการตัดสินใจ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การตัดสินใจอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ เป็นความสามารถในการเลือกที่จะพูดหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างเหมาะสมจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจนสามารถแสดงพฤติกรรมอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ (Raymond, L.C. & Sally J. Zepeda, 1999) 2) การตัดสินใจจากการวิเคราะห์ เป็นความสามารถในการตัดสินใจลงข้อสรุปจากข้อมูลหรือสภาพแวดล้อม (Janis E. Jacobs & Paul A. Klaczynski, 2002) รวมถึงการคาดการณ์เหตุการณ์โดยสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในขณะนั้น และ 3) การตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ เป็นความสามารถในการตัดสินใจที่จะหลีกเลี่ยงในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Miltenerberger, G.R. 2008; Himle, et al. 2004) โดยการหยุดการกระทำแก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำ หรือบอกผู้อื่นไม่ให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอันตรายเกิดขึ้นได้

สอดคล้องกับหลักการพัฒนาสมอง EF ของ Harnmethee, et al. (2018, Pp.42-48) ที่ได้จัดการความรู้และแยกแยะ Executive Function (EF) เป็น 9 ด้านโดยจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะ ได้แก่

กลุ่มทักษะพื้นฐาน

1. ความจำเพื่อใช้งาน (Working Memory) คือ ความสามารถของสมองที่ใช้ในการจำข้อมูล จัดระบบและหยิบใช้ข้อมูลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการได้รับประสบการณ์ต่างๆ ที่หลากหลายจะถูกเก็บรักษาอยู่ในสมอง working memory จะปลุกให้ข้อมูลเคลื่อนไหว แล้วเลือกข้อมูลขึ้นที่เหมาะสมนำมาออกมาใช้ ช่วยให้เรารู้จักข้อมูลได้หลายต่อหลายเรื่องในเวลาเดียวกัน

2. การยับยั้งคิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control) คือ ความสามารถที่เราใช้ในการควบคุมกลั่นกรองความคิดและแรงอยากต่าง ๆ จนเราสามารถต้านหรือยับยั้งสิ่งชั่วร้าย ความว้าวุ่น หรือนิสัยความเคยชินต่างๆ แล้วหยุดคิดก่อนที่จะทำ Inhibitory Control ทำให้เราสามารถคัดเลือก มีความจดจ่อรักษาระดับความใส่ใจ จัดลำดับความสำคัญ และกำกับการกระทำ

3. การยืดหยุ่นความคิด (Shifting Cognitive Flexibility) คือ ความสามารถที่จะ "เปลี่ยนเกียร์" ให้อยู่ในจังหวะที่เหมาะสม ปรับตัวเข้ากับข้อเรียกร้องของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นเวลาเปลี่ยนลำดับความสำคัญเปลี่ยน หรือเป้าหมายเปลี่ยน ช่วยให้เราสามารถปรับประยุกต์กติกาเดิมหรือที่คุ้นเคยไปใช้ในสถานการณ์ที่แตกต่าง

กลุ่มทักษะกำกับตนเอง

4. การใส่ใจจดจ่อ (Focus/Attention) คือ ความสามารถในการรักษาความตื่นตัว รักษาความสนใจให้อยู่ทิศทางที่ควร เพื่อให้ตนเองบรรลุสิ่งที่ต้องการจะทำให้สำเร็จด้วยความจดจ่อ มีสติรู้ตัวต่อเนื่องในระยะเวลาที่เหมาะสม ตามสมควรของวัยและความยากง่ายต่อภารกิจนั้น ๆ

5. การควบคุมอารมณ์ (Emotional Control) คือ ความสามารถในการจัดการอารมณ์ของตนเอง ตระหนักว่าตนเองกำลังอยู่ในภาวะอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร สามารถปรับสภาพอารมณ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และควบคุมการแสดงออกทั้งทางอารมณ์และพฤติกรรมได้เหมาะสม

6. การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) คือ ความสามารถในการตรวจสอบความรู้สึก ความคิด หรือการกระทำของตนเองทั้งในระหว่างการทำงาน หรือหลังจากทำงานเสร็จเพื่อให้มั่นใจว่าจะนำไปสู่ ผลดีต่อเป้าหมายที่วางไว้

กลุ่มทักษะปฏิบัติ

7. การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating) คือ ความสามารถในการคิดไตร่ตรอง ตัดสินใจ ทำสิ่งต่าง ๆ และนำไปสู่การลงมือปฏิบัติให้เกิดผล

8. การวางแผนและจัดการทำงานให้สำเร็จ (Planning and Organizing) คือ ความสามารถในการ ปฏิบัติที่เริ่มตั้งแต่ การวางแผนที่จะต้องนำส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ มาเชื่อมต่อกัน เช่น การตั้งเป้าหมาย การ เห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน การกำหนดกิจกรรม ฯลฯ เป็นการนำความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ในอนาคตมา ทำให้เป็นรูปธรรม วางเป้าหมายแล้วก็จัดวางขั้นตอนไว้ล่วงหน้ามีการจินตนาการ แล้วจัดทำเป็นแนวทางเพื่อ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

9. การมุ่งเป้าหมาย (Goal-Directed Persistence) คือ ความพากเพียรเพื่อบรรลุเป้าหมายและ จดจำข้อมูลนี้ไว้ในใจตลอดเวลาที่ทำงานตามแผนนั้นจนกว่าจะบรรลุ ซึ่งรวมถึงความใส่ใจในเรื่องเวลา (Sense of Time) กับความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง และติดตามความก้าวหน้าของเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ เมื่อตั้งใจและลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว จะมุ่งมั่น อดทนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะมียุบสรรคใดๆ ก็ พร้อมจะฝ่าฟันจนสำเร็จ

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะสมอง EF ผู้เขียนได้สังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะสมอง EF ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความฉลาดในการคิดตัดสินใจของเด็ก ดังนี้ 1) ความจำเพื่อใช้งาน 2) การยังคิดไตร่ตรอง 3) การยืดหยุ่นความคิด 4) การติดตามประเมินตนเอง และ 5) การริเริ่มและลงมือทำ

โดยผู้เขียนได้สังเคราะห์ทักษะสมอง EF และยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย เพื่อเชื่อมโยงไปที่ความฉลาดในการคิดตัดสินใจ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลำดับขั้นของการคิดและทักษะสมอง EF

ทักษะสมอง EF	เหตุการณ์	ความฉลาดในการตัดสินใจ
1) ความจำเพื่อใช้งาน	น้องต๋องกำลังนั่งซ้อนมอเตอร์ไซด์กลับบ้าน แต่นึกถึงสิ่งที่คุณครูสอนเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัย อย่างถูกวิธีและปลอดภัย น้องต๋องจึงนำหมวกนิรภัยมาสวมให้เรียบร้อยและจึงนั่งซ้อนมอเตอร์ไซด์กลับไป	- การตัดสินใจอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ
2) การยังคิดไตร่ตรอง	น้องตันข้าวตอกอยู่ในห้องน้ำ เปิดประตูไม่ออก จึงคิดหาวิธี โดยตะโกนเรียกคนที่อยู่ภายนอกให้มาช่วยเปิดประตูให้	- การตัดสินใจจากการวิเคราะห์

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ทักษะสมอง EF	เหตุการณ์	ความฉลาดในการตัดสินใจ
3) การยืดหยุ่นความคิด	น้องวิทย์กำลังเดินกลับบ้านกับผู้ปกครองแต่สะพานลอยที่ข้ามหน้าโรงเรียนชำรุดทำให้เดินข้ามไม่ได้ จึงคิดหาวิธีด้วยการเดินข้ามทางม้าลายตามกฎหมายจราจร	- การตัดสินใจจากการวิเคราะห์
4) การติดตามประเมินตนเอง	น้องแถมกำลังเดินเข้าซอยเพื่อกลับบ้าน แต่ข้างหน้ามีสุนัขตัวใหญ่ 3 ตัวยืนขวาง เด็กจึงตัดสินใจว่าหากเราเดินไปอาจจะถูกสุนัขกัดได้ ควรเลี่ยงไปเดินเส้นทางอื่นจะดีกว่า	- การตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์
5) การริเริ่มและลงมือทำ	น้องไนท์นั่งคาร์ซีททุกครั้งเมื่อเดินทางด้วยรถยนต์ เพราะคุณครูสอนมาว่าหากไม่นั่งบนคาร์ซีท เมื่อเกิดอุบัติเหตุอาจจะกระเด็นออกนอกรถได้	- การตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์

หลักการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ช่างคิด ช่างถาม ช่างสงสัย ช่างจดจำ และเป็นช่วงที่สติปัญญากำลังพัฒนาสูงสุด เด็กวัย 0-6 ปี ถือว่าเป็นวัยวิกฤต (critical age) ที่เซลล์สมองจะมีการขยายตัวและเจริญเติบโตมากที่สุด จึงจำเป็นต้องจัดกิจกรรมฝึกคิดเพื่อเป็นการกระตุ้นทางสติปัญญา การเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง จากประสบการณ์ตรงและส่งเสริมประสบการณ์ด้วยการใช้สื่อที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับทฤษฎีวงจรการเรียนรู้ จากประสบการณ์ของ Kolb (1984, pp.27-49) เรียกว่ากระบวนการเรียนรู้และการปรับตัวของบุคคล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนที่เป็นวงจรต่อเนื่องกัน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ปรากฏการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและรับรู้ประสบการณ์ต่างๆ เน้นการใช้ความรู้สึก และยึดถือสิ่งที่เกิดขึ้นจริงตามที่ตนเคยประสบในขณะนั้น

ขั้นที่ 2 การไตร่ตรอง เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนมุ่งที่จะสร้างความเข้าใจความหมายของประสบการณ์ที่ได้รับโดยการสังเกตอย่างรอบคอบเพื่อการไตร่ตรองพิจารณา

ขั้นที่ 3 การสรุปเป็นหลักการนามธรรม เป็นขั้นที่ผู้เรียนใช้เหตุผลและใช้ความคิดในการสรุปรวบยอดเป็นหลักการต่างๆ

ขั้นที่ 4 การทดลองปฏิบัติจริง เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนนำเอาความเข้าใจที่สรุปได้ในขั้นที่ 3 ไปทดลองปฏิบัติจริง เพื่อทดสอบว่าถูกต้องหรือขั้นตอนนี้เน้นที่การประยุกต์ใช้

จากทฤษฎี Kolb ชี้ให้เห็นว่า ผู้เรียนแต่ละคนจะเน้นในขั้นต่าง ๆ แตกต่างกัน ทำให้มีการใช้ขั้นต่างๆ ในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน บางคนเน้นขั้นที่ 1 บางคนเน้นขั้นที่ 2 บางคนเน้นขั้นที่ 3 และบางคนเน้นขั้นที่ 4 แนวความคิดจากทฤษฎีดังกล่าว Kolb ได้นำมาจำแนกผู้เรียนเป็น 4 แบบดังนี้

1. แบบคิดนอกกรอบ หรือ Divergers หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เป็นแบบที่ผู้เรียนมีความสามารถในการรับรู้ และการสร้างจินตนาการต่าง ๆ ขึ้นเอง สามารถไตร่ตรองจนมองเห็นภาพโดยรวม ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่ต้องการความคิดหลากหลาย เช่น การระดมสมอง

2. แบบดูดซึม หรือ Assimilators หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นความรู้ขั้นที่ 2 และขั้นที่ 3 เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนมีความสามารถในการสรุปหลักการหรือกฎเกณฑ์ ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้มักสนใจในหลักการที่เป็นนามธรรมมากกว่าแต่ไม่ชอบการลงมือปฏิบัติและมักไม่คำนึงถึงการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้

3. แบบคิดเอกลัทธิ หรือ Convergers หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นขั้นตอนการเรียนรู้ขั้นที่ 3 และการเรียนรู้ขั้นที่ 4 เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสามารถในการนำแนวคิดที่เป็นนามธรรมไปใช้ในการปฏิบัติ ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้สามารถสรุปวิธีที่ถูกต้องที่สุดเพียงวิธีเดียวที่จะสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาได้ ไม่ชอบใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหาแต่ใช้เหตุผล ชอบทำงานกับวัตถุมากกว่าทำงานกับคน มักมีความสนใจเฉพาะเจาะจงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมีความเชี่ยวชาญในสิ่งนั้น

4. แบบปรับปรุง หรือ Accommodators หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นขั้นตอนการเรียนรู้ขั้นที่ 4 และขั้นที่ 1 ผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบนี้จะชอบลงมือปฏิบัติ ชอบทดลอง และจะทำงานได้ดีในสถานการณ์ที่จะต้องใช้การปรับตัว มีแนวโน้มจะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่ตนนึกคิดขึ้นเองในลักษณะที่ชอบลองผิดลองถูก และทำงานร่วมกับผู้อื่น

สรุปการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย ควรสนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างของบุคคล มีทั้งการร่วมระดมสมองในการคิด การทดลอง การลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เด็กสามารถค้นพบวิธีคิด ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และทันเวลาที่ครูจึงต้องมีกระบวนการในการพัฒนาที่ตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กได้ดี อาทิเช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นต้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

ความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาได้อย่างรวดเร็วในช่วงที่เด็กอายุ 3-6 ปี โดยสามารถพัฒนาได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้หลายรูปแบบ ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน (Phenomenon based learning) เป็นอีกหนึ่งวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจเชิงนามธรรม เหมาะกับการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

Silander (2015) ให้ความหมายของ "ปรากฏการณ์" ว่าเป็นสิ่งที่ เป็นสภาพจริงของการสังเกต เป็นกรอบแนวคิดที่เป็นระบบของสิ่งที่ได้เรียนรู้ เป็นกรอบการเปรียบเทียบของสิ่งที่เรียนรู้ และเป็นแรงจูงใจสำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่เรียนรู้ ฉะนั้นการนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงแบบองค์รวมถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ โดยปรากฏการณ์ที่นำมาศึกษาจะต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ในบริบทที่แท้จริงของ

ผู้เรียน ซึ่งข้อมูลและทักษะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนจะได้รับจากการศึกษาโดยข้ามพรมแดนระหว่างวิชาต่าง ๆ ภายใต้บริบทที่เชื่อมโยงกัน

Symeonidis & Schwarz (2016) กล่าวว่า แนวคิดการใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่นำมาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ เป็นการทำให้ขอบเขตของการสอนแบบรายวิชาหายไปและนำไปสู่การสำรวจในเชิงสหวิทยาการของปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งการข้ามศาสตร์สามารถช่วยให้เห็นความเกี่ยวข้องและความเข้าใจของธรรมชาติของปรากฏการณ์จากมุมมองที่หลากหลาย เป็นไปไม่ได้ที่จะเข้าใจปรากฏการณ์โดยตรงได้อย่างครบถ้วนในทันที โดยการเข้าใจปรากฏการณ์นั้นใช้ความรู้สึกสัมผัสเป็นความซับซ้อนของกระบวนการเรียนรู้

Mahawijit (2560) กล่าวว่า เป็นการเรียนรู้ในกลุ่มพหุวิทยาแบบ Topical learning (Topic-based Learning) และ Thematic Learning (Theme-based Learning) ที่เน้นให้ผู้เรียนศึกษาหัวข้อหรือหัวเรื่องแบบองค์รวมมากกว่าแบ่งแยกเป็นรายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง และสร้างทักษะการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย มิติที่เกี่ยวข้องกัน 5 ประการ (Silander, 2015) ที่แสดงลักษณะสำคัญการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดนี้ ประกอบด้วย

1. ความเป็นองค์รวม (Holisticity) การเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Multi Disciplinary) ของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยไม่แบ่งเป็นรายวิชาเหมือนการจัดการศึกษาโดยทั่วไป ให้ความสำคัญกับการสำรวจผ่านปรากฏการณ์ที่เป็นระบบด้วยความเข้าใจในสถานการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง

2. สภาพจริง (Authenticity) การใช้วิธีการ เครื่องมือ และวัสดุที่จำเป็นในสถานการณ์ของโลกแห่งความเป็นจริง เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียนและที่มีความสำคัญกับชุมชน ทฤษฎีและข้อมูลมีคุณค่าโดยทันทีเมื่อได้ใช้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาชีพจากหลากหลายสาขาวิชาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแห่งการเรียนรู้ และผู้เรียนได้รับการส่งเสริมให้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการปฏิบัติด้วยความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริง สภาพแวดล้อม

ที่แท้จริงเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่แท้จริงมากกว่าในชั้นเรียนปกติ

3. บริบท (Contextuality) การเรียนรู้ปรากฏการณ์จากสิ่งที่เป็นระบบ ซึ่งมีความหมายในบริบทและฉากอย่างเป็นธรรมชาติ โดยปรากฏการณ์ไม่สามารถกำหนดไว้ล่วงหน้าได้ แต่ค่อนข้างไม่ชัดเจนและคลุมเครือเมื่อผู้เรียนได้สังเกตในบริบทที่กว้างขึ้นกว่าบริบทของตนเอง

4. การเรียนรู้แบบสืบเสาะโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Inquiry learning) ในการเรียนรู้ นั้นผู้เรียนตั้งคำถามของแต่ละคนด้วยตนเองและร่วมกันสร้างความรู้ในระหว่างกระบวนการเรียนรู้

5. กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการที่มุ่งมั่นในการพัฒนาสมมติฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการเรียนรู้ ภาระงานการเรียนรู้ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และให้แนวทางแก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ จนไปถึงการที่ผู้เรียนสามารถวางแผนกระบวนการ

เรียนรู้ โดยการสร้างภาระงานการเรียนรู้ของตนเองและใช้เครื่องมือต่างๆในการคิด ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างทันท่วงที

จะเห็นได้ว่ามิติทั้ง 5 ที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม นำไปสู่การออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงได้ โดยขั้นตอน/กระบวนการสอน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเลือกเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน (เหตุการณ์จากประสบการณ์เดิม / สถานการณ์จำลอง)

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดปัญหา/การตั้งคำถามกับเหตุการณ์

ขั้นที่ 3 ขั้นการค้นหาคำตอบ/เรียนรู้ร่วมกัน

-วางแผนกับเหตุการณ์

-สืบค้นข้อมูล/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆ

-เสนอวิธีการแก้ปัญหา ปัญหาเดียวอาจได้หลากหลายวิธี

ขั้นที่ 4 ขั้นการนำเสนอ

-นำเสนอวิธีการหรือคำตอบในรูปแบบของตนเอง

-ทดลองหรือลงมือปฏิบัติในคำตอบของตนเอง

-แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน เพื่อดูความเป็นไปได้ของคำตอบ

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล

- นำเสนอบทสรุปหรือวิธีการที่ตนเองคิดขึ้นจากสถานการณ์

- แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและดูความเป็นไปได้หรือแนวทางการตัดสินใจที่หลากหลาย

ตัวอย่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

เพื่อพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย

กระบวนการ		
ขั้นตอน	รายละเอียด / คำแนะนำ	สื่อที่ใช้
ขั้นที่ 1 ขั้นเลือกเหตุการณ์ ดูภาพบุคคลที่ขี้ขี้ (สวมหมวกนิรภัย/ไม่สวมหมวกนิรภัย)	1. เด็กสังเกตภาพ 2 ภาพ ระหว่างคนขี่ขี่สวมหมวกนิรภัย กับคนขี่ขี่ที่ไม่สวมหมวกนิรภัย 2. เด็กสังเกตภาพอุบัติเหตุที่เกิดจากการไม่สวมหมวกนิรภัย	1. ภาพ คนขี่ขี่สวมหมวกนิรภัย 2. ภาพ คนขี่ขี่ไม่สวมหมวกนิรภัย 3. ภาพอุบัติเหตุ

กระบวนการ		
ขั้นตอน	รายละเอียด / คำแนะนำ	สื่อที่ใช้
ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเพื่อกำหนดปัญหา/คำถาม และร่วมกันสนทนา	- ขั้นตอนการสวมหมวกนิรภัยที่ถูกต้องมีอะไรบ้าง ใครสามารถออกมาสาธิตขั้นตอนการสวมหมวกนิรภัยหน้าชั้นเรียนบ้างคะ (ขออาสาสมัครเพื่อสาธิต) โดยให้เด็กสังเกตการสวมหมวกนิรภัยของเพื่อนว่าเป็นการสวมหมวกนิรภัยที่ถูกต้องหรือไม่ และชมเชยเพื่อนด้วยการปรบมือ จากนั้นให้เด็กที่อยากลองสวมหมวกนิรภัย ออกมาลองใส่ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้เด็กๆ เกิดความชื่นชอบในการสวมหมวกนิรภัย	1. หมวกนิรภัยของจริง
	2. เด็กและครูร่วมกันกำหนดปัญหาหรือข้อสรุปที่อยากรู้ โดยครูเป็นผู้จัดบันทึกในประเด็น ดังนี้ - เด็กๆ สนใจอยากศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการสวมหมวกนิรภัย และอุบัติเหตุที่เกิดจากการไม่สวมหมวกนิรภัยในเรื่องใดบ้างคะ(เช่น หมวกนิรภัยมีประโยชน์อย่างไร) การเลือกหมวกนิรภัยที่ถูกต้องมีอะไรบ้าง 3. วิธีการสวมหมวกนิรภัยที่ถูกต้อง 4. ก่อนจะนั่งรถมอเตอร์ไซด์ เราควรมีวิธีคิดและตัดสินใจอย่างไรบ้าง เพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ	
ขั้นที่ 3 ขั้นค้นหาคำตอบ ใช้กิจกรรมระดมความคิดเพื่อใช้ในการหาข้อมูล	กิจกรรมการทดลอง “ปล่อยรถตกเขา” 1. เด็กสังเกตอุปกรณ์ในการทดลอง ได้แก่ หุ่นจำลองคนสวมหมวกนิรภัย และคนไม่สวมหมวกนิรภัย , ภูเขาจำลอง , ถาดรองน้ำ , สีผสมอาหารสีแดง , น้ำ 2. แบ่งกลุ่ม 5-6 คน ต่อกลุ่ม เพื่อทดลอง การขี่มอเตอร์ไซด์ลงจากภูเขา 3. เทสีผสมอาหาร ลงในน้ำ คนให้เข้ากัน จากนั้นเทน้ำสีแดงลงถาด และวางภูเขาตรงกลางถาด 4. เริ่มการทดลอง โดยให้เด็กแต่ละกลุ่มลองปล่อยหุ่นจำลองคนสวมหมวกนิรภัย และคนไม่สวมหมวกนิรภัยลงจากเขา แล้วสังเกตความแตกต่าง ซึ่งเด็กๆ จะเห็นว่าหุ่นที่สวมหมวกนิรภัยเมื่อตกลงจากเขาสีแดงจะ เลอะที่หมวกเท่านั้น ส่วนหุ่นที่ไม่สวมหมวกนิรภัยจะเลอะสีแดงทั้งศีรษะ	อุปกรณ์การทดลอง “ปล่อยรถตกเขา” ได้แก่ - หุ่นจำลองคนสวมหมวกนิรภัย และคนไม่สวมหมวกนิรภัย - ภูเขาจำลอง - ถาดรองน้ำ - สีผสมอาหารสีแดง - น้ำ

กระบวนการ		
ขั้นตอน	รายละเอียด / คำแนะนำ	สื่อที่ใช้
	5. เด็กแต่ละกลุ่มสนทนาและสรุปการทดลอง โดยคุณครูช่วยอธิบายผลการทดลอง เพื่อเปรียบเทียบคนที่เกิดอุบัติเหตุว่า คนที่สวมหมวกนิรภัยจะเกิดอันตรายได้น้อยกว่าคนที่ไม่สวมหมวกนิรภัย	
ขั้นที่ 4 ขั้นการนำเสนอจากการสืบค้น	1. ครูให้แต่ละเด็กแต่ละคน/กลุ่ม บันทึกข้อมูล คำตอบที่ตนเองได้ไปทำกิจกรรม หรือสืบค้นมา ได้แก่ - วาดภาพผลสรุปจากการทดลอง “ปล่อยรถตกเขา” ระหว่างหุ่นจำลองคนสวมหมวกนิรภัย และคนไม่สวมหมวกนิรภัยลงจากเขา ว่ามีลักษณะเหมือนหรือต่างกันอย่างไร 2. เด็กแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มนำเสนอกิจกรรมที่ได้สืบค้น โดยการเล่าเรื่องเกี่ยวกับแหล่งข้อมูล/กิจกรรมที่ได้ไปสืบค้นวิธีการบันทึก และผลที่ได้จากการสืบค้น	
ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปสรุปจากคำถามที่ตั้งไว้ และทำแผนภาพสรุปความรู้ร่วมกัน	1. เด็กและครูร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับในรูปแบบแผนภูมิภาพ (Mind Mapping) - ความสำคัญและประโยชน์ของการสวมหมวกนิรภัยมีอะไรบ้าง - วิธีการสวมหมวกนิรภัยอย่างถูกต้องมีกี่วิธี 2. เด็กเล่นเกมการศึกษาเรียงลำดับขั้นตอนการสวมหมวกนิรภัย และตรวจสอบความถูกต้อง	- กระดาษปรีฟ สำหรับเขียนแผนภูมิภาพ - เกมเรียงลำดับภาพ

เห็นได้ว่าบทบาทของครูปฐมวัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเริ่มต้นด้วยการเลือกเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน จากนั้นเด็กและครูร่วมกันกำหนดปัญหา/การตั้งคำถามกับเหตุการณ์ เริ่มการค้นหาคำตอบ/เรียนรู้ร่วมกัน แล้วนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ ขั้นสุดท้ายคือ ร่วมกันสรุปและประเมินผล การประเมินเปรียบเสมือนกับเครื่องมือในการวิเคราะห์ตนเองของผู้เรียน ซึ่งคุณครูสามารถสังเกต รับฟัง การนำเสนอ และการประเมินของเด็กๆ เพื่อดูว่าเด็กสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองหรือไม่ รวมถึงสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้หรือไม่ เป็นการตัดสินใจที่ดีไหม จากนั้นคุณครูสามารถแนะนำ และเชื่อมโยงให้เด็กเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ โดยอาจจะให้เด็กเรียนรู้เพิ่มเติมจากกิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติตามสถานการณ์ การใช้สถานการณ์จำลอง หรือการใช้สื่อเทคโนโลยีมาเชื่อมโยงกับความเป็นจริงของแต่ละสถานการณ์ที่ต้องการให้เด็กเรียนรู้ อาทิ อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการไม่นั่งคาร์ซีทของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

ภาพที่ 1 การจำลองเมื่อเด็กติดอยู่ในรถ ควรทำอย่างไร

https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_1542014

ภาพที่ 2 วิทยากรมาให้ความรู้เรื่องการหนีไฟในโรงเรียนอนุบาล พร้อมให้เด็กทดลองวิธีการดับไฟอย่างถูกวิธี

<https://www.facebook.com/bankunnu/photos/pcb.4397980173608483/4397969433609557>

นอกจากนี้ สิ่งที่ควรคำนึงถึงในเรื่อง บทบาทของครูปฐมวัยกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐานนั้น ไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่เด็ก แต่เป็นการช่วยพาเด็กนักเรียนให้มุ่งไปสู่เป้าหมาย ครูปฐมวัยจำเป็นต้องเข้าใจและศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆ ร่วมกับเด็กนักเรียน สอนถึงวิธีตั้งคำถาม ซึ่งจะนำไปสู่ความน่าสนใจและเป็นโอกาสในการค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

สรุป

ความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้และดำเนินชีวิต ซึ่งการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยนั้น เด็กต้องมีทักษะสมอง EF ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความจำเพื่อใช้งาน การยั้งคิดไตร่ตรอง การยืดหยุ่นความคิด การติดตามประเมินตนเอง การริเริ่มและลงมือทำ โดยครูปฐมวัย

เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ประสบการณ์เป็นฐาน 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเลือกเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดปัญหา/การตั้งคำถามกับเหตุการณ์ ขั้นที่ 3 ขั้นการค้นหาคำตอบ/เรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 4 ขั้นการนำเสนอ และขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล

ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยผ่านกระบวนการการจัดประสบการณ์โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีส่วนพัฒนาทักษะสมอง EF ของเด็กและส่งผลให้เด็กเกิดความฉลาดในการตัดสินใจทั้งสามด้าน ได้แก่ การตัดสินใจอย่างรวดเร็วเป็นธรรมชาติ เด็กจะแสดงออกโดยการเลือกที่จะพูดหรือทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างเหมาะสมจากการเรียนรู้ การตัดสินใจจากการวิเคราะห์ เด็กจะแสดงออกโดยการตัดสินใจลงข้อสรุปจากข้อมูลหรือสภาพแวดล้อมรวมถึงการคาดเดาเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสมและ สุดท้ายการตัดสินใจหลีกเลี่ยงสถานการณ์ เด็กจะแสดงออกถึงการตัดสินใจหลีกเลี่ยงสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัยโดยการหยุดกระทำแก้ไขเปลี่ยนแปลงการกระทำที่ก่อให้เกิดอันตรายได้อย่างเหมาะสม การสร้างความฉลาดในการตัดสินใจของเด็กปฐมวัยจะส่งผลในระยะยาวทำให้เด็กสามารถ เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ และนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัยและทันต่อสถานการณ์ทั้งสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ รวมถึงส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

References

- Barth, R.P. (1992). Child sexual abuse prevention: Research review and recommendations. *Social Work Research and Abstracts*, 28(4), 6-15.
- Center on the Developing Child. (2015). *Activities Guide : Enhancing and Practicing Executive Function Skills with Children from Infancy to Adolescence*. [Online]. Available : <https://developingchild.harvard.edu> [2022, Mach 1].
- Gardner, H. (2013). *Frequently asked questions—Multiple intelligences and related educational topics*. [Online]. Available : https://www.wtc.ie/images/pdf/Multiple_Intelligence/mi15.pdf [2022, Mach 22].
- Himle, M.B. Miltenberger, R.G., Flessner, C. & Gatheridge, B. (2004). Teaching Safety Skills to Children to prevent gun Play. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 37(1), 1-9.
- Jackson, K. & Caffarella, R.S. (1994). *Experiential learning: a new approach*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Janis E. Jacobs & Paul A. Klaczynski. (2002). The development of judgment and Decision-making During Childhood and Adolescence. *Current Directions in Psychological Science*, 11(4), 145-149.
- Kolb, D.A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs, NJ : Prentice Hall.

- Kolb, D.A., Rubin, I.M. & Osland, J. (1991). **Individual and organizational learning**
Organizational Behavior: an experiential approach, New Jersey, Prentice Hall, 58-60.
- Worapipat, K. (2012). **Problem-based learning**. [Online]. Available :
https://www.mediathailand.org/2012/05/blog-post_9778.html [2022, Mach 22].
[In Thai]
- Mattila, P. & Silander, P. (2015). **How to create the school of the future: revolutionary thinking and design from Finland**. Finland : Multprint, Oulu.
- Miltenberger, G.R. (2008). Teaching Safety Skills to Children: Prevention of Firearm Injury as an Exemplar of Best Practice in Assessment, Training, and Generalization of Safety Skill. **Teaching Safety Skills to Children**, 1(1), 30-36.
- Ministry of Education, Royal Thai Government. (2017). **Early Childhood Curriculum B.E. 2560 (A.D.2017)**. The Federation of Savings and Credit Cooperatives of Bangkok Limited Printing Press, Bangkok. [In Thai]
- Newby, Northridge, Rooney, Norrie, Dargiel. (1999). **Comparison of the short-term effects of candoxatril, an orally activenneutral endopeptidase inhibitor, and frusemide in the treatment of patients with chronic heart failure**. NCBINational Center for Biotechnology.
- Mahawijit, P. (2017). **Phenomena Learning from Finland**. Bangkok : Bookscape. [In Thai]
- Chaichaowarat, R. (2022). **Phenomenon-Based Learning**. [Online]. Available :
<https://thepotential.org/knowledge/phenomenon-based-learning/> [2022, April 11].
[In Thai]
- Raymond, L.C. & Sally J. Zepeda. (1999). Decision-making Assessment : Improving Principal Performance. **International Journal Management**, 13(1), 6-13. [In Thai]
- Silander, P. (2015). **Phenomenon-based learning**. [Online]. Available :
<http://www.phenomenaleducation.info/phenomenon-based-learning.html>
[2022, April 5].
- Harnmethee, S., Pitaksinsuk, T. & Aramritthi, P. (2018). **Handbook for Developing Brain Skills (EF Executive Functions) for Early Childhood Teachers**. Bangkok :
Ek Pimthai Co., Ltd. [In Thai]
- Symeonidis, V. & Schwarz, J.F. (2016). Phenomenon-based teaching and learning through the pedagogical lenses of phenomenology: The recent curriculum reform in Finland. **Forum OSwiatowe**, 28(2), 31-47. [In Thai]

Tissington, S. (2019). Learning with and through phenomena: An explainer on phenomenon-based learning. <http://www.explaineronphenomenon-basedlearning.info.html> [2022, April 17]. [In Thai]

การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Learning Materials about Like Pa for Mathayomsuksa 2 Students

ธีรวัฒน์ ช่างสาน*

Theerawat Changsan

Received : April 14, 2022

Revised : June 30, 2022

Accepted : July 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่ากับก่อนเรียน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและ พัฒนา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เอกสารประกอบการ เรียนการเล่นลิเกป่า คู่มือการใช้เอกสารประกอบการเรียน แผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน ผลการวิจัยพบว่าได้นวัตกรรมเอกสารประกอบการเรียนการเล่นลิเกป่าที่มีองค์ประกอบครบตามโครงสร้างของนวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 เล่ม คือ เล่มที่ 1 ความรู้เบื้องต้นการเล่นลิเกป่า เล่มที่ 2 เกริ่นนำก่อนการเล่นลิเกป่า เล่มที่ 3 การแสดงชุดแขกแดง ภาพรวมทั้ง 3 เล่มอยู่ในระดับมากที่สุด คุณภาพคู่มือมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าควรมีการพัฒนาวัตกรรมการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาวัฒนธรรมเพื่อเป็นการถ่ายทอดและ รักษาความเป็นเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ : เอกสารประกอบการเรียน / การเล่นลิเกป่า

*อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Lecturer at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

e-mail: teerawat_cha@nstru.ac.th

ABSTRACT

The research objectives were to 1) develop learning materials about the Southern Thai folk musical theater (Like Pa) for Mathayomsuksa 2, 2) compare the students' learning achievement from their pre-test and posttest, and 3) investigate students' satisfaction with the learning materials. This research is research and development, the informants were cultural experts and Mathayomsuksa 2 students. The research instruments consisted of the course materials about Like Pa, a learning manual for using the course materials, learning management plans, achievement tests, and the satisfaction survey. The results revealed that the researcher could develop a learning material about Like Pa with three completed innovative educational components for three volumes. Volume 1: Basic Knowledge of Like Pa, Volume 2: Conceptual introductory to play Like Pa, and Volume 3: A performance of a folk Thai musical theater: Khaek Daeng. The experts rated the overall quality of the three volumes at the highest level. Moreover, the students' overall satisfaction was ranked at a high level. The results suggested that educators and experts should develop educational innovations regarding local wisdom and culture to inherit and maintain the uniqueness of Thai wisdom and culture.

Keywords : Course Material / Thai Folk Musical Theater (Like Pa)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวัตกรรมการศึกษา (Educational Innovation) คือการนำสิ่งใหม่ๆ เป็นความคิด วิธีการหรือการกระทำ สิ่งประดิษฐ์ขึ้นทั้งที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น (Gulprasert, 2019) โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี ที่ผ่านการทดลองวิจัยจนเชื่อถือได้นำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนแบบใหม่ๆ ที่ผู้เรียนมีแนวโน้มในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ตามแนวปรัชญาสมัยใหม่ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เอกสารประกอบการเรียนการเล่นลิเกป่าจึงเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่น่าสนใจในรูปแบบหนึ่ง

ลิเกป่า เป็นศิลปะการละเล่นพื้นเมืองของทางภาคใต้ที่นิยมในอดีต ในแถบฝั่งทะเลตะวันตก ได้แก่ ตรัง พังงา กระบี่ การละเล่นชนิดนี้มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น ลิเกบก ลิเกรามะนา โดยสันนิษฐานว่ามาจากการเรียกตามชื่อเครื่องดนตรีที่ใช้กลองรามะนาเป็นหลักในการแสดง บางแห่งเรียกลิเกแขกแดง บางแห่งเรียกลิเกบก การละเล่นชนิดนี้มีทั้ง การร้องเพลง การเดินท่าทางประกอบจังหวะดนตรี ใช้ผู้แสดงไม่มากตัว ประกอบด้วยแขกแดง ยาหยี เจ้าเมือง และเสนาแต่ปัจจุบันการละเล่นชนิดนี้กำลังเสื่อมความนิยม อันเป็นผลจากการรับวัฒนธรรมทางตะวันตกอย่างผิวเผิน การเปลี่ยนแปลงของระบบความเชื่อระหว่างคนกับสิ่งแวดล้อม (Tinanon, 2000, pp.85-89) การเปลี่ยนแปลงที่อ้างนี้ทำให้สภาพของงานศิลปะพื้นบ้านหลายๆ แขนงรวมทั้งการเล่นลิเกป่าเริ่มหมดความนิยมโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน

แนวทางการอนุรักษ์การเล่นพื้นบ้านตามที (Changsan, 2013, pp.76-88) ได้กล่าวถึงการอนุรักษ์สาระสำคัญ คือ เนื้อเรื่อง องค์ประกอบของการแสดง และศิลปินซึ่งปัจจุบันในจังหวัดนครศรีธรรมราชเหลือเพียงคนเดียว จึงเห็นควรให้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปินเยาวชนในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจ ด้วยการนำเอาองค์ความรู้เรื่องการเล่นลิเกป่ามาพัฒนาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาเอกสารประกอบการเรียนเพื่อให้เกิดคุณค่าสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนของเยาวชน ทั้งยังได้ส่งเสริมแนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการเล่นลิเกป่าอีกทางหนึ่งด้วย

การวิจัยครั้งนี้จึงมีประโยชน์ต่อการจัดการจัดการเรียนการสอนสำหรับเยาวชนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า คาดการณ์เป็นเบื้องต้นว่าจะได้รวบรวมองค์ความรู้การเล่นลิเกป่าในชุมชน พร้อมทั้งได้เอกสารประกอบการเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมสำหรับใช้เป็นนวัตกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก ทั้งได้พัฒนากระแสดความคิดของนักเรียนให้มีความรักศิลปะการเล่นลิเกป่าซึ่งเป็นการเล่นของท้องถิ่นในเชิงอนุรักษ์ และสืบทอดอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่ากับก่อนเรียน
3. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า

สมมุติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนการเล่นลิเกป่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน
 ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มศิลปินลิเกป่าในชุมชนกลุ่มแม่บ้านวังฆ้อง อำเภोजุฬารักษ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 ท่าน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถเรื่องนวัตกรรมทางการศึกษา เอกสารประกอบการเรียน เป็นนักวิชาการในสถานศึกษา มีประสบการณ์เป็นที่ยอมรับสามารถตรวจสอบนวัตกรรมทางการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน ปรับแก้เพื่อความสมบูรณ์ของนวัตกรรมให้มีความพร้อมสำหรับใช้พัฒนานักเรียนในสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน และประชากร เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวน 71 ห้องเรียน รวม 1,073 คน ของโรงเรียนมัธยมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ขั้นตอนในการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลชุมชน จากเอกสาร ตำรา หนังสือ การวิจัย แนวคิดทฤษฎี และเก็บ ข้อมูลภาคสนามจากศิลปินลูกโป่งกลุ่มแม่บ้านวังฆ้อง อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ศึกษาวิธีการเล่น องค์ประกอบ ขั้นตอนการแสดง และการร้องโดยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม(Non Participant Observation) การสัมภาษณ์ เป็นทางการ (Formal Interview) แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) แบบไม่มีโครงสร้าง

2. การพัฒนา (Development:) พัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลูกโป่ง สำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 เล่ม คือ ความรู้พื้นฐานการเล่นลูกโป่ง เกริ่นนำก่อนการเล่นลูกโป่ง และการ แสดงชุดแขกแดง พัฒนาคู่มือการใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลูกโป่ง โดยนำเนื้อหาจากเอกสาร ประกอบการเรียน จัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้จำนวน 14 แผนการเรียนรู้ ใช้แนวการเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้หลักการหลักทฤษฎีเทคนิคและวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของ (Ra-ngubtook, 1999, pp.83-138; Munkham, 2006, pp.50-78)

3. การตรวจสอบประสิทธิภาพ นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อดูความเหมาะสมของเอกสาร ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบของเอกสารประกอบการเรียน ด้านการนำเสนอกระบวนการ เรียนรู้ ด้านการประเมินผล และภาพรวมของนวัตกรรม ตรวจสอบคุณภาพของเอกสารประกอบการเรียน ด้วยวิธีการใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าน้ำหนัก คะแนนเฉลี่ยโดยรวมของ ความพึงพอใจ (Srisa-ad, 2002, p.112)

4. การทดลองใช้นวัตกรรม ทดลองใช้กับกลุ่มทดลองรายบุคคล ทดลองกลุ่มย่อย และทดลอง ภาคสนาม ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 67.78/62.22 ครั้งที่ 2 เท่ากับ 71.85/70.00 และครั้งที่3 เท่ากับ 83.72/82.77 ซึ่งตรงตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

5. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเอกสารของ (Phatthiyathani, 2003, pp.73-79) และการวิจัยเบื้องต้นของ (Srisa-ad, 2002, pp.81-96) จากนั้นวิเคราะห์สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การ เรียนรู้สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ การเรียนรู้ ออกข้อสอบ 30 ข้อ เสนอแบบทดสอบต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดประสงค์การเรียนรู้พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Tryout) กับนักเรียน 15 คน ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเรื่องนี้มาแล้ว นำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า ความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และค่าอำนาจจำแนก (B) อยู่ระหว่าง 0.20-1.00 ผลปรากฏข้อสอบมีค่า ระดับความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.47-0.76 และค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.32-0.84 นำข้อสอบทั้งหมดหาค่า ความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KRR-20 ของ คูเตอร์-ริชาร์ดสัน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 แล้วพิมพ์เป็น ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

6. สร้างแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert) (Saiyod & Saiyod, 1999, p.98) และกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายระดับความพึงพอใจของนักเรียน ได้สร้างแบบวัดความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและเคยเรียนเรื่องนี้มาแล้ว นำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ พบว่าแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน มีค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค เท่ากับ 0.88 จากนั้นนำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิธีการเล่นลิเกป่า องค์ประกอบ ขั้นตอนการแสดง การร้องลิเกป่าโดยการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ศิลปินลิเกป่ากลุ่มแม่บ้านวังซ้อง อำเภोजุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

2. จัดทำเอกสารประกอบการเรียน คู่มือการใช้เอกสารประกอบการเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้ นำไปใช้ตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถเรื่องเอกสารประกอบการเรียนและนักวิชาการสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ และปรับปรุงเอกสารดังกล่าว ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

3. สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของการเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบจำนวน 30 ข้อ มีค่า IOC ในช่วง 0.33-1.00 มีค่าความยากง่าย p ในช่วง 0.47-0.76 ค่าอำนาจจำแนก (B) ในช่วง 0.32-0.84 และมีค่าความเชื่อมั่น (KR-20) 0.94

4. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ จำนวน 15 ข้อ มีค่า IOC ในช่วง 0.33-1.00

5. หาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน โดยการทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการทดลองรายบุคคล ทดลองกลุ่มย่อยและทดลองภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่า E_1/E_2

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการดังนี้

ประชากรในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำนวน 1,073 คน จำนวน 71 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยขั้นตอนนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช จำนวน 21 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสารประกอบการเรียน 2) คู่มือการใช้เอกสารประกอบการเรียน 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังโดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Randomized One Pretest-Posttest Design) ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน กับก่อนเรียนโดยใช้สถิติทดสอบ t-test (Dependent Sampler)
2. วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.1 ผลการพัฒนานวัตกรรมเอกสารประกอบการเรียนลิเกป่า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พัฒนาทั้ง 3 เล่ม คือ เล่มที่ 1 ความรู้เบื้องต้นการเล่นลิเกป่า มีจุดประสงค์การเรียนรู้คือ สามารถอธิบายความหมายของลิเกป่าได้ถูกต้อง บอกประวัติของลิเกป่าได้ถูกต้อง เข้าใจแจ่มแจ้งองค์ประกอบของการเล่นลิเกป่าได้ถูกต้อง มีความรู้เข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติการเล่นลิเกป่าได้ถูกต้อง เห็นคุณค่าของการเล่นลิเกป่า และบอกโอกาสในการเล่นลิเกป่าได้ถูกต้อง สาระการเรียนรู้มี ความหมายของลิเกป่า ประวัติของลิเกป่า องค์ประกอบของการเล่นลิเกป่า ธรรมเนียมปฏิบัติของการเล่นลิเกป่า คุณค่าของการเล่นลิเกป่า และโอกาสในการแสดง สรุปคำถามทบทวน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และส่วนอ้างอิง เล่มที่ 2 เกริ่นนำก่อนการเล่นลิเกป่า จุดประสงค์การเรียนรู้มีความรู้เข้าใจธรรมเนียมปฏิบัติก่อนการแสดงเป็นเรื่องราวของลิเกป่า เข้าใจบทไหว้ครู สามารถร้องและร้องรับได้ถูกต้องตามทำนองและจังหวะ เข้าใจบทบอกเรื่องสามารถร้องและร้องรับได้อย่างถูกต้องตามทำนองและจังหวะ เข้าใจการออกแขกและสามารถร้องและร้องรับได้อย่างถูกต้องตามทำนองและจังหวะ และเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในการแสดงมหรสพพื้นบ้านและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างมีความสุข สาระการเรียนรู้ มีไหมโรง บทไหว้ครู บทบอกเรื่อง และการออกแขก สรุป คำถามทบทวน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และส่วนอ้างอิง เล่มที่ 3 การแสดงชุดแขกแดง จุดประสงค์การเรียนรู้มีความรู้มีความเข้าใจ สามารถร้องบทและเจรจาประกอบการแสดงละครเรื่องแขกแดงได้ถูกต้อง เข้าใจบทละครสามารถร้องและรับฉากเสนา ฉากเปิดตัวเจ้าเมือง ฉากแขกแดง ฉากเปิดตัวสร้อยยาหยี ฉากลงเรือ ฉากถึงเมืองโอโปลา และรับบทส่งครูได้ถูกต้อง สาระสำคัญ คือฉากที่ 1 เสนาออกตรวจบ้านตรวจเมือง ฉากที่ 2 เปิดตัวเจ้าเมือง

ฉากที่ 3 แยกแดงว่าบท ฉากที่ 4 เปิดตัวสร้อยยาหยี ฉากที่ 5 ลงเรือ ฉากที่ 6 ถึงเมืองโอโปลา และฉากที่ 7 ส่งครู สรุปรูป คำถามทบทวน แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน และส่วนอ้างอิง

1.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการพบว่าเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 และคู่มือการใช้เอกสารประกอบการเรียนลิเกป่า พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.88 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.26

1.3 ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่า โดยทดลอง จึงเห็นว่าข้อคำถามแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

2. ผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน เรื่องการเล่นลิเกป่า พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.42

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความรู้การเล่นลิเกป่าของกลุ่มศิลปินในจังหวัดนครศรีธรรมราช นำมาพัฒนาเป็นนวัตกรรมการศึกษาการเล่นลิเกป่าสำหรับเยาวชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์ความรู้ที่ได้คือ ความหมาย ประวัติของลิเกป่า องค์ประกอบการแสดง ธรรมเนียมปฏิบัติของการเล่นลิเกป่า คุณค่า โอกาสในการแสดง โหมโรง บทไหว้ครู บทบอกเรื่อง การออกแขก ฉากที่ 1 เสนาออกตรวจบ้านตรวจเมือง ฉากที่ 2 เปิดตัวเจ้าเมือง ฉากที่ 3 แยกแดงว่าบท ฉากที่ 4 เปิดตัวสร้อยยาหยี ฉากที่ 5 ลงเรือ ฉากที่ 6 ถึงเมืองโอโปลา และฉากที่ 7 ส่งครู เนื้อหาที่ได้เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม สืบสานข้อมูลการละเล่นลิเกป่าไว้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Horadal (2019) อ้างว่าธรรมชาติของเด็กปฐมวัยมีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ชอบสำรวจ ทดลอง สามารถซึมซับและเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งประสบการณ์ที่ดีในวัยนี้จะช่วยหล่อหลอมให้เด็กมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การปลูกฝังและสร้างเสริมให้เด็กมีความรักและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้าง และถ่ายทอดสืบต่อกันมาจะช่วยให้มีการปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งเท่ากับเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ในสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีหลายประเภท หลายลักษณะ การสอดแทรก ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก สามารถทำได้ในทุกกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งที่ครูเป็นผู้จัดกิจกรรมเอง หรือเชิญครูภูมิปัญญามาร่วมจัดกิจกรรมกับเด็ก หากครูและผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เด็กจะค่อยๆ ซึมซับและเกิดความรัก ความหวงแหน และมีความภาคภูมิใจ ในท้องถิ่นของตน และที่สำคัญจะคงความเป็นไทยให้คงอยู่คู่กับประเทศสืบไป

2. ผลการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าสำหรับใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 3 เล่ม คือ เล่มที่ 1 ความรู้พื้นฐานการเล่นลิเกป่า เล่มที่ 2 เกรียนก่อนการเล่นลิเกป่า และเล่มที่ 3 การแสดงชุดแยกแดง มีผลการ

วิเคราะห์ความเหมาะสมของนวัตกรรมมีความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.69 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.48 ผลการหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียน พบว่า มีประสิทธิภาพ 88.72/82.77 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และเมื่อทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน เรื่องการเล่นลิเกป่า พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนมีความเข้าใจเอกสารประกอบการเรียน สอดคล้องกับที่ Melanon (2012) ได้พัฒนานวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ พบว่า 1) ประสิทธิภาพของนวัตกรรมทางการสอนนาฏศิลป์ เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์เท่ากับ 81.92/91.36 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้สำหรับดัชนีประสิทธิผลของนวัตกรรมทางการสอนนาฏศิลป์ เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ ที่สร้างขึ้นมีค่าเท่ากับ 0.7230 แสดงว่า หลังจากใช้นวัตกรรมทางการสอน นักศึกษามีคะแนนเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 72.30 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร และสาขาวิชานาฏดุริยางคศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่เรียนโดย นวัตกรรมการสอนวิชานาฏศิลป์เรื่องนาฏลีลานาฏยศัพท์ พบว่ามีคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ.05 3) นักศึกษาที่เรียนโดยวิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน มีทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ใช้นวัตกรรมการสอนโดยรวมและรายเพลงทุกเพลง สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานร้อยละ80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องการเล่นลิเกป่าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากเอกสารประกอบการเรียนที่จัดทำขึ้นสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเล่นลิเกป่าให้แก่แก่นักเรียน ผลวิจัยนี้สอดคล้องกับที่ Chatavee (2018) อ้างผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่องอิฐมอญโดยใช้การสอนแบบสะเต็ม เพื่อศึกษาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่มีอยู่ในภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการทำอิฐมอญ โดยใช้การสอนแบบสะเต็มศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านป่าเหมือด พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน เรื่องอิฐมอญ โดยใช้การสอนแบบสะเต็มศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ในภาพรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ประสพการณ์การทำงานวิจัยครั้งนี้ถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาด้านนาฏศิลป์ เพราะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในวงการศึกษา นอกจากจะสร้างประโยชน์สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพแล้ว ยังสามารถทำให้เยาวชนได้ช่วยการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยผ่านทางการกระบวนการศึกษาในสถานศึกษาหลักสูตรเพิ่มเติมได้ด้วย

2. สาระสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเอกสารประกอบการเรียนในงานวิจัยนี้ข้อมูลที่สามารถนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการแสดงการเล่นลิเกป่าได้ทั้งเรื่อง ซึ่งหากเยาวชนศึกษาอย่างจริงจังจะสามารถสืบทอดการเล่นลิเกป่าในชุมชนไว้ได้อย่างยั่งยืนซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ในเชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำเอาองค์ความรู้ในชุมชนเรื่องอื่น ๆ มาพัฒนาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น โนรา หนังตะลุง การร้องเพลงกล่อมเด็ก การสวดพระมาลัย เพราะองค์ความรู้ที่มีในชุมชนที่กล่าวนี้ เป็นมรดกที่สร้างความบันเทิง มีความรู้แฝงสามารถนำมาพัฒนาเชิงความคิด คุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดกับผู้เรียนได้ นอกจากนี้การพัฒนาทุกเรื่องที่กำลังกล่าวทว่าเป็นภูมิปัญญาที่ดีในการอนุรักษ์ไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรม พร้อมกันนี้หลักสูตรดังกล่าวจะสามารถส่งเสริมในเชิงอนุรักษ์ได้อย่างดี และมีการสืบสานในตัวเยาวชนอย่างยั่งยืน

References

- Chatavetee, T. (2018). **Result of Using the Coursebook about Brick Making based on Stem Education for Prathomsuksa Six Students in Ban Pa Muad School, Sansai district, Chiang Mai Province.** Master's thesis, Chiang Mai Rajabhat University. [In Thai]
- Changsan, T. (2013, January-June). Guidelines for Conserving and Developing Likae Paa in Nakhon Si Thammarat Province. **Journal of Yala Rajabhat University**, 8(1), 76-88. [In Thai]
- Gulprasert, J. (2019). **Educational innovation.** [Online]. Available : <https://www.thaipost.net/main/detail/32641> [2021, December 5]. [In Thai]
- Horadal, A. (2019, April-June). Local Wisdom and Young Children Development. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 25(2), 1-11. [In Thai]
- Melanon, N. (2012, January-June). A development of teaching innovation for classical performing arts on Nataleela-natayasap. **Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University**, 4(1), 76-97. [In Thai]
- Munkham, S. (2006). **Strategies for teaching creative thinking.** Bangkok : Parbpim. [In Thai]
- Phatthiyathani, S. (2003). **Educational Measurement.** (4 th ed.). Kalasin : Prasan. [In Thai]
- Ra-ngubtook, W. (1999). **A student-centered lesson plan.** (2 nd ed.). Bangkok : Thanaporn. [In Thai]
- Srisa-ad, B. (2002). **Preliminary research.** (7 th ed.). Bangkok : Suviriyasan. [In Thai]
- Saiyod, L. & Saiyod, A. (1999). **Research statistics.** Bangkok : Suviriyasan. [In Thai]
- Tinanon, N. (2000). **Thai Folk Art.** Bankok : Faculty of Fine and Applied Arts Teaching Book Publishing Project, Srinakharinwirot University. [In Thai]

การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
Developing A School Curriculum Management Manual Educational Innovation
Area Eastern Special Economic Development Zone
วัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง*
Wacharapatr Techawattanasiridumrong

Received : February 28, 2022

Revised : June 30, 2022

Accepted : July 8, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา 2) พัฒนาและประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และ 3) ศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จาก 5 โรงเรียน จำนวน 459 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 65 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบประเมินคุณภาพของคู่มือ และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาศภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และการนิเทศงานวิชาการ 2) ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาและ กิจกรรม 3) ขั้นตอนวิธีการ 4) สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ และ 5) การวัดและประเมินผล ส่วนความเหมาะสมของคู่มือ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50

คำสำคัญ : คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตร / พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา /

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Lecturer in Curriculum and Instruction in Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat

University e-mail: ananxisu163@gmail.com

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the condition of curricula management of schools in educational innovation areas; 2) to develop and verify the appropriateness of curriculum management manuals of schools in educational innovation areas; and 3) to study the satisfaction in using the curriculum management manuals of schools in educational innovation areas. School of Education Innovation Area the population used in the research were teachers and educational personnel. Under the Office of Secondary Education Service Area, Chon Buri, Rayong from 5 schools, totals 459 people. The sample used in the research was 65 teachers, obtained by systematic random selection. The research instruments were 1) questionnaire 2) manual quality assessment form and 3) satisfaction assessment form. The statistics used to analyze the data were mean and standard deviation. The results of the study were as follows: 1) The results of a study on the condition of curricula management of schools in educational innovation areas Overall, it's at a high level. In order of the aspects with the highest average to the lowest mean, i.e. academic planning course administration teaching management teaching media arrangement Teaching and Evaluation and academic supervision 2) The results of the development of the curriculum management manual of schools in educational innovation areas consisted of 5 components: 1) instructions for using the manual 2) content and activities 3) algorithms 4) media, materials and equipment and 5) Measurement and evaluation section suitability of the manual Overall, it is appropriate at a high level. The mean was 4.43, the standard deviation was 0.29. 3) The satisfaction assessment of the curriculum management manual of schools in educational innovation areas found that the overall level was at a high level. The mean is 4.53 and the standard deviation is 0.50.

Keywords : Course Management Manual / Educational Innovation Area / Eastern Special Economic Development Zone

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาคือรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 261 กำหนดให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระเพื่อดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องใน

การปฏิรูปการศึกษาซึ่งปัจจุบันคือ “คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา” ได้ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา จำนวน 7 ประเด็น การปฏิรูปการศึกษาซึ่งหนึ่งในประเด็นที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาคือ ประเด็นที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ได้กำหนดให้มี “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน พื้นที่และมีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ (Office of the Basic Education Commission, 2019, p.9)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือพื้นที่การศึกษาที่ได้รับการประกาศตามพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 ให้เป็นพื้นที่สำหรับการทดลองนวัตกรรมการศึกษา โดยให้อำนาจแก่สถานศึกษาในการบริหารงานได้อย่างอิสระและจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยมีหน่วยงานส่วนกลางให้การสนับสนุนทั้งในด้านทรัพยากรและกลไกการหนุนเสริมแก่โรงเรียนในพื้นที่อย่างเหมาะสมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของพื้นที่ (Jitchuan Suangkhwatin & Chumpong, 2019, pp.11-12) โดยมีหลักการสำคัญดังนี้ 1) กระจายอำนาจให้โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษาต่าง ๆ มีอิสระในการบริหารจัดการหลักสูตร บุคลากรและการจัดการเรียนการสอนได้เองให้โรงเรียนและพื้นที่สร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นได้โดยยังสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่สำคัญ 2) เป็นพื้นที่สำหรับทดลองนวัตกรรมการศึกษาแบบใหม่ตามแนวทางการจัดทำพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังนี้ (2.1) ใช้หลักสูตรสร้างทักษะศตวรรษที่ 21 ตามบริบทพื้นที่ (2.2) จัดหาสื่อการสอนรูปแบบใหม่ (2.3) สร้างภาคีร่วมพัฒนาบุคลากรในพื้นที่ (2.4) การสอบและการประเมินผลต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนา และ(2.5) การบริหารจัดการช่วยลดภาระโรงเรียน

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกตั้งอยู่ในยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดของภูมิภาคอาเซียนสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศจีนและอินเดีย ที่มีประชากรจำนวนมากและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลประชาชาติ (GDP) ของภูมิภาคเอเชียและประเทศแถบแปซิฟิก คิดเป็น 1 ใน 3 ของมูลค่า GDP ของโลก นอกจากนี้ 3 จังหวัด ภาคตะวันออก (จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง) ยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนและความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ ประกอบด้วยท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง ท่าเรืออุตสาหกรรมมาตูปู ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง (มอเตอร์เวย์) รถไฟฟ้ารางคู่ และสนามบินอู่ตะเภา มีเมืองพัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก รวมทั้งยังมีพื้นที่เพียงพอสำหรับรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจึงสามารถพัฒนาต่อยอดสู่การเป็น “ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก” (Eastern Economic Corridor: EEC) เพื่อให้เป็นพื้นที่เศรษฐกิจชั้นนำของเอเชียที่จะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้งการยกระดับคุณภาพชีวิตและรายได้ของประชาชน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017, p.18)

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัดการ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดและประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (Chamchoi, 2018, p.16)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบการบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาและมุ่งพัฒนาประเด็นดังนี้ 1) หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ผู้เรียนเกิดเครียด ผู้เรียนเรียนเอะ ผู้เรียนไม่มีความสุขในการเรียนรู้และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงและกระบวนการเรียนรู้ 2) การผลิตและพัฒนาครู พบว่า ครูผู้สอนไม่ครบชั้นเรียน ครูผู้สอนสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ภาระงานสอนของครูผู้สอนเอะ ครูผู้สอนขาดขวัญและกำลังใจ 3) การทดสอบ การประเมิน การประกันคุณภาพและการพัฒนามาตรฐานการศึกษา พบว่า การประเมิน ซึ่งครูผู้สอนไม่นำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนมาเป็นตัวชี้วัดหลักในการเลื่อนวิทยฐานะและพิจารณาความดีความชอบ ระบบการศึกษาต่อในแต่ละระดับ ความสามารถเลื่อนชั้นได้ทั้งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ระบบรับตรงหรือการเก็บหน่วยกิตในขณะที่ยังไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การประเมินไม่ตอบใจทียในเรืองของการวัดด้านความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด (Ministry of Education, 2017, p.36)

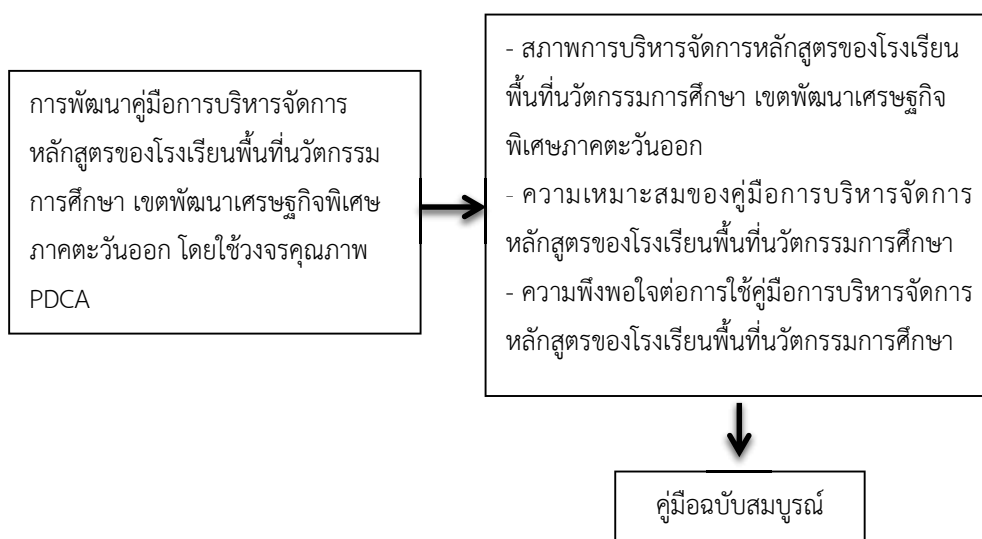
จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวประกอบกับการบริหารจัดการหลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอนเป็นงานที่สำคัญและเป็นหัวใจในการขับเคลื่อนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการหลักสูตรของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2. เพื่อพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ปีการศึกษา 2564 จาก 5 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จำนวน 459 คน ได้แก่ โรงเรียนสุนทรภู่พิทย โรงเรียนบ้านค่าย โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา โรงเรียนระยองวิทยาคมปากน้ำ และโรงเรียนวังจันทร์วิทยา

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

2.1 กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 65 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบมีระบบ (Systematic Random Sampling) คือ การหาช่วงของการสุ่มคำนวณจากขนาดประชากรหารด้วยขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ $459 \div 65 = 7$ หมายถึง จัดเรียงโดยคละรายชื่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยเรียงลำดับที่ 1-459 หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการเลือกสุ่มทุกๆ ลำดับที่ 7 จนครบ 65 คน เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสอบถามข้อมูลเชิงลึก (Office of the Basic Education Commission, 2019)

2.2 กลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน จาก 5 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 5 คน โรงเรียนละ 1 คน ได้มาโดยการเลือกกลุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

1.2 สร้างแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และ 6) ด้านการนิเทศงานวิชาการ รวม 30 ข้อ

1.3 นำแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2. แบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

2.2 สร้างแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert) จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านรูปแบบของคู่มือ 3) ด้านการใช้ภาษา 4) ด้านการออกแบบ 5) ด้านรูปเล่ม 6) ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ และ 7) ด้านความเป็นไปได้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

2.3 นำแบบประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

3. แบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านรูปเล่ม 2) ด้านเนื้อหาของคู่มือ และ 3) ด้านการนำไปใช้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

3.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินคุณภาพ พบว่า มีค่า IOC เท่ากับ 1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Plan)

1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 นำแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 65 คน

1.3 นำผลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาวิเคราะห์ผล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ต่อไป

2. ขั้นการปฏิบัติ (Do)

2.1 พัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังนี้

2.1.1 กำหนดองค์ประกอบของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาและกิจกรรม 3) ขั้นตอนวิธีการ 4) สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ และ 5) การวัดและประเมินผล โดยแต่ละองค์ประกอบจะมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน

2.1.2 นำคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสมด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

3. ขั้นการติดตามประเมินผล (Check)

ผู้วิจัยนำคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ไปให้กลุ่มตัวอย่างทดลองใช้คู่มือฯ ได้แก่ ครูผู้สอน จาก 5 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 5 คน หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

4. ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act)

ผู้วิจัยทำการปรับปรุงคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่นำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และแบบ ประเมินความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

2. ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่

2.1 ผลการสอบถามสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัย นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของ โรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผู้วิจัยนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.25	0.57	มาก
2. ด้านการบริหารหลักสูตร	4.21	1.19	มาก
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.19	0.61	มาก
4. ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน	4.19	0.54	มาก
5. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน	4.12	0.59	มาก
6. ด้านการนิเทศงานวิชาการ	4.05	0.58	มาก
รวม	4.17	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านกานิทศงานวิชาการ ตามลำดับ

ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ มีประเด็นที่นำมาเสนอดังนี้

1. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง”

2. ครูบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “โรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น”

3. ครูบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “โรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ควรมีการพัฒนาสมรรถนะเฉพาะของผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก”

2. ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษามีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหา/กิจกรรม 3) ขั้นตอนวิธีการ 4) สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ และ 5) การวัดและประเมินผล ส่วนผลการประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา	4.24	0.53	มาก
2. ด้านรูปแบบของคู่มือ	4.42	0.35	มาก
3. ด้านการใช้ภาษา	4.46	0.33	มาก
4. ด้านการออกแบบ	4.58	0.41	มากที่สุด
5. ด้านรูปเล่ม	4.29	0.47	มาก
6. ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้	4.50	0.35	มากที่สุด
7. ด้านความเป็นไปได้	4.49	0.31	มาก
รวม	4.43	0.29	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินคุณภาพความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับคือ ด้านการออกแบบ ด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ ด้านความเป็นไปได้ ด้านการใช้ภาษา ด้านรูปแบบของคู่มือ ด้านรูปเล่ม และด้านเนื้อหา ตามลำดับ

ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ มีประเด็นที่นำมาเสนอดังนี้

1. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “ด้านความเป็นไปได้ โรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนทุกคนได้รับรู้ตามแนวทางของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน
2. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “ด้านรูปเล่ม ควรจัดวางลำดับเนื้อหาให้มีความสอดคล้องและทำให้รูปเล่มกระชับกว่านี้”
3. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่า “ด้านเนื้อหา ควรใส่เนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกว่านี้ เพราะเวลานำไปใช้ครูผู้สอนของแต่ละโรงเรียนมีบริบทด้านความรู้ความเข้าใจที่ต่างกันและโรงเรียนในพื้นที่ก็มีบริบทที่แตกต่างกันออกไป”
3. ผลการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1. ด้านรูปเล่ม	4.46	0.32	มาก
2. ด้านเนื้อหาของคู่มือ	4.56	0.33	มาก
3. ด้านการนำไปใช้	4.56	0.40	มาก
รวม	4.53	0.50	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับคือ ด้านการนำไปใช้ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านรูปเล่ม ตามลำดับ

ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ มีประเด็นที่นำมาเสนอดังนี้

1. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่าคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วนๆ และเหมาะสมกับระยะเวลา

2. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักรู้ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ให้เกิดความชัดเจนในนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด

3. ครูผู้สอนบางส่วนให้ข้อเสนอแนะว่าคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ควรนำไปใช้ในการขยายผลในแนวทางปฏิบัติกับโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอื่น ๆ ให้เป็นทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ เนื่องจากโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีการวางแผนงานวิชาการเป็นไปตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับแผนงานวิชาการของโรงเรียนที่เขียนไว้ในแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน จึงทำให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mekdee & Siputta (2022, pp.160-173) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก ได้ข้อค้นพบว่า 1) สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา และ 2) แนวทางบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า มีแนวทางสำคัญประกอบด้วย ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง ด้านการใช้หลักสูตรสถานศึกษา 4 แนวทาง ด้านการประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษา 4 แนวทาง และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3 แนวทาง ส่วนงานวิจัยของ Janpanya, Promta & Suikraduang (2020, pp.41-48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาสารคาม ได้ข้อค้นพบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาสารคาม ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ PHD FIT Model : Plan (การวางแผน) Human (ความพร้อมของบุคลากร) Do (การทำหลักสูตร) Formation (การสร้างรูปแบบการใช้หลักสูตร) Implement (การดำเนินการจัดการเรียนรู้) และ Test (ตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล) และ 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาสารคาม ตามรูปแบบ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 ผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.42 ผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจึงจะส่งผลให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้และส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phosai (2021, pp.22-31) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการหลักสูตรการเรียนรู้อิงสถานการณ์วิกฤติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เขต 9 : กรณีศึกษาสถานการณ์โควิด 19 ได้ข้อค้นพบว่า

1) ประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก 2) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ระดับสูงในทิศทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้อิงสถานการณ์ และ 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการหลักสูตรการเรียนรู้อิงสถานการณ์ คือควรทำการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงและอาจใช้เครื่องมือการจัดการคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) การจัดการด้วยวงจรเดมมิง (PDCA) เข้ามาดำเนินการ

2. ผลการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า คู่มือฯ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ 2) เนื้อหาและกิจกรรม 3) ขั้นตอนวิธีการ 4) สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ และ 5) การวัดและประเมินผล ส่วนความเหมาะสมของคู่มือฯ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการออกแบบ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีการออกแบบหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นไปตาม กระบวนการและขั้นตอนที่วางแผนไว้ในแผนงานวิชาการของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการนำไปสู่การปฏิบัติและส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Samathi, Uttayotha & Khampan (2018, pp.149-165) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการบริหารจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมหลักสูตร อาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) ของโรงเรียนสวเมยวิทยาคม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ข้อค้นพบว่า 1) องค์ประกอบของคู่มือมีองค์ประกอบ ได้แก่ ตอนที่ 1 แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา ตอนที่ 2 แนวทางการจัดโครงสร้างหลักสูตร ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนการสอน และ 2) ประสิทธิภาพของคู่มือมีเนื้อหาเข้าใจง่ายเนื้อหาสาระเหมาะสมครอบคลุม สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งอธิบาย บทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของครูผู้สอน นักเรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน สำหรับเครื่องมือและแบบฟอร์ม มีการจัดทำรายละเอียดเป็นขั้นตอนเหมาะแก่การนำไปใช้งานเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการตาม บริบทในสถานศึกษา ส่วนงานวิจัยของ Putkum (2021, pp.243-259) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ได้ข้อค้นพบว่า หลักสูตรที่สถานศึกษานำมาใช้ในการเรียนการสอนควรเป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อเป็นเช่นนี้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงต้องเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นจุดมุ่งหมายของแต่ละสาระเท่านั้นที่สถานศึกษาสามารถกำหนดได้เอง โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรกลุ่มสนทนาเห็นว่าควรเป็นแบบเดียวกันกับเนื้อหาของหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ส่วนรายละเอียดของแต่ละสาระสถานศึกษาจะต้องปรับให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Khanom, Pechruang & Jaroensook (2021, pp.166-178) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือครูในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้ข้อค้นพบว่า ผลการพัฒนาคู่มือครูมีองค์ประกอบของคู่มือ ดังนี้ บทที่ 1 บทนำ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ เนื้อหาของคู่มือ บทที่ 2 คำชี้แจงในการใช้คู่มือ บทที่ 3 ด้านผู้เรียน บทที่ 4 ด้านหลักสูตรและการสอน และดัชนีความสอดคล้องทุกองค์ประกอบมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พบว่า ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 รายการ คือ ด้านเนื้อหาของคู่มือและด้านการนำไปใช้ เนื่องจากครูผู้สอนมีความพึงพอใจด้านเนื้อหาของคู่มือเพราะสามารถทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้นหลังได้รับการพัฒนาตามกระบวนการของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ส่วนด้านการนำไปใช้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจเพราะสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานศึกษาของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Janpanya, Promta & Suikraduang (2020, pp.41-48) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มหาสารคาม ได้ข้อค้นพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการเพื่อจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนระดับมากและมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรให้ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจึงจะส่งผลให้ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้และส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Techawattanasiridumrong (2021, p.2) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือหลักสูตรโรงเรียนนวัตกรรมการศึกษาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ได้ข้อค้นพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อคู่มือหลักสูตรโรงเรียนนวัตกรรมการศึกษาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีข้อค้นพบจากประเด็นที่โรงเรียนมีผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้ที่สนใจจะนำประเด็นนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานวิชาการของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้
2. ผลจากข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับการพัฒนาและประเมินความเหมาะสมของคู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีข้อค้นพบจากประเด็นด้านการออกแบบและด้านประโยชน์จากการนำคู่มือไปใช้ ผู้ที่สนใจจะนำทั้ง 2 ประเด็น ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาออกแบบและพัฒนาคู่มือตามองค์ประกอบที่ได้จากข้อค้นพบในงานวิจัย

3. ผลจากข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับความพึงพอใจการใช้คู่มือการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา มีข้อค้นพบจากประเด็นที่ครูผู้สอนมีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านเนื้อหาของคู่มือและด้านการนำไปใช้ ผู้ที่สนใจจะนำทั้ง 2 ประเด็นไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาเนื้อหาในคู่มือให้มีประสิทธิภาพได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบขนาดโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาพื้นที่อื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อหารูปแบบที่เป็นเลิศในการบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

References

- Chamchoi, S. (2018). **Educational Administration in the Digital**. Bangkok : Printing House of Chulalongkorn University. [In Thai]
- Janpanya, T., Promta, U. & Suikraduang, A. (2020). A school curriculum administrative management model integrating with principles of sufficiency economy philosophy in schools under the secondary educational service area office 26 mahasarakham. **Journal of Graduate School**, 17(79), 41-48. [In Thai]
- Jitchuan Suangkawat, S. & Chumpong, C. (2019). **Sandbox Satun. Educational reform innovation**. Bangkok : Chulalongkorn University Printing House. [In Thai]
- Khanom, A., Pechrpuang, S. & Jaroensook, N. (2021). Development of A Teacher's Manual in Learning Management according to World-Class Standard School of Schools under The Secondary Educational Service Area Office 11 Surat Thani. **Rajapark Journal**, 15(38), 166-178. [In Thai]
- Mekdee, C. & Siputta, T. (2022). A Study of Status and Guideline for Curriculum Management in School under the Secondary Educational Service Area Office Phitsanulok. **Journal of Roi Kaensarn Academi**, 7(4), 160-173. [In Thai]
- Ministry of Education. (2017). **Educational reform guidelines of the Ministry of Education**. Bangkok : T.S.B. Products. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2019). **Policy and focus of the Ministry of Education**. Bangkok : Ministry of Education. [In Thai]

- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **The 20 Year National Strategy (2017-2036)**. Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Board. [In Thai]
- Phosai, E. (2021). The learning curriculum management in a crisis situation of school administrators under nakhon pathom secondary educational service office 9: a case study of the covid-19 situation. **Journal of Graduate School**, 18(82), 22-31. [In Thai]
- Putkum, S. (2021). Development of curriculum management model in educational foundation school within educational area of lopburi, saraburi, and singburi province. **Academic journal Suvarnabhumi Institute of Technology**, 7(1), 243-259. [In Thai]
- Samathi, C., Uttayotha, S. & Khampan, B. (2018). The Development of the Manual for Dual Education between Vocational Education and Secondary Education in Sob Moewittayakom School, Mae Hong Son Province. **Journal of Graduate Research**, 9(1), 149-165. [In Thai]
- Techawattanasiridumrong, W. (2021). **Development of Curriculum Manual for Educational Innovation Schools in the Eastern Economic Corridor Area**. Phra Nakhon Si Ayutthaya : Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. [In Thai]

แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท

ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

Guidelines for homestay development to promote tourism
of Ban Prasat Community, Than Prasat Sub-District, Non Sung District,
Nakhon Ratchasima Province

กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย*

Kittisak Klinmuenwai

Received : February 25, 2022

Revised : June 30, 2022

Accepted : August 15, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน 2) เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและหาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ศึกษาโดยวิธีวิจัยแบบผสมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชนบ้านปราสาท จำนวน 40 คน และข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักแรมที่โฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน 380 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดในด้านที่พักแรม รองลงมาคือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านความปลอดภัยและด้านอาหารท้องถิ่นตามลำดับ สำหรับศักยภาพและแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท คือ สถานที่พักโฮมสเตย์มีเอกลักษณ์ตั้งอยู่บนพื้นที่ทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชุมชน ควรพัฒนาที่พักให้มีมาตรฐานและพัฒนาอัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อสร้างความแตกต่างด้านบริการ เช่น อาหารท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย กิจกรรมท่องเที่ยวและเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวและเพิ่มช่องทางในการติดต่อให้มาก ควรเพิ่มป้ายบอกทางให้ชัดเจน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้เกิดความรู้ในการบริหารจัดการและการให้บริการของโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการอนุรักษ์ทรัพยากรทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

*หัวหน้าสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวังษวลิตกุล

Head of Tourism Industry Department, Faculty of Business, Vongchavalitkul University

e-mail: kittiya_kitty@hotmail.com

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา / โฮมสเตย์ / การส่งเสริมการท่องเที่ยว / นครราชสีมา

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study needs and expectations of tourists towards homestay development in order to promote the community tourism in accordance with a community lifestyle 2) to analyze its potential and search for homestay development guidelines to raise the tourism of Ban Prasat Community, Than Prasat Sub-district, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province, through a mixed methods research. The qualitative research was conducted by using in-depth interviews with 40 people who are members of the homestay group of Ban Prasat community and the quantitative research was studied by using a questionnaire with 380 tourists who travelled and stayed at homestays. The quantitative data was collected and analyzed for a mean and the qualitative data were analyzed and used as the basic information of the analysis for the homestay development guidelines to promote Ban Prasat community tourism. The research result showed that the needs of the tourists in general were at the highest level in all aspects. When considering the income aspect, the tourists have most demand in accommodation, followed by tourist attractions, accessibility, safety and local food, respectively. The potential of Ban Prasat community is that it is located on the important area in terms of history, archaeology, and tradition. The suggestions for the homestay development in order to encourage tourism are to standardize the quality of accommodation, to create and improve unique community identities regarding customer services such as diverse local cuisine, tourist activities, and the identity of tourist attractions. Also provide more contact channels, set up more accurate traffic signs, improve human resources education and training concerning homestay management and services to enhance tourism, along with the archaeological, historical, cultural, natural, and environmental resources conservation for the purpose of sustainable community tourism development.

Keywords : Development / Homestays / Tourism Promotion / Nakhon Ratchasima

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและที่พักแรม โดยเฉพาะการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการกระจายรายได้และเป็นโอกาสในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วยและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่ดีขึ้นตามสถานการณ์การท่องเที่ยวตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เริ่มคลี่คลายลง ทำให้ศักยภาพการแข่งขันด้านธุรกิจท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการปรับตัวหลายอย่าง เช่น ธุรกิจที่พักแรมและบริษัทนำเที่ยวที่ได้รับการ

สนับสนุนจากมาตรการของภาครัฐเข้ามามีบทบาททำให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน พร้อมผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามแนวโน้มการท่องเที่ยวยุคใหม่ (Wongchaikul, 2019) ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในด้านพื้นที่จึงกลายเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและจังหวัด โดยเพิ่มบทบาทการบริหารของประเทศไทยที่สำคัญ ซึ่งในปี พ.ศ. 2560-2564 ได้ให้เริ่มมีการจัดการให้กับองค์กรท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจในการตัดสินใจและดูแลทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวให้เป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะที่ตกในรูปแบบโฮมสเตย์กลายมาเป็นสิ่งสำคัญของพื้นที่ชุมชนในหลายๆ พื้นที่ของจังหวัดที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์และมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์และกลายมาเป็นธุรกิจไม่ใช่เพียงแค่อาชีพเสริมอีกต่อไป สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่คล้ายคลึงกัน การที่จะทำให้การจัดการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่มีความหลากหลายที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นทั้งทรัพยากรธรรมชาติและวิถีทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน และแนวทางการพัฒนาการที่พัฒนาในรูปแบบโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวของชุมชนจัดเป็นงานบริหารส่วนท้องถิ่นได้ที่มีวิสัยทัศน์ที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรหลักรวมถึงสามารถมอบประสบการณ์ที่ดีทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวและเป็นการส่งเสริมในการดูแลและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวท้องถิ่นของชุมชน นับเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (Quality) เน้นคุณภาพ ส่งเสริมศักยภาพของการท่องเที่ยวและรักษาสีเขียวแวดล้อมพร้อมมอบประสบการณ์การท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี (Department of Tourism, 2018)

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดที่ถือว่าเป็นประตูภาคอีสานมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลายแบบผสมผสานและเฉพาะตัวที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งในแต่ละพื้นที่ทั่ว จังหวัดนครราชสีมาจะมีปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ผลักดันให้ชาวบ้านเกิดความสนใจในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามาสนับสนุนในการส่งเสริมจัดเป็นกิจกรรมต่างๆ ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาศักยภาพด้านความรู้ ประสบการณ์ของปราชญ์ในแต่ละชุมชนมาร่วมสร้างให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและสามารถรับมือกับ สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคมทางด้านการท่องเที่ยวชุมชนที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Public Relations Office, Nakhon Ratchasima Province, 2020) การท่องเที่ยวโดยชุมชนและการประกอบการโฮมสเตย์ของ ชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีและนำไปสู่ ความยั่งยืน อาทิ การจัดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวที่สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและคุณภาพมาตรฐาน ของที่พักแรมโฮมสเตย์ของชุมชนและการบริการต่างๆ ของคนในชุมชนที่ยังส่งผลให้การจัดการที่พักแรม โฮมสเตย์ของชุมชนบ้านปราสาท ยังไม่ได้เป็นที่รู้จักและนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะคนในชุมชนที่เข้าร่วม กลุ่มโฮมสเตย์ในพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยวภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สะท้อนวิถีชุมชนซึ่งแสดงให้เห็นถึงสมรรถนะของชุมชน บ้านปราสาท ในการพัฒนาการประกอบการที่พักแรมโฮมสเตย์ที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐาน ที่กำหนดรวมทั้งการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนและมีการดำเนินการของกลุ่มโฮมสเตย์ที่มีการรวมกลุ่มของ ชาวบ้าน มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และชุมชนร่วมเป็นเจ้าของตามเกณฑ์มาตรฐานนั้น (Office of Tourism Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports, 2018)

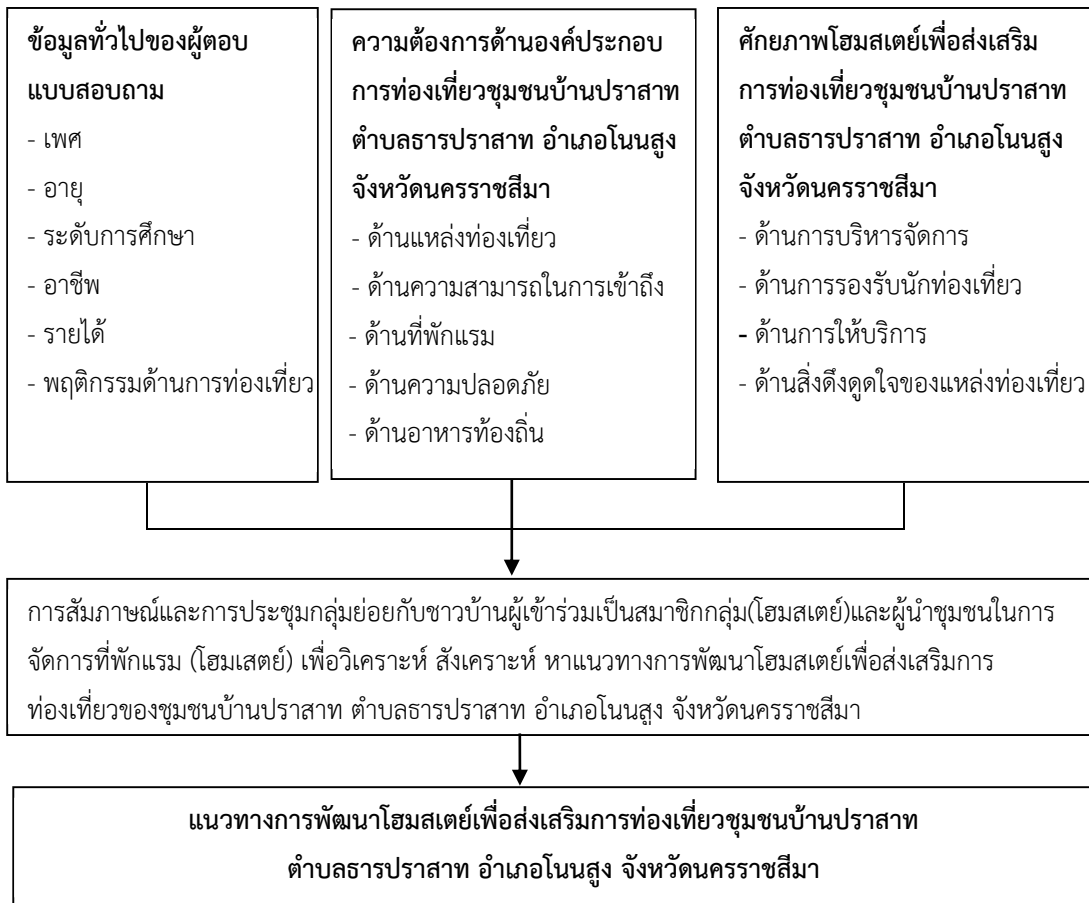
การมีส่วนร่วมชุมชนมีความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการที่พหุสมมติเป็นไปตามมาตรฐานและได้รับความนิยมนิยมมากขึ้นจากนักท่องเที่ยวและผู้เดินทางมาเยือน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษา แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาเพื่อให้มีมาตรฐานต่อการให้บริการและการจัดการที่พักโฮมสเตย์ในด้านต่างๆ รวมไปถึงการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายของผู้ประกอบการและการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องและมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะชุมชนที่มีต้นทุนทางการท่องเที่ยว มีลักษณะเศรษฐกิจของชุมชนที่เข้มแข็งและมีเอกลักษณ์และก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างอาชีพสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่น จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสวิถีทางวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ เพื่อให้ได้รับความนิยมนิยมเพิ่มขึ้นจากนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนและเพื่อท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพและหาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิชาญเรื่อง แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลทั่วไปและบริบทของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา และทบทวนแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรในชุมชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 40 คน โดยใช้การสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยและนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ในช่วงปี 2564 จำนวน 7,493 คน (Than Prasat Subdistrict Administrative Organization, 2020) โดยใช้วิธีการในการคำนวณเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Simple Size) จากสูตรการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น

ร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จำนวน 380 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยสร้างขึ้นจากจุดมุ่งหมายและกรอบแนวคิดของการวิจัยพร้อมทั้งมีการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยวิเคราะห์จากดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 0.87 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มที่มีความคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ โดยการใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 (Cronbach, 1984) และนำมาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว ความต้องการปัจจัยด้านการท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ด้านต่างๆ เป็นต้น ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967) เป็นแบบให้เลือกตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยการให้คะแนนความต้องการจะเรียงจากมากไปน้อย คือ 5 4 3 2 1 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของนักท่องเที่ยวลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended questions) และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยการหาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.67-1.00 เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อยกับประชากรในชุมชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีประเด็นคำถามดังนี้ ข้อมูลทั่วไป โดยครอบคลุมข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะและระยะเวลาการเข้าร่วมกลุ่มโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท และความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท และปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆ ใช้สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนในชุมชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การประชุมกลุ่มย่อย การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีผู้ดำเนินการสนทนากลุ่มเป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อเป็นการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างกับกลุ่มประชาชนในชุมชนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มโฮมสเตย์ชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 40 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย และการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวและพักแรมที่โฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 380 คน

โดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนตุลาคม 2564 และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและแบบสอบถามที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตรวจสอบความสมบูรณ์และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ด้วยสถิติพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและนำเสนอในรูปความเรียงเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 21-29 ปี รองลงมาคือ อายุ 30-39 ปี และอายุต่ำกว่า 20 ปีมี สถานภาพโสดมากที่สุด รองลงมาคือ สถานภาพสมรสและสถานภาพหย่าร้าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด รองลงมาคือข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และนักเรียน/นิสิต นักศึกษา ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท รองลงมาคือ 15,001-20,000 บาท และต่ำกว่า 10,000 บาท

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ข้อ	ความต้องการด้านองค์ประกอบการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความความคิดเห็น
1	ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	4.86	0.37	มากที่สุด
2	ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility)	4.80	0.40	มากที่สุด
3	ด้านที่พักแรม (Accommodation)	4.98	0.32	มากที่สุด
4	ด้านความปลอดภัย (Safety)	4.70	0.42	มากที่สุด
5	ด้านอาหารท้องถิ่น (Local Food)	4.63	0.48	มากที่สุด
รวม		4.79	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความคิดเห็นของความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจัยด้านการท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน

($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านที่พักแรม ($\bar{X}$ = 4.98, S.D. = 0.32) รองลงมาด้านแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.37) ด้านความสามารถในการเข้าถึง ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.40) ด้านความปลอดภัย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.42) และด้านอาหารท้องถิ่น ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.48) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษาปัจจัยต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ที่มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนบ้านปราสาท พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการปัจจัยต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดในด้านที่พักแรม รองลงมาคือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการเข้าถึง ด้านความปลอดภัยและด้านอาหารท้องถิ่นเมื่อพิจารณาปัจจัยในแต่ละด้าน โดยเรียงตามลำดับดังนี้

ด้านที่พักแรม (Accommodation) พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง สถานที่พัก (โฮมสเตย์) มีทำเลที่ตั้งใกล้ชิดกับวิถีทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและธรรมชาติเหมาะสมแก่การพักผ่อน รองลงมาคือ เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) มีความเป็นมิตรและเต็มใจให้บริการและสามารถเดินทางเข้าถึงโฮมสเตย์ได้ง่าย

ด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและธรรมชาติของท้องถิ่นที่สวยงาม น่าประทับใจ รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชน เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวและการจัดศูนย์ข้อมูลรายละเอียดของการท่องเที่ยวภายในชุมชนที่หลากหลายและสะดวก

ด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง ผู้ประกอบการขนส่งไม่เอารัดเอาเปรียบ เต็มใจให้บริการ รองลงมาคือ มีเส้นทางการคมนาคมที่สะดวกเข้าถึงได้ง่ายและมีที่ตั้งสถานีขนส่งหรือรถประจำทางที่เป็นหลักแหล่งสะดวกและเข้าถึงพื้นที่ของชุมชนท้องถิ่นได้ง่าย

ด้านความปลอดภัย (Safety) พบว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง ที่พักแรมของชุมชน (โฮมสเตย์) มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน รองลงมาคือ เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาและมีการคุ้มครองผลประโยชน์ให้กับนักท่องเที่ยวในช่วงที่มาท่องเที่ยวและพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

ด้านอาหารท้องถิ่น (Local Food) พบว่านักท่องเที่ยวไทยมีความต้องการมากที่สุดในเรื่อง อาหารของท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์มีวิธีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย รองลงมาคือ ห้องครัวและอุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวข้องกับอาหารมีความสะอาด และความหลากหลายของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารที่เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) จัดไว้บริการ

สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพและแนวทางการพัฒนา จากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างและการประชุมกลุ่มย่อยของชาวบ้านผู้เข้าร่วมกลุ่ม (โฮมสเตย์) และผู้นำชุมชนในการจัดการที่พักแรม (โฮมสเตย์) ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท

ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ชุมชนโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท

ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนคำนึงถึงสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ทุกครั้งเมื่อดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนและมีการสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและมีแผนการการบำรุงรักษาระบบ สาธารณูปโภคและมีแผนการบริหารจัดการและบำบัดของเสียภายในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างเป็นระบบ รวมถึงชุมชนมีการเตรียมความพร้อมด้านการรักษาความปลอดภัยและการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดยจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญประจำแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน มีการจัดการด้านการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนผ่านสื่อต่างๆ คนในชุมชนทุกภาคส่วนมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการองค์กรอย่างชัดเจนมีผังโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรให้บุคลากรทุกระดับรับรู้และปฏิบัติตาม และมีการยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ ชุมชนได้รับผลประโยชน์ สนับสนุนการจ้างงานและสร้างรายได้ในชุมชน มีการใช้แผนผังแสดงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างชัดเจน เช่น พื้นที่เพื่อกิจกรรมทางการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ของชุมชน พื้นที่เพื่อการเกษตร สถานที่จัดกิจกรรมหรือลานจอดรถ เป็นต้น

2. ด้านการรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท

ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนมีการจัดการพื้นที่รองรับโดยอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางมายังแหล่งชุมชน ชุมชนมีความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยมีพร้อมให้บริการครบถ้วนแก่ผู้มาเยือน เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ชุมชนมีการบริการด้านที่พักเพียงพอต่อความต้องการ ทั้งภายในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ ชุมชนมีการบริการด้านอาหารเพียงพอต่อความต้องการทั้งภายในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ ชุมชนมีการกำหนดจำนวนผู้มาเยือนให้เหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนและมีการดำเนินอย่างเป็นรูปธรรม และมีการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในชุมชนให้เพียงพอต่อการรองรับผู้มาเยือน ชุมชนมีการกำหนดช่วงเวลาให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

3. ด้านการให้บริการ ชุมชนโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธาร

ปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนมีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ของชุมชน และมีร้านขายของใช้ ของฝากและของที่ระลึกให้บริการภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือบริเวณใกล้เคียง ชุมชนมีการจัดสรรสถานที่ให้บริการฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ ชุมชนมีการบริการส่งจดหมาย บริการโทรศัพท์ หรือบริการอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ชุมชนมีการจัดสรรพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ เช่น บริการรถเข็น ทางเดิน หอน้ำหรือที่นั่ง เป็นต้น ชุมชนมีกิจกรรมที่เสริมสร้างความรู้ควบคู่กับการพักผ่อนและให้ความบันเทิงแก่ผู้มาเยือนภายในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและโบราณคดีของชุมชนบ้านปราสาท และมีการให้บริการด้านความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวโดยนำเสนอผ่านเอกสาร สื่อต่างๆ หรือป้ายสื่อความหมายและการสาธิตวิธีปฏิบัติ ชุมชนมีการต้อนรับ เช่น แนะนำสถานที่และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว รวมไปถึงแจ้งให้ทราบถึงกติกาการปฏิบัติตนของผู้มาเยือนขณะ

เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและมีภาคีที่ท้องถิ่นหรือผู้นำชมที่สามารถบรรยาย อธิบายถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอย่างครบถ้วน

4. ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ชุมชนมีวิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งโบราณคดีอายุกว่า 3,000 ปีและชุมชนมีกิจกรรมทางการเกษตรแบบพอเพียงและมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านงานหัตถกรรมและชุมชนมีต้นทุนของพื้นที่ ที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์และหลุมขุดค้นทางโบราณคดีโดยรอบชุมชน และมีศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์ทางโบราณคดีบ้านปราสาทและถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องราวเฉพาะด้านแก่ผู้มาเยือนหรือผู้ที่สนใจ มีความหลากหลายชนิดและความโดดเด่นของกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้เลือกสรรและเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้มาเยือน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า นักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง มีอายุ 21-29 ปี สถานภาพโสด มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรีมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนมีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และในปัจจัยความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนอย่างยั่งยืนในทุกๆ ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านที่พักแรม 2) ด้านแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านความสามารถในการเข้าถึง 4) ด้านความปลอดภัยและ 5) ด้านอาหารท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ Duangpikul & Methaphan (2018) ที่ได้ศึกษาชุมชนโฮมสเตย์ที่มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเข้าถึงพื้นที่ทางการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์ 2) ด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมและรายการนำเที่ยว 5) ด้านทรัพยากรและสภาพแวดล้อม 6) ด้านการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย 7) ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 2) ด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านการบริหารจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวของโฮมสเตย์ โดยการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาดพบว่า จุดแข็งของกลุ่มโฮมสเตย์ ได้แก่ 1) ผู้นำกลุ่มมีภาวะผู้นำสูง 2) การดำเนินงานของกลุ่ม มีการจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจน 3) มีกิจกรรมท่องเที่ยวหลากหลาย 4) มีทรัพยากรธรรมชาติที่สวยงาม 5) มีความปลอดภัย จุดอ่อน ได้แก่ 1) การสื่อสารกับชาวต่างชาติ 2) ขาดมัคคุเทศก์ท้องถิ่น 3) ขาดงบประมาณดำเนินงาน

4) บ้านพักไม่เพียงพอ โอกาส ได้แก่ 1) กระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นที่นิยม 2) มีการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3) การดำเนินวิถีชีวิตของท้องถิ่น ส่วนอุปสรรค ได้แก่ 1) การแข่งขันธุรกิจท่องเที่ยวในระดับจังหวัดมีมากขึ้น 2) ขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง 3) เส้นทางคมนาคมเข้าชุมชนไม่ค่อยสะดวก

ชุมชนมีแนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของโฮมสเตย์ ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของชุมชน การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร ผู้นำกลุ่ม การสื่อสารประชาสัมพันธ์ การกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่นและการสร้างความสมดุลระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยว ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร และเมื่ออภิปรายผลเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านที่พักแรม (Accommodation) เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในอันดับแรก มีที่พักประเภทโฮมสเตย์จัดไว้บริการซึ่งที่พักโฮมสเตย์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นและไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ Mankitham (2011) ที่ได้ศึกษาการท่องเที่ยวที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิถีภูมิปัญญาของท้องถิ่น แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันพร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว โดยได้รับคำตอบแทนตามความเหมาะสม รองลงมาด้านแหล่งท่องเที่ยว (Tourist Attraction) เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในอันดับสองเนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแหล่งท่องเที่ยว เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการเช่นเดียวกับผลการศึกษางานวิจัยของ Phuntulee, et al. (2017) ได้เสนอแนวคิดการท่องเที่ยวที่ไม่ช่วงชิงการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนดั้งเดิมที่มีเอกลักษณ์หากแต่มุ่งตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่นให้มากที่สุด ด้วยการใช้เทคโนโลยีในชุมชนเท่าที่จำเป็นที่สำคัญ ยังต้องมีการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกับคนในชุมชนอีกด้วย และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของชุมชนมีดังนี้ 1) ศูนย์เรียนรู้ 1 ไร่ 1 แสน 2) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 3) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและพลังงาน 4) ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาที่ดิน 5) ศูนย์เรียนรู้ไร่สวนผสม 6) ศูนย์เรียนรู้ศิลปะ 7) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 8) ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการจักสาน 9) ศูนย์เรียนรู้สปาเท้าเป็นต้น รองลงมาด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในอันดับสามเนื่องจากมีการคมนาคมที่สะดวกสบาย ความปลอดภัยและเดินทางเข้าถึงง่าย และสภาพของถนนหนทางที่ดี และมีบริการรถสาธารณะที่ให้บริการไปยัง แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ สอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ Taweephol (2019) พบว่าการเดินทางเข้าถึงทำเลที่ตั้งตามหลักภูมิศาสตร์รวมทั้งสถาปัตยกรรมผ่านโครงสร้างอาคารที่พักเป็นจุดเด่นของโฮมสเตย์ไทยซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมให้เกิดการจัดการอัตลักษณ์โฮมสเตย์ที่ต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ 2) ด้านการบริหารต้นทุนและรายได้ 3) ด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล 4) การกำหนดตลาดเป้าหมายและการประชาสัมพันธ์ 5) ด้านการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น รองลงมาด้านความปลอดภัย (Safety) เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยในระดับหนึ่งแต่ถ้าเมื่อใดที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น การก่อให้เกิดอาชญากรรมและมีมิชฉะชีพก็จะตามมาเช่นกัน เพราะฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดตำรวจท่องเที่ยวหรืออาสาสมัครชุมชนในการดูแลสอดส่องให้

ความปลอดภัยแก่ นักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับ Office of Tourism Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports (2015) ถือว่าความปลอดภัยของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พักแบบ Homestay ดังนั้น ชมรม กลุ่ม สมาชิก ควรมีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยสำหรับเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นได้ และด้านอาหารท้องถิ่น (Local Food) เป็นด้านที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการอยู่ในอันดับสุดท้ายเนื่องจากมีร้านอาหารให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแต่ละร้านจะมีการตกแต่งร้านเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวส่วนมากจะนิยมรับประทานอาหารท้องถิ่นอย่างไรก็ตามการจัดการด้านอาหารที่สะท้อนเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นสอดคล้องกับผลการศึกษา งานวิจัยของ Chantakat (2020) ที่ได้ศึกษาเพื่อประเมินศักยภาพชุมชนด้านการบริหารจัดการที่พักแบบมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยในจังหวัดสระแก้ว ด้านการจัดการ ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการตลาดและผู้ประกอบการ ได้ผลสรุป คือ ผลรวมด้านอาหาร มีศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมากที่สุดและผลรวมด้านอสังหาริมทรัพย์ของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน มีศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมาก ผลรวมด้านที่พัก มีศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมาก ผลรวมด้านรายได้เสริมและการเชื่อมโยงธุรกิจชุมชน มีความศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมาก ด้านความปลอดภัย มีศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมาก ผลรวมด้านการท่องเที่ยวมีศักยภาพของชุมชนในภาพรวมระดับมากตามลำดับ โดยธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม (Food and Beverage)จะเป็นการประกอบกิจการแบบให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่คนเดินทาง นักท่องเที่ยวหรือประชาชนทั่วไป โดยจัดเตรียมที่นั่งให้ผู้บริโภคได้ รับประทานอาหารในสถานที่ให้บริการ หรืออาจให้บริการบรรจุอาหารเพื่อให้ผู้บริโภคนำไปรับประทานที่อื่นได้

อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพและหาแนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธารปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาด้านที่พักแรม (Accommodation) สถานที่พัก (โฮมสเตย์) มีทำเลที่ตั้งใกล้ชิดกับวิถีทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและธรรมชาติเหมาะสมแก่การพักผ่อน เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) มีความเป็นมิตรและเต็มใจให้บริการและสามารถเดินทางเข้าถึงโฮมสเตย์ได้ง่ายและมีทำเลที่ตั้งใกล้ชิดธรรมชาติเหมาะสมแก่การพักผ่อน เจ้าของบ้าน(โฮมสเตย์) มีความเป็นมิตรเต็มใจให้บริการ สามารถเดินทางเข้าถึงโฮมสเตย์ได้ง่าย ชุมชนมีการบริหารจัดการงานภายในโฮมสเตย์ที่ดี และขนาดของโฮมสเตย์มีผลต่อการตัดสินใจเข้าพัก สภาพแวดล้อมภายในโฮมสเตย์มีความเหมาะสม มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในและโฮมสเตย์มีราคาที่พักเหมาะสม และแนวทางในอนาคตควรพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อความมั่นใจของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ซึ่งสอดคล้องกับ Homestay Thailand (2018) ได้กำหนดว่าสิ่งที่ควรพิจารณาในการพัฒนาโฮมสเตย์และการเสนอสิ่งบริการแก่นักท่องเที่ยว อาทิ วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังฆมชนบท วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มี เอกลักษณ์เฉพาะ ความปลอดภัย ความสะอาด ห้องพักรับรองอาหารและมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีความเป็นธรรมชาติสวยงาม ชุมชนมีการจัดข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนมีการจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านและใส่ใจในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการจัดพิพิธภัณฑ์ของชุมชนทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีความสะดวกในการเข้าถึง มีราคาค่าธรรมเนียมในการเข้าชมที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Buhalis (2000) ได้กล่าวไว้แหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวต้องมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งในให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวแบ่งได้ 4 ประเภทได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนก็เพื่อต้องการเยี่ยมเยียนเพื่อนและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมเยียนแผ่นดินเดิมของตนเองหรือสัมผัสวิถีชีวิตของชาติพันธุ์อื่นที่มีความแตกต่างจากท้องถิ่นของตน

ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาด้านความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) พบว่า ผู้ประกอบการขนส่งไม่เอารัดเอาเปรียบ เต็มใจให้บริการและมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก มีที่ตั้งสถานีขนส่งและรถโดยสารเป็นหลักแหล่งสะดวกและเข้าถึงง่าย ผู้ประกอบการขนส่งและคนในพื้นที่ชุมชนสามารถให้คำแนะนำในการเดินทาง พาหนะขนส่งที่มีความปลอดภัยและราคาโดยสารพาหนะมีความเหมาะสม แนวทางในการพัฒนาควรเพิ่มป้ายบอกทางในชุมชนท้องถิ่นให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Collier & Harraway (1997) ที่กล่าวว่ากิจกรรมในการบริหารจัดการพื้นที่สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน เช่นระบบขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะจะช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายและเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวด้วย และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จะต้องมียานพาหนะ (Transportation) ประกอบด้วยเส้นทาง ยานพาหนะและผู้ประกอบการขนส่งเพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง โดยเฉพาะการคมนาคมที่จะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว จะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่างๆ ในด้าน รูปแบบของการ คมนาคมขนส่ง คุณภาพและมาตรฐานของ ยานพาหนะตลอดจนความสะดวกและความปลอดภัย จำนวนของยานพาหนะที่ต้องมีเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว สถานที่ให้บริการแก่ผู้โดยสาร ในการใช้ยานพาหนะประเภทนั้น ๆ และรูปแบบหรือปัญหาการจราจร

ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาด้านความปลอดภัย (Safety) พบว่า ชุมชนโฮมสเตย์มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) คอยดูแลและให้ความช่วยเหลือตลอดเวลาและมีการคุ้มครองผลประโยชน์ให้กับนักท่องเที่ยวมีอาสาสมัครประจำบ้านที่อยู่ในสภาพใช้ได้ทันทีและการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ชุมชนมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยภายในชุมชนมีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีการซักถามถึงโรคประจำตัวหรือบุคคลที่ติดต่อดีทันทีในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ Sakulrat, et al.

(2020) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการความเสี่ยงของที่พักสัมพัทธ์วัฒนธรรมชนบท (โฮมสเตย์) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ภาพรวมการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวพบว่าการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้นำผลไปประชุมกลุ่มโดยกลุ่มผู้ประกอบการ มีแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยง 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากโรคภัยไข้เจ็บ 2) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อชีวิตและทรัพย์สิน 3) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภาวะเครียดและสุขภาพจิต 4) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านอุบัติเหตุ และ 5) แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม

ศักยภาพและแนวทางการพัฒนาด้านอาหารท้องถิ่น (Local Food) พบว่า อาหารของท้องถิ่นมีความเป็นเอกลักษณ์และมีวิธีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย ห้องครัวและอุปกรณ์ที่ใช้เกี่ยวข้องกับอาหารมีความสะอาด มีความหลากหลายของอาหารและวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหารที่เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) จัดไว้บริการ มีห้องครัวเป็นสัดส่วนสามารถปรุงอาหารเอง และปริมาณของอาหารที่เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) จัดไว้บริการมีเพียงพอต่อความต้องการ เจ้าของบ้าน (โฮมสเตย์) จัดอาหารพื้นบ้านให้รับประทานตรงตามวัฒนธรรมและความเป็นอยู่มี ชุมชนมีราคาของอาหารสำเร็จรูปที่เลือกซื้อมีความเหมาะสม นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการประกอบอาหารร่วมกับเจ้าของบ้าน แต่ควรมีการพัฒนาความหลากหลายของอาหารท้องถิ่นและคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นไว้ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษางานวิจัยของ Thongoupragan (2018) ที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงอาหารท้องถิ่น ชุมชนบ้านดิ่งแดง ตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรี ถึงปัจจัยที่เอื้อต่อวัฒนธรรมอาหารและความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ได้แก่ ความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรท้องถิ่น ความสามารถในการผลิตอาหารและระบบเศรษฐกิจชุมชน การพิทักษ์อาหารและระบบวัฒนธรรมชุมชน

(2) อาหารท้องถิ่นและภาพสะท้อนความมั่นคงทางอาหารในมิติวัฒนธรรม อาทิ ขนมสายบัว แยมหยวก บัวลอยญวน เป็นภาพสะท้อนวิถีชีวิตและความมั่นคงทางอาหารของชุมชนในมิติวัฒนธรรม ที่เกิดจากภูมิปัญญาในการใช้ทรัพยากรอาหาร และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม จนเป็นอัตลักษณ์และวัฒนธรรมอาหารของชุมชนมาจนถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านสังคม ชุมชนและคนในท้องถิ่นสามารถนำงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางการจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไปสู่การกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาโฮมสเตย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านปราสาท ตำบลธราปราสาท อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ให้มีคุณภาพตรงตามต้องการของนักท่องเที่ยวและตามมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยวได้

2. หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องสามารถนำงานวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนเพิ่มมากขึ้นและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาด้านมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยก้าวสู่อาเซียนเพื่อเพิ่มการรับประกันมาตรฐานโฮมสเตย์และเพิ่มความมั่นใจให้นักท่องเที่ยวว่าได้ไปเที่ยวโฮมสเตย์ที่ได้รับมาตรฐานในระดับสากลและเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวและเข้าพักโฮมสเตย์ของท้องถิ่นได้

References

- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. **Tourism Management**, 21(1), 97-116.
- Chantakat, P. (2020). A Study of the Community Potential in the Management of Thailand Homestay Standards in Sa-Kaew Province. **Journal of Management Science**, 22(1), 105-112.
- Collier, A. & Harraway, S. (1997). **Principles of tourism**. Auckland : Longman.
- Cronbach, L. J. (1984). **Essential of psychology testing**. New York : Harper.
- Department of Tourism. (2018). **Homestays in secondary tourist provinces**. [Online]. Available : <https://www.dot.go.th/pages/43> [2021, March 8]. [In Thai]
- Duangpikul, K. & Methaphan, J. (2018). Homestay and Sustainable Tourism Management in Nan Province. **Journal of Graduate Research**, 9(1), 217-234. [In Thai]
- Homestay Thailand. (2018). **Basic Thai homestay** [Online]. Available : <http://www.homestaythai.org> [2021, January 29]. [In Thai]
- Likert, S. (1967). **New patterns of management**. New York : McGraw-Hill.
- Mankitham, W. (2011). **Research report on homestay style that reflects identity**. Bangkok : Suan Sunandha Rajabhat University. [In Thai]
- Office of Tourism Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (2018). **Preliminary Thai homestay benchmarks before being assessed**. [Online]. Availabl : https://trang.mots.go.th/news_view.php?nid=323 [2021, February 18]. [In Thai]
- Office of Tourism Development, Department of Tourism, Ministry of Tourism and Sports. (2015). **Thai homestay standards**. Bangkok : Printing House of Chulalongkorn University. [In Thai]
- Phuntulee, S., Wanitchanont, W., Techo, J., & Kanbute, S. (2017). Mae-Lai Community Potentials to Be Agro-Tourism Sites. **HUSO Journal of Humanities and Social Sciences**, 1(2), 30-48.

- Public relations office, Nakhon Ratchasima Province. (2020). **General information of Nakhon Ratchasima Province**. [Online]. Available : https://www2.nakhonratchasima.go.th/content_person/cate/19 [2021, January 9]. [In Thai]
- Sakulrat, T., Nawatnatee, T. & Chuapung, B. (2020). Risk Management of Homestay in Phra Nakhon Sri Ayutthaya Province. **Journal of Social Science and Buddhist Anthropology**, 5(4), 305-320. [In Thai]
- Taweephon, R. (2019). Thai Homestay on Identity Management : A Case Study of Phetchaburi Province and Prachuapkhirikhan Province. **Research and Development Journal, Loei Rajabhat University**, 14 (48), 22-33. [In Thai]
- Than Prasat Subdistrict Administrative Organization. (2020). **Basic information of Than Prasat Subdistrict Administrative Organization, Non Sung District Nakhon Ratchasima Province**. [Online]. Available : <https://thanprasat.go.th/> [2021, January 3]. [In Thai]
- Thongoupragan, B. (2018). Local Food : Food Security in the Cultural Dimension: A Case Study of Ban Taling Daeng Community, Kanchanaburi Province. **Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences**, 5(special edition), 107-119. [In Thai]
- Wongchaikul, T. (2019). WEF announces "the country with the highest potential in tourism business competition" in the world. "Thailand" ranks 31. [Online]. Available : <https://forbesthailand.com/news/travel/wef-country-potential tourism.html>. [2021, April 7].
- Yamane, T. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. (3 rd ed.). New York. Harper and Row Publications.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

The Development of Learning Activities Using Social Media in Combination
with Brainstorming Techniques to Promote Media Literacy for First Year
Undergraduates Sukhothai College of Dramatic Arts Bunditpatanasilpa
Institute Students

พิมพ์พรลภัส ลักษณะวิเชียร*

Pimpornlapas Laksanawichian

Received : November 1, 2021

Revised : March 11, 2022

Accepted : May 31, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายคือ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 กิจกรรม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรม นำกิจกรรมทั้งหมดไปหาประสิทธิภาพกับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษาและเวลา จากนั้นทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 9 คน และนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลปพบุรี สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 35 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของกิจกรรมตามเกณฑ์ 75/75 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

*ครูประจำภาควิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Teacher of the Department of General Education Sukhothai College of Dramatic Arts,
Bunditpatanasila Institute e-mail: on.nooson26@gmail.com

สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้กิจกรรม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) แบบแผนในการวิจัยคือ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อและแบบประเมินความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาประเด็น ขั้นที่ 3 ขั้นหาเหตุผลสนับสนุน ขั้นที่ 4 ขั้นร่วมแสดงความคิดเห็นแบบออนไลน์ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปวิธีการแก้ปัญหา และขั้นที่ 6 ขั้นจัดเก็บความรู้ออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.55) และเมื่อนำไปทดลองมีประสิทธิผลเท่ากับ 80.17/78.10 2) ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้ / การรู้เท่าทันสื่อ / สื่อสังคม / เทคนิคระดมสมอง

ABSTRACT

The purposes of this research are 1) to create and find effective learning activities using social media in combination with brainstorming techniques and to promote media literacy for the 1st year undergraduates according to criteria 75/75 2) to try out learning activities using social media and brainstorming techniques to promote media literacy of the 1st year undergraduates. The research was conducted in 2 steps which were; Step 1: Making and finding effectiveness of learning activities using social media in conjunction with brainstorming techniques to promote media literacy for the 1st year undergraduates. The researcher created a total of 6 learning activities and presented to 5 experts to consider the appropriateness of the various elements of the activity by bringing all activities to efficiency with the 1st year undergraduates, semester 2, academic year 2020, Suphanburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture. There were 3 experts to verify the suitability of language and time. Then the trial was applied to 9 students of the 1st year undergraduates, semester 2, academic year 2020, Chiangmai College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture, and to 35 students of the 1st year undergraduates, Semester 2, Academic Year 2020, Lopburi College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute, Ministry of Culture to find the effectiveness of activities according to the criteria 75/75. The tools used in step 1 was the

learning activities of social media using together with brainstorming techniques to promote talent in media literacy for the 1st year undergraduates, in step 2 Activity Trial of sample groups which were 30 first-year undergraduates, Sukhothai College Dramatic Arts, Buditpatanasilpa Institute, Semester 1, Academic Year 2021 obtained by selecting a specific purposive sampling. The research pattern was One Group Pretest-Posttest Design. The research tool was the measurement test for knowledge and media literacy. There also was the media literacy assessment analyzing the data ; finding the Mean, Standard deviation and Dependent t-test. The research results were found that 1) For learning activities by using social media in combination with brainstorming techniques could promote talent In media literacy of the 1st year undergraduates, there were six key processes as the following: step 1 was problem setting, step 2 was issue consideration, stage 3 was justification for support, step 4 was participating in online commentary, step 5 was summarizing solution and step 6 was storing knowledge online. Experts estimated that it was highly appropriate at ($\bar{X}$ = 4.24, S.D. = 0.55) and when being tested the effectiveness, it was at 80.17/78.10. 2) Media literacy after learning was significantly higher than before at the level of .05

Keywords : Learning Activities / Media Literacy / Social Media / Brainstorming Technique

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในสังคมอย่างต่อเนื่อง การแพร่กระจายของค่านิยมหรือวัฒนธรรมเดิมจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือจากสังคมใดสังคมหนึ่งได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นวัฒนธรรมใหม่ในสังคมนั้นๆ อาทิ เรื่องของแฟชั่นเครื่องแต่งกาย ค่านิยมในเรื่องการทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน เป็นต้น การแพร่กระจายค่านิยมเหล่านี้เป็นผลมาจากการเปิดรับสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่างๆ โดยเฉพาะผลกระทบของการเปิดรับสื่อในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมกับศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) เรื่อง “สื่อสังคมออนไลน์กับอนาคตเด็กและเยาวชนไทย” (Ministry of Social Development and Human Security, 2018) สื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตประจำวันอย่างมาก พบว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้สื่อสังคมออนไลน์ เช่น อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2562 หรือ Thailand Internet User Behavior 2019 คนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดกว่า 150% ส่งผลให้ปัจจุบันไทยมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 47.5 ล้านคน หรือราว 70%

ของจำนวนประชาชนทั้งหมด สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลต่อคนจำนวนมาก ข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศที่รับเข้ามาผ่านสื่อออนไลน์นั้นมีทั้งข้อมูล ข่าวสารที่มีประโยชน์และที่ไร้ค่า บุคคลจึงต้องมีความ สามารถไม่เพียงแต่การรับข้อมูลหรือสื่อสารเท่านั้น แต่จะต้องมีความสามารถในการเลือกสรร คัดกรอง และเข้าถึงข้อมูลที่เป็นจริงและสามารถเลือกนำข้อมูลสาระมาสู่การสร้างประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง นั่นคือ การรู้เท่าทันสื่อตนเอง (Topothai, 2013) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นการอ่านสื่อให้ออกเพื่อพัฒนาทักษะในการเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การตีความเนื้อหาของสื่อ การประเมินค่าเข้าใจผลกระทบของสื่อรวมถึงความสามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ได้ (Rasmeewiangchai, 2012, p.1) การรู้เท่าทันสื่อเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในระดับสากลและมีการระบุในยุทธศาสตร์การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนขององค์การ UNESCO ซึ่งอยู่ในกรอบแนวคิดเรื่อง “การส่งเสริมเสรีภาพในการแสดงออกและการเสริมสร้างสมรรถนะในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน” โดยมีหลักการหนึ่งระบุไว้ว่าด้วยการยกระดับการรู้เท่าทันสื่อให้สูงขึ้น (UNESCO, 1982)

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้มีเครื่องมือในการพัฒนาตนเองให้รู้เท่าทันสื่อนั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา ตัดสิน และประเมินผล W. James Potter (1998), quoted in Srihiran (2009) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ในการทำให้เรารู้เท่าทันสื่อ คือ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อและจากโลกของความจริงแต่อย่างไรก็ตามประสบการณ์ในชีวิตเรา 2 ใน 3 มาจากโลกสื่อ 1 ใน 3 เท่านั้นที่มาจากโลกจริงจากข้อความดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เราได้รับประสบการณ์จากสื่อมากกว่าประสบการณ์จริง ดังนั้น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนในเรื่องสื่อเพื่อให้เกิดการรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยจึงใช้สื่อสังคมออนไลน์เพราะผู้เรียนมีความคุ้นชินกับสื่อสังคมออนไลน์อยู่บ่อยๆ ย่อมจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่บริโภคตลอดจนมีภูมิคุ้มกันเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และนอกจากนี้ยังมีการสำรวจเกี่ยวกับกิจกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปผลการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2561 (ไตรมาส 1) พบว่าครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตแบบไร้สายเคลื่อนที่ (National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society, 2018) เครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องการรู้เท่าทันสื่ออีกสิ่งหนึ่งคือ การใช้สื่อสังคมและประกอบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Wagner, 2011) การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ดังที่นำ Facebook ไปใช้ในการเรียนการสอน ส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ในการเข้าถึงและการเข้าใช้สื่อและช่วยส่งเสริมในด้านการสืบค้นข้อมูลจากระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมผู้เรียนให้มีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อโดยใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอข้อมูลผ่านสื่อสังคมเพื่อจัดเก็บเป็นความรู้ออนไลน์

จากการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมที่เหมาะสมย่อมส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถรู้เท่าทันสื่อ ผู้วิจัยจึงเห็นควรใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยตัวของผู้เรียนจึงต้องใช้ความรู้ที่มีหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่ออภิปรายสิ่งที่เกิดขึ้น โดยสอดคล้องกับ

วิธีสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ โดยมีการรวมเอาประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อนในกลุ่มร่วมกันคิดแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางสู่การวางแผนการดำเนินการ โดยให้สมาชิกในกลุ่มเสนอแนวความคิดใหม่ๆ ขึ้นมา พร้อมทั้งสืบค้นข้อมูลจากสื่อหลายชนิด เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลจากการทำกิจกรรมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้เป็นมุมมองที่หลากหลายจากการระดมความคิด ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว นำความรู้ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม และยังได้รับความรู้จากสื่อไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคระดมสมองที่ส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อหาประสิทธิผลกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมกับเทคนิคระดมสมองที่ส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 โดย
 - 2.1 ศึกษาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1
 - 2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคระดมสมอง สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยตามกระบวนการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

แหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้
2. หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
 - 2.1 ขัณฑ์ทดลองกลุ่มย่อย นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญและแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี จำนวน 3 คน โดยแบ่งออกเป็นนักศึกษาเก่ง 1 คน ปานกลาง 1 คน และอ่อน 1 คน เพื่อพิจารณาความสามารถของภาษาและเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรม

2.2 ชั้นทดลองกลุ่มเล็ก นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่แก้ไขปรับปรุงมาทดลองกับ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน รวม 9 คน โดยแบ่งออกเป็น นักศึกษาเก่ง 3 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 3 คน เพื่อพิจารณาหา ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ ตามเกณฑ์ 75/75

2.3 ชั้นทดลองภาคสนาม นำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ กับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยนาฏศิลป์พบุรี จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักศึกษาจำนวน 35 คน เพื่อใช้ในการหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในชั้นตอนนี้ เป็นดังนี้

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถ ในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. แบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี ปีที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 โดยใช้สถิติอ้างอิง ดังนี้

1. การประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านแล้วแปลผลค่าเป็นระดับ ความเหมาะสมโดยใช้เกณฑ์ของ Ruangsawan (2010, p.138)

2. การหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ตามเกณฑ์ 75/75 ผู้วิจัยได้ใช้ค่าเฉลี่ยของ คะแนนที่ได้จากการทำใบงานระหว่างเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรู้เท่าทัน สื่อ (E_1) และค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ (E_2) กิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักศึกษา ปริญญาตรีปีที่ 1 มีประสิทธิภาพกลุ่มย่อย เท่ากับ 77.45/79.17 และกลุ่มทดลองภาคสนาม เท่ากับ 80.17/78.10 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิภาพโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อทดลองกับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

แหล่งข้อมูล

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

มีเกณฑ์ในการคัดเลือกนักศึกษาที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้

เป็นนักศึกษาที่เรียนในวิทยาลัยนาฏศิลปที่สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

แบบแผนการวิจัย

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design (Saiyot & Saiyot, 1995, p.216)

ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-Posttest Design

ทดสอบก่อนเรียน	กลุ่มทดลอง	ทดสอบหลังเรียน
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

X แทน การสอนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม ร่วมกับเทคนิคระดมสมอง

T₁ แทน การวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

T₂ แทน การวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนและหลังเรียน กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการทดลองการใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดังนี้

1. ศึกษาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ
2. เปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา ก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 การทดลองโดยใช้ T-test แบบ Dependent

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1

1.1 ผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ โดยการสังเคราะห์จากนักการศึกษาจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนรู้จำนวน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาประเด็น ขั้นที่ 3 ขั้นหาเหตุผลสนับสนุน ขั้นที่ 4 ขั้นร่วมแสดงเหตุผลแบบออนไลน์ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปวิธีการแก้ปัญหา และขั้นที่ 6 ขั้นจัดเก็บความรู้ออนไลน์ ทำให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 6 กิจกรรมการเรียนรู้ คือ กิจกรรมที่ 1 รู้เท่าทันสื่อจากแหล่งข้อมูลทางสื่อโทรทัศน์ กิจกรรมที่ 2 รู้เท่าทันสื่อจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลทางสื่อวิทยุ กิจกรรมที่ 3 รู้เท่าทันสื่อจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลทางสื่อหนังสือพิมพ์ กิจกรรมที่ 4 รู้เท่าทันสื่อจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลทางสื่อนิตยสารวารสาร กิจกรรมที่ 5 รู้เท่าทันสื่อจากแหล่งเรียนรู้ข้อมูลทางสื่ออินเทอร์เน็ต และกิจกรรมที่ 6 เรียนรู้ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ข้อมูลตามธรรมชาติ

1.2 ความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}$ = 4.24, 4.60, S.D. = 0.55, 0.55)

1.3 ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 ในการตรวจสอบพบว่าเหมาะสมด้านเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านภาษาที่ใช้ในทุกกิจกรรม มีความเหมาะสม แต่ต้องปรับปรุงในด้านเนื้อหาและเวลาในการทำกิจกรรมที่ 6 เพราะเนื้อหาที่ใช้สอนเกินกว่าเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยจึงได้ปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเวลา

1.4 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้กับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 9 คน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.45/79.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

1.5 ประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้กับนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์บุรี ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นปริญญาตรีปีที่ 1 จำนวน 35 คน พบว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.17/78.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. การหาประสิทธิผลการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 พบว่า

2.1 ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 แต่ละกิจกรรมพบว่า มีภาพรวมคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนคิดเป็นร้อยละ 80.18 และนักศึกษามีระดับความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา เท่ากับ 80.56 ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาประเด็น เท่ากับ 80.79 ขั้นที่ 3 ขั้นหาเหตุผลสนับสนุน เท่ากับ 82.22 ขั้นที่ 4 ขั้นร่วมแสดงเหตุผลแบบออนไลน์ เท่ากับ 87.50 ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปวิธีการแก้ปัญหา เท่ากับ 73.89 และขั้นที่ 6 ขั้นจัดเก็บความรู้ออนไลน์ เท่ากับ 76.11

2.2 ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองของนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนร้อยละ 31.63 และผลการวัดความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 56.90 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปราย ดังนี้

1. องค์ประกอบต่างๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้และแผนประกอบการใช้กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ ($\bar{X}$ = 4.24, 4.60, S.D. = 0.55, 0.55) และเมื่อนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 80.17/78.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องมาจากกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างตามขั้นตอน ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของนักการศึกษา จำนวน 5 ท่าน โดยผ่านการสังเคราะห์แล้วจึงดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบแก้ไขส่วนที่บกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้แล้วนำไปทดลองกับนักศึกษาจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบเนื้อหา ภาษา และเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยังบกพร่องอยู่ แล้วนำมาหาประสิทธิภาพกับนักศึกษาจำนวน 9 คน พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการรวมเฉลี่ยเท่ากับ 77.45 และมีประสิทธิภาพของผลลัพธ์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 79.17 นั่นคือกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.45 / 79.17 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

75/75 เมื่อนำมาหาประสิทธิภาพกับนักศึกษาจำนวน 35 คน พบว่า มีประสิทธิภาพกระบวนการรวมเฉลี่ยเท่ากับ 80.17 มีประสิทธิภาพของผลลัพธ์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 78.10 นั่นคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.17/78.10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75 อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน การจัดกิจกรรมสอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา อีกทั้งการจัดกิจกรรมมีลำดับขั้นตอนส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างต่อเนื่องไม่สับสนและสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้ มีการจัดลำดับขั้นตอนโดยเริ่มจากง่ายไปยาก จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี กิจกรรมน่าสนใจ โดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน Attthaphut (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้เชิงลึก วิชาการออกแบบและผลิตสื่อกราฟิกคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม ยอมรับและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 30 คน พบว่า มีประสิทธิภาพ 80.83/84.45 อาจเป็นเพราะได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งเป็นการพัฒนาอย่างเป็นระบบตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา การวางแผน การดำเนินการพัฒนาการจนถึงการทดลองตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา มีการนำวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้ในการจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของวัยของผู้เรียน โดยอาศัยหลักการการออกแบบสื่อที่หลากหลาย มีการประสมประสานของเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างองค์ความรู้ประกอบหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาบทเรียนและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาตามลำดับจากง่ายไปสู่ยากได้ และผ่านการตรวจสอบแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และการนำเสนอด้านการวัดและประเมินผล และด้านการสอนทำให้บทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังที่ Hannafin & Pack (1988), quoted in Songkhram (2011, p.15) กล่าวว่า การสร้างบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่ดีควรสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้สอนกำหนดไว้ บทเรียนความเหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียนสอดคล้องกับระดับความรู้และความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป สอดคล้องกับการออกแบบการเรียนรู้แบบย้อนกลับ Ngoksilp (2010) การเรียนเนื้อหาจากง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษาความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อในแต่ละขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ในภาพรวมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.18 โดยขั้นตอนนำเสนอเหตุผลแบบออนไลน์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ ร้อยละ 87.50 และเมื่อนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างและเปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ

เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผลคะแนนของการวัดด้วยแบบทดสอบการรู้เท่าทันสื่อหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับ เทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในขั้นตอนนำเสนอเหตุผลแบบออนไลน์นั้นผู้เรียนได้ร่วมกันแสดงเหตุผลร่วมกันซึ่งในขั้นนี้ ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล สรุปผลร่วมกันและใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการตอบคำถามและ เกิดความสนุกสนานจากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในการตอบคำถามและสรุปประเด็นพร้อมอ้างอิงเหตุผลที่ สนับสนุนในการตอบคำถามนั้นๆ โดยในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ได้ดีขึ้น ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของผู้เรียน ซึ่งทำให้ ผู้เรียนเกิดความสนใจ ผู้เรียนสามารถเกิดความเข้าใจจากการได้เรียนรู้ผ่านการวิเคราะห์และอาศัยประสบการณ์ เดิมของผู้เรียนแต่ละคนที่มีไม่เท่ากันและย่อมเกิดความหลากหลายในการคิด อันเนื่องมาจากความแตกต่างกัน ทางด้านประสบการณ์ของผู้เรียนแต่ละคน และนอกจากนี้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมมาทำ การคิดวิเคราะห์ ประเมินค่าและนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้ในการรู้เท่าทันสื่อ โดยสามารถผลิตหรือมี ปฏิสัมพันธ์กับสื่อและเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้นั้นๆ โดยในขั้นกำหนดปัญหาสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียน สนใจจากเรื่องราวสถานการณ์ที่นำมาให้ผู้เรียนได้เลือกในการเรียนรู้ และเห็นว่าเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงใน สังคมผู้เรียนเลือกปัญหาที่สมาชิกในกลุ่มมีความสนใจร่วมกันส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและสังคมประชาธิปไตย ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ อีกทั้งทำให้ผู้เรียนได้มีการร่วมกันคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาศึกษาทำความเข้าใจและ นำข้อมูลความรู้มาใช้ในการตัดสินใจพิจารณาเพื่อนำไปสู่การประเมินค่า โดยการคิดวิเคราะห์พร้อมทั้งหาข้อสรุป และวิธีการแก้ปัญหา สามารถทำให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาดัดสินใจเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาาร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้กัน ขั้นพิจารณาประเด็นสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์โดยแยกแยะข้อเท็จจริง ออกจากความคิดเห็น และแบ่งปันความคิดเห็น และพิจารณาองค์ประกอบที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสื่อ และ ขั้นหาเหตุผลสนับสนุนสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการสืบค้น รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจาก แหล่งข้อมูล ผู้เรียนจะเกิดความสามารถในการจัดระบบข้อมูล และขั้นร่วมแสดงเหตุผลแบบออนไลน์สามารถทำ ให้ผู้เรียนทำงานร่วมกัน และส่งเสริมทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีและมีความสามารถในการสรุปอ้างอิงและยอมรับ ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น จากนั้นในขั้นสรุปวิธีการแก้ปัญหาสามารถทำให้ผู้เรียนได้จำแนกข้อสรุปอย่างมีเหตุผล นำเชื่อถือ ให้เกิดการประเมินค่าข้อมูลและประเด็นที่ควรคิดวิเคราะห์เมื่อรับสื่อโดยขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นจัดเก็บ ความรู้ออนไลน์ สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการสร้างสรรค์และปฏิสัมพันธ์กับสื่อ ผู้เรียนจะได้สร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคม ดังที่ Chaichom (1989, p.20) ได้กล่าวไว้ว่า การระดมสมอง คือการจัดประสบการณ์ หรือการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาโดยการเสนอความคิดเพื่อหาคำตอบกันรวมกลุ่มเพื่อระดมความคิดนี้จะ ช่วยการฝึกการอยู่ร่วมกันทางสังคมรู้จักการประนีประนอมต่อข้อขัดแย้งและยอมรับเหตุผลซึ่งกันและกัน และ นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและสุดท้ายผู้เรียนต้องได้ไปสร้างงานหรือแก้ปัญหาที่มีความหมายต่อ ชีวิต ทำให้โลกแห่งความเป็นจริงเมื่อพิจารณาร้อยละคะแนนเฉลี่ยแต่ละชั้น พบว่าชั้นที่ 4 นำเสนอเหตุผลแบบ ออนไลน์มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือร้อยละ 87.50 อาจเป็นเพราะการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ผู้เรียนแต่ละคนมีความ

ถนัดเพราะใช้อยู่บ่อยครั้งในชีวิตประจำวัน จนเกิดความสามารถในการเข้าถึงหรือการใช้สื่อเทคโนโลยีสามารถนำเรื่องที่เรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือแก้ไขสถานการณ์ในปัจจุบันได้ดังที่ Wongprathet (2014) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เรื่องการสร้างงานนำเสนอสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ฝายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หลังเรียนผ่านวิธีการสอนแบบสื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยมีแนวโน้มว่าความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Setkumbong (2012) จากผลการวิจัย ผลการเรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบเรียนรู้ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เรื่อง ความสามารถทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบเรียนรู้ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ก่อนและหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากที่ได้เรียนรู้ด้วยอีเลิร์นนิ่งแบบเรียนรู้ร่วมกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และผลิตสื่อการสอนที่ประกอบไปด้วยการใช้สื่อสังคม เป็นสื่อช่วยเสริมสร้างสมรรถนะเชิงคิดวิเคราะห์ การตีความหมายการสังเคราะห์และการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูงที่เกิดจากกิจกรรมของการใช้สื่อสังคมและเสริมสร้างสมรรถนะของความคิดที่มีผล การประเมินผลและตรวจสอบโดยใช้กิจกรรมของสื่อสังคมในการสร้างและพัฒนาสมรรถนะทางการเรียนรู้ Poore (2013) และสอดคล้องกับแนวคิดของการรู้เท่าทันสื่อในองค์ประกอบของการเข้าถึงสื่อ คือการที่ผู้เรียนจะมีความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อผู้เรียนจะต้องได้รับสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็ว สามารถรับรู้และเข้าใจเนื้อหาของสื่อประเภทต่างๆ ได้อย่างเต็มที่และรวดเร็วเต็มความสามารถมีการแสวงหาข่าวสารได้จากสื่อหลายประเภทและไม่ถูกจำกัดอยู่กับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่ง อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ พร้อมทั้งทำความเข้าใจความหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองของนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างมีระบบ จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอนเพื่อผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสนและสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนอย่างเป็นระบบ การจัดลำดับขั้นตอนเริ่มจากง่ายไปยาก และจากการอภิปรายกลุ่มย่อยไล่ไปยั้งระดับกลุ่มห้องเรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี โดยผู้วิจัยได้สร้างกิจกรรม 6 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมจัดให้ผู้เรียน ได้เรียนโดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อแต่ละประเภท ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อนิตยสารวารสาร สื่ออินเทอร์เน็ต และจากแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ ซึ่งผู้เรียนได้ฝึกทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อตามองค์ประกอบการเรียนรู้เท่าทันสื่อขององค์การ

UNESCO (1982) ที่ละขั้นตอนของกิจกรรมโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ร่วมกับเทคนิคระดมสมองตามแนวคิดของ นักการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ที่ผ่านการสังเคราะห์โดยผู้วิจัย โดยเริ่มจากขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา นักศึกษา แบ่งกลุ่ม 3 คน โดยในกลุ่มมีนักศึกษาเรียนเก่ง เรียนปานกลาง เรียนอ่อน อาจารย์นำเสนอประเด็นข่าวที่กำลัง เป็นที่น่าสนใจของสังคมในสัปดาห์นั้นๆ 3 ประเด็น นักศึกษาแต่ละกลุ่มเลือกประเด็นที่คนในกลุ่มมีความสนใจ ร่วมกันเพียง 1 ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาประเด็น ผู้เรียนในกลุ่มร่วมกันตอบปัญหาจากประเด็นที่อาจารย์ กำหนดตามข่าวหรือเรื่องที่กลุ่มของตนเองเลือก ขั้นที่ 3 ขั้นหาเหตุผลสนับสนุน นักศึกษาศึกษาค้นคว้าข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ตเพื่อหาข้อมูลสนับสนุน การตอบคำถามของตนเอง ขั้นที่ 4 ขั้นร่วมแสดงเหตุผล นักศึกษานำเสนอ เหตุผลแบบ Real-time ผ่าน Google document กับเพื่อนในชั้นเรียน ขั้นที่ 5 สรุปวิธีการแก้ปัญหา นักศึกษา และอาจารย์ ร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่สื่อพยายามนำเสนอเปรียบเทียบที่ได้ และประเด็นที่ควรจะคิดวิเคราะห์เมื่อรับ สื่อ ขั้นที่ 6 จัดเก็บความรู้ออนไลน์นำเสนอความรู้ผ่านสื่อสังคม Facebook ในกลุ่มห้องเรียนของตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าวิธีการสอนโดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองแต่ละขั้นตอนมีการ เชื่อมโยงกันระหว่างเทคนิคระดมสมองร่วมด้วยกับการใช้สื่อสังคม ซึ่งในแต่ละขั้นตอนผู้เรียนจะได้แสดง ความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะอย่างเสรี มีความสบายใจทำให้ได้ความคิดที่กว้างขวาง อีกทั้งยังได้ความคิดที่แปลก ใหม่และอาจนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือได้แนวคิด ข้อคิดต่างๆ ในการใช้และเรียนรู้สื่ออย่างเท่าทันด้วย ความระมัดระวัง อีกทั้งการนำสื่อสังคมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างศักยภาพของการสื่อสาร สนองต่อ ความต้องการของการสื่อความหมายในการเรียนการสอนของนักศึกษาและทำให้นักศึกษาได้รู้ถึงรูปแบบและ ระดับในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเรียนรู้ รวมถึงการเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสื่อสารจากสื่อสังคมเป็นตัวเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิด สร้างสรรค์ ในระดับสูงและช่วยเสริมสร้างสมรรถนะของความคิดมีเหตุผล และสามารถสรุปแนวคิดและสร้าง องค์ความรู้ ในการรู้เท่าทันสื่อได้ด้วยตนเอง และสามารถจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ในการเลือกเรียนรู้ข้อมูลจากสื่อ และมีการเชื่อมโยงความคิดด้วยการระดมสมองมาเป็นการเรียนที่ตัวย่อยบนทั้งแนวคิดการเรียนการสอนในการ รู้เท่าทันสื่อ จากการทบทวนในครั้งนี้นี้ พบว่า เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ไประยะหนึ่ง นักศึกษาจะเกิดความคุ้นเคยในการทำกิจกรรมแต่ละขั้นตอนของการสอน โดยนักศึกษาสามารถ จัดจำขั้นตอนต่าง ๆ ได้ตามลำดับ ทำให้นักศึกษาเกิดความสามารถในการใช้กลวิธีระดมสมองร่วมกับสื่อใน การวิเคราะห์สื่อ การประเมินและการตรวจสอบความเข้าใจในการรู้เท่าทันสื่อ นั่นคือนักศึกษาจะต้องได้รับ ประสบการณ์และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมมากๆ ได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่าง อิสระและสอน การคิดแบบรวบยอดเพื่อช่วยส่งเสริมการคิดของผู้เรียนตามที่ Piaget & Brunner, 1952, quoted in Ngoksilp, 2010, p.151) ได้อธิบายว่า การที่ผู้เรียนจะเกิดพัฒนาการทางสติปัญญาได้นั้นจะต้อง พัฒนาสติปัญญาของบุคคลที่เป็นไปตามวัย และเชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิด จากกระบวนการการค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น การให้เนื้อเรื่องที่สนใจในการศึกษาแก่ผู้เรียนจะส่งผลให้ผู้เรียน เลือกที่จะรับรู้ สิ่งที่ตนเองสนใจ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนกับ ชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันได้อย่างสมดุล และฝึกให้นักศึกษาพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ตามแนวคิดเกี่ยวกับ

การศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของ Wichai Tansiri, 2550, quoted in Charoensap (2014) กล่าวไว้ว่า กระบวนการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นการแสดงความคิดเห็น การฝึกให้ผู้เรียนได้มองกว้างและมองไกล มีความเข้าใจในระดับหัตถภาคและสามารถวิเคราะห์แยกแยะได้ในระดับจุลภาค โดยขั้นตอนของกิจกรรมยังส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจว่าความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่ในเฉพาะหนังสือหรือในชั้นเรียนเพียงเท่านั้น จากการให้สืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ดังนั้น อาจารย์ควรเชื่อมช่องว่างระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาเกิดความชำนาญในเรื่องที่นักศึกษาสนใจ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาต้องได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการได้ปฏิบัติจริง ลงมือทำจริงด้วยตนเอง ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจึงมีหน้าที่สร้างความกระตือรือร้นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ คอยกระตุ้น แนะนำในสิ่งที่นักศึกษาสงสัย ต้องสร้างความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พร้อมกันนั้นก็ฝึกฝนนักศึกษาให้มีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร อันได้แก่ ความเป็นพลวัตของโลกและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของมนุษย์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาช่วยให้กลวิธีการรู้เท่าทันสื่อทำให้นักศึกษารู้สึกตลอดเวลาว่าบทเรียนจากผู้อื่นได้กระทำในสังคมที่ได้รับเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเอง อีกทั้งยังได้สร้างองค์ความรู้จากกรณีศึกษาที่อาจารย์ ยกมาเป็นตัวอย่างเพื่อศึกษาเทคนิคในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ในสังคมของสื่อ และนอกจากนี้ นักศึกษาจะได้รู้เท่าทันสื่อ ในทุกองค์ประกอบ เช่น 1) การเข้าถึงสื่อ นักศึกษาจะได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ ไม่บริโภคสื่อเพียง ด้านเดียว 2) นักศึกษาจะได้ทราบเรื่องราวหรือข้อมูลจากสิ่งที่สื่อนำเสนอหรือการทำความเข้าใจในเนื้อหาที่สื่อพยายามนำเสนอให้เรารับ 3) นักศึกษาจะได้ประเมินค่าโดยการพิจารณาและตัดสินใจว่าเชื่อในเนื้อเรื่องนั้นๆ หรือไม่ โดยจะได้นำเสนอเหตุผลสนับสนุนในการคิดนั้นผ่านการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เกิดทักษะการใช้เทคโนโลยี และประการสุดท้ายคือ นักศึกษาจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยการสร้างเรื่องราวขึ้นใหม่หรือสร้างเป็นข้อสรุปของความรู้ผ่านสื่อสังคม ซึ่งขึ้นอยู่กับความชอบและความถนัดของแต่ละคน และได้มีแนวคิดของมาสโลว์ที่กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น และตอบสนองความต้องการพื้นฐานนั้นอย่างพอเพียง ให้อิสราภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้มีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ซึ่งช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบระดมสมองที่ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเสรี เพื่อให้ได้ความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด เน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มอย่างทั่วถึงและหลากหลายโดยไม่สรุปหรือโต้แย้ง หลังจากนั้นจึงนำเสนอประเด็นทั้งหมดไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในการรู้เท่าทันสื่อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้ ผู้สอนควรศึกษาและทำความเข้าใจขั้นตอนในการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน เตรียมสื่อให้พร้อมและเพียงพอสำหรับนักศึกษาทุกคน และควรบันทึกหลังการสอนเพื่อให้ทราบปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการแก้ไขเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะในขั้นของการนำเสนอ

เหตุผลแบบออนไลน์นั้น ผู้สอนจะต้องสร้างไฟล์ขึ้นใหม่บนระบบของ Google Document ซึ่งแต่ละห้องไม่ควรใช้ไฟล์ในการนำเสนอข้อมูลไฟล์เดียวกัน เพื่อป้องกันการวัดและประเมินผล

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นตอนการตั้งคำถามและการแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้อ่าน เรียนรู้ นักศึกษาที่เรียนระดับปานกลางและอ่อนจะไม่ค่อยแสดงออกและขาดความเชื่อมั่นในตนเองส่วนนักศึกษาที่เก่งก็จะนำงานไปทำคนเดียว ดังนั้นผู้สอนจึงต้องหาวิธีการแก้ไขโดยการให้นักศึกษาทุกคนได้ออกมาทำกิจกรรมที่ผู้สอนจะสามารถตรวจสอบความเข้าใจของนักศึกษา จนทราบถึงปัญหาและข้อบกพร่องในการเรียนรู้ของนักศึกษาและช่วยเหลือแก้ไขได้อย่างทันที่

3. ในการเลือกเรื่องที่จะนำมาเป็นบทในการอ่าน ผู้สอนควรเลือกเรื่องที่มีความทันสมัยเป็นปัจจุบันที่ยังอยู่ในความสนใจของสังคมและนักศึกษา และต้องเหมาะสมกับวัยโดยเลือกเรื่องตามความสนใจของนักศึกษา โดยผู้สอนควรคำนึงถึงความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลแต่ละคนในห้องเรียน

4. ผู้สอนควรอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจขั้นตอนการทำกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 6 ขั้นตอนของการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง ปัญหาที่พบในช่วงแรกของการทำกิจกรรม คือ นักศึกษาไม่เข้าใจวิธีการสอนชนิดนี้ จึงทำให้ขั้นตอนเป็นไปด้วยความล่าช้า ดังนั้นผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจถึงขั้นตอนทั้ง 6 ทำให้การดำเนินการสอนล่าช้าไม่ทันเวลา

5. ในการแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีนักศึกษาที่เรียนเก่ง เรียนปานกลาง และเรียนอ่อน ควรแบ่งให้มีความเหมาะสมเพราะการที่เรานำผลสัมฤทธิ์มาแบ่งกลุ่มเองและขาดประสบการณ์อาจส่งผลให้ผู้เรียนในกลุ่มไม่ได้คล่องกันจริงตามที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมองไปบูรณาการในการสอนกับรายวิชาต่างๆ ด้วย

2. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่อสังคมร่วมกับเทคนิคระดมสมอง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการรู้เท่าทันสื่อควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับโทษและประโยชน์ในการใช้สื่ออย่างไม่เท่าทันด้วย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แล้วไปใช้จริง

Reference

- Attaphut, P., Sittiwong, T. & Theeraputhon, D. (2017). Effects of Using Social Media in Conjunction with Proactive Learning in Designing and Producing Computer Graphics for Undergraduate Students. *Naresuan University Journal of Education*, 19(2), 145-154. [In Thai]
- Bunditpatanasilpa Institute. (2019). *Bachelor of Education Program (4-year program), revised edition 2019*. Sukhothai : Sukhothai College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute. [In Thai]

- Chaichom, S. (1989). **Effects of Brainstorming Methods on Multidisciplinary Problem-Solving Thinking of Preschool Children**. Master of Education Thesis Early Childhood Education Graduate School Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Charoensap, T. (2014). **Learning Management by Professional Teachers**. [Online]. Available : <https://e-learning.srru.ac.th/mod/resource/view.php?id=57670> [2020, March 25].
- Dyer, W. & John, V. (1988). **Counseling technique that work application to individual and Group counseling**. Washington, DC : APGA Press.
- Ministry of Digital Economy and Society. **Report of the Survey Results of Internet Use in Thailand in 2019. Electronic documents**. [Online]. Available : <https://www.etda.or.th/content/thailand-internet-user-behavior-2019-press-release.html> [2020, January 2]. [In Thai]
- Ministry of Social Development and Human Security. (2018). **Social Media and the Future of Thai Children and Youth. Electronic documents**. [Online]. Available : <https://tpso1.m-society.go.th/index.php/en/tpso-news/2017-05-16-15-16-07/17-11111> [2019, December 25]. [In Thai]
- National Statistical Office. (2018). **Summary of the Use of Information and Communication Technology in the Household 2018 (1st quarter)**. Bangkok : National Statistical Office, Ministry of Digital Economy and Society. [In Thai]
- Ngoksilp, J. (2010). **Education 1**. Chaiyaphum : Chaiyaphum. [In Thai]
- Poore, M. (2013). **Using Social Media in the Classroom**. Singapore : SAGE Publications Asiapacific Pty Ltd.
- Potter, W. James. (1998). **Media Literacy**. California : Sage.
- Rasmeewiengchai, A. (2012). **Media Literacy of Secondary School Students in Prachatipat Wittayakarn Community School**. Bangkok : Research Project, Thammasat University. [In Thai]
- Ruangsuwan, C. (2010). **Design and Development of Computer and Network Lessons**. Mahasarakham : Mahasarakham University. [In Thai]
- Saiyot, L. & Saiyot, A. (1995) **Educational Research Techniques**. (5 th ed.). Bangkok : Suri Wiyasan. [In Thai]

- Setkumbong, T. (2012). Results of E-learning with Collaborative Learning through Social Media on the Ability to Use Information and Communication Technology of Undergraduate Students, Department of Education/Education Science. **Silpakorn University Journal, Thai version, Social Sciences and Arts**, 5(2), 569-584. [In Thai]
- Songkhram, N. (2011). **Multimedia Design and Development for Learning**. (2 nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Srihiran, W. (2009). **Knowledge Literacy of Newspapers of the People in Bangkok**. Bangkok : Siam University. [In Thai]
- Srisaat, B. (2002). **Preliminary Research**. Bangkok : Suwiryasan. [In Thai]
- Topothai, W. (2013). **Development of Learners Using a Training Package : Title Online Media Literacy**. [Online]. Available : <http://www.stou.ac.th/eknowledge/Upload/2013/17> [2019, December 13].
- UNESCO. (1982). **Bulletin of the Unesco Regional office for Education in Asia and The Pacific (Special Issue)**. Bangkok : Unesco. [In Thai]
- Wagner, R. (2011). Social Media Tools for Teaching and Learning. **Athletic Training Education Journal**, 6(1), 51-52.
- Wongprathet, S. (2014). **Results of Teaching and Learning Management Using Social Media According to the Theory of Social Media. Self-Knowledge on Creating Presentations for Mattaytom 1 Students** Master of Education Program Thesis Ramkhamhaeng University. [In Thai]

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

The Development of a Literature Instructional Model Based on a Critical Theory to Enhance the Critical Reflection Ability and Literature Instruction Design Ability of Student Teachers

เตือนใจ คตติ*

Tuenjai Kothdee

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์**

Chaiwat Sutthiratt

ทรงภพ ขุนมธุรส***

Songphop Khunnathurot

Received : May 6, 2022

Revised : November 14, 2022

Accepted : December 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี 2) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินและปรับปรุงรูปแบบ กลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ดำเนินการทดลอง

*นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctor of Education program students Curriculum and Teaching Naresuan University

e-mail: nan_n6005@hotmail.com

**อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer for Doctor of Education Program Naresuan University

***อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer for Master of Education Program Naresuan University

จำนวน 53 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Dependent) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีที่พบร่วมกันในระดับอุดมศึกษาและมัธยมศึกษา จะมุ่งเน้นบทบาทของผู้สอนมากกว่ากระบวนการคิดของผู้เรียน การใช้สื่อการสอนที่ไม่ใช่ตัวบทวรรณคดี และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ขาดอิสระทางความคิด ซึ่งมีแนวทางการนำทฤษฎีวาทกรรมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวรรณคดี คือ การตั้งจุดประสงค์การสอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการถกเถียง สะท้อนความคิดเป็นกลุ่มย่อยและทั้งชั้นเรียน การใช้สื่อตัวบทที่มีความขัดแย้ง และการกำหนดบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.36) และมีค่าประสิทธิภาพ 78.52/77.42 3) ผลการส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวาทกรรมสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยรวมอยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ ($\bar{X} = 11.20$) ส่วนความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$, S.D. = 0.66) และ 4) ผลการประเมินรูปแบบโดยผู้เกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบช่วยส่งเสริมให้เกิดระบบการคิดได้อย่างมีเหตุผล คิดอย่างรอบคอบ และเกิดมุมมองใหม่ต่อวรรณคดีเรื่องที่อ่าน ซึ่งส่งผลให้เมื่อนำไปใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีแล้วสามารถนำเสนอเนื้อหาแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น และยังช่วยให้เกิดการทบทวนตรวจสอบ บูรณาการรูปแบบการเรียนการสอน เทคนิคการสอน เข้ามาใช้ในการสอนมากขึ้น และรูปแบบควรปรับปรุงกิจกรรมในบางขั้นตอน ได้แก่ การทบทวนเนื้อเรื่องก่อนจะไปตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เพิ่มการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ หน้าที่ของบทบาทผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ปรับปริมาณงานให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่ใช้ และปรับหัวเรื่องในบันทึกการเรียนรู้ให้ชัดเจนมากขึ้น

คำสำคัญ : ทฤษฎีวาทกรรม / การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ / การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี

ABSTRACT

The objective of this research was to develop a literature instructional model based on the critical theory to enhance the critical reflection ability and literature instruction design of student teachers. The research methodology included four steps: 1. The study on the literature instructional problems at the higher education and high school levels, and the guidelines for applying the critical theory to literature instruction; 2. the creation and verification of the quality of the model; 3. the study on the result of using the model, and 4. the assessment and improvement of the model. The sample group comprised 15 third-year student teachers from the Thai Language Program, Nakhon Pathom Rajabhat University. The

research tool involved the critical reflection ability assessment form and the literature instruction design ability form. The total trial period was 53 hours. Statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation (SD), t-test (Dependent) , and content analysis. The research results illustrated that: 1) All steps of the instructional design focused on the teacher-centered method rather than the learner's thinking process. Moreover, the instructional media were not the literature content and the learning atmosphere did not allow for the expression of thought, which were the literature instructional problems at the higher education and high school levels. The guidelines for adapting the critical theory to literature learning were suggested, which included the determination of the teaching objectives, the activities that focused on the discussion, the reflection of thought in the focus group and whole class, the use of the contrast content, and the determination of the learner and teacher roles to organize the learning activities. 2) The developed model consisted of six components, which were principle, goal, learning process, learner and teacher roles, factors of success, and performance measuring and evaluation. It was found that the overall appropriateness of the developed model was at a high level ($\bar{X}$ = 4.47, S.D. = 0.36). The efficiency was 78.52/77.42. 3) As for the enhancement results of the critical reflection of the student teachers at Rajabhat University, the ability of the student teachers after implementing the literature instruction based on the critical theory was higher than that before the implementation with a statistical significance of .05, and overall was at the judgment level ($\bar{X}$ = 11.20). Furthermore, the overall literature instructional design ability was at a high level ($\bar{X}$ = 2.84, S.D. = 0.66). 4) The opinions of the relevant people who used the model indicated that the model enhanced rational and deliberate thinking, and initiated a new perspective of the reading literature. Consequently, when it was applied to the literature instructional design, new and interesting content was presented. It also initiated the review, verification, and integration of the instructional model and instructional techniques in teaching and learning. Nevertheless, the improvement of the content review before the critical questioning, the adding critical question, the roles of the esthetic researcher, the appropriate workload for the duration should be processed, and the making title in the learning log more clear.

Keywords : Critical Theory / Critical Reflection / Literature Instructional Design

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนวรรณคดีต้องออกแบบให้ช่วยส่งเสริมทักษะการคิด โดยเฉพาะการคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยการกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดการศึกษาอภิปรายวรรณคดีอย่างมีหลักคิดตามทฤษฎี มีความคิดเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมของตนโดยมีหลักการและเหตุผล อันส่งผลให้ผู้อ่านไม่เพียงแต่เข้าใจเนื้อความที่วรรณคดีต้องการจะสื่อสาร แต่จะเกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองที่มีต่อวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ ที่จะส่งผลต่อการนำไปใช้ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ตรงตามเป้าหมายสำคัญของการเรียนการสอนวรรณคดี ดังที่ Prachyapruit (2004, pp. 49-67) ว่า การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์จะช่วยให้เกิดความตระหนักถึงการใช้หลักการที่เกี่ยวข้องเพื่อขึ้นการปฏิบัติงาน ช่วยให้เกิดการปรับเปลี่ยนความคิด และพฤติกรรมในการปฏิบัติ และยังส่งเสริมให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นประชาธิปไตยที่ยอมรับความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อของผู้เรียน และพร้อมจะยอมรับฟังข้อมูลย้อนกลับและคำวิพากษ์วิจารณ์ การคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนวรรณคดีดังที่กล่าวมาข้างต้นแต่จากการศึกษาการเรียนการสอนวรรณคดีทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยกลับพบว่า การเรียนการสอนวรรณคดี ไม่ได้มุ่งให้เกิดการไตร่ตรองตัวบทวรรณคดี มุ่งเฉพาะความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เพื่อถอดความ หรือรับรู้เนื้อหาที่เกิดขึ้น ดังที่ Noyes (2003) ได้สะท้อนปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในมหาวิทยาลัยว่า มักจะจดจ่ออยู่กับการพิสูจน์หาข้อเท็จจริงจากวรรณคดี ซึ่งควรต้องใส่ใจต่อการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับวรรณคดีนั้น ๆ สอดคล้องกับ Sakolrak (1998, pp. 40-42) ได้กล่าวว่า “ครูส่วนใหญ่มักสอนให้ผู้เรียนท่องศัพท์ยากที่พวกเขาไม่เคยพบพบและใช้ในชีวิตประจำวัน ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงมากกว่าที่จะทำให้พวกเขาแสดงความคิดเห็นและความรู้สึก” ฉะนั้น การออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีจึงยังไม่มุ่งสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมตัวละครในวรรณคดีเรื่องที่อ่าน ผู้เรียนจึงขาดการทำความเข้าใจได้ถึงแก่นของวรรณคดีและการสอนวรรณคดี โดยเฉพาะกับนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่หลักสูตรการผลิตครูยังไม่สนับสนุนให้เกิดการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ SparksLanger & Colton (1991) ที่พบว่า มีหลักสูตรผลิตครูเพียงเล็กน้อยที่สามารถพัฒนาความคิดไตร่ตรองในระดับการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ซึ่งแนวทางที่จะสามารถนำมาพัฒนาได้ คือ การใช้การเสวนาแลกเปลี่ยน การตีความผ่านประสบการณ์ของบุคคล ผ่านการใช้คำถามอย่างหลากหลาย ดังที่ Miller (2011, p.6) ได้เสนอว่า การตีความ การอธิบายเหตุผลผ่านประสบการณ์ของบุคคล โดยทฤษฎีหนึ่งที่มุ่งเน้นให้เกิดการตั้งคำถาม ตีความ อย่างเป็นเหตุเป็นผล คือ ทฤษฎีวิพากษ์

ทฤษฎีวิพากษ์ (Critical Theory) ของ Habermas (1981; 2004) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความหมายในภาษาและอุดมการณ์ทางสังคม และเน้นการสร้างความรู้ด้วยกระบวนการกระทำทางการสื่อสาร เพื่อแสวงหาความรู้ ซึ่งมีหลักการ ประกอบด้วยความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนความคิดโดยเสรี เปิดกว้าง เปิดโอกาสให้เกิดการตีความเชื่อมโยงการสื่อสารนั้นเข้ากับโลกสังคม มุ่งองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) พื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นสถานที่ ที่ทุกคนได้แสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเสรี ปราศจากข้อจำกัดใด มีความเท่าเทียม และความไว้วางใจ 2) การกระทำทางการสื่อสาร คือ การวิพากษ์และการรับรู้อย่างลึกซึ้งในคุณค่า ผ่านกระบวนการสื่อสาร

ทางภาษาที่ต้องอาศัยการตีความ โดยจะต้องมีการเจรจาสร้างความเข้าใจและเน้นการตีความร่วมกันในคำจำกัดความของสถานการณ์ต่างๆ ที่เผชิญบนพื้นที่สาธารณะ (Habermas, 1981) และ 3) ความมีเหตุผล คือ เหตุผลเชิงเครื่องมือ ซึ่งเป็นชุดความรู้ของวิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ เหตุผลเชิงภาคปฏิบัติ ซึ่งเป็นชุดความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และการตีความภาษา และเหตุผลเชิงการใช้อำนาจ เป็นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ที่มีต่อชุดโต้เถียงโต้แย้งต่างๆ ภายใต้สถานะแห่งการสื่อสารที่เปิดกว้าง และแนวความคิดการกระทำทางการสื่อสาร ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือการใช้เชิงการครอบงำ และเชิงการปลดปล่อย โดยเหตุผลเชิงการปลดปล่อยนี้จะกระทำผ่านการไตร่ตรองด้วยตนเอง กลายเป็นชุดความรู้แบบทฤษฎีวิพากษ์ (Kaewthep & Hinwian, 2008, p.371)

การศึกษาทฤษฎีวิพากษ์และการสอนวรรณคดี พบว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับหลักการและเงื่อนไขของทฤษฎีวิพากษ์และนำมาใช้ส่งเสริมการคิดไตร่ตรองได้ คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบวงวรรณกรรม (Literature circles) ซึ่งมีหลักการสำคัญตามที่ Deniels (2002, p.18) คือ ยึดการตอบสนองของผู้อ่านเป็นศูนย์กลาง ความอิสระที่จะเลือกตัวบทวรรณคดี กำหนดประเด็นและบทบาทของตนเอง การเข้ากลุ่มเป็นกลุ่มเล็กแบบชั่วคราวที่เกิดจากความสนใจที่มีร่วมกัน การอภิปรายเป็นแบบเปิดกว้าง มีความยืดหยุ่นและลื่นไหล โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกไม่ใช่สมาชิกของกลุ่ม และประเมินผลจากการสังเกตของผู้สอนและประเมินตนเองของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Karatay (2017) ที่พบว่า วงวรรณกรรมสามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในตัวบท ช่วยสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล การอ่านอย่างไตร่ตรอง และการทบทวนหนังสือ โดยใช้ประสบการณ์ทางการเรียน และยังช่วยพัฒนาการอ่านของผู้เรียนให้เป็นนักอ่านอย่างวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งจะช่วยให้เข้าถึงตัวบท โดยไม่ใช้อคติและเป็นการใช้มุมมองที่หลากหลาย

ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีวิพากษ์ แนวคิดวงวรรณกรรม การไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ดังที่ระบุไว้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
 - 2.1 เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมของของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์
 - 2.2 เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์

3.2 เพื่อศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

สมมุติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังใช้รูปแบบการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

แหล่งข้อมูล คือ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาวรรณคดีวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา 5 คน ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา 5 คนและผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ และด้านการสอนวรรณคดี 5 คน เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี 2 ฉบับ ซึ่ง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อทั้งสองฉบับ การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลพร้อมบันทึกเสียงแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง ตามวันเวลาที่นัดหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุปประเด็นสำคัญและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 สร้างรูปแบบและคู่มือการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ (ฉบับร่าง) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและการสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์มากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน และเขียนคู่มือการใช้รูปแบบ เพื่อแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ที่สร้างขึ้น

2.2 ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับผู้สอน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และคำถามแบบปลายเปิด (Open -

ended) จำนวน 31 รายการ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 ทุกข้อ จากนั้นผู้วิจัยนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลการประเมินความเหมาะสมมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ข้อคำถามปลายเปิด ไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะความเรียง

2.3 การทดลองใช้ (Try out) ดังนี้

แหล่งข้อมูลในการทดลองใช้ คือ นักศึกษาคณะ สาขาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่เรียนรายวิชาการวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ จำนวน 9 คนเพื่อหาค่า E_1/E_2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สำหรับครู (ฉบับร่าง) แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และแบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี การดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ (ฉบับร่าง) ด้วยตนเอง รวมจำนวน 10 วัน 53 ชั่วโมง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยสถิติร้อยละและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการทดลองใช้ระหว่างเรียน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาคณะ สาขาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มตะวันตก ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะ สาขาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในสาขาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม(Cluster Random Sampling) จำนวน 60 คน จากนั้นนำมาแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ที่มีสมาชิกแบบอิสระความสามารถกลุ่มละ 15 คน และนำมาสุ่มแบบกลุ่ม ได้นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 กลุ่ม 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์สำหรับครู

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ เป็นแบบทดสอบแบบเขียนตอบไม่จำกัดคำตอบ โดยใช้ข้อสอบเชิงสถานการณ์จำนวน 2 สถานการณ์ ซึ่ง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.87

2. แบบประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ที่มีข้อความอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริก (Scoring Rubrics) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นโดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.95

การดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเองโดยใช้เนื้อหาตามรายวิชาการวรรณกรรมกับการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย พ.ศ. 2562 คือการเรียนรู้ทฤษฎีพิพากษ์ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่งกับวรรณคดี การวิเคราะห์ตัวละคร และเนื้อเรื่อง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ (One Group Pretest – Posttest Design) ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และระยะที่ 3 การฝึกการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี รวมระยะเวลาทดลอง 53 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดย 1) นำผลการวัดความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนของ Fisher (2003) จากนั้นนำมาโดยเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test (dependent) และ 2) นำผลการประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีมาตรวจแล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ตามคุณภาพของการปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีพิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

แหล่งข้อมูล คือ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่นี้เทศการสอน จำนวน 1 คน และนักศึกษาครู ที่เรียนโดยรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีพิพากษ์ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) การดำเนินการประเมิน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการประชุมและสรุปผลการประชุมด้วยตนเอง ในวันที่ 12 มกราคม 2565 ใช้เวลารวมทั้งสิ้น 2 ชั่วโมง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน คือผู้เข้าร่วมประชุมเขียนแสดงความคิดเห็นโดยไม่ปรึกษากันลงในแบบบันทึกประเด็นการประชุมกลุ่มสมมติ จากนั้นเสนอความคิดเห็นต่อกลุ่ม กำหนดการพูดทีละ 1 คน คนละ 1 ความคิด ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกความคิดลงบนกระดาน และให้ร่วมกันเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นตามบนกระดาน แล้วนำมาให้คะแนนซึ่งกำหนดคะแนนเป็น 1-5 เพื่อนำไปจัดลำดับความสำคัญของประเด็น จากนั้นผู้วิจัยเป็นผู้สรุปผลการจัดอันดับในแต่ละประเด็น เพื่อนำผลที่ได้จากการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีพิพากษ์ มาปรับปรุงรูปแบบในบางส่วนเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและนำเสนอรูปแบบใหม่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาและแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี ดังนี้

1.1 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับอุดมศึกษา พบว่า มีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิคการสอน สื่อการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะด้านการคิด ทักษะคิดต่อวรรณคดีของผู้เรียน บทบาทของผู้สอนที่เป็นผู้นำ และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ขาดการให้อิสระทางความคิด

1.2 ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีในระดับมัธยมศึกษา พบว่า มีปัญหาทั้งจากการออกแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน หลักการสอน เทคนิคการสอนที่มุ่งเน้นเพียงการถอดคำประพันธ์ สื่อการสอนที่ไม่ใช้ตัวบทวรรณคดี กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลวรรณคดี ตลอดจนคุณลักษณะด้านการคิด บทบาทของผู้สอนที่ยึดติดแต่เนื้อหาตามคู่มือ ขาดภูมิรู้เกี่ยวกับวรรณคดี และบรรยากาศในชั้นเรียนที่มุ่งการแข่งขัน

1.3 แนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ในการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่า มีแนวทางการประกอบด้วยกำหนดจุดประสงค์การสอน เพื่อหลุดพ้นจากการครอบงำของวรรณคดี กิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีขั้นตอนให้ผู้เรียนอ่านเรื่องอย่างอิสระ การทบทวนระบุประสบการณ์เดิม และวิพากษ์การใช้ภาษาซ้ำๆ ในทุกขั้นตอน การตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ การแลกเปลี่ยนกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดการถกเถียงและสะท้อนความคิดจากทั้งตัวเอง เพื่อน และครู สื่อการสอน เป็นสื่อตัวบทวรรณคดีที่มีสถานการณ์ขัดแย้งกัน การวัดและประเมินผล ให้มุ่งเน้นที่การแสดงความคิดเห็นประกอบเหตุผลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยมีปัจจัยสนับสนุน คือ คุณลักษณะของผู้เรียนที่ต้องใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ยกตัวอย่างการวิเคราะห์ ตั้งคำถาม ติดตามความก้าวหน้าและสะท้อนความคิดเห็นกลับไปสู่ผู้เรียน บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะ ที่มีอิสระทางความคิดและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครุมหาวิทยาลัยราชภัฏ ดังนี้

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล โดยกระบวนการเรียนรู้จัดกิจกรรมดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ขั้นที่ 3 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนความคิด และระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาททั้ง 3 ขั้นที่ 3 ขั้นสะท้อนความคิด และขั้นที่ 4 ขั้นการสร้างใหม่

2.2 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.36) คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีวิพากษ์มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.36) และมีค่าประสิทธิภาพ 78.52/77.42

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับครู ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	S.D.	d	S.D. _d	t	p
ก่อนเรียน	15	4.20	1.42	7.00	2.14	12.68*	0.0000
หลังเรียน	15	11.20	3.08				

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังเรียนของนักศึกษาครู ($\bar{X} = 11.20$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 4.20$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษามีคะแนนความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์หลังเรียนตามแนวทางการประเมินการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ของ Fisher อยู่ในระดับการใช้วิจารณ์ญาณ ($\bar{X} = 11.20$)

3.2 ผลการศึกษาระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาระดับความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
ด้านที่ 1 การวิเคราะห์			
1.1 การวิเคราะห์หลักสูตร	4.00	0.00	มากที่สุด
1.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน	3.93	0.26	มากที่สุด
1.3 การวิเคราะห์เนื้อหา	3.00	0.76	มาก
1.4 การวิเคราะห์ภาระงาน	2.67	1.05	มาก
รวม	3.40	0.45	มาก
ด้านที่ 2 การออกแบบชั้นเรียนแบบพื้นที่สาธารณะ	2.73	0.96	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
ด้านที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ			
3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ทางวรรณคดี	2.53	0.74	มาก
3.2 เนื้อหาสาระจากมุมมองที่แปลกใหม่	2.67	0.90	มาก
รวม	2.60	0.81	มาก
ด้านที่ 4 การออกแบบกิจกรรมและสื่อการสอน			
4.1 การกำหนดกิจกรรมการสอนที่เน้นกระบวนการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์	2.67	0.90	มาก
4.2 การกำหนดสื่อการสอน	2.20	0.86	ปานกลาง
รวม	2.43	0.84	ปานกลาง
ด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้			
วิธีการ เครื่องมือ และเกณฑ์การวัดผล	2.00	0.76	ปานกลาง
รวมทั้งหมด	2.84	0.66	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.84, S.D. = 0.66) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรก คือ ด้านที่ 1 การวิเคราะห์ ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 การออกแบบชั้นเรียน ($\bar{X}$ = 2.73, S.D. = 0.96) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 2.00, S.D. = 0.76)

4. ผลการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า

4.1 ผลการประเมินรูปแบบ มีดังนี้

4.1.1 ด้านปัจจัยนำเข้า คือคุณสมบัติของผู้สอนที่ให้อิสระ ไม่ตัดสินความถูกต้อง การเป็นที่ปรึกษา คอยช่วยเหลือผู้เรียน และการใช้วิธีการส่งเสริมความคิดที่หลากหลาย แต่ควรมีความชัดเจนของการอธิบายกิจกรรมตามบทบาทที่กำหนด คุณสมบัติของผู้เรียน ที่มีความกล้าที่จะนำเสนอความคิดเห็นของตนเอง แต่ผู้เรียนบางคนควรต้องเพิ่มความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง และวัสดุอุปกรณ์ ใช้แอปพลิเคชันหลากหลาย ใช้ง่าย นักศึกษามีความคุ้นเคย สามารถส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนกันได้ แต่ยังขาดความหลากหลายของแหล่งเรียนรู้ทั้งจากเว็บไซต์และใบความรู้ที่สร้างขึ้น

4.1.2 ด้านกระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมการคิดทบทวน การตั้งคำถามสะท้อนกลับ เน้นการให้แลกเปลี่ยนมุมมองของตนเองอย่างอิสระ ทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น เป็นไปตามลำดับขั้นตอน มีระบบที่ส่งเสริมการคิด แบบย่ำคิด ย้ำไตร่ตรอง อย่างต่อเนื่อง และเกณฑ์การประเมินมีความชัดเจน น่าเชื่อถือ แต่ควรใช้เวลาสำหรับขั้นการขึ้นตั้งคำถามเชิงวิพากษ์มากขึ้น ไม่ควรมีภาระงานที่ใกล้เคียงกันในแต่ละบทบาท

และควรต้องลดจำนวนของใบงานหรือบันทึกการเรียนรู้ รวมทั้งการตั้งประเด็นสำหรับการคิด มีความยากในบางประเด็น และเป็นประเด็นที่ต้องใช้ระยะเวลาเพื่อตกตะกอนความคิด

4.1.3 ด้านผลผลิต คือนักศึกษามีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มากขึ้น ส่งผลให้มีระบบการคิด คิดได้อย่างมีเหตุผล คิดอย่างรอบคอบ และเกิดมุมมองใหม่ต่อวรรณคดีเรื่องที่อ่าน ตลอดจนสามารถประยุกต์ใช้กับวรรณคดีเรื่องอื่นๆ ได้ และมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ส่งผลให้เกิดการทบทวน ตรวจสอบ บูรณาการรูปแบบการสอน เทคนิคการสอน ตลอดจนมีประเด็นการนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่และน่าสนใจมากขึ้น

4.2 ผลการปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ พบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือหลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการเรียนรู้ บทบาทผู้เรียนและผู้สอน ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และการวัดและประเมินผล โดยการจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การเตรียมความพร้อม ระยะที่ 2 การฝึกคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 อ่านอย่างอิสระ ขั้นที่ 2 ทบทวนเนื้อเรื่อง ขั้นที่ 3 ตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ขั้นที่ 4 อภิปรายกลุ่มย่อยผ่านบทบาท 3 บทบาท คือ ผู้ค้นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ ซึ่งปรับการะเป็นการสืบค้นและบอกถึงวรรณศิลป์ที่ปรากฏในเรื่อง ขั้นที่ 5 สะท้อนความคิด และระยะที่ 3 การฝึกออกแบบการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ทบทวนประสบการณ์ ขั้นที่ 2 อภิปรายกลุ่มย่อย ผ่านบทบาททั้ง 3 ขั้นที่ 3 สะท้อนความคิด และขั้นที่ 4 การสร้างใหม่ ซึ่งปรับให้การแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษามีเฉพาะตามข้อมูลป้อนกลับของผู้สอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์ เพื่อเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ และการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี ของนักศึกษาคณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีค่าประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ น่าจะเนื่องมาจาก

1.1 ผู้วิจัยสร้างรูปแบบการเรียนการสอนเป็นระบบตรงตามขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน คือ การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีจากอาจารย์ผู้สอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งนำมาใช้เพื่อกำหนดกิจกรรมตามกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ ว่าจะต้องเป็นการออกแบบกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักศึกษาคิดไตร่ตรองจากตัวบท ผ่านการใช้คำถามและมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น รวมทั้งมีบรรยากาศที่อิสระ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Finsrud (2017) ที่วิจัยเกี่ยวกับการสอนวรรณคดีที่ดี ด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนและผู้เรียน โดยใช้แบบสอบถาม พบว่า การสอนวรรณคดีที่ดี คือ การให้ผู้เรียนได้อ่านตัวบทวรรณคดีด้วยตนเองอย่างอิสระ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง ผ่านการอภิปรายกลุ่มเล็กๆ ที่นำเสนอมุมมองที่แตกต่างกัน จากนั้นมุ่งส่งเสริมให้เกิดผู้เรียนได้อภิปรายแบบมีส่วนร่วมกับนักเรียนทั้งชั้นเรียน และ Jitjamnong (2010, pp.95-108) ที่ได้เสนอแนะการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีว่า สิ่งที่ต้องเพิ่มเติมลงไปในการรับสร้งนรมย์ของวรรณคดี ก็คือกิจกรรมการวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งต้อง

อาศัยการตีความ กระบวนการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนจากการให้คำตอบสำเร็จรูปเพื่อจดจำ แม้มีคำนิยามบางอย่างอยู่ในแบบเรียน หากต้องใช้วิธีเรียนอย่างตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นความคิดให้ออกเงย

1.2 ผู้วิจัยได้พัฒนาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนได้ตามแนวทางการประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิพากษ์ ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญด้านทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas คือ การตั้งจุดประสงค์เพื่อหลุดจากการครอบงำของวรรณคดี กิจกรรมมุ่งเน้นที่อ่านอย่างอิสระ การทบทวน และวิพากษ์การใช้ภาษาซ้ำ ๆ ทุกขั้นตอนผ่านการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และกระบวนการกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ โดยใช้สื่อวรรณคดีที่มีสถานการณ์ขัดแย้งกัน อีกทั้งยังได้ความชัดเจนเรื่องการระบุคุณลักษณะของผู้เรียน และบทบาทของผู้สอน ซึ่งมีผลในการทำงานเกี่ยวกับการวิจัยพัฒนารูปแบบของ Phumkeaw (2019) พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการสะท้อนคิดของนักศึกษาครู ได้ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้รูปแบบมีองค์ประกอบ คือ ที่มาและความสำคัญ วัตถุประสงค์ หลักการ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย เรียนรู้ตนเอง ร่วมมือเรียนรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมสรุปองค์ความรู้ ร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ และบันทึกผลการเรียนรู้และสะท้อน สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยมีข้อเสนอแนะในการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมว่าควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาร่วมกันสะท้อนคิดอย่างเต็มที่ โดยผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้

1.3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้เครื่องมือกับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 9 คน ทำให้ทราบถึงปัญหาของการใช้งานรูปแบบการเรียนการสอน คือ การแบ่งกลุ่มนักศึกษาครูแบบออนไลน์ ผ่านแอปพลิเคชัน google meet ที่ใช้ระยะเวลามากในระยะแรก และการปรับปรุงตัวส่งสัญญาณของผู้สอน ที่ส่งผลให้นักศึกษาครูสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามกระบวนการตามรูปแบบได้อย่างไหลลื่น และทำให้รูปแบบมีประสิทธิภาพ

2. นักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์สูงขึ้นกว่าก่อนการใช้รูปแบบ ทั้งนี้เนื่องมาจาก

2.1 กระบวนการจัดกิจกรรมมีระยะเตรียมความพร้อม ใน 3 ด้าน คือ ด้านการคิด ด้านกระบวนการกลุ่ม และด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นปัจจัยภายในที่เอื้อต่อความสำเร็จของการใช้รูปแบบในระยะต่อไป โดยเป็นกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ เกมแบบทั้งออฟไลน์และออนไลน์ กิจกรรมเรื่องเล่าเร้าพลัง กิจกรรมเกมเธอคือใคร ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้ส่งผลให้ชั้นเรียนเป็นพื้นที่สาธารณะที่ทุกคนสามารถสนใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ อย่างตรงไปตรงมา สอดคล้องกับแนวคิดของ Donnell (1999) ได้นำทฤษฎีของ Habermas มาพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีนัยยะ พบว่า การใช้เหตุผลในการกระทำทางการสื่อสารตามทฤษฎีของ Habermas ช่วยให้ผู้เรียนในแต่ละบุคคล เกิดการเรียนรู้ได้จากเหตุผลที่ใช้ในการสื่อสาร ส่งผลให้ผู้เรียนความเข้าใจและยอมรับซึ่งกันและกัน เกิดการเปลี่ยนมุมมอง และเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการได้วิพากษ์วิจารณ์ โดยใช้อรรถความรู้ที่สัมพันธ์ได้อย่างเปิดกว้าง มีอิสระ ซึ่งเป็นแกนกลางสำหรับการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

2.2 กระบวนการจัดกิจกรรมในระยะที่ 2 เป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas คือความมีเหตุผล และการกระทำทางการสื่อสาร ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาครูพัฒนาการคิดไปสู่การคิด ไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ได้จากกิจกรรมในขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ โดยในกิจกรรมขั้นนี้ผู้สอนสามารถ ยกตัวอย่างคำถามเชิงวิพากษ์ได้น่าสนใจ จึงทำให้สามารถกระตุ้นให้นักศึกษาครูสนใจที่จะศึกษาประเด็นที่ กำหนดไว้ในวรรณคดีเรื่องที่อ่านร่วมกันทั้งชั้นเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Bates, et al. (2009) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องการเชื่อมโยงระหว่างการทำกับดักในมหาวิทยาลัยกับการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ พบว่า การเป็นพี่ เลี้ยงและต้นแบบของผู้สอน ในด้านการให้คำแนะนำ ตัวอย่าง และการสื่อสารที่ชัดเจนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจและพัฒนาการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ได้

2.3 การเชื่อมโยงข้อมูลทั้งจากทฤษฎี บริบททางสังคม และอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง ผ่าน กิจกรรมในชั้นอภิปรายกลุ่มย่อย ที่มีการกำหนดบทบาทของนักศึกษาครูในแต่ละกลุ่มออกเป็น 3 บทบาท คือ ผู้ คั่นคว้าทางทฤษฎี ผู้ค้นคว้าทางศีลธรรม และผู้ค้นคว้าทางสุนทรียะ จากนั้นนำข้อมูลการสรุปของกลุ่มมาสู่ขั้น การสะท้อนผลการคิดที่เป็นการเสนอข้อมูลของกลุ่มแก่ชั้นเรียน โดยนักศึกษาครูกลุ่มอื่น ๆ สามารถตั้งคำถาม เพื่อทำให้เกิดการทบทวนข้อมูล ของตนเอง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมทั้งหมดนี้ทำให้นักศึกษาครูได้ทบทวนข้อมูลนั้น อย่างซ้ำๆ ผ่านหลายมุมมอง จึงส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลมาสรุปได้อย่างมีเหตุผล และแปลกใหม่จาก ความเชื่อเดิมของวรรณคดีในเรื่องนั้นๆ ได้ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lee (2015) เกี่ยวกับ หลักเกณฑ์สำหรับการรับรู้เชิงวิพากษ์ตามแนวคิด Habermas ว่า การกระทำทางการสื่อสาร คือการให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยน ทบทวนข้อมูลผ่านการใช้ภาษา ด้วยการสนทนา อภิปรายหลังการอ่านทั้งก่อนและหลังจากการที่ ดำเนินการวิเคราะห์ตัวบท สามารถทำให้เกิดการเชื่อมโยงตัวบทกับอุดมการณ์ทางสังคม วัฒนธรรม ที่ช่วยให้เกิด การรับรู้เชิงวิพากษ์จากตัวบทได้

3. นักศึกษาครูมีความสามารถในการในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจาก

3.1 กระบวนการเรียนรู้ได้มุ่งให้นักศึกษานำประสบการณ์และมุมมองที่แปลกใหม่จากระยะที่ 1 และ 2 มาใช้เพื่อออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี มี 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ อยู่บนองค์ประกอบของทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas คือ พื้นที่สาธารณะ การกระทำทางการสื่อสาร และ ความมีเหตุผล จึงมีส่วนช่วยส่งเสริมการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีของนักศึกษาครูได้ สอดคล้องกับ Li (1993) ที่ได้ นำ แนวคิดลัทธิเซนและทฤษฎีวิพากษ์ของ Habermas มาใช้เพื่อพัฒนาทักษะออกแบบการ เรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ความสนใจพื้นฐานทั้งสามของ Habermas มาใช้เพื่อการวิเคราะห์การ ออกแบบการเรียนการสอน สามารถทำให้เกิดการพิจารณาวิถีทางสังคมที่สัมพันธ์กับการออกแบบการเรียน การสอน และสามารถเปิดเผยอำนาจที่ฝังอยู่ในกระบวนการออกแบบ จึงสามารถทำให้เกิดการหลุดพ้นจากการ ถูกครอบงำทางความคิด ที่สามารถช่วยให้ผู้สอนในโรงเรียนหรือนักออกแบบการเรียนการสอนมีมุมมองเชิงลึก สำหรับ การออกแบบการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปใช้กับผู้เรียนที่หลากหลายและบริบทที่แตกต่างกันได้

3.2 กระบวนการเรียนรู้มุ่งให้ประยุกต์ใช้ผลการศึกษาวรรณคดีในระยะที่ 2 ซึ่งเป็นระยะการพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ ที่มีความสำคัญสำหรับนักศึกษาครู คือ ทำให้เกิดความเข้าใจ ในความคิด ความรู้สึกของตน เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตน ในด้านการออกแบบการสอน ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน การเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยี การวัดและประเมินผล ตลอดจนการดูแลและการปัญหาผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา และปรับปรุง การสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ ซึ่งในระยะที่ 2 นักศึกษาครูได้ผ่านการพัฒนาให้เป็นผู้มีความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์มาแล้ว จึงทำให้สามารถนำความสามารถนั้นมาใช้ออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jermtaisong (2011) ที่ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของนักศึกษาครูชั้นปีที่ 4 พบว่า รูปแบบการสอนผ่านการไตร่ตรองเชิงวิพากษ์ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนได้สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการเรียนการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการนำรูปแบบการเรียนการสอนวรรณคดีตามทฤษฎีวิพากษ์มาใช้มีความคิดเห็น ว่ารูปแบบการเรียนการสอนช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดไตร่ตรองเชิงวิพากษ์และความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดีได้ และควรปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนในบางขั้นตอน ผลการวิจัยดังกล่าวอาจเนื่องมาจาก

4.1 การใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลาย ทั้งเกม และแอปพลิเคชัน ที่ช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเป็นกลุ่มได้จริง และกระบวนการเรียนอยู่บนหลักการของพื้นที่สาธารณะ และหลักการของวงวรรณกรรมจึงทำให้นักศึกษาครูรู้สึกได้รับอิสระ จึงทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะอ่าน ค้นคว้าและการได้ทำงานกลุ่มร่วมกันตามความสนใจ ทำให้เกิดความไว้วางใจ และความเท่าเทียมกันของสมาชิกในกลุ่ม จึงทำให้งิจกรรมนั้นส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Monyanont (2016, p.144) ว่าการให้อิสระในการเลือกประเด็นทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนสะท้อนคิดได้ และ Daniels (2002) ว่า กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มขนาดเล็กที่เกิดจากความสนใจร่วมกันจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการตั้งคำถาม การวิเคราะห์เหตุผลของความคิดเห็นทั้งของตนเองและผู้อื่น การแสดงความคิดเห็นที่จะทำให้เกิดการไตร่ตรองความรู้ที่ได้รับ

4.2 วรรณคดีที่นำมาใช้เป็นตัวอย่างใช้ภาษาที่นักศึกษาครูยังไม่คุ้นชิน จึงทำให้ต้องใช้ระยะเวลาสำหรับการศึกษา ประกอบกับเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงทำให้ไม่สะดวกบันทึกใบงานหรือบันทึกความรู้ และการสังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงเท่าที่ควร จึงต้องติดตามและสะท้อนกลับในทุกขั้นตอน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์นักศึกษาครู ดังนี้ “เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์ และภาระงานที่กำหนดให้ทำ ได้ส่งให้เป็นไฟล์ใน google classroom ทำให้บางครั้งโหลตมาทำในช่วงเวลานั้นลำบาก เพราะบางทีก็เข้าเรียนโดยใช้โทรศัพท์มือถือแค่เครื่องเดียว” (นักศึกษาครู 2)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้เวลากับการเตรียมความพร้อมในแต่ละเรื่อง โดยเมื่อประเมินระหว่างเรียนแล้วพบว่าผู้เรียนยังไม่มีความพร้อมในด้านใด ผู้สอนควรสอนซ้ำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในด้านนั้นเสียก่อน

2. ผู้สอนจะต้องติดตามผลการทำงานของผู้เรียนอย่างใกล้ชิด และควรสะท้อนผลการทำงานให้ผู้เรียนทราบโดยทันที และควรพิจารณาการเลือกใช้แอปพลิเคชันสำหรับการเรียน ไม่ควรใช้มากกว่า 2 แอปพลิเคชันในการสอน 1 ขั้นตอน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากขั้นตอนการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ในการวิจัย เป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการกำหนดประเด็นที่แปลกใหม่ทางความคิดได้ ถ้ามีการขยายการจัดการเรียนรู้ในบริบทของการออนไลน์ผสมผสานกับการเรียนการสอนในห้องเรียนน่าจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ที่ควรมีการนำไปวิจัยพัฒนาต่อไป

2. จากขั้นตอนการวิจัย พบว่าการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นพื้นที่สาธารณะ เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถคิดในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงควรวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สาธารณะทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป

3. จากผลการศึกษาความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนวรรณคดี พบว่าด้านที่ 5 การออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ เป็นด้านที่ยังต้องพัฒนา เพราะมีความสำคัญต่อการออกแบบการเรียนการสอน จึงสมควรวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้วรรณคดีสำหรับผู้เรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต่อไป

References

- Bates, A., Ramirez, L. & Drits, D. (2009). Connecting university supervision and critical reflection: Mentoring and modeling. *The Teacher Education*, 44, 90-113.
- Daniels, H. (2002). *Literature circles : Voice and choice in book clubs and reading groups*. (2 nd ed.). Portland, ME : Stenhouse.
- Donnell, David O. (1999). Habermas, critical theory and selves-directed learning, *Journal of European Industrial Training*, 23, 251-261.
- Finsrud, A. (2017). *Literature and Teaching methods-a study of students' attitudes and textbook*. [Online]. Available : https://hiof.brage.unit.no/hiof-xmlui/bitstream/handle/11250/2448881/17-00356-3%20Masteroppgave-Anette%20Finsrud%20288083_1_1.pdf?sequence=1 [2018, November 25].
- Habermas, J. (1990). *Model Consciousness and Communicative Action*. Oxford : Polity Press.

- Habermas, J. (2004). **Public Sphere and political public Sphere**, Commemorative Lecture Kyoto, Nov.11.
- Jermtaisong, R. (2011). **The development of an instructional model based on critical reflective approach to enhance instructional design ability of student teachers**. Dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction Department of Curriculum and Instruction Chulalongkorn University. [In Thai]
- Jitjamnong, D. (2010, July-December). Significant Concepts in Literary Criticism and Literary Study: from Basic Education to Higher Education. **Journal of Humanities and Social Sciences**, 6(2), 95-108.
- Kaewthep, K. & Hinwiman, S. (2008). **Saythan at political economy theory and communication**. Bangkok : Parbpim. [In Thai]
- Karatay, Halit. (2017, September). The Effect of Literature Circles on Text Analysis and Reading Desire. **International Journal of Higher Education**, 6, 65-75.
- Lee, Cheu-Jey. (2015). Habermasian criteria for critical literacy: Examples of critical text analysis and their implications. **International journal of Critical Pedagogy**, 6, 115-128.
- Li, M. (1993). **The convergence of zen philosophy and habermas' critical theory for designing metacognitive learning and instruction**. [Online]. Available : <https://search.proquest.com/docview/304035507?accountid=49790> [2018, April 1].
- Miller, M. (2011). **Critical reflection**. Gowrie Australia. 45.
- Monyanont, P. (2016, January-June). Using Literature Circlesto Promote Reflective Writing Ability : A Perspective on the Co-operative Learning Approach1. **Humanity and Social Science Journal Ubon Ratchathani University**, 7, 128-146.
- Noyes, John K. (2003). Teaching literature as aberrant science. **Diogenes**. [Online Serial], 5, (2). Available https://www.academia.edu/15734810/John_K_Noyes_Teaching_Literature_as_Aberrant_Science_Diogenes_50_2_2003_55_64 [2018, September 1].
- Phumkeaw, P. (2019, January-June). Development of a Model of Organizing for Learning for Enhancement of Reflective Thinking Ability of Student Teachers. **Journal of Educational Measurement, Mahasarakham**, 25(1), 188-205. [In Thai]
- Prachyapruit, A. (2004, March-June). The development of faculty by enhance the critical reflection a critical theorist's perspective and the postmodern era. **Journal of Education Studies**, 32(3), 49-67. [In Thai]

Sakolrak, S. (1998). Guidelines for teaching Thai classical literature in secondary schools.

Journal of Education Studies, 26(2), 39-49. [In Thai]

Sparks-Langer, G.M., Colton, A.B., Pasch, M. & Starko, A. (1991.) **Promoting cognitive, critical and narrative reflection**. Paper presented at the annual meeting of American Education Research Association Chicago.

Tangdhanakanond, K. (2016). **Measurement and Assessment of Performance**. (2 nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai]

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The Curriculum Development to Enhance Economical Life Characters on the Sufficiency Economy Philosophy for Lower-secondary Students

พิศาล เครือลิต*

Pisarn Khuailit

ชำนาญ ปานาวงษ์**

Chamnan Panawong

วาริรัตน์ แก้วไธ**

Wareerat Kaewurai

Received : May 21, 2022

Revised : July 1, 2022

Accepted : August 15, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตร ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2564 อย่างน้อยจำนวน 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีเครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) แบบวัดคุณลักษณะอย่างพอเพียง 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความพอประมาณ แบบวัดความมีเหตุผล และแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันที่ดี การวิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะอย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี และมีแนวทางใน

*นักศึกษาหลักสูตรการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนเรศวร

Doctoral Student of Education Program in Curriculum and Instruction, Naresuan University

e-mail: pisarn.up@gmail.com

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecture of Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University

การพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ออกแบบการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผสานแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลัทธิโคณา

2. หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระประสบการณ์ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลจากการประเมินหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและผลการทดลองนำร่องพบว่า มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ 3. ผลการทดลองใช้พบว่า 1) คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 45.91$, S.D. = 5.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีภูมิคุ้มกันที่ดี มีระดับคุณภาพมาก ($\bar{X} = 50.40$, S.D. = 7.64) รองลงมาคือ ความมีเหตุผล ($\bar{X} = 45.33$, S.D. = 6.69) และความพอประมาณ ($\bar{X} = 42.5$, S.D. = 3.45) ตามลำดับและ 2) คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 129.37 คะแนน และ 137.73 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบกันพบว่า หลังเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.39)

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร / คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง / ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The purpose of this research aims at developing the sufficiency economy philosophy curriculum for lower-secondary students. The research methodology employed four stages of the research and development: 1) studying basic information regarding the sufficiency economy philosophy to enhance the economical life of lower-secondary students, 2) developing and monitoring the curriculum 3) conducting a pilot study and studying the use of the curriculum, and 4) evaluating the curriculum. The sample were 30 lower-secondary students at Phayao University Demonstration School in the academic year 2021, obtained by using purposive sampling method from the students who voluntarily participated in learner development activities. The instruments consisted of 1) the sufficiency economy philosophy curriculum to enhance the economical life of lower-secondary students and 2) three

assessment forms of on sufficiency economy philosophy to enhance the Economical life characters: modesty, reasonableness, and good immunity. The data were analyzed using average, standard deviation, and independent samples T-test. The results were as followed:

1. The sufficiency economy philosophy to enhance the economical life characters of lower-secondary students consisted of 1) modesty, 2) reasonableness, and 3) good immunity. Besides, there were pathways to developing the sufficiency economy philosophy to enhance the economical life by initiating the curriculum using active learning via a learning process designed according to the sufficiency economy philosophy and the concepts of Character Education introduced by Lickona (1992)
2. The sufficiency economy philosophy to enhance the economical life characters curriculum for lower-secondary students consisted of six components: 1) principles, objectives, 3) contents, 4) learning activities 5) learning instruments and resources, and 6) assessment and evaluation. The result of the developed curriculum was appropriate at the highest level; the result from the pilot study also revealed the possibility of manipulating the curriculum.
3. After the curriculum implementation, the result of the sufficiency economy philosophy to enhance the economical life of lower-secondary students after participating in the curriculum was at a high level ($\bar{X} = 45.91$, S.D. = 5.92). When considering through topics, the results were that the highest level was 'having good immunity' ($\bar{X} = 50.40$, S.D. = 7.64) followed by 'reasonableness' ($\bar{X} = 45.33$, S.D. = 6.69) and 'modesty' ($\bar{X} = 42.5$, S.D. = 3.45), respectively. the implementation sufficiency economy philosophy to enhance the economical life characters curriculum for lower-secondary students revealed that the average scores of the pre-implementation were 129.37, while the post-implementation was 137.73. Additionally, the post-implementation scores were statistically higher than pre-implementation at the significant level of $p \leq 0.05$.
4. The assessment and evaluation of the sufficiency economy philosophy to enhance the economical life characters curriculum for lower-secondary students discovered that students' opinions on the learning activities after the course implementation were at the highest level ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.39).

Keywords : Curriculum Development / Economical Life Characters / Sufficiency Economy Philosophy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัยให้มีความเจริญก้าวหน้าทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะคุณลักษณะและสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพและการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเนื่องจากการปฏิวัติดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศตามองค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) (Office of the Education Council, 2017) ซึ่งมีความสอดคล้องกับมุมมองจากแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ที่ได้รื้อฟื้นหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์สำคัญความว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคงมั่งคั่งยั่งยืนเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายในการสร้างความยั่งยืนให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนมุ่งเน้นการปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ จากแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวทางพระราชดำริที่สำคัญของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัยพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางแก่พสกนิกรในการอยู่อย่างพอเพียงดังความตอนหนึ่งว่า “...คำว่า พอเพียง มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ” พอเพียง นี้ก็พอแต่นั้นเอง ถ้าคนเราพอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด... ว่าทำอะไรต้อง พอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คงอยู่เย็นเป็นสุข... พุดจาก ก็ พอเพียง ทำอะไรก็ พอเพียง ปฏิบัติตนก็ พอเพียง ... ความพอเพียงนี้แปลว่าความพอประมาณและความมีเหตุผล” (Sufficiency Economy Driving Subcommittee, 2007) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ความว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” จุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะตามความคาดหวังของสังคมคือ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขตลอดจนพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในปัจจุบันสังคมไทยเกิดวิกฤตปัญหาของเยาวชนอย่างหนักจากผลของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมนำไปสู่กระแสวัฒนธรรมการบริโภคนิยมรวมถึงการเติบโตทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ทำให้เยาวชนไทยขาดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดกิจกรรมเวทีเสวนาแสดงความคิดเห็นของมูลนิธิเยาวชนพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกับสำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เครือข่ายเยาวชนลดปัจจัยเสี่ยงได้จัดกิจกรรมเวทีเสวนา “เยาวชนไทยในวิถีพอเพียง” จากผลสำรวจความเข้าใจของเยาวชนไทยต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,908 คน พบว่ามีการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ร้อยละ 76.57 แต่เยาวชนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) เยาวชนไทยมีความรู้และเข้าใจดี ร้อยละ 39.41 2) เยาวชนไทยมีความรู้และเข้าใจบ้าง ร้อยละ 50.79 และ 3) เยาวชนไทยยังไม่มีความรู้เข้าใจ ร้อยละ 9.80 ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงเยาวชนไทยมีพฤติกรรมกระทำความผิดในชีวิตที่ปฏิบัติตามสวนทางกับการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 6 พฤติกรรม โดยเรียงลำดับการเกิดพฤติกรรมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การใช้ยาเสพติด ร้อยละ 28.45 2) กินของแพง หูเห่าเกินจำเป็น ร้อยละ 21.84 3) ดื่มเหล้าเมายาเที่ยวเตร่ เสเพล ร้อยละ 10.15 4) เห็นแก่ตัวไม่ช่วยเหลือใคร ร้อยละ 8.73 5) ติดเกม ติดสื่อออนไลน์ ร้อยละ 7.38 และ 6) ติดพนัน ร้อยละ 6.42 (Office of the Health Promotion Fund, 2017) พบว่า เยาวชนไทย ร้อยละ 78.14 เห็นด้วยอย่างยิ่งหากจะมีการบรรจุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนและกิจกรรมของนักเรียนนักศึกษาในทุกระดับ ในขณะที่เดียวกันมีเยาวชนไทยเพียงร้อยละ 46.33 ที่รับรู้ว่ามีรัฐบาลได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดเป็นแผนพัฒนาหรือนโยบายหลักของประเทศ ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการยังเห็นความสำคัญของโครงการครอบครัวพอเพียงสู่สถานศึกษาและชุมชนของมูลนิธิครอบครัวพอเพียง ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือสร้างศูนย์ครอบครัวพอเพียงในสถานศึกษาร่วมกับมูลนิธิครอบครัวพอเพียง โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศไทย ประชาชนให้มีความสุข และพึ่งพาตนเองเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ คือ “ครอบครัว” ปัจจุบันมีนักเรียน-นักศึกษาเข้าร่วมโครงการครอบครัวพอเพียงในสถานศึกษาแล้วกว่า 5 ล้านคน สะท้อนแนวทางการพัฒนาผ่านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาต้องเชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาสถานประกอบการ สมาคมวิชาชีพ เพื่อผลิตกำลังคนที่มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (Office of the Basic Education Commission, 2008) มีความสอดคล้องกับ Kaewurai (2006) ที่เสนอมุมมองในการพัฒนาหลักสูตรผ่านแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ตอนหนึ่งว่า การพัฒนาหลักสูตรเพื่อนำพาการศึกษาให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการพัฒนาหลักสูตรแล้วออกแบบองค์ประกอบทั้งหมดของหลักสูตรแกนกลางให้ยึดโยงกับเป้าหมายในการพัฒนาทักษะและความรู้เชิงบูรณาการที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้ความสำคัญกับความรู้เชิงบูรณาการในการเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะของผู้เรียนที่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ได้ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจการเมืองการปกครอง ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิต และคุณลักษณะของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากผลการจัดการศึกษาเปรียบเสมือนงานศิลปะที่มีขึ้นเดียวในโลก หลักสูตรที่มีความยืดหยุ่น

และตรงกับความต้องการของผู้เรียนเป็นเหมือนมือของศิลปินที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะแต่ละชิ้นที่มีความแตกต่างกัน

โครงสร้างการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (Office of the Basic Education Commission, 2008) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพของความถนัด ความสนใจ พร้อมปลูกฝังและส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนตลอดจนค่านิยมสอดคล้องกับแนวคิดของ Khamanee (2016) ที่เสนอแนวทางในการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสอดแทรกผสมผสานการเรียนรู้ของสาระกลุ่มต่าง ๆ เป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ พัฒนาทักษะการคิด การวางแผน และการปฏิบัติงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจนเกิดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวคิดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงจึงมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งพัฒนาเสริมสร้างแก่ผู้เรียน ให้มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีความรู้ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการผสมผสานแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992) มาเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาติในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการโดย 1) ศึกษาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีความรู้ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการเรียนรู้ จุดมุ่งหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งหมด 7 หน่วยการเรียนรู้ และจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม) ทั้งนี้มีการกำหนดเวลาเรียนจำนวน 20 ชั่วโมง

2) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 3) กำหนดเนื้อหาสาระสำคัญของ คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงและกำหนดเวลาเรียนให้สอดคล้องกับโครงสร้างของหลักสูตร และแนวทาง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมที่สร้างขึ้น 4) ร่างหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ หลักการหลักของสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระประสบการณ์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5) ร่างเอกสารประกอบหลักสูตรคู่มือการใช้หลักสูตร เสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความเป็นมา วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระประสบการณ์ แนวทางการจัดกิจกรรม โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรม สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล กำหนดการจัดกิจกรรม ขอบข่าย แผนการจัดกิจกรรม และแผนการจัดกิจกรรม 6) ตรวจสอบคุณภาพของร่างหลักสูตรและเอกสารประกอบ หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสาร ประกอบหลักสูตร พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยการใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) 7) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ความ เหมาะสมยิ่งขึ้นและนำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาระดับความเหมาะสมของหลักสูตร 8) นำร่าง หลักสูตรไปทดลองนำร่องใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 15 คน เพื่อหาความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ลักษณะกิจกรรม เนื้อหาสาระประสบการณ์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้รูปแบบการทดลอง แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนหลังทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน สาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ปีการศึกษา 2564 จำนวนอย่างน้อย 30 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง จากนักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยศึกษาผล ดังนี้ 1) ศึกษาผลคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียน หลังการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลัง การใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้แบบวัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดความพอประมาณ แบบวัดความมีเหตุผลและแบบวัดการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีขั้นตอนการทดลองใช้ดังนี้ 1) ทดสอบก่อนเรียน โดยการวัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ด้วยแบบวัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนต้นของ Lunsakawong (2015) ซึ่งเป็นแบบทดสอบสถานการณ์ที่ใช้วัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบวัดความพอประมาณ จำนวน 16 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบวัดความมีเหตุผล จำนวน 15 ข้อ และฉบับที่ 3 แบบวัดการมีภูมิคุ้มกันที่ดี จำนวน 17 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 48 ข้อ เป็นรูปแบบการตอบคำถาม 4 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกแทนคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงที่แสดงออกในระดับค่านิยม 4 ระดับ คือ ระดับการรู้จัก ระดับการชื่นชอบ ระดับการยึดมั่น และระดับการสร้างลักษณะนิสัย

3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้การเรียนรู้สิ่งใหม่ผสมผสานกับความรู้เดิม การสะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการสร้างความรู้และประยุกต์ใช้และการกำหนดคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง

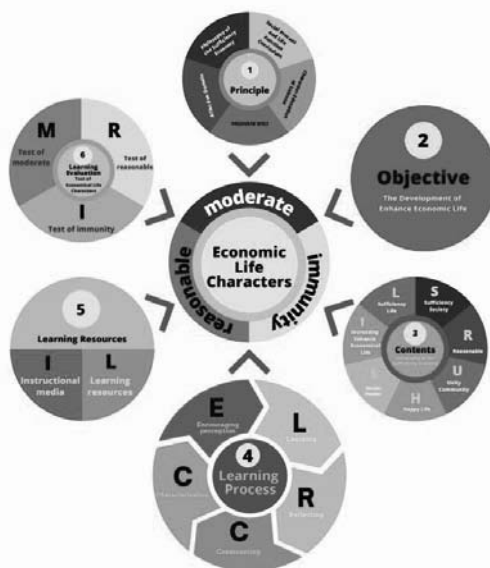
4) ทดสอบหลังเรียนโดยการวัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ด้วยแบบวัดคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของ Lunsakawong (2015) ซึ่งเป็นฉบับเดียวกันกับก่อนเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรเชิงระบบ IPO Model แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (input) ด้านกระบวนการ (process) และด้านผลผลิต (output) ประเมินโดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ที่สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนกลุ่มเดียวกันกับการวิจัยในขั้นตอนที่ 3

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ 1) ความพอประมาณ เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำรงชีวิต แบบพอดี พอเพียงตามความสามารถ 2) ความมีเหตุผล เป็นการนำหลักความรู้ และคุณธรรมมาใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียงและ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี เป็นการเตรียมความพร้อม ความรู้ จิตใจ ทักษะ ทศนคติ ที่จะรับมือผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง โดยการพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สร้างประสบการณ์ตรงกับการแก้ปัญหาตามสภาพจริง บูรณาการเนื้อหาสาระประสบการณ์กับชีวิตจริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้กลวิธีของกระบวนการกลุ่ม ที่ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผสมผสานแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992) เชื่อมประสานปฏิสัมพันธ์กันในด้านความรู้คิดเชิงจริยธรรม ความสำนึกเชิงจริยธรรมและการปฏิบัติการเชิงจริยธรรมด้วยการ เตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ เรียนรู้สิ่งใหม่ผสมผสานกับความรู้เดิม สะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความรู้และประยุกต์ใช้และกำหนดคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดกลายเป็นคุณลักษณะที่คงทนในการดำเนินชีวิต

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมพบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.39) และผลการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตรจากการทดลองนำร่อง พบว่ามีความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้

3. ผลการทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้นนำเสนอผล ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงหลังเรียน ด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาคูณลักษณะอย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนด้วย
หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

คุณลักษณะอย่างพอเพียง	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย		ระดับคุณลักษณะ
	$\bar{X}$	S.D.	
ความพอประมาณ	42.5	3.45	มาก
ความมีเหตุผล	45.33	6.69	มาก
การมีภูมิคุ้มกันที่ดี	50.40	7.64	มาก
เฉลี่ย	45.91	5.92	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ผ่านการเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียง
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีคุณลักษณะอย่าง
พอเพียง พบว่า มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 45.91$, S.D. = 5.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ทุกด้านยังคงมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี
($\bar{X} = 50.40$, S.D. = 7.64) รองลงมาคือความมีเหตุผล ($\bar{X} = 45.33$, S.D. = 6.69) และความพอประมาณ
($\bar{X} = 42.5$, S.D. = 3.45) ตามลำดับ

3.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอย่างพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลังด้วยหลักสูตรเสริมสร้าง
คุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอย่างพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลัง ด้วยหลักสูตรเสริมสร้าง
คุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	SD_D	t	p
ก่อนเรียน	129.37	12.92	8.37	13.97	3.28*	0.0013
หลังเรียน	137.73	13.48				

*p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะอย่างพอเพียง ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 129.37 คะแนน และ 137.73 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบกันพบว่า

คุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงหลังเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรหลังเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.39)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมากำหนดเป็นคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 13-15 ปี) พบว่านักเรียนที่มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ทั้งนี้มีแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ได้มาซึ่งการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาคุณลักษณะและด้านหลักสูตรและการสอน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ยอมรับในวงการการศึกษา ได้ชี้แนะแนวทางการพัฒนาพร้อมทั้งถ่ายทอดวิธีการจากประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกร่างพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงสอดคล้องกับ Buason (2008) ที่ว่าการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล สำหรับบุคคลที่ถูกคัดเลือกต้องเป็นผู้มีความรู้ ทักษะความสามารถและสื่อสารพูดคุยกับนักวิจัยในเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการทราบโดยตรง ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้นนักวิจัยจะไม่ถือว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือตัวแทนของสมาชิกในสนามการวิจัยแต่จะถือว่าเป็นผู้ที่รู้เรื่องที่นักวิจัยต้องการทราบดีกว่าคนอื่น ๆ

2. การสร้างและหาคุณภาพหลักสูตร

ผลการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบของหลักสูตร 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระประสบการณ์ 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง 5) ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ การเรียนรู้สิ่งใหม่ผสมผสานกับความรู้เดิม การสะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างความรู้และประยุกต์ใช้และการกำหนดคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992) มาเป็นแนวทางสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงคุณลักษณะที่เหมาะสม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้เชิงจริยธรรม ด้านความรู้เชิงจริยธรรมและด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรม รวมถึงความสามารถในการ

พัฒนาคุณลักษณะที่ดีเป็นองค์ประกอบสำคัญ และแนวทางการพัฒนาค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์และการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมมาใช้ประกอบการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และขอบเขตของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมชุมนุม) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาชาติเพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนในสถานศึกษา จากการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่าหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร มีความเหมาะสมในระดับดีมาก และเมื่อนำไปทดลองใช้สามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ทั้งนี้เป็นผลจากการพัฒนาหลักสูตรตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศ และไทย (Tyler, 1949; Taba, 1962; Beauchamp, 1975; Utranan, 1989, BuaSri, 1999; Wongyai, 2011) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) สร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992) รวมถึงแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และได้ยกร่างหลักสูตรเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ข้อเสนอแนะแล้วนำไปทดลองนำร่องกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม แล้วปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง 3) การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ PhoJai (2017) ที่ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยการศึกษาข้อมูลพื้นฐานยกร่างหลักสูตรนำหลักสูตรไปทดลองใช้และปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จึงทำให้หลักสูตรมีคุณภาพและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้จริง และ 4) การประเมินผลหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้รูปแบบการประเมินหลักสูตรเชิงระบบ IPO Model

แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงกับการแก้ปัญหาตามสภาพจริง บูรณาการเนื้อหาสาระประสบการณ์กับชีวิตจริงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้กลวิธีของกระบวนการกลุ่ม จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้กำหนดแนวคิด การวางแผน การยอมรับการประเมินผล และการนำเสนอผลงาน รวมถึงให้มีการประเมินผลโดยกลุ่มเพื่อน โดยศึกษาขั้นตอนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมตามลำดับขั้นของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตพิสัยของแครทวอล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, Bloom & Masia, 1973) และรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง Kaewurai (2011) รวมถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992) ร่วมกับข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

นำมาสังเคราะห์ร่วมกันภายใต้กรอบระดับขั้นพัฒนาการเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 10-16 ปี) เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้กระบวนการเรียนรู้ (ELRC2) 5 ขั้น เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ได้แก่ขั้นที่ 1 เตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ (Encouraging perception : E) ขั้นที่ 2 เรียนรู้สิ่งใหม่ผสานกับความรู้เดิม (Learning : L) ขั้นที่ 3 สะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Reflecting : R) ขั้นที่ 4 สร้างความรู้และประยุกต์ใช้ (Constructing : C) และขั้นที่ 5 กำหนดคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง (Characterization : C) โดยขั้นเตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ขั้นนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย สื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นการสร้างความสนใจของผู้เรียนในวัย 13-15 ปี กำหนดเนื้อหาสาระประสบการณ์ที่สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเชื่อมโยงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาอันมาจากสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่ส่งต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969) กล่าวคือ สถานการณ์ที่นำเสนอในการรับรู้ของผู้เรียนควรมีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริงของผู้เรียนและความเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลทางจริยธรรมในระดับที่ตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของผู้เรียนและในระดับ ที่สูงกว่าโดยการนำเสนอสถานการณ์ปัญหานั้นทั้งนี้อาจใช้สื่อ ภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ หรือวีดิทัศน์ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจในปัญหาเชิงสถานการณ์ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การทดลองใช้และศึกษาผลการใช้หลักสูตร

ผลการใช้หลักสูตรพบว่านักเรียน มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกระบวนการเรียนที่ออกแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผสานแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิกโคนา (Lickona, 1992) มุ่งองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะที่ดีเชื่อมประสานปฏิสัมพันธ์กันในการรู้คิดเชิงจริยธรรม ความสำนึกเชิงจริยธรรมและการปฏิบัติการเชิงจริยธรรมด้วยการ เตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ เรียนรู้สิ่งใหม่ผสานกับความรู้เดิม สะท้อนความคิดเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างความรู้และประยุกต์ใช้และกำหนดคุณลักษณะด้านอยู่อย่างพอเพียง มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดกลายเป็นคุณลักษณะในการดำเนินชีวิต

ผลการศึกษาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนที่ผ่านการเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนก่อนและหลัง ด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 129.37 คะแนน และ 137.73 คะแนน ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามแนวคิดของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมตามลำดับขั้นของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตพิสัยของแครทวอล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, Bloom & Masia, 1973) และรูปแบบการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวคิดของ Kaewurai (2011) รวมถึงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนคุณลักษณะศึกษาของลิกโคนา (Lickona, 1992) มาสังเคราะห์ร่วมกันภายใต้กรอบระดับขั้นพัฒนาการเชิงจริยธรรมของโคลเบิร์ก (Kohlberg, 1969) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (อายุระหว่าง 10-16 ปี) เพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 5 ขั้นตอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 20 ชั่วโมง มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สืบเนื่องจากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีพัฒนาการทางความคิดและแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ขั้นตอนเตรียมสร้างประสบการณ์รับรู้ ช่วยให้ผู้เรียนได้ซึมซับคุณลักษณะที่ดี โดยผู้สอนเร้าความสนใจผู้เรียนผ่านสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งสื่อมัลติมีเดีย สื่อวีดิทัศน์ จากสถานการณ์ของสังคมปัจจุบันที่สอดคล้องกับประสบการณ์ในชีวิตจริง มีการใช้เทคนิคการตั้งคำถามนำการเรียนรู้สู่กระบวนการคิดเชิงสถานการณ์อย่างมีเป้าหมาย ผู้เรียนจดจำตัวแบบจากบทเรียนของสถานการณ์สังคม ร่วมกันระดมสมองของกระบวนการกลุ่ม วิเคราะห์คุณลักษณะที่ดีเปิดโอกาสให้นำเสนอสถานการณ์ภาพจำลองสังคมในมิติของการดำเนินชีวิตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้องค์ประกอบสำคัญ 3 ห่วง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี) และ 2 เงื่อนไข (ความรู้และคุณธรรม) จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงก่อนเรียนสูงกว่าหลังเรียนด้วยหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ PhoJai (2017) ที่ศึกษาคุณลักษณะความรับผิดชอบตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิกโคนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะที่ดีเชื่อมประสานปฏิสัมพันธ์กันในการรู้คิดเชิงจริยธรรม ความสำนึกเชิงจริยธรรมและการปฏิบัติการเชิงจริยธรรม พบว่าหลังเรียนนักเรียนมีคุณลักษณะความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงจริยธรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน อธิบายขั้นตอนทางศีลธรรมของเด็กตามระดับพัฒนาการทางปัญญาและลิกโคนา (Lickona, 1992) วิเคราะห์องค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดี

4. การประเมินผลหลักสูตร

ผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากผลการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเนื้อหาสาระประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับผู้เรียนที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นมวลประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับการรับรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มกิจกรรม มีการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

และยังมีการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น ศูนย์การเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยพะเยา ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยกิจกรรมภายในศูนย์การเรียนรู้ที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทำให้ผู้เรียนได้สามารถลงมือปฏิบัติได้จริงด้วยตนเอง รวมทั้งในการจัดกิจกรรมมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เข้าถึงการรับรู้ตามวัยของผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงอายุ 13-15 ปี) เป็นการช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ภายใต้กิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้ทั้ง 7 หน่วยการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงได้อย่างชัดเจนของกระบวนการ

นอกจากนี้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ยังได้รับการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งได้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักสูตรไปตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้จริงในสถานการณ์จริง ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรได้ข้อมูลส่วนที่บกพร่องของหลักสูตร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้ดีขึ้น ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทำให้การออกแบบขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนโดยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงโดยการผสมผสานแนวคิดขั้นตอนการเรียนรู้ของลิคโคนาและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตพิสัยของแครทวอล บลูม และมาเซีย (Krathwohl, Bloom & Masia, 1973) และมุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมจากการร่วมคิดและวางแผนในกลุ่มของตนเอง สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง ทั้งความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีโดยยึดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงคือ การยึดรูปแบบหลักสูตรกิจกรรมและประสบการณ์ผสมผสานเรียนรู้ตามกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวคิดคุณลักษณะศึกษาของลิคโคนา (Lickona, 1992)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการพัฒนาคุณลักษณะต้องประสานความรู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มุ่งปฏิบัติอย่างจริงจังบนความต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือทำ ฝึกฝนประสบการณ์ปฏิบัติจนเป็นกิจนิสัย
2. ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกชั้นเรียน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ทุกมิติในการเสริมสร้างคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ผู้สอนควรให้ความสำคัญกับขั้นสร้างความรู้และประยุกต์ใช้ (constructing) โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือทำในกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตจริงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังการใช้เท่านั้น มิได้ศึกษาผลระยะยาว ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาวเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการและพฤติกรรมระดับที่คงทนของคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนตามแนวทางการดำเนินชีวิตในสังคมบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างการนำไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามเวลาปกติกับการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมรูปแบบกิจกรรมค่าย

References

- Beauchamp, George A. (1981). **Curriculum Theory**. (4 th ed.). Illionis : F.E.Peacock.
- Bloom, Benjamin S., David R. Krathwohl & Masia (1973). **Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals, by a committee of college and university examiners**. Handbook 1 : Cognitive domain. New York, Longmans.
- Buason, R. (2008). **Research and development of educational innovations**. Bangkok : modern words. [In Thai]
- Buasri, T. (1999). **Design and Development Course Theory**. (2 nd ed.). Bangkok : Thanat. [In Thai]
- Kaewurai, W. (2006). **Curriculum development and teaching**. Phitsanulok : Education Naresuan University. [In Thai]
- Kaewurai, W., Wattanatorn, A., Kiatmaneerat, K., Suwanasri, N. & Thammasit, P. (2011, September–December). Development of a learning management model according to the philosophy of sufficiency economy in the teacher profession Northern University Group. **Journal of Graduate Studies, Nakhon Sawan Rajabhat University**, 6(17), 13-29. [In Thai]
- Khamanee, T. (2016). **Deciphering the philosophy of Sufficiency Economy to teach thought processes**. (3 rd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University Press. [In Thai]
- Kohlberg, Lawrence. (1969). **The Psychology of Moral Development Volume II**. SanFrancisco: Harper & Row.

- Lickona, T. (1992). **Educating for character: How our school can teach respect and responsibility**. NY : Bantam Book.
- Lunsakawong, C. (2015). **A constriction of the sufficient life instruments align to the basic education core curriculum B.E.2551 (A.D. 2008) for lower secondary students**. Master Thesis, M.A., Burapha University, Chonburi. [In Thai]
- Office of the Basic Education Commission. (2008). **Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 (A.D. 2008)**. Bangkok : Ministry of Education. [In Thai]
- Office of the Education Council. (2017). **National Education Plan 2017-2036**. Bangkok : Office of the Education Council [In Thai]
- Phojai, N. (2017). **A development of curriculum based on lickona's character education approach to enhance responsibility of lower-secondary education students**. Doctoral dissertation Thesis, Ph.D., Naresuan University, Phitsanulok. [In Thai]
- Sufficiency Economy Driving Subcommittee. (2007). **Compilation of the royal speeches of His Majesty King Bhumibol Adulyadej From the year 1950-2006 related to the philosophy of economy**. (5 th ed.). Bangkok : Office of the National Economic and Social Development Board.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt, Brace & World.
- Tyler, Ralph. (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago : University of Chicago Press.
- Utranan, S. (1989). **Fundamentals and principles of curriculum development**. Bangkok : Education Chulalongkorn University. [In Thai]
- Wongyai, W. (1995). **Develop new curriculum and teaching**. Bangkok : Rungruengtham Printing House. [In Thai]

การพัฒนาแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับ
การเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้และการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

Development of Mathematics Instructional Model Based on
Flipped Classroom Approach with Cooperative Learning to Enhance
Analytical Thinking Ability, Learning Achievement and
Self-Regulation for Higher Vocational Certificate Students

ธนกร วัฒนवलสกุล*

Thanaporn Wattananualsakul

ธนานันต์ กุลไพบูตร**

Thananun Kunpaibutr

สำราญ กำจัดภัย**

Sumran Gumjudpai

Received : February 17, 2022

Revised : July 20, 2022

Accepted : August 9, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน
ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
การกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียน
การสอนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา
2564 จำนวนทั้งสิ้น 42 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายวิธีจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน,
แบบสอบถามการกำกับตนเอง และแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นชื่อว่า

*นักศึกษาลัทธิสุตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Doctor of Philosophy Students Program in Research of Curriculum and Instruction,

Sakon Nakhon Rajabhat University e-mail: toythanaporn2517@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer of Curriculum and Instruction Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

SR2A Model มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ (4) เนื้อหา (5) กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสื่อ ขั้นที่ 2 รื้อฟื้นความรู้ ขั้นที่ 3 มุ่งสู่กิจกรรม ขั้นที่ 4 นำไปประยุกต์ใช้ และ (6) การวัดและประเมินผล 2) ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ปรากฏดังนี้ (1) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเอง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้โดยใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.59)

คำสำคัญ : ห้องเรียนกลับด้าน / การเรียนรู้แบบร่วมมือ / การคิดวิเคราะห์ / ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน / การกำกับตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop a mathematics Instructional model based on flipped classroom approach with cooperative learning to enhance analytical thinking ability, learning achievement, and self-regulation for higher vocational certificate students, and 2) to examine the effects after the implementation of the developed mathematics Instructional model. The sampling group consisted of 42 higher vocational certificate students in the first semester of the 2021 academic year. The method of simple random sampling through drawing lots was employed using a classroom as a random unit. The instruments were 1) an analytical thinking ability test, 2) a learning achievement test, 3) a self-regulation questionnaire and 4) a student satisfaction questionnaire. The statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test. The research findings were as follows: 1) the developed is called SR2A model consisted of six components which were (1) Background and importance, (2) Principles, (3) Objectives, (4) Contents, (5) Learning activities consisting of four steps, i.e., Step I: Media study (S), Step II: Knowledge retrieve (R), Step III: Implementing learning activities (A), and Step IV: Application (A), and (6) Measurement and evaluation. 2) The effects after the implementation of the developed model revealed that: (1) the students' analytical thinking ability, learning achievement and self-regulation after learning were higher than before learning at the .01 level of significance (2) the students' analytical thinking ability and learning achievement after learning were higher than before learning which were higher than the 75 percent at the .01 level of significance and (3) the students' satisfaction with the learning management of the developed model was at the highest level ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.59)

Keywords : Flipped Classroom / Cooperative Learning / Analytical Thinking /
Learning Achievement / Self-Regulation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกแห่งการศึกษาในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ด้วยอิทธิพลของยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ไร้ขีดจำกัด (Jitmitrapab, 2010) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ทำให้ผู้เรียนที่เรียกกันว่า Generation Z มีความรักอิสระ เลือกสิ่งที่ตนพอใจ แสดงความคิดเห็น มีลักษณะเฉพาะตน (Customization & personalization) ชอบตรวจหาความจริงเบื้องหลัง (Scrutiny) เป็นตัวของตัวเอง ชอบความท้าทาย สร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเพื่อรวมตัวกันทำกิจกรรมและเรียนรู้ร่วมกัน รักความสนุกสนานและการเล่นเป็นส่วนหนึ่งของงาน ผู้เรียนในยุคดิจิทัลจะใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ต้องการความเร็วในการสื่อสาร การหาข้อมูลและตอบคำถาม สร้างนวัตกรรมต่อทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต เป็นเด็กที่ชอบใช้อินเตอร์เน็ต (Panich, 2013) ดังนั้นผู้สอนจึงต้องมีความตื่นตัวและสร้างสรรค์การจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิต โดยทักษะที่สำคัญคือทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) ที่เน้นผู้เรียนเป็นคนลงมือทำ ครูเป็นเพียงผู้ช่วยคอยให้คำแนะนำ ไม่ใช่ผู้สอนหรือบอกความรู้ (Thongpun, 2013)

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มีวัตถุประสงค์ในการเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยพัฒนาเด็กในวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะการทำงานและการใช้ชีวิตที่พร้อมเข้าสู่ตลาดงาน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กมีการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เน้นพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านศิลปะ ด้านภาษาต่างประเทศ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมศาสตร์และด้านคณิตศาสตร์ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017) ซึ่งวิชาคณิตศาสตร์ถูกใช้เป็นเครื่องมือพื้นฐานในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในสาขาวิชาต่าง ๆ และในแง่ของการพัฒนามนุษย์ยังถูกใช้เป็นองค์ความรู้ที่ช่วยในการพัฒนาความสามารถในการคิด ทั้งการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Makhanong, 2014) ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่สำคัญ แต่การจัดการศึกษาทางคณิตศาสตร์ของประเทศไทยยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดทักษะกระบวนการ ทั้งการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การสื่อสารและนำเสนอแนวคิด การเชื่อมโยงเนื้อหาและความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้คณิตศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (IPST, 2012)

จากกรอบการประเมินในส่วนของการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical literacy) ซึ่งประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ การคิดสถานการณ์ของปัญหาเชิงคณิตศาสตร์ การใช้หลักการและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหาและการตีความและประเมินผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์ (OECD, 2016) พบว่า นักศึกษาอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะด้านคณิตศาสตร์ต่ำในระดับที่ไม่สามารถใช้งานได้เลย นักศึกษาอาชีวศึกษา

กว่า 75% มีทักษะด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าระดับ 2 และมีนักศึกษาถึง 32% ที่มีทักษะด้านคณิตศาสตร์ระดับ 0 (ต่ำที่สุด) ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีทักษะทางคณิตศาสตร์ระดับต่ำกว่าระดับ 2 จะไม่สามารถคิดคำนวณโดยใช้ สูตรหรือนิยามทางคณิตศาสตร์อย่างง่ายที่สุดได้ การพัฒนาทักษะด้านคณิตศาสตร์และความรู้พื้นฐานอื่น ๆ จึงมีความสำคัญมากในการปรับปรุงพื้นฐานการศึกษาของนักศึกษา ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดคือ ทักษะการเขียนแบบเทคนิค ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานของงานช่างที่ต้องการพื้นฐานความรู้ด้านเรขาคณิต นอกจากนี้ ผู้ทำงานเกี่ยวกับเครื่องกลต้องสามารถแทนสูตรและแปลงหน่วยได้ จึงจำเป็น ต้องใช้ทักษะทางพีชคณิต ในขณะที่การร่างแบบชิ้นงานจำเป็นต้องใช้ความรู้ตรีโกณมิติ ส่วนการควบคุมคุณภาพ (Quality control) และงานวัดละเอียดต้องใช้ความรู้ด้านสถิติ ดังนั้น นักศึกษาอาชีวศึกษาจะไม่สามารถมีทักษะช่างที่ดีได้เลยหากไม่มีการปูพื้นฐานคณิตศาสตร์พื้นฐานมาก่อน (Rakkiatwong, 2016)

การที่ผู้เรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์มีสาเหตุหนึ่งคือ การที่ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่เรียน ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความสามารถในการแก้ปัญหา การให้เหตุผล การวิเคราะห์ การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ รวมทั้งการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งใหม่ ทำให้ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ (Pianprakob, 2014) การเลือกรูปแบบการเรียนการสอนและวิธีการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญที่จะต้องเลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะเนื้อหาวิชา ความพร้อมของผู้เรียนและสื่อการเรียนรู้ (Laorindee, 2011) ผู้สอนต้องมีทักษะในการกระตุ้นให้ผู้เรียนรักและสนุกไปกับการเรียนรู้และอยากเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” ผู้สอนต้องเปลี่ยนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (Panich, 2012) โดยออกแบบการเรียนการสอนที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอน มีขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างมีระบบ มีการออกแบบระบบการเรียนการสอน (Instructional system design) ที่ประยุกต์หลักการหรือทฤษฎีทางด้านการเรียนการสอนให้เป็นระบบแบบแผน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล (Jeerungsuwan, 2015)

ห้องเรียนกลับด้านเป็นการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เปลี่ยนวิธีการสอนแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า Chalk and talk คือการที่ครูยืนบรรยายอยู่หน้าห้อง ซึ่งไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทำให้ทั้งครู นักเรียน และผู้ปกครองนั้นก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (Booraphapichitpai, 2015) การจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านนั้นมุ่งเน้นการสร้างสรรค์องค์ความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง ตามทักษะความรู้ความสามารถและสติปัญญาของตัวบุคคล (Individualized competency) ตามอัตราความสามารถทางการเรียนของแต่ละคน (Self- paced) จากมวลประสบการณ์ที่ครูจัดให้ผ่านสื่อเทคโนโลยี ICT หลากหลายประเภทในปัจจุบันและเป็นลักษณะการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกชั้นเรียนอย่างอิสระทั้งด้านความคิดและวิธีปฏิบัติ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนแบบเดิมที่ครูจะเป็นผู้ป้อนความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียน

ในลักษณะของครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher center) ดังนั้นการสอนแบบกลับด้านจะเป็นการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่จะมีบทบาทเป็นติวเตอร์ (Tutors) หรือโค้ช (Coach) ที่จะเป็นผู้จุดประกายและสร้างความสนุกสนานในการเรียน รวมทั้งเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitators) ในชั้นเรียนนั้นๆ (Pahe, 2013)

การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านจะประสบความสำเร็จได้นั้น ขึ้นกับการให้ความร่วมมือและความรับผิดชอบของผู้เรียนด้วย (Acedo, 2013) ดังที่ Bergmann & Sams (2012) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี เกิดการเรียนรู้แบบจริง เรียนแบบตั้งข้อสงสัยหรือตั้งคำถาม ในชั้นเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบรายบุคคลและแบบเป็นกลุ่มย่อย 3-5 คน เข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบกลุ่มจะเกิดการพึ่งพาและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการปรึกษาหารือระหว่างบุคคลและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม (Johnson & Johnson, 1994) โดยมีผู้สอนคอยช่วยเหลือ ผู้เรียนแต่ละคนสามารถตรวจสอบความรู้ของตนเองได้ ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างเพื่อนกันเอง ผู้เรียนกล้าที่จะถามหรือปรึกษาผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีพลัง ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ เพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความสนุกกับการเรียนและมีความเข้าใจในเนื้อหาขึ้นกว่าเดิม

จากประสบการณ์ในการสอนของผู้วิจัย พบว่านักศึกษาอาชีวศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยภาพรวมค่อนข้างต่ำ และนักศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการทำแบบฝึกหัดและประสบปัญหาในการทำการบ้าน นักศึกษาหลายคนลอกการบ้านเพื่อนหรือไม่ส่งการบ้าน เดาคำตอบในการสอบแบบปรนัยหรือไม่เขียนคำตอบใด ๆ ในการสอบแบบอัตนัย ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้สอนเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ไม่ทันสมัยและไม่น่าสนใจสำหรับนักศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มีความสนใจในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแรงจูงใจในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบกลับด้าน เพื่อเปลี่ยนการเรียนการสอนจากเดิมเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาด้วยตนเองจากวิดีโอ หรือ YouTube แล้วทำการจดบันทึกสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ มีสมาธิและกำกับตนเองในการเรียนรู้ ส่วนในชั้นเรียนจะเป็นการเรียนรู้อย่างผ่านการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมมือ การทำแบบฝึกหัดร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยมีผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือและชี้แนะ ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังให้นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์จนส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักศึกษา ในประเด็นคำถามย่อย ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

2.3 เปรียบเทียบการกำกับตนเอง ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.4 ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75
3. การกำกับตนเองของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบสูงกว่าก่อนเรียน
4. ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and development) ใน 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์และสังเคราะห์หลักการของแนวคิดที่เกี่ยวข้อง โดยมีประเด็นในการศึกษา 3 ประเด็นตามลำดับ คือ 1) หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน 2) หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับห้องเรียนกลับด้าน และ 3) หลักการของแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งดำเนินการใน 3 ส่วน คือ

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอน และการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ยกร่างรูปแบบการเรียนการสอน แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจสอบคุณภาพและประเมินความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้แบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2. การพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

(1) คำแนะนำในการใช้รูปแบบการเรียนการสอน (2) บทบาทของผู้สอน และ (3) บทบาทของผู้เรียน และผลการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$)

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านและการเรียนรู้แบบร่วมมือ

รายวิชาคณิตศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา 2000-4102 มีจำนวน 14 แผน แผนละ 3-6 ชั่วโมง ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งสิ้น 48 ชั่วโมง (ไม่นับเวลาที่ใช้สอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน) โดยมีองค์ประกอบ 8 ส่วน คือ (1) หัวของแผนการจัดการเรียนรู้ (2) สารสำคัญ (3) จุดประสงค์การเรียนรู้ (4) เนื้อหาสาระ (5) กิจกรรมการเรียนรู้ (6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ (7) การวัดและประเมินผล และ (8) ภาคผนวกท้ายแผน ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

3. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบด้วย 3 รายการ ดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สร้างโดยใช้เนื้อหาในรายวิชา

คณิตศาสตร์อุตสาหกรรม ครอบคลุมหัวข้อในการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ 1) ด้านความสำคัญ 2) ด้านความสัมพันธ์ และ 3) ด้านหลักการ เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 36 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.88 นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และคัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.68, ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.32-0.75 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Kuder-Richardson) (r_{KT}) เท่ากับ 0.78

3.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

รายวิชาคณิตศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ คือ (1) เมทริกซ์และดีเทอร์มิแนนต์ (2) เรขาคณิตวิเคราะห์ (3) ภาคตัดกรวย และ (4) ฟังก์ชันพีชคณิตและฟังก์ชัน ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 48 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และคัดเลือกข้อสอบจำนวน 40 ข้อ ที่มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.68, ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.28-0.74 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Kuder-Richardson) (r_{KT}) เท่ากับ 0.76

3.3 แบบสอบถามการกำกับตนเอง ครอบคลุมประเด็นในการสอบถาม 3 ด้าน คือ

(1) การสังเกตตัวเอง (2) การตัดสินใจตนเอง และ (3) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, R.A., 1932) ซึ่งมีระดับคะแนนที่สวนทางกัน จำนวน 24 ข้อ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.81 คัดเลือกแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ นำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน มีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการก่อนทดลอง เป็นการเตรียมในด้านต่าง ๆ ก่อนการทดลองจริง ได้แก่

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์อุตสาหกรรม รหัสวิชา 2000-4102 ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 508 คน ประกอบด้วย นักศึกษา สาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล จำนวน 140 คน, สาขาวิชาเทคนิคการผลิต จำนวน 97 คน, สาขาเทคนิคโลหะ จำนวน 7 คน, สาขาวิชาไฟฟ้า จำนวน 145 คน, สาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 33 คน, สาขาวิชาช่างก่อสร้าง จำนวน 76 คน และสาขาวิชาเทคนิคสถาปัตยกรรม จำนวน 10 คน

กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาสาขาวิชาไฟฟ้า ชั้นปีที่ 2/1 จำนวน 22 คน เรียนร่วมกับนักศึกษาสาขาวิชาเทคนิคเครื่องกล ชั้นปีที่ 1/1 จำนวน 20 คน จำนวนทั้งสิ้น 42 คน สุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) วิธีจับสลากโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. ขั้นตอนการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการวิจัยครั้งนี้เลือกแบบแผนของการทดลองเป็นแบบ The one group pretest-posttest design และผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 มีรายละเอียด ดังนี้

1) ดำเนินการก่อนทดลอง โดยการปฐมนิเทศชี้แจงวัตถุประสงค์ และทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ ระยะเวลาทำแบบทดสอบ 60 นาที, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ ระยะเวลาทำแบบทดสอบ 90 นาที, และแบบสอบถามการกำกับตนเอง จำนวน 20 ข้อ ระยะเวลา 30 นาที

2) ดำเนินการทดลองตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์อุตสาหกรรม จำนวน 14 แผน ระยะเวลาทั้งสิ้น 48 ชั่วโมง (ไม่รวมเวลาสอบก่อนเรียนและสอบหลังเรียน) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

3) ดำเนินการหลังการทดลอง โดยการทดสอบหลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามการกำกับตนเอง ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียนแต่สลับข้อ

3. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์, การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสอบถามการกำกับตนเอง มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการดังนี้

1) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent samples t-test และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 โดยใช้ One sample t-test

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent samples t-test และเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 โดยใช้ One sample t-test

3) เปรียบเทียบการกำกับตนเองของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้ Dependent samples t-test

ระยะที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ

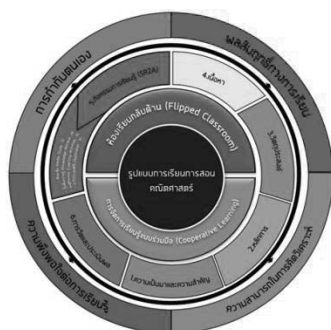
1. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามมาตรารวดแบบลิเคิร์ท จำนวน 25 ข้อ ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการและขั้นตอนการสอน 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องได้เท่ากับ 0.82 คัดเลือกแบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient; α) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

2. หลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ให้นักศึกษาทำแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วนำคะแนนมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้หลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นชื่อว่า SR2A Model ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสื่อ (Media study : S) ขั้นที่ 2 รื้อฟื้นความรู้ (Knowledge retrieve : R) ขั้นที่ 3 มุ่งสู่กิจกรรม (Implementing learning activities : A) ขั้นที่ 4 นำไปประยุกต์ใช้ (Application : A) และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.49)

ภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอน SR2A Model

2. ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ Dependent samples t-test ดังตารางที่ 1 และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 โดยใช้ One sample t-test ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	42	30	9.24	3.10	35.60**	.00
หลังเรียน	42	30	24.02	1.88		

**P < .01

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.02 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.88 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.24 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.10, ค่า t ที่ได้เท่ากับ 35.60 ดังนั้น จึงสรุปว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

รายการ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 75	ค่า t	Sig.
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	42	30	24.02 (ร้อยละ 80.07)	1.88	22.50	5.25**	.00

**P < .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนเท่ากับ 24.02 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.07, ค่า t ที่ได้เท่ากับ 5.25 ดังนั้น จึงสรุปว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน ดังตารางที่ 3 และหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	42	40	12.31	4.68	42.86**	.00
หลังเรียน	42	40	31.95	3.46		

**P < .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนด้วยรูปแบบมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.95 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.46 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.31 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.68 , ค่า t ที่ได้เท่ากับ 42.86 ดังนั้น จึงสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

รายการ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 75	ค่า t	Sig.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	42	40	31.95 (ร้อยละ 79.88)	3.46	30	3.65**	.00

**P < .01

จากตารางที่ 4 พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนเท่ากับ 31.95 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 79.88 , ค่า t ที่ได้เท่ากับ 3.65 ดังนั้น จึงสรุปว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการกำกับตนเองของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการกำกับตนเองของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การกำกับตนเอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ค่า t	Sig.
ก่อนเรียน	42	100	69.50	7.97	13.77**	.00
หลังเรียน	42	100	86.98	2.24		

**P < .01

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการกำกับตนเองหลังเรียนเท่ากับ 86.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.24 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 69.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.97, ค่า t ที่ได้เท่ากับ 13.77 ดังนั้น จึงสรุปว่า ความสามารถในการกำกับตนเองของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01

4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านกระบวนการและขั้นตอนการสอน	4.51	0.55	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.55	0.58	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้	4.47	0.69	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้	4.56	0.55	มากที่สุด
รวม	4.52	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.59)

อภิปรายผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการกำกับตนเอง สำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีชื่อว่า SR2A Model ซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

4 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 ศึกษาสื่อ (Media study : S) ชั้นที่ 2 รื้อฟื้นความรู้ (Knowledge retrieve : R) ชั้นที่ 3 มุ่งสู่กิจกรรม (Implementing learning activities : A) ชั้นที่ 4 นำไปประยุกต์ใช้ (Application : A) และ 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fonggangwang & Kongmanus (2016) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของรูปแบบการสอนที่สำคัญไว้ว่ามี 6 ประการ คือ 1) หลักการ 2) ความสำคัญและความเป็นมา 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) กระบวนการจัดการเรียนการสอน และ 6) การวัดและประเมินผล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้แนวคิดห้องเรียนกลับด้าน “Flipped Classroom” มาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน (Pattamathumkul, 2014) โดยจะเปลี่ยนการใช้ช่วงเวลาของการบรรยายเนื้อหา (Lecture) ในห้องเรียนเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อฝึกแก้โจทย์ปัญหาและประยุกต์ใช้จริง ส่วนการบรรยายจะอยู่ในช่องทางอื่น ๆ เช่น วิดีโอ หรือวิดีโอออนไลน์ ฯลฯ ซึ่งผู้เรียนเข้าถึงได้เมื่ออยู่ที่บ้านหรือนอกห้องเรียน กระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนจะมีการแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละประมาณ 3-5 คน ความสะดวกความสามารถทางการเรียน (Johnson & Johnson, 1994) นักศึกษามีบทบาทที่ชัดเจนในการเรียนหรือการทำกิจกรรมอย่างเท่าเทียมกัน มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตรวจสอบผลงานร่วมกัน ร่วมมือกันรับผิดชอบการเรียนในงานทุกขั้นตอนของกลุ่ม ช่วยเหลือพึ่งพากัน เพื่อให้ทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Areeworawitkul, 2011)

2. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า

2.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาลัทธิเรียนเท่ากับ 24.02 ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.13 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนซึ่งมีคะแนนเท่ากับ 9.24 คะแนน ของคะแนนเต็ม 30 คะแนน และ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ล่วงหน้าก่อนชั้นเรียนด้วยตนเองผ่านวีดิทัศน์และหนังสือเรียน ดังนั้นต้องมีทักษะการฟังและการอ่านทำความเข้าใจในเนื้อหา รู้จักการวิเคราะห์ในสิ่งที่ฟังจากวีดิทัศน์ ฝึกให้ผู้เรียนได้เรียบเรียงความคิด พัฒนาสมาธิ การจับใจความ ทักษะการเขียนและสรุป (Panich, 2013) เมื่อเข้ามาในชั้นเรียน นักศึกษาจะได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ ตอบคำถามที่เป็นเหตุเป็นผล ส่งเสริมให้เกิดทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะแตกต่างการเรียนในชั้นเรียนปกติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Saa (2016) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pimwun (2021) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมบัติของสารพันธุกรรมและมิวเทนชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์เฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ Bangpooopamorn & Viriyanon (2019) ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน

ร่วมกับการเรียนรู้แบบนำตนเองเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 05

2.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นรูปแบบการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านหรือนอกห้องเรียนและทำการบ้านหรือทำกิจกรรมในชั้นเรียนแทน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาต่างๆ ก่อนเข้าชั้นเรียนพร้อมจดบันทึก หากยังไม่เข้าใจในวิธีทัศน์ สามารถดูซ้ำหลายรอบได้จนกว่าจะเข้าใจและสามารถสืบค้นความรู้จากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มเติม นักศึกษาสามารถเรียนรู้ตามอัตราเร็วของการเรียนรู้ในแต่ละบุคคล ไม่ใช่ต้องเรียนตามอัตราเร็วที่ผู้สอนกำหนดให้ จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งในการเขียนบันทึกการเรียนรู้นั้นผู้เรียนจะต้องมีความรู้และมีความเข้าใจในเนื้อหาอื่นๆ ก่อน เป็นการเพิ่มทักษะการฟังและการอ่าน ฝึกความรับผิดชอบในตัวผู้เรียนแต่ละคน เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน ผู้เรียนบางคนบอกว่า การเรียนรู้ที่บ้านทำให้เรียนรู้ได้เร็วขึ้น ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความสุขที่จะเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในแต่ละเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังที่ Bergmann & Sams (2012) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี เกิดการเรียนรู้แบบจริง เรียนแบบตั้งข้อสงสัยหรือตั้งคำถาม ผู้เรียนเรียนกันเป็นกลุ่มและเดี่ยวหรือเรียนรู้ด้วยการฝึกทักษะด้วยตนเอง ช่วยผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันให้ก้าวหน้าในการเรียนตามความสามารถของตน ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ เพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและความมั่นใจในตนเอง เพราะสามารถดูแลฟังวิธีทัศน์ตามความต้องการของตน ตามที่ตนพอใจ หยุดบันทึกช่วยความเข้าใจได้ กรอกลับได้ ผู้เรียนจึงสามารถเรียนวิชาหรือทฤษฎีจนเข้าใจ หากยังไม่เข้าใจก็ยังมีชั่วโมงเรียนในชั้นเรียนในการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีเพื่อนและผู้สอนคอยช่วยเหลือ ในชั้นเรียนมีกิจกรรมที่หลากหลายผสมผสานระหว่างการเรียนแบบร่วมมือและการสอนรายบุคคลเข้าด้วยกัน ได้ฝึกความสามัคคีกันและผู้เรียนแต่ละคนสามารถตรวจสอบความรู้ของตนเองได้ ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างเพื่อนกันเอง ผู้เรียนกล้าที่จะถามหรือปรึกษาผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่ว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีพลัง ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ เพิ่มความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความสุขกับการเรียนและมีความเข้าใจในเนื้อหาขึ้นกว่าเดิม สิ่งที่สังเกตได้จากบันทึกหลังการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถประมวลความรู้ และเขียนสรุปเนื้อหาด้วยตนเองได้และมีการตั้งคำถามที่น่าสนใจ เป็นการตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน ถึงแม้ตอนแรกผู้เรียนบางคนบอกว่าทำไมเป็น แต่เมื่อได้ลงมือทำแล้วกลับได้ผลงานดี ผู้เรียนบางคนได้สืบค้นข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ มาประกอบเพื่อเขียนสรุป บางคนเขียนแบบบรรยาย บางคนเขียนเป็นแผนภาพ นั่นสื่อให้เห็นถึงผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ หากความรู้เพิ่มเติม กระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียนและมีความตั้งใจในการทำการบันทึกเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Poompuang & Sittiwong (2018) ที่ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน

แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนิสิตระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับ Marlowe (2012) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการลดความเครียดของผู้เรียนโดยการใช้ห้องเรียนกลับด้าน พบว่า ผลของการใช้ห้องเรียนกลับด้าน ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งเกิดจากการดูวิดีโอบรรยายนอกชั้นเรียนและสามารถส่งงานได้เสร็จตามระยะเวลาที่ผู้สอนกำหนดอีกทั้งการเรียนแบบห้องเรียนกลับด้านยังเป็นการลดความเครียดจากการเรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถศึกษาวิดีโอได้นอกชั้นเรียน ทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นไปด้วยความสนุกสนาน เป็นประโยชน์ และมีความน่าสนใจมากขึ้น แสดงว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านส่งผลให้ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนาเพิ่มขึ้น

2.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนการกำกับตนเองของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่นักศึกษาได้ฝึกกระบวนการกำกับตนเองตามแนวคิดของ Bandura (1968) ผ่านกิจกรรมต่างๆ 3 กระบวนการ ดังนี้ 1) กระบวนการสังเกตตัวเอง คือ การรู้ตัวตนเองกำลังทำอะไรอยู่ มีอะไรเกิดขึ้นกับตนเองและทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเองทันที 2) กระบวนการตัดสินใจ คือ การนำเอาข้อมูลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อที่จะตัดสินใจว่าจะทำอย่างไรต่อไป 3) กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง คือ การตอบสนองต่อผลการประเมินพฤติกรรมของตนเองจากกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งกระบวนการกำกับตนเองข้างต้นทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ง่ายขึ้น มีสมาธิ และมีความตั้งใจมากขึ้น เนื่องจากนักศึกษาเป็นผู้ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง จนมีความพยายามที่จะพัฒนาตนเองให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้แล้วทำการเตือนตนเองอยู่เสมอ โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง และนักศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าชั้นเรียน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนได้ดี มีความสนใจและร่วมพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาและตอบคำถามจากการไปศึกษาผ่านวิดีโอและหนังสือเรียนมาล่วงหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ Kanjanapun (2016) ผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา การกำกับตนเองและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านมีการกำกับตนเองหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.69) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักศึกษาได้พูดคุย ถกเถียง อย่างมีเหตุผล และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีบทบาทที่แตกต่างกันในกิจกรรม ได้แสดงศักยภาพ และกล้าแสดงออก ผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา และตั้งศักยภาพของนักศึกษาให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการเรียน และนักศึกษาได้ใช้เครื่องมือที่ตนเองถนัดคือ เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์ เมื่อได้ใช้หรือทำอะไรที่ตนเองชอบ ตนเองก็จะทำให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้าและเรียนด้วยตนเองได้อย่างอัตโนมัติ นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้น นักศึกษามีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเรียน มีความเป็นอิสระในการ

เรียนรู้ เกิดความสนุกสนาน ร่าเริง มีความสุขกับการเรียนและพึงพอใจในการทำกิจกรรม อีกทั้งห้องเรียนกลับด้านนักศึกษาเป็นผู้ลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น นั่งหลับ นั่งเฉยๆ ไม่สนใจ นั่งเล่นโทรศัพท์หรือก่อกวนชั้นเรียน ในชั้นเรียนหายไป ซึ่งสอดคล้องกับ นอกจากนี้ Saenboonsong (2017) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านโดยใช้เทคโนโลยีคลาวด์ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ห้องเรียนกลับด้านโดยใช้เทคโนโลยีคลาวด์รายวิชาคอมพิวเตอร์สำหรับครูในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ Saa (2016) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนที่นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ควรศึกษาและทำความเข้าใจ แผนการจัดการเรียนรู้ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของผู้สอน จัดเตรียมสื่อการสอนให้พร้อมและเพียงพอสำหรับผู้เรียน รวมทั้งอธิบายและแนะนำผู้เรียนให้เข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้สอนที่นำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้สามารถปรับเวลาในแต่ละขั้นของกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความยากง่ายของเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน
3. ผู้เรียนควรเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีเพื่อให้มีความสะดวกในการเรียนรู้ตามสื่อเทคโนโลยีที่ผู้สอนจัดเตรียมให้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือไปพัฒนารูปแบบการสอนในรายวิชาอื่นๆ เช่น วิทยาศาสตร์ บัญชี หรือวิชาทางด้านช่างอุตสาหกรรม เป็นต้น
2. ควรทำการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ระหว่างกลุ่มควบคุมที่สอนโดยวิธีปกติและกลุ่มทดลองที่สอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดห้องเรียนกลับด้านร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

References

- Acedo, M. (2013). 10 Pros and Cons of a Flipped Classroom. [Online]. Available : <http://www.teachthought.com/uncategorized/10-pros-cons-flipped-classroom> [2015, November 26].
- Areeworawitkul, S. (2011). A study on Science Learning Achievement and Critical Thinking Abilities of Mathayomsuksa 1 Students through integrated Instruction and

- Cooperative Learning.** MA. Thesis (Education), Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Bandura, A. (1968). **Social foundations of thought and action: A social cognitive theory** Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall.
- Bergmann, J. & Sams, A. (2012). **Flip your classroom: Reach every student in every class everyday.** Alexandria, VA : International Society for Technology in Education.
- Bangpoopamorn, K. & Viriyanon, T. (2019). The Development of Learning and Teaching model on Flipped Classroom with Self-Regulation to Enhance Analytical Thinking for Undergraduate Students. **Journal of Industrial Education King Mongkut's North Bangkok, 10(2),** 41-50. [In Thai]
- Booraphapichitpai, P. (2015). **The Flipped Classroom with Teaching in Thailand.** Department of Educational Technology Faculty of Education Kasetsart University. [In Thai]
- Fongjangwang, S. & Kongmanus, K. (2016). The Study of Components of Blended Instructional Model by Using Cooperative Learning in Basic Java Script Language Programming for Mathayom Suksa 3 Students. **Academic journal Thai version, Veridian E-Journal, Silpakorn University, Humanities, Social Sciences and Arts, 9(3),** 937-953. [In Thai]
- Jeerungsuwan, N. (2015). **Instructional Design and Assessment.** (4 th ed.). Bangkok : Textbook Production Center King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [In Thai]
- Jitmitrapab, S. (2010). Changing the World of Learning in the 21st Century and the Development of "Professional Teacher". In **Sudaporn, L. (Editor). Learning to Change.** Bangkok : Ministry of Education. [In Thai]
- Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1994). **Learning Together and Alone : Cooperative and Individuallistic Learning.** (4 th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- Kanjanapan, T. (2016). **Effect of Flipped Classroom Approach on Biology Achievement, Self-Regulation and Instructional Satisfaction of the Grade 11 Students.** MA. Thesis (Education) Songkhlanakarin University. [In Thai]
- Laoriandee, W. (2011). **Thinking Skills Instructional Models and Strategies.** (8 th ed.). Nakhonprathom : Printing House of Silpakorn University. [In Thai]
- Likert, R.A. (1932). A Technique for the Measurement of Attitudes. **Archives of Psychology, 3(1),** 42-48.

- Makhanong, A. (2014). **Mathematics for High School Teacher**. Bangkok : Printing House of Chulalongkorn University. [In Thai]
- Marlowe, C.A. (2012). **The Effect of the Flipped Classroom on Student Achievement and Stress, Montana State University**. [Online]. Available : [http://scholarworks.montana.edu/xmlui/bitstream/handle/1/1/1790/Marlower_C0812.pdf? Sequence=1](http://scholarworks.montana.edu/xmlui/bitstream/handle/1/1/1790/Marlower_C0812.pdf?Sequence=1) [2015, November 26].
- OECD. (2016). **PISA 2015 Assessment and Analytical Framework : Science. Reading. Mathematics and Financial Literacy**. Paris : OECD Publishing.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2017). **National Economic and Social Development Plan No.12 (2017-2021)**. Bangkok : Prime Minister's Office. [In Thai]
- Pahe, S. (2013). Flipped Classroom : A New Classroom in the 21st Century. In **The Meeting of School Administrators under Phrae Educational Service Area Office 2**. [Online]. Available : <http://phd.mbuisc.ac.th/academic/flipped%20classroom2.pdf> [2015, November 26]. [In Thai]
- Panich, V. (2012). **Create Learning for Students in the 21st Century**. Bangkok : SodSree-Salitwong Foundation. [In Thai]
- Panich, V. (2013). **Flipped Classroom From Teacher to Students**. Bangkok : S-R printing-mask Product. [In Thai]
- Pattamathumkul, J. (2014). **To Know Flipped Classroom**. [Online]. Available : <https://piyanutphrasong025.wordpress.com/> [2021, March 12]. [In Thai]
- Pianprakob, W. (2014). **Achievement and Mathematical Process skills of Prathom sukka 5 students on Fraction Learning Through Management of Brain-Based Learning**. MA. Thesis (Education), Rajabhat Chiangmai University. [In Thai]
- Pimwan, C. (2021). **The Teaching on Flipped Classroom with Knowledge (5E) to Enhance Analytical Thinking and Achievement on the Properties of Genetic Material and Mutations for Students in Grade 12**. MA Thesis (Education), Mahasarakham University. [In Thai]
- Poompoung, K. & Sittiwong, T. (2018). **The Development of Learning and Teaching model on Flipped Classroom with Cooperative Learning for Students in Higher Education** . Phitsanulok : Naresuan University. [In Thai]

Rakkiatwong, N. (2016). **The Reform of Vocational in Thailand, Thailand Development**

Research Institute. [Online]. Available : <https://tdri.or.th/2016/08/vocational-education-reform/> [2021, March 10] [In Thai]

Saa, A. (2016). **Effect of Flipped Classroom on Learning Achievement, Analytical Thinking Skills and Instructional Satisfaction of Grade 11 Students.** MA. Thesis (Education), Songklanakarin University. [In Thai]

Saenboonsong, S. (2017). The Development of Flipped Classroom Model Using Cloud Technology Approach on Academic Achievement in Computer Science for Teacher Couse for Undergraduate Students. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**, 11(Special), 133-146. [In Thai]

The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2012). **Skills and Mathematical process.** Bangkok : Q Media Co., Ltd.

Thongpun, N. (2013). Book Review: **New future Skills: 21st Century Skills : Rethinking How Students Learn.** Bangkok : Kasetsart University. [In Thai]

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Model of Academic Leadership Development of Teacher Employees in
Savannakhet University, Lao People's Democratic Republic

ไพบวัน วงพะจัน*

Phayvanh Vongphachanh

ไชยา ภาวะบุตร**

Chaiya Pawabutra

ธวัชชัย ไพไธล**

Thawatchai Pailai

Received : March 30, 2022

Revised : July 19, 2022

Accepted : August 31, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการที่ควรพัฒนาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต 3) ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะ ผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูและระยะที่ 3 การทดลองใช้ภาคสนามและสรุปผลการทดลอง ซึ่งแต่ละระยะใช้ประชากร/กลุ่มตัวอย่างจำนวน 152, 10, และ 30 คน ตามลำดับ การวิจัยในระยะที่ 1 เป็นการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู ระยะที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูโดยการทดลองใช้ภาคสนาม ตัวจริงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับเชิงปริมาณได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ

*นักศึกษาลัทธิศาสตรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Master of Education in Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University

e-mail: phayvanhvpc123@gmail.com

**อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer of the Doctor of Education Program Education Administration Sakon Nakhon Rajabhat

University

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยภาพรวมพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตมีองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก 2. การสร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูโดยภาพรวมของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับมาก และระดับมาก ตามลำดับ 3. การตรวจสอบประสิทธิผลของแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูก่อนและหลังการทดลองใช้แบบแผนการพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และระดับมาก ตามลำดับ และผลการประเมินรูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำทางวิชาการ / ภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

ABSTRACT

This study aims to 1) study the components and indicators of academic leadership that should be developed for the teacher staff at Savannakhet University (SKU); 2) create and develop the model for developing academic leadership at SKU; and 3) evaluate the exactness, suitability, possibility, and helpfulness of the academic leadership development model for teacher staff at SKU, Lao People's Democratic Republic. This study uses research and development (R&D), and the research was divided into 3 phases: Phase 1: a study of the components of the academic leadership development model for teacher staff; Phase 2: design and improvement of the academic leadership development model for teacher staff; and Phase 3: field trial and conclusion, in which each phase used a population or sample number of 152, 10, and 30 people, respectively. Phase 1 of the research was to study the components of teacher-staff academic leadership using the research tool questionnaire; Phase 2 was the creation and development of a model for the academic leadership development of teachers and staff; and Phase 3 was the examination of the effectiveness of the model for the academic leadership development of teacher staff by actual field trials. The data analysis method for quantitative characteristics was provided by statistical software packages, and part of the qualitative data was analyzed by text analysis, which is the mean analysis. The research findings were as follows: 1. Components of the academic leadership of teachers at Savannakhet University, Lao People's Democratic Republic. Overall, the teaching staff at Savannakhet University had an academic leadership component at a high level: 2. Creation and development of the model for developing academic leadership at SKU: the overall exactness, suitability, possibility, and helpfulness were very high level, high level, high level, and high level, respectively: 3. The effectiveness examination of the model for the academic

leadership development of teacher staff before and after using the development model trials was middle-level and high-level, respectively, and the evaluation result of the academic leadership development model of teacher staff is high level.

Keywords : Academic Leadership Development Model /

Academic Leadership of Teacher Staff

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยาจังหวัดพะเยาเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการสอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามหลักสูตรให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอนและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองและให้คำแนะนำแก่นักเรียนรับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพและการดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน ตามที่ได้รับมอบหมาย ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ริเริ่มจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ๆ รู้จักใช้ และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์อื่นๆ อย่างถูกต้องรักษาวินัยและความประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบหรือรับผิดชอบงานวิชาการให้คำแนะนำและแนะแนวต่างๆ แก่นักเรียนและผู้ปกครองปฏิบัติงานในลักษณะเฉพาะพิเศษตามลักษณะประเภท และระดับ การศึกษาปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนี้ยังได้กำหนดถึงลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ของพนักงานครู สายงานปฏิบัติการสอน (ผู้สอน) โดยกำหนดไว้ว่า ครู ทำหน้าที่สอนและอบรมความรู้สามัญและหรือวิชาชีพตามที่ได้รับมอบหมาย อบรมศีลธรรม จรรยา มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านความประพฤติ ของนักเรียน รับผิดชอบในกระบวนการเรียนการสอน เช่นการเตรียมการสอน การวัดผลประเมินผล.

ครูมีคุณลักษณะเป็นผู้นำการเรียนการสอน เป็นผู้นำการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง เป็นผู้นำการเป็นตัวอย่างแบบด้านคุณธรรม เป็นผู้นำการมีส่วนร่วม เป็นผู้นำการบริหารจัดการและเป็นผู้นำการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและครูที่มีภาวะผู้นำของครูในการพัฒนาตนไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพภายใต้บรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันของครูและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดทั้งส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ภาวะผู้นำในปัจจุบันเป็นสถานการณ์ที่จำเป็นมากสำหรับองค์กร หากขาดภาวะผู้นำเสียแล้วย่อมจะทำให้องค์กรนั้น ดำเนินกิจกรรมไปด้วยความยากลำบากภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ความล้มเหลวขององค์กรต่างๆ สืบเนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีภาวะผู้นำนั่นเอง และไม่ใช่ผู้บริหารโรงเรียนเท่านั้นที่จะต้องมีความภาวะผู้นำจะต้องพัฒนาครูสถานศึกษา ให้มีภาวะผู้นำอีกด้วยภาระงานด้านการเรียนการสอนสลับซับซ้อนกันมากขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการปฏิบัติงานทางวิชาชีพที่มีมาตรฐานสูง วิชาชีพครูถือว่าเป็นวิชาชีพหลัก เป็นตัวแทนหลักของการเปลี่ยนแปลงในยุคสังคมฐานความรู้ (Stogdill, 2004, pp.7-15) ภาวะผู้นำของครูเป็นหน้าที่และเป็นความรับผิดชอบของครูทุกคนในโรงเรียน สามารถใช้พฤติกรรมผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับทุกภารกิจในโรงเรียนจะส่งผล

ให้เกิดการ สร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นการใช้ปัญญา ให้ทีมสร้างแนวคิดใหม่สร้างวิธีการใหม่และนำไปสู่การ ปฏิบัติจนเห็นผลเชิงประจักษ์ได้ อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปจะพบว่าปัญหาเรื่องคุณภาพของ ครูจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยเร็วเนื่องจากส่งผลกระทบ ถึงนักเรียนโดยตรงปัญหาของครูผู้สอนนับเป็น ประเด็นเร่งด่วนที่อยู่ในชั้นวิกฤติซึ่งภาครัฐและทุกภาคส่วนต้องประสานพลังในการแก้ไขและต้องดำเนินการอย่าง จริงจังรอบคอบและ ต่อเนื่องทั้งนี้ยุทธศาสตร์มาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งหมดต้องพิจารณาใน ลักษณะองค์รวมตั้งแต่สถานภาพครูทิศทางการผลิตครูในอนาคตรวมถึงการประกันคุณภาพของครูเพื่อสร้าง ความเชื่อมั่นว่าครูจะมีศักยภาพอย่างเพียงพอในการขับเคลื่อน นโยบายการปฏิรูปการศึกษาไปสู่เยาวชนของชาติ ตามเป้าหมายของรัฐบาลได้อย่างแท้จริง (Sibounheuan & Sripokangkul, 2019)

นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาในมาตรา 4 ของกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ฉบับปรับปรุงได้กล่าวไว้ว่ารัฐได้เน้นการศึกษาเป็นงานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญ ซึ่งได้ พัฒนาคนทางด้านคุณสมบัติ ศีลธรรม ชีวทัศน์ และโลกทัศน์ วิทยาศาสตร์ และก้าวหน้า คือ สร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ รู้จักคิดมีวิชาชีพสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เศรษฐกิจแห่งภูมิปัญญาที่ละก้าว รัฐเพิ่มทวีการลงทุนให้แก่การศึกษาและยึดถือเป็นสิทธิอย่างสมบูรณ์ของประชาชน รัฐและสังคมมุ่งเน้นพัฒนา การศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพ สร้างโอกาสให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัย อยู่เขตห่างไกลและทุรกันดาร ผู้หญิง เด็ก และผู้ด้อยโอกาส พร้อมทั้งสร้างเงื่อนไขให้พลเมืองลาวได้เล่าเรียน วิชาชีพมากขึ้น รัฐส่งเสริมและผลักดันให้บุคคลองค์กรจัดตั้งต่างๆ รวมทั้งในและต่างประเทศลงทุนในการพัฒนา การศึกษาแห่งชาติตามนโยบายต่างๆ และยังได้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติงานแห่งชาติการศึกษาเพื่อทุกคนของ กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา คือ ประการแรกการขยายโอกาสอย่างเสมอภาคในการเข้าเรียน ได้แก่การขยาย โอกาสและการเข้าเรียนขั้นเด็กอนุบาล ขั้นประถมศึกษา ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การเรียนรู้หนังสือของชาวหนุ่ม และผู้ใหญ่การพัฒนาฝีมือแรงงานสำหรับกลุ่มด้อยโอกาส ประการที่สองการปรับปรุงคุณภาพ และความ สอดคล้องเหมาะสม ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพและความสอดคล้องของการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ ขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประการที่สามการเสริมสร้างความแข็งแกร่งด้านการบริหารและคุ้มครองการศึกษา ได้แก่ การเสริมสร้างความแข็งแกร่ง ด้านการบริหารและคุ้มครองการศึกษาให้แก่อำเภอที่ทุกขั้ว และห่างไกล ทุรกันดาร (Ministry of Education and Sport, 2558)

ในปัจจุบันสภาพการทำงานของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตยังพบเห็นปัญหาหลายอย่างที่ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการและกีฬาเช่น ระดับการศึกษาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัย สะหวันนะเขต คือ ระดับการศึกษาของพนักงานครูขั้นต่ำต้องจบปริญญาโท แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วเห็นว่า ยังมีพนักงานครูจำนวนไม่น้อยจบระดับการศึกษาในปริญญาตรี การซับซ้อนหน้าที่การงานไม่ตรงกับสาขาวิชาที่ ได้ศึกษาส่งผลให้องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขตมีความ แตกต่างกัน ดังนั้น งานการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูจึงมี ความสำคัญ คือ ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ควรนำมาใช้พัฒนาพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต พร้อมแนวทางการประเมินตามตัวชี้วัด ได้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูใน

มหาวิทยาลัยพะเยานะเขตที่ผ่านการสร้างและพัฒนาหลายรอบ สามารถนำเอารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพนักงานครูให้เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยเพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานของพนักงานครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมา การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู นอกจากนี้ผู้วิจัยในฐานะพนักงานครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหมาะสมของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขตเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ควรพัฒนาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยานะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ (Phase) คือ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะ ผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู ระยะที่ 2 การออกแบบและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูและระยะที่ 3 การทดลองใช้ภาคสนามและสรุปผลการทดลอง ดังรายละเอียดที่นำเสนอตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

การวิจัยในระยะนี้ มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อให้ได้องค์ประกอบหลักและตัวชี้วัด ที่จะนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ คือ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย สืบบทความหรือฐานข้อมูลอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

1.1 ขอบเขตเนื้อหาในการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขอบข่ายครอบคลุมองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู การวิจัยและพัฒนา เป็นต้น

1.2 ผู้วิจัยใช้ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบ ที่สำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการคัดสรรองค์ประกอบและทำการสำรวจสภาพการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในการวิจัยขั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 การศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ในขั้นนี้ได้ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ และประสบการณ์ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารงานวิชาการ จำนวน 9 คน เพื่อให้ได้รายละเอียดขององค์ประกอบการพัฒนาวิธีการพัฒนารวมทั้งรูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมของภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูตลอดจนข้อเสนอแนะอื่นๆที่เป็นประโยชน์ เช่น องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสະໜັກສະໜາ ສາທາລະນະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ตามที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แยกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาตนเอง การพัฒนานักศึกษา การเป็นแบบอย่างทางการสอน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ขั้นที่ 3 การศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study)

การวิจัยในขั้นนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการ สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาพัฒนาเป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ พนักงานครูที่ควรพัฒนาในมหาวิทยาลัยສະໜັກສະໜາ ສາທາລະນະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ พนักงานครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในมหาวิทยาลัยສະໜັກສະໜາ ສາທາລະນະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ปีการศึกษา พ.ศ. 2564 จำนวน 253 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัยเชิงสำรวจ ได้แก่ พนักงานครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในมหาวิทยาลัยສະໜັກສະໜາ ສາທາລະນະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ปีการศึกษา พ.ศ. 2564 จำนวน 152 คน และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบจากตารางของเครซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, quoted in Srisaart, 2013, p.142)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการ ของพนักงานครูแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ สร้างและตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามดังนี้

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ภาวะผู้นำทางวิชาการ องค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการ รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต

2.2.2 สร้างข้อคำถามของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดของ การวิจัย และสอดคล้องกับนิยามศัพท์

2.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพด้าน ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจากประเทศไทยจำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. ดร.สุลียง ไชโกสี รักษาการอธิการบดีมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. รองศาสตราจารย์ ดร.คุณ สักบัววง รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. รองศาสตราจารย์ ดร.สีทา เขมราช รองอธิการบดีฝ่ายคณิศวและ หลังปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. ดร.สุรัตน์ ดวงขาม อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. ดร.เยาวลักษณ์ สุตโคตร อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Congruence) ตั้งแต่ 0.60-1.00

2.2.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับพนักงานครูที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 45 คน

2.2.5 หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยวิธีสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมในแต่ละด้าน (Item total Correlation Coefficient) (Srisaart, 2013, p.72) โดยมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.303-0.764

2.2.6 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (Srisaart, 2013, p.72) รวมทั้ง ฉบับมีค่าเท่ากับ 0.952

2.3 การเก็บรวบรวม ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ไม่ได้แบบสอบถามคืนได้ใช้วิธีการทวงถามจนได้ครบ จำนวน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.4.1 สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน
ใช้ในการบรรยายข้อมูล จากแบบสอบถาม

2.4.2 เกณฑ์การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยจากแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5
ระดับ ดังนี้ (Srisaart, 2013, p.121)

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของ
พนักงานครู “มากที่สุด”

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของ
พนักงานครู “มาก”

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของ
พนักงานครู “ปานกลาง”

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของ
พนักงานครู “น้อย”

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติที่แสดงถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของ
พนักงานครู “น้อยที่สุด”

ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

ขั้นที่ 1 การร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

ในการร่างรูปแบบนั้น ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จาก
แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการพัฒนาและการติดตามประเมินผล
หลังจากนั้นได้นำร่างรูปแบบการพัฒนาไปรอรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งใช้วิธีการเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ทั่วไปในการคัดเลือก ดังนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหาร
การศึกษาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 8 คน เป็นผู้บริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัย
สะหวันนะเขต และผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารการศึกษาจากประเทศไทยจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น ผู้ทรงคุณวุฒิ
10 คน

ขั้นที่ 2 การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

ผู้วิจัยได้นำเอาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงรูปแบบการพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู ดังนี้

1. นำประเด็นสำคัญที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของพนักงานครู มาสรุปประเด็นที่สำคัญหลังจากนั้นดำเนินการปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. กำหนดกรอบของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู 4 ด้าน พร้อมเอกสารประกอบรายงานการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยมีการจัดเรียงลำดับของเอกสาร ประกอบการรายงานการวิจัยเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการ พัฒนาโดยเริ่มต้นจาก 1) ด้านการพัฒนาตนเอง 2) ด้านการพัฒนาการศึกษา 3) ด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน 4) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

3. กำหนดองค์ประกอบรายละเอียดของรูปแบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของพนักงานครู

4. จัดทำแบบประเมิน ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็น ประโยชน์ในการนำไปปฏิบัติที่ประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการพัฒนาและการประเมินผล แล้วเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู

ขั้นที่ 1 การออกแบบการทดลอง

การทดลองภาคสนามครั้งนี้กำหนดสถานที่มหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ผู้เข้ารับการทดลอง เลือกแบบเจาะจงเป็นพนักงานครูจำนวน 30 คน

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลอง

ลักษณะของการทดลอง (Treatment : T) แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรมคือ

กิจกรรมที่ 1 การฝึกฝนด้วยตนเอง การสร้างประสบการณ์ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในกลุ่มเป็นการศึกษาจากเอกสาร การระดมสมอง อภิปรายกลุ่ม จากประสบการณ์ ที่เป็นแบบอย่างในการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู เพื่อสรุปมาเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มตนเอง

กิจกรรมที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการชี้แจงการดำเนินงาน มีการตอบแบบ ประเมินภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู จำนวน 4 ด้าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนการอบรม

กิจกรรมที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง มีการฝึกปฏิบัติจริงขณะอบรมเชิงปฏิบัติการ

กิจกรรมที่ 4 การติดตามประเมินผล เป็นระยะการติดตามผลการพัฒนา ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของครูในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต โดยผู้วิจัยประเมินผลจากการทำแบบประเมินตนเองภาวะผู้นำ ทางวิชาการ การตอบสนองต่อการพัฒนาของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ขั้นที่ 3 การสรุปผลการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

วิเคราะห์การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสระหว้านะ เขตที่เข้าร่วมทดลองโดยวิเคราะห์ความก้าวหน้าของคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ตามรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสระหว้านะเขต ทั้งก่อนทดลองและ หลังการทดลอง ตามแบบประเมินตนเอง และแบบประเมินการตอบสนองต่อการพัฒนาของภาวะผู้นำทาง วิชาการของพนักงานครู

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยของ รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมา คือด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) และด้านการเป็นแบบอย่างทางการสอน ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

2. การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ความถูกต้องของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.85$) รองลงมาคือด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.60$) และด้านหลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.60$)

2.2 ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือด้านหลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.17$) และด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.10$)

2.3 ความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมาคือด้านหลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.27$) และด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.17$)

2.4 ด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.25$) รองลงมาคือด้านจุดมุ่งหมายของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.20$) และด้านกระบวนการพัฒนา ($\bar{X} = 4.20$)

3. ตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าของพนักงานครูประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง การพัฒนานักศึกษา การเป็นแบบอย่างทางการสอน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาก้าวหน้าของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสำรวจภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 152 คน ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน 152 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 เมื่อตรวจสอบแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามที่ได้รับคืนมีความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด ซึ่งมีข้อค้นพบที่สำคัญดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ 1 คือ องค์ประกอบและตัวชี้วัด ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ควรพัฒนาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก 11 องค์ประกอบย่อย และ 49 ตัวชี้วัด พบว่า

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบหลักที่ 1 คือ การพัฒนาตนเอง ของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ การพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.30$) และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ($\bar{X} = 4.27$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูมีการกำหนดประเด็นในการค้นคว้าความรู้ พนักงานครูมีการวางแผนในการค้นคว้าความรู้ พนักงานครูดำเนินการค้นคว้าความรู้ตามแผนที่กำหนดไว้ พนักงานครูมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้าความรู้ พนักงานครูมีการสรุปผลจากการค้นคว้าความรู้และการบันทึกจัดเก็บ และพนักงานครูแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.30, 4.22, 4.26, 4.22, 4.18$, และ 4.43 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตนและมีจรรยาบรรณ พนักงานครูมีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการสอน และพนักงานครูมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.41, 4.28$, และ 4.20 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี พนักงานครูมีบุคลิกภาพน่าศรัทธาที่น่าเชื่อถือและมีการแต่งกายที่เหมาะสมสะอาดเรียบร้อย พนักงานครูมีวิวัฒนาการทางอารมณ์ที่เหมาะสมควบคุมอารมณ์ได้ดี พนักงานครูมีลักษณะของความเป็นผู้นำและประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.43, 4.39, 4.36$, และ 4.36 ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบหลักที่ 2 คือ การพัฒนานักศึกษาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 12 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา คือ การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา ($\bar{X} = 4.20$) และการรักษามาตรฐานของศึกษา ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูจัดกิจกรรมที่มีผลต่อความก้าวหน้าของนักศึกษา พนักงานครูมีวิธีการหลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักศึกษา พนักงานครูมีการกำกับติดตามและประเมินความก้าวหน้าของนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.24, 4.22, 4.18$, และ 4.16 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการรักษามาตรฐานของศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ กำหนดเป้าหมายเชิงประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาบรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการที่กำหนดไว้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.24, 4.16, 4.14$, และ 4.13 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูมีการกำหนดรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดกิจกรรม พนักงานครูมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการสอนของครูในการจัดการเรียนรู้ พนักงานครูมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พนักงานครูมีการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนพิเศษเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.25, 4.24, 4.22$, และ 4.18 ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบหลักที่ 3 คือ การเป็นแบบอย่างทางการสอนของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสະໜິດສະໜາ ສາທາລະນະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย 15 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย พบว่าองค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.19$) และสร้างสื่อและนวัตกรรมในการสอน ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 6 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของรูปแบบกระบวนการเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยสมอง ด้วยกาย และด้วยใจ เสริมสร้างกระบวนการคิดด้วยตนเองให้ผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้สอนส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นปฏิบัติจริงและตรงตามความต้องการของผู้เรียน และผู้เรียนเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.23, 4.23, 4.20, 4.18, 4.17$, และ 4.10 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของการสร้างสื่อและนวัตกรรมในการสอน ซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของส่งเสริมสนับสนุนอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้ ประเมินผลการใช้สื่อและนวัตกรรม กำหนดนโยบายการใช้สื่อและนวัตกรรมในชั้นเรียน จัดอบรมเพื่อสร้าง

ความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อและนวัตกรรม การผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่แปลกใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.14, 4.10, 4.09, 4.09$, และ 4.05 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของใช้วิธีสอนที่หลากหลาย ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของส่งเสริมให้ผู้เรียนให้แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ พนักงานครูมีความรู้ความชำนาญในวิชาที่สอน เลือกวิธีสอนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสอน การปรับปรุงการสอนโดยเรียนรู้วิธีการและเทคนิคใหม่ๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.30, 4.22, 4.22$, และ 4.18 ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบหลักที่ 4 คือ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สหประชาชาติไทยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย 9 ตัวชี้วัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบย่อย พบว่า องค์ประกอบย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา คือผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.26$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของให้เกียรติและเชื่อถือในความสามารถของเพื่อนร่วมงาน พนักงานครูมีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการติดต่อสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพในหน่วยงาน พนักงานครูมีการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.36, 4.34, 4.34$, และ 4.30 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด เช่น ตัวชี้วัดของพนักงานครูกระตือรือร้นในการรับรู้และการเปลี่ยนแปลง พนักงานครูมีการกำหนดและวางแผนกลยุทธ์ที่ชัดเจน มีเป้าหมายและกิจกรรมที่ส่งเสริมวิสัยทัศน์ สื่อสารวิสัยทัศน์อย่างสร้างสรรค์ กำหนดพันธกิจและยุทธศาสตร์ขององค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ $\bar{X} = 4.32, 4.31, 4.24, 4.23$, และ 4.22 ตามลำดับ

ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ 2 คือ การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สหประชาชาติไทยประชาชนลาว ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย และ 16 ตัวชี้วัด พบว่า

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบย่อยที่ 1 คือ หลักการของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สหประชาชาติไทยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมของความต้องการ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของหลักการของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สหประชาชาติไทย พบว่า

ผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ การใช้ทฤษฎีและหลักการการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รวบรวม การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่างๆ ด้วยตนเองและการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง พบว่าผลของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 2 คือ ยึดกระบวนการและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ประกอบด้วย การระดมความคิดเห็น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง พบว่าผลของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 3 คือ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ทั้งที่เป็นการพัฒนากลุ่มเล็กหรือกลุ่มระดับมหาวิทยาลัย พบว่าผลของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบย่อยที่ 2 คือ จุดมุ่งหมายของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของหลักการของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต พบว่า

ผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจสร้างความตระหนักและเจตคติเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยสหัสวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าผลของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 2 คือ ยึดกระบวนการและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย ประกอบด้วย การระดมความคิดเห็น การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 3 คือ รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้ ทั้งที่เป็นการพัฒนากลุ่มเล็กหรือกลุ่มระดับมหาวิทยาลัย พบว่าผลของความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบย่อยที่ 3 คือ เนื้อหาของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมของความ ถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนากฎผู้นำทางวิชาการ ของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของหลักการของรูปแบบของ พนักงานครูในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต พบว่า

ผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ การพัฒนาตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 2 คือ การพัฒนานักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 3 คือ การเป็นแบบอย่างทางการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ระดับ มาก ($\bar{X} = 3.80$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 4 คือ การเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับ มาก ($\bar{X} = 3.70$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบย่อยที่ 4 คือ กระบวนการพัฒนาของพนักงานครูในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 4 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมของความ ถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนากฎผู้นำทางวิชาการ ของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ระดับ มาก ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของหลักการของรูปแบบของ พนักงานครูในมหาวิทยาลัยสหวันนะเขต พบว่า

ผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ ขั้นตอนที่ 1 การฝึกฝนด้วยตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 2 คือ ขั้นตอนที่ 2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 3 คือ ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติจริง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 4 คือ ขั้นตอนที่ 4 การติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยในด้านองค์ประกอบย่อยที่ 5 คือ การวัดและประเมินผลของพนักงานครูในมหาวิทยาลัย สหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งประกอบด้วย 2 ตัวชี้วัด พบว่าโดยภาพรวมของความ ถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนากฎผู้นำทางวิชาการ

ของพนักงานครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นแต่ละตัวชี้วัดขององค์ประกอบย่อยของหลักการของรูปแบบของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า

ผลของตัวชี้วัดที่ 1 คือ การประเมินตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ผลของตัวชี้วัดที่ 2 คือ การประเมินรูปแบบการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยของวัตถุประสงค์ 3 คือ ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือ ผลการประเมินตนเองก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาและการประเมินรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู พบว่า

ผลการประเมินตนเองก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครู ก่อนและหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาจำนวนองค์ประกอบที่ 1, 2, 3, และ 4 โดยภาพรวมพบว่าหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาได้ผลกานประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) และก่อนการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาได้ผลกานประเมินตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$)

ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาหมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ $\bar{X} = 4.43$ รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ $\bar{X} = 4.30$ ด้านผลที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ $\bar{X} = 4.30$ และด้านสภาพแวดล้อมและสื่อประกอบ $\bar{X} = 4.23$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยไปใช้

1. ก้าวหน้าของพนักงานครูประกอบด้วย การพัฒนาตนเอง การพัฒนานักศึกษา การเป็นแบบอย่างทางการสอน และการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยาสามารถนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาก้าวหน้าของพนักงานครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอนต่อไป

2. รูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นในการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาก้าวหน้าทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำเอารูปแบบการพัฒนาก้าวหน้าของพนักงานครูไปใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาก้าวหน้าของพนักงานครูในมหาวิทยาลัยพะเยาต่อไป

Reference

- Chaiyamat, S. (2013). **A Development Model of the Teachers' Empowerment in Academic Affairs Leadership**. Doctor of Education Thesis Field of Study Educational Administration and Development Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Ministry of Education and Sports. (2015). **the eighth of Five-Year Education and Sports Development Plan (2016-2020)**. Vientiane : Ministry of Education and Sports. [In Thai]
- Raekrun, K. (2019). **A Model to Develop Instructional Leadership of Basic Education School 's Teachers under The Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 1**. Doctor of Education Thesis Education Administration Graduate School Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. [In Thai]
- Saroj, V. (2016). **Development of Academic Leadership Indicators for Teachers in Basic Schools in Northeastern Region**. Doctor of Education Thesis Educational Management Maha Sarakham Rajabhat University. [In Thai]
- Sibounheuan, P. & Sripokangkul, S. (2019). Transformational Leadership and Strategy in Administration of Pinij Jarusombat : Analysis Through the Context of the Thailand-Lao PDR Relations. **Governance Journal**, 8(1), 204-227. [In Thai]
- Singphuangpet, S. (2015). **Model of Developing Instructional Leadership for the Teachers at Health Science College in LAO Peoples Democratic Republic (LAO P.D.R.)**. Doctor of Education Thesis Leadership in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Srisaart, B. (2013). **Research methodology**. Bangkok : Suweerivasarn Company Limited.
- Stogdill, Ralph M. (2007). **Handbook of readership; A Server of Theory and Research**. New York: The Free Press.
- Thoumsi, M. (2017). **The Development of Teachers Instructional Leadership Indicators under the Secondary Educational Service Area Office 22**. Doctor of Education Thesis Educational Administration Innovation Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]

การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยสະหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

The Enrichment Curriculum Development to Enhance Digital Intelligence of
Students at Savannakhet University Lao People's Democratic Republic

ลัดสะหมี่ พอนไซ*

Latsamy Phonesay

สำราญ กำจัดภัย**

Sumran Gumjudpai

ธนานันต์ กุลไพบูตร**

Thananun kunpaibutr

Received : March 25, 2022

Revised : July 11, 2022

Accepted : July 26, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสະหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ คือ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา 3) พัฒนาหลักสูตร และ 4) ศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสະหวันนะเขต ปีการศึกษา 2564 จำนวน 20 คน เครื่องมือวิจัย อาทิ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ แบบสอบถามสภาพคาดหวังและสภาพที่มีอยู่จริงเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัล หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modifies}) และการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มไม่อิสระกัน ผลการวิจัย มีดังนี้ 1. ความฉลาดทางดิจิทัลประกอบมี

*นักศึกษหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Doctor of Philosophy Students Program in Research of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon

Rajabhat University e-mail: lsmphonesay@yahoo.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Lecturer in Curriculum and Instruction Research, Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat

University

8 และ 39 ตัวบ่งชี้ 2. ความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modifies}) ในภาพรวมเท่ากับ 0.74 3. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) จุดมุ่งหมาย 3) หลักการ 4) กรอบความฉลาดทางดิจิทัล 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล โดยที่ กรอบความฉลาดทางดิจิทัลมี 8 องค์ประกอบ 39 ตัวบ่งชี้ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน คือ 1) กระตุ้นการเรียนรู้สู่การกำหนดปัญหา 2) วางแผนการค้นคว้าและการนำไปใช้ 3) มุ่งมั่นเรียนรู้สู่การปฏิบัติ 4) ระดมความคิด 5) นำเสนอผลงาน และ 6) ประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษามีความฉลาดทางดิจิทัลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร / หลักสูตรเสริม / ความฉลาดทางดิจิทัล

ABSTRACT

The main purpose of this research was to develop and investigate the results of experiment in using the enrichment curriculum to enhance digital intelligence of students at Savannakhet University, Lao People's Democratic Republic. The study procedure included 4 steps: 1) study the components and indicators of student's digital intelligence. 2) Study needs for developing the student's digital intelligence. 3) Develop the curriculum and 4) study the results of the experiment in using the curriculum. The sample in the curriculum experiment was 20 students in academic year 2021 at Savannakhet University. The research instruments were the suitability assessment form Elements and indicators, a questionnaire of current conditions and desired conditions regarding digital intelligence, the curriculum document and learning management plans, a digital intelligence test, and a satisfaction questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, modified priority needs index (PNI_{modifies}), confirmatory factor analysis and dependent samples t-test. The research findings were as follows: 1. Digital intelligence consisted of 8 elements and 39 indicators 2. Need assessment to develop students' digital intelligence have the priority need index value (PNI modified) as a whole of 0.74. 3. The developed curriculum was composed of 7 components; 1) background and importance 2) Objectives 3) principles 4) digital Intelligence structure 5) content structure 6) Learning management process and 7) measurement and evaluation. The digital intelligence structure consisted of 8 components and 39 indicators. The learning management steps for enhancing students' digital intelligence had 6 steps: 1) encourage learning to identify problem, 2) devise study plan and implementation, 3) committed learning

to practice, 4) brainstorm, 5) present the results, and 6) evaluate learning outcomes.

The result of assessing the appropriateness of the curriculum by experts showed that it was appropriate at the highest level. 4. The implementation experiment results in using the developed curriculum showed as follows: The students' digital intelligence mean after learning through the developed curriculum was significantly higher than that of before at the .01 level and their satisfaction with learning was at the highest level.

Keywords : Curriculum Development / Enrichment Curriculum / Digital Intelligence

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ได้รับการพัฒนาแบบก้าวกระโดด ทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงจากยุคอุตสาหกรรม ไปสู่ยุคข้อมูลข่าวสารหรือที่เรียกว่า “ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก” สื่อได้เข้ามา มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี ด้านการศึกษา และวัฒนธรรม (Ministry of education and Sports, 2008, p.19) เพื่อให้คนในชาติ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้ในสิ่งที่ถูกต้องในการอยู่ร่วมกันในสังคม และสร้างคนให้มีความรู้ ความสามารถ รู้จัก การคิด มีวิชาชีพ สร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคสมัยใหม่ สร้างนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รู้และนำใช้เทคโนโลยีอย่างฉลาด (Ministry of education and Sports, 2015, pp.12-13)

เทคโนโลยีดิจิทัลไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการทำงาน แต่จะหลอมรวมเข้ากับชีวิตคนอย่างแท้จริง และจะเปลี่ยนโครงสร้างรูปแบบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระบวนการผลิต การค้า การบริการ และกระบวนการทางสังคมอื่นๆ รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไปอย่างสิ้นเชิง (Ministry of Post and Telecommunications, 2015, p.6) โดยภาพรวมของการนำใช้สื่อสังคมออนไลน์ นอกจากจะใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคน หรือเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ต่างๆ แล้ว ยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการช่วยเหลือสังคม แต่ผู้ใช้อยู่ภายใต้การมีวิจารณญาณเพื่อให้เกิดผลดีต่อสังคม ดังนั้น ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ ต้องมีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อก้าวเข้าสู่สังคมดิจิทัลอย่างชาญฉลาด รู้เท่าทัน และมีทักษะหรือการเรียนรู้ดิจิทัล ให้มีความฉลาดในการนำใช้สื่อดิจิทัลต่อไปในอนาคต (Ministry of Post and Telecommunications, 2018, online)

จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลดังกล่าว สังคมจึงมุ่งที่จะพัฒนาเยาวชน นักเรียน และ นักศึกษาให้สามารถเข้าถึงการสื่อสารด้วยอินเทอร์เน็ต และมีทักษะในการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลต่างๆ อย่างไรก็ตามก็ ยังมีเยาวชนจำนวนไม่น้อยที่เสี่ยงต่อการใช้งานเทคโนโลยีในทางที่ผิด กล่าวคือ ใช้งานมากเกินไปจนจำเป็น

ขาดทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนขาดความเข้าใจเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบในโลกยุคดิจิทัล (Wongkitrungruang, 2018, p.13) ยิ่งไปกว่านั้น อินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ดิจิทัล ถึงแม้ว่าจะเพิ่มความสะดวกสบาย แต่ก็เต็มไปด้วยอันตรายเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การเสพติดเทคโนโลยี หากใช้งานสื่อดิจิทัลมากเกินไป หรืออันตรายจากมิจฉาชีพออนไลน์ การถูกคุกคามทางโลกไซเบอร์และการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ (Phongnatee, 2017, online) เนื่องด้วยปัจจุบันบริบททางสังคมเปลี่ยนไป ทำให้การมีเพียงความฉลาดทางปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) จึงยังคงไม่เพียงพอต่อสิ่งที่เยาวชนต้องเผชิญในโลกไซเบอร์ (Inthanon, 2018, p.3; Konglark, et al., 2018 p.4) ดังนั้น พลเมืองยุคใหม่จึงมีความจำเป็นต้องรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศ และมีความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เพื่อที่จะใช้ชีวิตในสังคมออนไลน์และในชีวิตจริงได้อย่างปลอดภัย (Ministry of Post and Telecommunications, 2015, p.3)

ความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัล เป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเยาวชน นักเรียน และนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการเสพสื่อ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการสื่อสารกับผู้อื่น มนุษย์ในโลกของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และยังเป็นโลกที่เปิดโอกาส สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสรรค์สร้างป้องกัน และรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการข่มขู่และภัยคุกคามทางไซเบอร์ โดยเฉพาะการนำใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางดิจิทัลอย่างฉลาด (Phongnatee, 2017) ดังนั้น ในยุคดิจิทัลนี้ ลำพังให้เยาวชนมีทักษะและความรู้ทางดิจิทัลเพียงแค่การเข้าถึงเทคโนโลยีเท่านั้นคงยังไม่เพียงพอ เยาวชนต้องรู้ว่าจะแยกความแตกต่างและรู้ นำใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ มีคุณธรรม จริยธรรม ในการใช้ชีวิตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Siayavong, 2016, pp.4-5, 21)

จากเหตุผล ความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาเยาวชน นักเรียน และนักศึกษาให้สามารถรู้ นำใช้สื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ มีคุณธรรม จริยธรรม ในการใช้ชีวิตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือที่เรียกว่า “มีความฉลาดทางดิจิทัล” ดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบ การพัฒนาโดยใช้หลักสูตรเสริมก็เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่มีความเหมาะสม ทั้งนี้ เพราะหลักสูตรเสริมเป็นมวลประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้นเพื่อเสริมหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ มีการขยายเพิ่มเติมสาระและกระบวนการอย่างเหมาะสมกับความต้องการ และความสามารถของผู้เรียน เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความฉลาดทางดิจิทัลในระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ผู้วิจัยสนใจที่จะเสริมสร้างให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสະໜັດສະເຊີນ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว หลักสูตรเสริมสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความฉลาดในการนำใช้สื่อดิจิทัล รู้เท่าทันสื่อ และมีคุณธรรมในการนำใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบ (Boonrawd, 2017; Rachsingho, 2013, p.13) หลักสูตรเสริมอาจมีสาระเป็นเนื้อหาในรายวิชา โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ (Punatung, 2017, pp.4-5; Thammaphiban, 2012, p.51) นอกจากนี้หลักสูตรเสริมยังมุ่งพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลอย่างชาญฉลาดและมีเจตคติทางบวกต่อการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถขึ้น

ตนเองได้ (Davis & Rimm, 1994, pp.104-106) ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยทักษะการรู้ดิจิทัลเป็นสำคัญ (Simpson, et al, 2014, p.104) การรู้ดิจิทัลทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายดายและประสบความสำเร็จด้านการเรียน (UNESCO, 2004, p.7) ประกอบกับสภาวะแวดล้อมปัจจุบันรายล้อมไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล นักศึกษาที่ไม่มีการรู้ดิจิทัลจะมีประสิทธิภาพในการเรียนและการถูกจ้างงานต่ำไปด้วย (JISC, 2012 cited in Techataweewan, et al., 2016, p.5)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สำหรับนำไปใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความฉลาดในการนำใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรู้เท่าทัน ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของเยาวชน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร
 - 2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตร

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ที่เรียนตามหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มีความฉลาดทางดิจิทัลหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย มีความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลอยู่ในระดับมากขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะ ดังนี้
ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้อง 2) ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ความฉลาดทางดิจิทัลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 ท่าน และ 3) วิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของความฉลาดทางดิจิทัลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2564 จำนวน 352 คน (กำหนดขนาดโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%) ได้มาโดยการเลือกแบบโควตา (Quota Sampling)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
สวหนันนะเขต สรุปได้ว่า มีทั้งหมด 8 องค์ประกอบ และ 39 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รู้และเข้าใจในเรื่องของ
การมีตัวตนบนโลกออนไลน์ 2) ตั้งชื่อโปรไฟล์บนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม 3) ตั้งรูปโปรไฟล์บนโลกออนไลน์
ได้อย่างเหมาะสม 4) ระวังตัวในการแสดงออกบนโลกออนไลน์ และ 5) แสดงพฤติกรรมออกในทางที่ดีทั้งโลกแห่ง
ความเป็นจริงและโลกออนไลน์

องค์ประกอบที่ 2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณบนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถ
วิเคราะห์แยกแยะระหว่างข้อมูลจริงและข้อมูลที่เป็นเท็จบนโลกออนไลน์ได้ 2) สามารถวิเคราะห์และประเมิน
ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายได้ 3) สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม และ
4) รู้และเข้าใจรูปแบบการหลอกลวงต่างๆ ในโลกออนไลน์

องค์ประกอบที่ 3 การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รู้และ
เข้าใจถึงภัยคุกคามบนสื่อสังคมออนไลน์ 2) สามารถสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็งเพื่อป้องกันการ
โจรกรรมข้อมูลของตนเองหรือการโจมตีทางออนไลน์ได้ 3) ไม่ละเมิดสิทธิข้อมูลของผู้อื่นในโลกออนไลน์ที่ไม่ได้
รับอนุญาต 4) ตั้งรหัสผ่านในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ที่คาดเดายาก และ 5) ไม่ใช้ข้อมูลส่วนตัวในการตั้ง
รหัสผ่านบนสื่อสังคมออนไลน์

องค์ประกอบที่ 4 การรักษาข้อมูลส่วนตัวบนโลกออนไลน์ มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถป้องกัน
ข้อมูลความเป็นส่วนตัวทั้งของตนเองและผู้อื่นบนโลกออนไลน์ได้ 2) สามารถรักษาความปลอดภัยของข้อมูล
ตนเองในสังคมออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม 3) แชรข้อมูลส่วนตัวในโซเชียลมีเดียอย่างระมัดระวัง
5) ไม่ตั้งรหัสผ่านบัญชีใช้งานในโลกออนไลน์ที่ง่ายเกินไป 6) ระมัดระวังเกี่ยวกับการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวในโลก
ออนไลน์และปฏิเสธแอปพลิเคชันที่พยายามจะเข้าถึงข้อมูลส่วนตัว และ 7) ตั้งรหัสผ่านหน้าจอสมาร์ตโฟนอยู่
เสมอ เพื่อความปลอดภัยรู้เท่าทันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต

องค์ประกอบที่ 5 การจัดสรรเวลาหน้าจอในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถ
แบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์ดิจิทัลบนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม 2) สามารถนำใช้สื่อดิจิทัลบนโลก
ออนไลน์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ 3) สามารถควบคุมตนเองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่าง
รับผิดชอบ 4) ดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจที่ดีทั้งโลกแห่งความเป็นจริงและโลกออนไลน์ และ 5) ปิดการแจ้งเตือน
เตือนต่างๆ บนโลกออนไลน์

องค์ประกอบที่ 6 การบริหารจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ลบข้อมูล
ออกจากเว็บไซต์ที่ทำการรวบรวมข้อมูลต่างๆ 2) รู้และเข้าใจผลกระทบที่เกิดกับชีวิตจริงอันเนื่องมาจากข้อมูลที่
ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ 3) นำใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์ได้อย่างเหมาะสม และ 4) รู้และเข้าใจ
ธรรมชาติของข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์

องค์ประกอบที่ 7 การรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในโลกออนไลน์ได้ 2) สามารถบันทึกหลักฐานการกลั่นแกล้งอีเมลหรือภาพที่บันทึกจากหน้าจอสมาร์ทโฟนได้ 3) สามารถเจรจาต่อรองได้อย่างเหมาะสมกับผู้กลั่นแกล้งในโลกออนไลน์ และ 4) สามารถจัดการและรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้

องค์ประกอบที่ 8 การใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมบนโลกออนไลน์ มี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ใช้โซเชียลมีเดียอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม 2) สื่อสารกับผู้อื่นด้วยเจตนาดีบนโลกออนไลน์ 3) มีน้ำใจต่อผู้อื่นในสังคมออนไลน์ 4) ไม่ใช้อารมณ์ในโลกออนไลน์ และ 5) ไม่กลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านสื่อดิจิทัล

ผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โดยภาพรวม และทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะเดียวกันทุกตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.76 ผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ไม่น้อยกว่า 3.51 จากคะแนนเต็ม 5 และผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล ดังกล่าวกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลสมมุติฐาน (โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล) มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าดัชนีความกลมกลืน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืน	ผลการวิเคราะห์	เกณฑ์	แปลความหมาย
Chi-Square p-value	630.61 0.95890	ไม่มีนัยสำคัญ (p-value>0.05)	ผ่าน
Chi-Square / df	0.90865	<2	ผ่าน
CFI	1	>0.90	ผ่าน
GFI	0.92	>0.90	ผ่าน
AGFI	0.91	>0.90	ผ่าน
RMSEA	0.000	<0.05	ผ่าน
CN	421.97	>200	ผ่าน

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 352 คน (กลุ่มเดียวกับระยะที่ 1) ด้วยแบบสอบถามสภาพที่คาดหวังและสภาพที่มีอยู่จริงเกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) โดยใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณจากการเอา “ค่าเฉลี่ยสภาพที่คาดหวัง” ลบด้วย “ค่าเฉลี่ยสภาพที่มีอยู่จริง” แล้วหารด้วย “ค่าเฉลี่ยสภาพที่มีอยู่จริง” จากนั้นจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

ผลการศึกษา พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modifies}) ในภาพรวมเท่ากับ 0.74 ซึ่งเป็นค่าบวก นั้นแสดงว่าสภาพที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน มีน้อยกว่าสภาพที่คาดหวัง โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาจากสภาพที่มีอยู่จริงในปัจจุบัน ไปสู่สภาพที่คาดหวังมีค่าเท่ากับ 0.74 หรือร้อยละ 74 ถือว่ามีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาค่อนข้างสูง (เกินเกณฑ์ 0.30 ที่ตั้งไว้) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 8 องค์ประกอบมีดัชนีความต้องการจำเป็นเกิน 0.30 สูงสุด 0.86 และต่ำสุด 0.63 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบความฉลาดทางดิจิทัลทุกองค์ประกอบจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา องค์ประกอบที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณบนโลกออนไลน์ ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันเมื่อพิจารณารายตัวบ่งชี้ พบว่า ทั้ง 39 ตัวบ่งชี้ มีดัชนีความต้องการจำเป็นเกิน 0.30 สูงสุด 1.09 และต่ำสุด 0.56 โดยรวมเท่ากับ 0.75

ระยะที่ 3 พัฒนาหลักสูตร ดำเนินการ ดังนี้ 1) ยกร่างหลักสูตรตาม 7 องค์ประกอบ คือ ที่มาและความสำคัญ จุดมุ่งหมาย หลักการ กรอบความฉลาดทางดิจิทัล โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้เสนอผ่านที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และ 4) ประเมินความเหมาะสมของร่างหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบประเมินที่สร้างขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในขั้นต่อไป

ระยะที่ 4 ศึกษาผลการใช้หลักสูตร ในการทดลองใช้หลักสูตรครั้งนี้ ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ 1) กำหนดประชากร เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสະหวันนะเขต ปีการศึกษา 2564 จำนวน 8 คน จากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองใช้หลักสูตรจากประชากร จำนวน 20 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 สุ่มแบบกลุ่มโดยวิธีการจับสลากมา 1 คณะ (ใช้คณะเป็นหน่วยการสุ่ม) ได้เป็นนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย 4 สาขาวิชา และขั้นที่ 2 เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากแต่ละสาขาวิชา สาขาวิชาละ 5 คน โดยคณะชายและหญิงให้มีจำนวนเท่าๆ กัน 2) สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบวัดความฉลาดทางดิจิทัล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยที่ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 มากกว่า 0.50 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (ค่า Item-Total Correlation) โดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.51 ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (α -Coefficient) เท่ากับ 0.98 และ (2) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยที่ทุกข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รวมทั้งฉบับเท่ากับ 1 3) ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ (1) วัดความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาก่อนการทดลองใช้หลักสูตร (2) เตรียมความพร้อมของนักศึกษาก่อนเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษากับผู้สอนและกลุ่มนักศึกษาด้วยกันคุ้นเคย รู้สึกรักที่ต่อกัน อันเป็นการสร้างความมั่นใจ ให้กับนักศึกษาว่า สิ่ง

พวกเขา กำลังจะเรียนรู้ตลอดหลักสูตรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ (แผนปฐมนิเทศ) (3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบไว้ตามลำดับ โดยให้นักศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรพร้อมกันสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 180 นาที หรือ 3 ชั่วโมง ใช้เวลาในการเรียนทั้งหมด 30 ชั่วโมง (4) วัดความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาหลังการทดลองใช้หลักสูตร โดยใช้แบบวัดชุดเดียวกันกับก่อนการทดลองใช้หลักสูตร จากนั้นวัดความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนตามหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น และ (5) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบค่าที ชนิด Dependent Samples t-test

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสรวงนนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผู้วิจัยขอนำเสนอสาระสำคัญของผลการวิจัยพอสังเขป ดังนี้

1. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) หลักการของหลักสูตร 4) กรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่ต้องการพัฒนา 5) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล โดยที่ผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.37) ซึ่งสาระสำคัญในแต่ละองค์ประกอบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 องค์ประกอบและสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสรวงนนะเขต

องค์ประกอบของหลักสูตร	สาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ
1. ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร	ความฉลาดทางดิจิทัลเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับเยาวชน นักเรียน และนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นการใช้สื่อ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร หรือการสื่อสารกับผู้อื่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัล สำหรับนำไปใช้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความฉลาดทางดิจิทัล สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสร้างสรรค์ ป้องกัน และรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการข่มขู่และภัยคุกคามทางไซเบอร์ ได้อย่างชาญฉลาด มีคุณธรรม และมีความรับผิดชอบ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของหลักสูตร	สาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา
3. หลักการของหลักสูตร	1. มุ่งพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาตาม 8 องค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัล 2. ส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ 3. จัดการเรียนรู้โดยเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่าน การศึกษาค้นคว้า สื่อต่าง ๆ ที่น่าสนใจการปฏิบัติงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้จากกันและกัน 4. นำใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของบทเรียน 5. วัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นให้ข้อมูลย้อนกลับ และเพื่อสรุปผลการเรียนรู้
4. กรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่ต้องการพัฒนา	“ความฉลาดทางดิจิทัล” ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบที่นักศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา โดยมีตัวบ่งชี้ทั้งหมด 39 ตัวบ่งชี้
5. โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร	โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร แบ่งเป็น 8 หน่วยการเรียนรู้ ตามองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัล รวมเวลาจัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 30 ชั่วโมง (ไม่รวมการทดสอบความฉลาดทางดิจิทัลก่อนเรียนและหลังเรียน)
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้	กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน 1) วัดความฉลาดทางดิจิทัลก่อนเรียน 2) กำหนดวินัยในการเรียน และสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) การดำเนินการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้น ได้แก่ (1) กระตุ้นการเรียนรู้สู่การกำหนดปัญหา (2) วางแผนการค้นคว้า (3) มุ่งมั่นเรียนรู้ (4) ระดมความคิด (5) นำเสนอผลงาน และ (6) ประเมินผลการเรียนรู้ และ 4) วัดและประเมินความฉลาดทางดิจิทัลหลังเรียน
7. การวัดและประเมินผล	มีการวัดและประเมินผล 3 ระยะ 1) วัดความฉลาดทางดิจิทัลก่อนเรียน เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับหลังเรียน 2) วัดและประเมินระหว่างการจัดการเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการพัฒนา และ 3) วัดความฉลาดทางดิจิทัลหลังเรียน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับก่อนเรียน และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตามหลักสูตร

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 นักศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองใช้หลักสูตร มีความฉลาดทางดิจิทัลหลังเรียนตามหลักสูตรสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมและในแต่ละองค์ประกอบ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนตามหลักสูตร

ความฉลาดทางดิจิทัล (จำแนกตามองค์ประกอบ)	กลุ่มทดลอง (n=20)				t
	ก่อนเรียน		หลังเรียน		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. การแสดงตัวตนบนโลกออนไลน์	3.16	0.36	4.52	0.15	15.83**
2. การคิดอย่างมีวิจารณญาณบนโลกออนไลน์	3.12	0.46	4.14	0.41	49.17**
3. การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์	3.10	0.43	4.51	0.25	12.35**
4. การรักษาข้อมูลส่วนตัวบนโลกออนไลน์	3.11	0.48	4.44	0.28	8.96**
5. การจัดสรรเวลาหน้าจอในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	3.17	0.39	4.54	0.19	13.28**
6. การบริหารจัดการข้อมูลที่ทิ้งไว้บนโลกออนไลน์	3.22	0.33	4.51	0.28	12.14**
7. การรับมือกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์	3.23	0.47	4.50	0.20	9.51**
8. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมบนโลกออนไลน์	3.24	0.41	4.51	0.22	10.02**
โดยรวมของความฉลาดทางดิจิทัล	3.17	0.42	4.46	0.25	16.41**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ ค่าวิกฤติ $t_{0.01, 19}$ (1-tailed) = 2.5395

2.2 นักศึกษาที่เข้าร่วมการทดลองใช้หลักสูตร มีความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.63, S.D.=0.54)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) จุดมุ่งหมาย 3) หลักการ 4) กรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่ต้องการพัฒนา 5) โครงสร้างเนื้อหา 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล ซึ่งการกำหนดจำนวนองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่จะมีองค์ประกอบหลักๆ เหมือนกัน อาทิ หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตรโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ถ้าเมื่อพิจารณาหลักสูตรแต่ละหลักสูตรจะพบว่า มีองค์ประกอบน้อยบ้าง มากบ้างแตกต่างกันไป

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สร้างหลักสูตรแต่ละหลักสูตร จะเล็งเห็นความสำคัญขององค์ประกอบใดบ้าง (Panakul, 1999, p.2) ดังนั้น หลักสูตรต่างๆ ที่นักวิจัยพัฒนาขึ้นจึงมีจำนวนองค์ประกอบที่แตกต่างกันไป เช่น Punatung (2017, p.81) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการรู้สารสนเทศตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ที่มาและความสำคัญ 2) แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 3) หลักการ 4) จุดมุ่งหมาย 5) มาตรฐานและตัวชี้วัดของการรู้สารสนเทศ 6) โครงสร้างเนื้อหา 7) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัดและประเมินผล Chotiboon (2016, pp.55-56) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) โครงสร้างของหลักสูตร 4) สารและกิจกรรมการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล ในขณะที่ Rachsingho (2013, p.174) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมแบบอิงมาตรฐานเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) มาตรฐานการรู้สารสนเทศและตัวชี้วัด 4) โครงสร้างหลักสูตร 5) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 7) การวัดและประเมินผล หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.69, S.D = 0.37) ตามผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้มีการจัดทำองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรทั้ง 7 องค์ประกอบอย่างมีระบบระเบียบ และสอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยมีหลักการของหลักสูตรและกรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่จำเป็นต้องพัฒนากำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยที่ “หลักการของหลักสูตร” ผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องตามหลักการพัฒนาบุคคลหรือแนวคิดพื้นฐานที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ คือ แนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action learning) ในขณะเดียวกัน “กรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่จำเป็นต้องพัฒนา” ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นอย่างเป็นขั้นตอนที่สมเหตุสมผล อาทิ 1) ได้ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับความฉลาดทางดิจิทัล และได้กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลในการนำใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในโลกออนไลน์ ที่สอดคล้องกับความหมายและองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลที่นักวิชาการ และนักการศึกษาต่างๆ ได้กล่าวไว้ เช่น Inthanon (2018, p.3) Konglark (2018, p.4) Wannapiroon (2017, p. 12) เป็นต้น 2) ได้ประเมินองค์ประกอบของความฉลาดทางดิจิทัลทั้ง 8 องค์ประกอบ และ 39 ตัวบ่งชี้ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน พบว่า ทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need assessment) ในการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา พบว่า ทุกองค์ประกอบและทุกตัวบ่งชี้ของความฉลาดทางดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ 0.30 ซึ่งโดยภาพรวมค่าเท่ากับ 0.74 ถือว่าเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาค่อนข้างสูง ดังนั้น จากการมีหลักการของหลักสูตร และกรอบความฉลาดทางดิจิทัลที่จำเป็นต้องพัฒนาที่ชัดเจนและเหมาะสม จึงเป็นตัวกำกับ และขึ้นนำการร่างหรือออกแบบองค์ประกอบอื่นๆ โดยเฉพาะจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผล

2. ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษาที่เข้ารับการทดลองใช้หลักสูตร

- 1) มีความฉลาดทางดิจิทัลหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และ
- 2) มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

2.1 หลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา ที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นหลักสูตร ที่มีคุณภาพ เหมาะสม และสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบ (ตามผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ) อีกทั้งยัง สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสระบุรี

2.2 หลักการของหลักสูตร อันเป็นตัวกำหนด และขึ้นนำการออกแบบองค์ประกอบอื่นๆ ของ หลักสูตรซึ่งผู้สอนยึดถือในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษา มีความเหมาะสมอย่างเห็นได้ชัดได้จากผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกรายการ ประเมิน (ค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วงตั้งแต่ 4.25 ถึง 5.00) กล่าวคือ หลักการของหลักสูตรมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และมีความเป็นไปได้ต่อความสำเร็จของการพัฒนา และสามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดองค์ประกอบอื่นๆ ของ หลักสูตรได้ ซึ่งหลักการของหลักสูตรนี้ ได้แก่ (1) มุ่งพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลของนักศึกษาตาม 8 องค์ประกอบ (2) ส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติและค่านิยมที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกของโลกออนไลน์ (3) จัดการเรียนรู้ตามแนวคิด “การเรียนรู้จากการปฏิบัติ (Action learning)” (4) นำใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลวิธีทางการสอน มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มที่น่าสนใจของบทเรียนและประสิทธิภาพการเรียนการสอน (5) วัดและประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ (Formative assessment) ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย เน้นให้ข้อมูลย้อนกลับ และเพื่อ สรุปผลการเรียนรู้ (Summative assessment)

2.3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลในการนำใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในโลกออนไลน์มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตร จึงทำให้นักศึกษาได้พัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งกระบวนการดังกล่าว มี 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้นการเรียนรู้สู่การกำหนดปัญหา เป็นขั้นการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้นักศึกษารู้สึกว่า ตนเองมีอิสระ มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสุขเมื่อมีโอกาสเรียนรู้หรือปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น 2) ขั้นวางแผนการค้นคว้า และการนำใช้ เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาวางแผนอย่างเป็นระบบในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลและจัดลำดับ ความสำคัญของแหล่งข้อมูล และนำใช้ความรู้ ประสบการณ์ในชีวิตจริงเพื่อการสื่อสารบนโลกออนไลน์ได้อย่าง ปลอดภัย และไม่ส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม 3) ขั้นมุ่งมั่นเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ ใช้ความรู้ ประสบการณ์และวิธีการต่างๆ ในการศึกษาข้อมูลเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความ ฉลาดทางดิจิทัล 4) ขั้นระดมความคิด เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษามีโอกาสได้เรียนรู้จากผู้อื่นและมีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้จากกันและกัน 5) ขั้นนำเสนอผลงาน เป็นขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ มุ่งให้นักศึกษาแสดงความสามารถของตนเองในการนำเสนอความคิดหรือผลงานของกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มอื่น และ 6) ขั้นประเมินผลการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละครั้ง

2.4 จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.54) ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาโดยเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ผ่านการศึกษาค้นคว้าข้อมูล โดยนำใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่น่าสนใจ การปฏิบัติงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการเรียนรู้จากกันและกัน ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพด้วยการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Benjamin (1973, p.3) และ McCormick & Daniel (1980, p.306 cited in Punatung, 2017, p.180) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจเป็นแรงจูงใจของมนุษย์ที่ทำให้รู้สึกมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามความต้องการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chotiboon (2016, p.203) ได้ทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความฉลาดทางสุขภาวะตามแนวคิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. ควรนำหลักสูตรไปใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอื่นๆ ของมหาวิทยาลัยพะเยา เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร คณะบริหารธุรกิจ คณะภาษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์อาหาร คณะเกษตรศาสตร์และสิ่งแวดล้อม และคณะวิศวกรรมศาสตร์ เนื่องจากว่ากรอบความฉลาดทางดิจิทัล และเนื้อหาต่างๆ ของหลักสูตร ถูกออกแบบมาจากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของนักศึกษาทุกคณะ อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์มาบ้างแล้วเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลบนโลกออนไลน์ รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องได้รับการเติมเต็มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลในการใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์ ได้อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม

2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยเฉพาะแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง พร้อมจัดเตรียมสื่อ แหล่งเรียนรู้ เครื่องมือวัดและประเมินผล หรือทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้อื่นๆ ให้พร้อม

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม รวมทั้งสามารถปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมบางอย่างได้ตามเห็นสมควร แต่ต้องไม่ขัดต่อหลักการของหลักสูตร หรือขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในกระบวนการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากสภาพปัญหาของการใช้สื่อดิจิทัลในสังคมปัจจุบันค่อนข้างเสี่ยง ดังนั้นการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัลจึงไม่ได้เจาะจงเฉพาะกับนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ควรมีการศึกษาการพัฒนาความฉลาดทางดิจิทัล หรือการรู้เท่าทันสื่อให้กับเยาวชน นักเรียนในระดับการศึกษาอื่นๆ

2. ควรมีการนำหลักสูตรเสริมที่พัฒนาขึ้น ไปทำการวิจัยและพัฒนาต่อกับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่ต่างจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น ประยุกต์ใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เป็นต้น โดยประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลาย และเน้นการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

References

- Benjamin, B. (1973). **Dictionary of Behavioral Science**. Van Nostrand : Reingeld Company.
- Boonrawd, A. (2017). **Appropriate use of media in the digital age**. [Online]. Available : <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/642899> [2019, July 18]. [In Thai]
- Chotiboon, S. (2016). **Development of an enrichment Curriculum to enhance Health Literacy for Primary Students Based on The Concepts of Participatory Learning and Self-Regulated Learning**. Doctor of Philosophy Degree's thesis in Research of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Davis, G. & Rimm, S. (1994). **Education of the Gifted and Talented**. (3 rd ed.). Massachusetts : Allyn and Bacon.
- Inthanon, S. (2018). **Digital Intelligence**. Natchawat : the Foundation for the Promotion of Media for Children and Youth.
- Inthanon, S. (2018). **Cybersecurity**. Natchawat : the Foundation for the Promotion of Media for Children and Youth.
- Inthanon, S. (2018). **Cyberbullying**. Natchawat : the Foundation for the Promotion of Media for Children and Youth.
- Konglark, L., Sathiantip, A. & Inthanon, S. (2018). Preparation of Fact Sheet, Digital Intelligence and the study of cyberbullying of teenagers. Research, Children and Youth Media Institute.
- McCormick, Ernest J. & Daniel, Ilgen R. (1980). **Industrial Psychology**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.
- Ministry of Education and Sports. (2008). **National Education Reform Strategic Plan**. Ministry of Education and Sports Vientiane Capital : Ministry of Education and Sports.
- Ministry of Education and Sports. (2015). **National Education Law revised edition**. Ministry of Education and Sports Vientiane Capital : Ministry of Education and Sports.
- Ministry of Post and Telecommunications. (2018). **Towards Digital Transformation. Lao ICT EXPO 2018**. Vientiane Capital : Ministry of Post and Telecommunications.

- Ministry of Post and Telecommunications. (2015). **Computer Crime Suppression and Prevention Act**. Ministry of Education and Sports Vientiane Capital : Ministry of Education and Sports.
- Panakul, S. (1999). **Curriculum and Methods of Teaching**. Faculty of education. Ramkhamhaeng University : Ramkhamhaeng University. [In Thai]
- Punatung, R. (2017). **Development of an Enrichment Curriculum for Enhancing Information Literacy According to The Blended Learning And Brain-Based Learning Concepts for Upper secondary School Students**. Doctor of Philosophy Degree's thesis in Research of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Phongnatee, S. (2017). **Cyber Security and Dealing with Cyber Intimidation. Addressed at a meeting APNIC (Asia Pacific Network Information Center)**. Ministry of Posts and Telecommunications. [Online]. Available : <https://www.laocert.gov.la/Photogallery-Album-53> [2020, June 20].
- Rachsingho, J. (2013). **Development of a Standard Enrichments Curriculum for Enhance information Literacy of Prathom Suksa 5-6 Students**. Doctor of Philosophy Degree's thesis in Research of Curriculum and Instruction, Sakon Nakhon Rajabhat University. [In Thai]
- Simpson, R. & Obdalova, O. (2014). New Technologies in Higher Education-ICT Skills of Digital Literacy? **Procedia-Social and Behavioral Sciences** [Online Serial] 154, Available : <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042814055700> [2019, May 18].
- Siayavong, M. (2016). **Communication skills for students**. Vientiane Capital : the Department of Higher Education. Ministry of Education and Sports.
- Thammaphiban, W. (2012). **A Development of enrichment Curriculum to enhance desirable public mind for undergraduate students at THAKSIN University, SONGKHA CAMPUS**. Doctor of Education Degree's thesis in Curriculum Research and Development, Srinakharinwirot University. [In Thai]
- Techataweewan, W. & Prasertsin, A. (2016). Digital Literacy Assessment of the Undergraduate Students to the Universities in Bangkok and Its Vicinity. **Journal of Information Science**, 34(4), 5.

UNESCO. (2004). **The Plurality of literacy and its implications for policies and programs.**

Paris : UNESCO.

Wannapiroon, P. (2017). Digital Intelligence. **Develop education techniques**, 29(102), 12-20.

Wongkitrungruang, W. (2018). **Digital Citizen's Guide.** Bangkok : **Digital Economy Promotion Agency Ministry of Digital Economy and Society.** Digital Citizenship and Skills Development Program.

การสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน
ในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย

A Study of Employee Experience Factors Among Cabin Crew of a Full-Service
Airlines in Thailand

สุทิศา แก้วปู*

Sutisa Kaewpoo

โชคชัย สุเวชวัฒนกุล**

Chokechai Suveatwatanakul

Received : February 19, 2022

Revised : July 25, 2022

Accepted : August 15, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ในการสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นเครื่องมือสำคัญ ทำการคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวทางของ Scott (1990) แบ่งเป็นวรรณกรรมภาษาไทย จำนวน 3 ฉบับ และวรรณกรรมภาษาต่างประเทศ จำนวน 45 ฉบับ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านอารมณ์ และด้านการเรียนรู้ ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย

คำสำคัญ : ประสบการณ์การทำงาน / พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน / สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบ

*นักศึกษาลัทธิทอปริญญาโท สาขาจัดการการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ คณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Student of Ph.D. Program in Integrated Tourism and Hospitality Management, National Institute of Development Administration (NIDA) e-mail: sutisakaewpoo@gmail.com

**อาจารย์ประจำคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)

Lecturer at Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration (NIDA)

ABSTRACT

The objective of this research is to examine employee experience factors among the cabin crew of a full-service airlines in Thailand. The research was conducted employing a qualitative methodology, applying documentary research as an essential tool. A comprehensive literature review based on the secondary data includes published research articles, academic papers, theses, and related literature. Examining related literature, which includes 3 Thai and 45 foreign literatures, utilizing Scott's documentary research technique (Scott, 1990). The results indicated that employee experience factors comprise physical, emotional, and learning experience. The research findings suggest a strategy for Thai full-service airlines to provide cabin crew with a superior work experience.

Keywords: Employee Experience / Cabin Crew / A Full-Service Airline

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลายสิบปีที่ผ่านมาธุรกิจการบินและการท่องเที่ยวยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและการจ้างงานทั่วโลกซึ่งส่งผลให้เกิดรายได้และการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั่วโลก ซึ่งสภาพการเดินทางและการท่องเที่ยวทั่วโลกได้คาดการณ์ไว้ว่าหลังจากเหตุการณ์โควิด-19 ผ่อนคลายขึ้นธุรกิจการบินจะยังคงเป็นปัจจัยหลักในการฟื้นฟูและพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการจ้างงานทั่วโลกอีกครั้ง (World Travel and Tourism Council, 2020) ซึ่งจากการรายงานของ The World Tourism Organization [UNWTO] (2021) รายงานว่าในปีที่ผ่านมาภาพรวมของอัตราการเดินทางโดยสารการบินยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั่วโลก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเดินทางโดยสารการบินยังคงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวทั่วโลก

อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการแข่งขันของสายการบินทั่วโลกและภายในประเทศไทยนั้นมียุทธการแข่งขันสูงมาก จากการเข้ามาของสายการบินต้นทุนต่ำ ทำให้สายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบต้องมีการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน อีกทั้งจากการศึกษาของ Chumpuchai & Sura (2018, pp.125-138) ได้ระบุถึงความสำคัญของทรัพยากรบุคคลว่าเป็นรากฐานของการประสบความสำเร็จขององค์กร โดยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพนั้นเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนและสร้างประโยชน์ให้กับองค์กร ดังนั้นองค์กรควรให้ความสำคัญกับบุคลากรในการให้ความรู้ พัฒนาความสามารถเพื่อให้บุคลากรเกิดทัศนคติที่ดีต่องานที่รับผิดชอบและต้ององค์กร อันนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรในระยะยาวต่อไป นอกจากนี้ Voorakamon (2016, pp.167-181) ระบุว่าการพัฒนาองค์กรนั้นทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยหลักในการลงมือปฏิบัติงาน สร้างสรรค์ผลงานจากความรู้ ความสามารถซึ่งไม่อาจใช้เครื่องจักรมาทดแทนได้ ยิ่งไปกว่านั้นในบริบทของสายการบิน Gibbs, et al. (2017, pp. 55-80) และ Suthatorn & Charoensukmongkol (2018, pp.423-444) กล่าวว่า พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้โดยสาร ทำให้

ต้องการกลับมาใช้บริการซ้ำและบอกต่อการบริการที่ดี โดยมีพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นภาพลักษณ์ เป็นชื่อเสียงของสายการบิน และเป็นปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเพิ่มผลประกอบการให้กับสายการบินได้ด้วย ดังนั้นหากสายการบินมีความประสงค์ให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สายการบินควรให้ความสำคัญกับประสบการณ์ที่ดีในการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพื่อทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเกิดความผูกพันกับสายการบิน ดังนั้นจากเหตุผลและข้อเสนอแนะจากงานวิจัยที่ผ่านมาดังกล่าว การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานจากทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการสร้างประสบการณ์การทำงานที่ดีของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อการสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นเครื่องมือสำคัญด้วยวิธีการคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ บทความวิจัยและ วิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอื่น วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการสืบค้นจากฐานข้อมูลแบบออนไลน์เพื่อค้นคว้า รวบรวมเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ปี 2018 ถึงปี 2020 เพื่อทราบถึงแนวคิดทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงาน ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตามแนวทางของ Scott (1990) ที่ได้อธิบายไว้ในงานของ Tongkaew & Pasunon (2018, p.2173) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- 1) มีความถูกต้อง (Authenticity) คือ เป็นเอกสารที่มาจาก แหล่งเชื่อถือได้ มีความต้องถูกต้อง สมบูรณ์ สอดคล้องกับบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ ตีพิมพ์
- 2) มีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ เป็นเอกสารที่ปราศจากข้อผิดพลาดและการบิดเบือนข้อมูล
- 3) มีความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภท เดียวกันได้ รายละเอียดสามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้
- 4) มีความหมายชัดเจน (Meaning) คือ เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และนัยสำคัญของการวิจัย

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานในหลากหลายบริบทและหลากหลายหลายคุณลักษณะ ได้แก่ บริบทขององค์กรธุรกิจทั่วไป องค์กรที่ประกอบด้วยพนักงานหลากหลายช่วงอายุ องค์กรที่ประกอบด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม องค์กรด้านอุตสาหกรรมบริการ และเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมและศึกษามาจากหลากหลายบริบทข้างต้น มาเป็นข้อมูลในการสกัด ทำการสังเคราะห์และเพื่อทำการแบ่งปัจจัยของประสบการณ์ในบริบทการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย โดยขอบเขตของเอกสารระดับทฤษฎีประกอบด้วย 1) ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์การทำงาน 2) ผลการศึกษาปัจจัยประสบการณ์การทำงาน 3) แนวคิดการพัฒนาประสบการณ์การทำงาน โดยผลการคัดเลือก พบว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2018-2020 สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารและวัตถุประสงค์งานวิจัยดังนี้ วรรณกรรมภาษาไทยมี จำนวน 3 ฉบับ และวรรณกรรมภาษาต่างประเทศ จำนวน 45 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาสังเคราะห์ปัจจัยประสบการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัย

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดประสบการณ์การทำงานของนักวิชาการหลายท่านได้ท่านได้ทำการศึกษาและให้ความหมายของประสบการณ์การทำงานของพนักงานไว้ในหลายบริบท Alshathry, et al. (2017, pp.413-431) กล่าวว่าหากพนักงานเกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงานจะส่งผลให้พนักงานเกิดความผูกพันกับองค์กรและองค์กรสามารถรักษานักงานที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงานไว้ได้ โดยประสบการณ์ที่ดีในการทำงานนั้นยังส่งผลดีให้องค์กรเกิดการเติบโตและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ Smith & Cantrell (2011, pp.5-11) อธิบายเพิ่มเติมว่าหากองค์กรต้องการให้พนักงานรู้สึกถึงการได้รับประสบการณ์ในการทำงานที่มีความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริงเกิดขึ้นกับพนักงานทุกคนนั้น เกิดจากการที่องค์กรสนับสนุนทรัพยากรสำหรับการทำงานสอดคล้องกับเวลาการทำงานที่เหมาะสม ทำให้พนักงานเกิดความสุขในการทำงานและส่งผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมขององค์กรที่ดีขึ้น ในบริบทของอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ Plaskoff (2017, pp. 136-141) ได้ศึกษาและให้ความหมายของประสบการณ์การทำงานของพนักงานไว้ว่า “พนักงานเกิดการตระหนักและรับรู้องค์รวมของความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานและองค์กร ซึ่งการตระหนักและรับรู้ดังกล่าวเกิดขึ้นขณะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างการทำงานในทุกมิติและเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาในการทำงานกับองค์กร” และหากองค์กรต้องการให้พนักงานเกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน องค์กรควรให้ความสำคัญกับการรับรู้และการเข้าใจพนักงาน คำนึงถึงความสัมพันธ์อันดีและการเห็นอกเห็นใจพนักงาน ยิ่งไปกว่านั้นองค์กรควรให้ความสำคัญกับพนักงานเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม เช่น แบ่งตามเจเนอเรชันกลุ่มพนักงานตามช่วงปีเกิดหรืออาจแบ่งตามแผนก ซึ่งแต่ละบุคคลหรือกลุ่มมีการตระหนักและรับรู้องค์รวมของความสัมพันธระหว่าง

พนักงานและองค์กรที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ramerman (2019, p.2) ซึ่งอธิบายว่าประสบการณ์การทำงานของพนักงานเป็นความสัมพันธ์อันยาวนานของพนักงานกับองค์กร โดยเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัครงาน ระหว่างการทำงานจนถึงการเกษียณอายุ หากองค์กรทำให้พนักงานเกิดประสบการณ์การทำงานที่ดีในทุกช่วงเวลาและทุกมิติ จะส่งผลให้พนักงานเกิดการปฏิสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและพัฒนาการบริการได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dannels (2020, p.2) กล่าวว่าประสบการณ์การทำงานของพนักงานเกิดจากความประทับใจในความสัมพันธ์อันดีของพนักงานกับองค์กรที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาการทำงาน พนักงานมีความสุขในการทำงาน รับรู้ได้ว่างานที่มีความสำคัญต่อองค์กร อันส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและส่งผลต่อประสิทธิภาพที่ดีขึ้นขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bareket-Bojmel & Shuv-Ami (2019, pp.818-833) ที่กล่าวว่าหากต้องการพัฒนาประสิทธิภาพองค์กร ให้เริ่มต้นจากพัฒนาประสบการณ์การทำงานที่ดีของพนักงาน เนื่องจากหากพนักงานเกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงานจะส่งผลให้พนักงานเกิดความจงรักภักดีต่อองค์กร อย่างไรก็ตาม Dannels (2020, pp.2-6) และ Meyer & Allen (1991, p.829) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การพร้อมอุทิศความสามารถและเวลาเพื่อพัฒนาองค์กรขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้ถึงประสบการณ์ที่ดีจากการทำงานที่แตกต่างกันของพนักงานแต่ละบุคคล นอกจากนี้ Dannels (2020, pp.2-6) และ Walsh & Volini (2017) ได้อธิบายถึงทฤษฎีประสบการณ์ในการทำงานไว้ว่า มาจากการที่พนักงานสัมผัสได้ถึงประสบการณ์ที่ดีในการทำงานกับองค์กร นับตั้งแต่ขั้นตอนการสมัครงาน ต่อเนื่องไปถึงได้รับการจ้างงาน เมื่อพนักงานได้ทำงานกับองค์กรและสามารถรับรู้ได้ว่าการทำงานกับชีวิตส่วนตัวสามารถดำเนินไปพร้อมกันได้ โดยพนักงานไม่รู้สึกถึงผลกระทบจากการทำงานที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน และพบว่าการทำงานไม่ได้สร้างปัญหาในการดำเนินชีวิตประจำวันให้กับพนักงานทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ด้านการเงินส่วนบุคคลหรือด้านผลการปฏิบัติงานของพนักงาน อีกทั้งยังมีปัจจัยเพิ่มเติมที่ช่วยในการพัฒนาประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานได้เช่น การสนับสนุนและส่งเสริมขององค์กรทั้งในด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งเอื้อให้กับพนักงานในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจากสังเคราะห์ทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายปัจจัยไว้แตกต่างกันในหลากหลายบริบท โดย Jia (2013, pp.2-105) ระบุว่าไว้ว่าประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ นอกจากนี้ Dannels (2020, p.3) ได้อธิบายไว้ว่า ประสบการณ์ในการทำงานประกอบด้วยด้านการเรียนรู้ ด้านอารมณ์ ด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงด้านการเมืองด้านการเงินและการใช้ชีวิต ในขณะที่ Suwarnajote & Mekhum (2020, pp.425-433) ระบุว่าประกอบด้วยด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ด้านสังคม และด้านจิตใจ นอกจากนี้ Delmas, et al. (2018, p.47) และ Jia (2013, pp.2-105) ได้แบ่งปัจจัยออกเป็นด้าน จิตใจ กายภาพ สังคม และวัฒนธรรมเป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาของการทบทวนวรรณกรรมสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยของประสบการณ์ในการทำงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละบริบทขององค์กร

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยของประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยประสบการณ์ในการทำงาน

	ผู้วิจัย	ปัจจัย									
		กายภาพ		อารมณ์			เรียนรู้		สังคมและวัฒนธรรม		อื่น ๆ
		อุปกรณ์การทำงาน	สภาพแวดล้อมการทำงาน	มีความสุขในการทำงาน	สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ	หัวหน้าชี้แนะและดูแล	หัวหน้าแบ่งปันความรู้	การเงินการใช้ชีวิต	วัฒนธรรมองค์กร	
1	Medrano, L.A. & Trógolo, M.A. (2018)			✓		✓					
2	Singhal, H. & Sud, B. (2018)		✓	✓				✓			
3	Asif, et al. (2018)			✓	✓	✓					
4	Ghassabkar, G. & Mirjafari, S.A. (2018)	✓	✓						✓	✓	
5	Mazlan, et al. (2018)	✓	✓	✓					✓		
6	Hashempour, et al. (2018)	✓	✓					✓	✓		
7	Pecino, et al. (2018)			✓		✓					
8	Boogar, et al. (2018)		✓	✓		✓					
9	Delmas, et al. (2018)	✓		✓						✓	
10	Meyers, et al. (2019)			✓		✓					

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ผู้วิจัย	ปัจจัย									
		กายภาพ		อารมณ์			เรียนรู้		สังคมและวัฒนธรรม		อื่น ๆ
		อุปกรณ์การทำงาน	สภาพแวดล้อมการทำงาน	มีความสุขในการทำงาน	มีสัมพันธที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ	หัวหน้าชี้แนะและดูแล	หัวหน้าหาแบ่งปันความรู้	การเงินการใช้ชีวิต	วัฒนธรรมองค์กร	
11	Jirkovská, B. & Janečková, H. (2019)	✓	✓	✓						✓	
12	KoŽusznik, et al. (2019)			✓		✓					
13	Maziriri, et al. (2019)	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
14	Manaf, et al. (2019)		✓	✓				✓	✓		
15	Sharbafshaaer, M. (2019)	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
16	Radulovic, et al. (2019)			✓		✓					
17	Janicke-Bowles, et al. (2019)		✓		✓	✓					
18	Hossain, et al. (2019)	✓	✓	✓							✓
19	Cazan, et al. (2019)	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
20	Ogungbamila, A. & Olaseni, J.T. (2019)	✓	✓	✓		✓					✓
21	Shahab, et al. (2019)	✓	✓				✓	✓	✓		

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ผู้วิจัย	ปัจจัย									
		กายภาพ		อารมณ์			เรียนรู้		สังคมและวัฒนธรรม		อื่น ๆ
		อุปกรณ์การทำงาน	สภาพแวดล้อมการทำงาน	มีความสุขในการทำงาน	สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ	หัวหน้าชี้แนะและดูแล	หัวหน้าแบ่งปันความรู้	การเงินการใช้ชีวิต	วัฒนธรรมองค์กร	
22	Ogbuabor, D.C. & Okoronkwo, I. (2019)	✓	✓								
23	Klein, et al. (2019)	✓	✓		✓	✓	✓	✓			
24	Schmitz, et al. (2019)	✓	✓					✓			
25	Brand, et al. (2019)		✓				✓	✓	✓		
26	Hellman, et al. (2019)		✓								
27	Ramerman, J. (2019)		✓		✓						
28	Gascón, S. (2019)	✓	✓	✓						✓	
29	Suwarnajote, N. & Mekhum, W. (2020)	✓	✓		✓						
30	Pfister, et al. (2020)			✓							
31	Ding, et al. (2020)	✓	✓	✓				✓			
32	Thai, et al. (2020)			✓							
33	Monday, I.F. & Sunday, I.E. (2020)	✓	✓	✓	✓			✓			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	ผู้วิจัย	ปัจจัย									
		กายภาพ		อารมณ์			เรียนรู้		สังคมและวัฒนธรรม		
		อุปกรณ์ การทำงาน	สภาพ แวดล้อม การทำงาน	มี ความสุข ในการทำงาน	สัมพันธ์ ที่ดีกับ เพื่อน ร่วมงาน	ทัศนคติ ที่ดีต่อ อาชีพ	หัวหน้า ชี้แนะ และ ดูแล	หัวหน้า แบ่งปัน ความรู้	การเงิน การใช้ ชีวิต	วัฒนธรรม องค์กร	อื่น ๆ
34	Zana, et al. (2020)		✓	✓							
35	Radzi, et al. (2020)		✓	✓	✓	✓		✓	✓		
36	Kosenkranius, et al. (2020)	✓	✓	✓		✓					
37	Casucci, et al. (2020)		✓	✓							
38	Van, et al. (2020)			✓	✓	✓					
39	Jaafa, et al. (2020)	✓	✓	✓		✓					
40	Mohammed, et al. (2020)	✓	✓		✓	✓					
41	Bello, et al. (2020)	✓	✓	✓			✓	✓	✓		
42	Yeganeh, et al. (2020)	✓	✓	✓		✓					
43	Bafghi, et al. (2020)	✓	✓	✓		✓					
44	Komjakraphan, et al. (2020)	✓	✓		✓	✓					
45	Eliyana, et al. (2020)		✓				✓				✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ผู้วิจัย		ปัจจัย									
		กายภาพ		อารมณ์			เรียนรู้		สังคมและวัฒนธรรม		อื่น ๆ
		อุปกรณ์การทำงาน	สภาพแวดล้อมการทำงาน	มีความสุขในการทำงาน	มีสัมพันธที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	ทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ	หัวหน้าชี้แนะและดูแล	หัวหน้าแบ่งปันความรู้	การเงินการใช้ชีวิต	วัฒนธรรมองค์กร	
46	Cheewaparakobkit, P. & Chulapetch, B. (2020)		✓								
47	Dannels, L.P. (2020)		✓	✓						✓	
48	Yildiz, et al. (2020)		✓				✓	✓			
จำนวนงานวิจัยรวม		39		38			16		12		3
คิดเป็นจำนวนร้อยละ		81.25		79.17			33.33		25		6.25

จากตารางที่ 1 แสดงถึงปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมและข้อมูลตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า จากงานวิจัยปี 2018-2020 รวม 48 งานที่ผ่านมา ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีปัจจัยประสบการณ์ในการทำงานนั้น มีการศึกษาปัจจัยด้านกายภาพมากถึง 39 งาน หรือ ร้อยละ 81.25 แบ่งออกเป็นมิติ อุปกรณ์การทำงานและสภาพแวดล้อมการทำงาน รองลงมาคือด้านอารมณ์มีการศึกษา 38 งาน หรือร้อยละ 79.17 แบ่งออกเป็นมิติ มีความสุขในการทำงานสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ ด้านการเรียนรู้มีการศึกษา 16 งาน หรือร้อยละ 33.33 แบ่งออกเป็นมิติ หัวหน้าชี้แนะและดูแลในการทำงานสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ ด้านการเงินการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนด้านอื่น ๆ มีหัวหน้าแบ่งปันความรู้ ด้านสังคมและวัฒนธรรมมีการศึกษา 12 งาน หรือร้อยละ 25 แบ่งออกเป็นมิติ การเงินการใช้ชีวิตและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนด้านอื่น ๆ มีการศึกษา 3 งาน หรือคิดเป็นร้อยละ 6.25 อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ด้วยข้อมูลจากเอกสารตามแนวทางของ Scott (1990)

ซึ่งระบุว่าข้อมูลเอกสารควรสอดคล้องกับบริบท สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนัยสำคัญของการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสามารถสรุปปัจจัยประสพการณ์ในการทำงาน ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน พบว่าประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านกายภาพ ด้านอารมณ์และด้านการเรียนรู้ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับค่านิยม รูปแบบของวิธีการ และขอบเขตของปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินรวมถึงปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ในตารางที่ 1 และนำมาบูรณาการใช้กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทย โดยสามารถอธิบายรายละเอียดปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินได้ดังนี้

1) ปัจจัยประสพการณ์ในการทำงานด้านกายภาพหมายถึง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสามารถปฏิบัติหน้าที่สำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินคอยดูแลและประสานงานด้านอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม มีความสะดวกและความปลอดภัย

2) ปัจจัยประสพการณ์ในการทำงานด้านอารมณ์ หมายถึง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสามารถปฏิบัติหน้าที่ในเที่ยวบินได้อย่างมีความสุขทั้งด้านการบริการและด้านดูแลความปลอดภัย อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพื่อนร่วมงาน มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

3) ปัจจัยประสพการณ์ในการทำงานด้านการเรียนรู้ หมายถึง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสามารถเรียนรู้และได้รับประสพการณ์ใหม่ในการทำงานจากการฝึกฝนการปฏิบัติหน้าที่ โดยหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้การชี้แนะและดูแลรวมถึงแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจากการศึกษางานวิจัยของกลุ่มประชากรในบริบทต่างๆ ได้แก่ บริบทขององค์กรธุรกิจทั่วไป องค์กรที่ประกอบด้วยพนักงานหลากหลายช่วงอายุ องค์กรที่ประกอบด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม องค์กรด้านอุตสาหกรรมการบริการด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ จำนวน 48 ฉบับ พบว่า ปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินประกอบด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ประสพการณ์ด้านกายภาพ ด้านอารมณ์และด้านการเรียนรู้ โดยปัจจัยด้านกายภาพได้ถูกนำไปศึกษาในงานวิจัยบริบทต่างๆ มากที่สุด (จำนวน 39 ฉบับ) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านอารมณ์ (จำนวน 38 ฉบับ) และปัจจัยด้านการเรียนรู้ (จำนวน 16 ฉบับ) โดยทั้ง 3 ปัจจัยนั้น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับปัจจัยประสพการณ์การทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินนั้น พบว่า

1) ปัจจัยด้านกายภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญของคุณลักษณะของประสพการณ์ในการทำงาน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยของ Ramerman (2019, p.2) ระบุว่าประสพการณ์ในการทำงานด้านกายภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญ เนื่องจากพนักงานรับรู้ได้ถึงการมีปฏิสัมพันธ์กันที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรส่งผลให้พนักงานต้องการมีส่วนร่วมและทำประโยชน์ให้กับองค์กร สอดคล้องกับ Dannels (2020, p.3)

ซึ่งระบุว่าการสนับสนุนอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการทำงานที่เหมาะสมและเพียงพอทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประสบการณ์ในการทำงานด้านกายภาพยังเป็นปัจจัยของประสบการณ์ในการทำงานของพนักงาน เนื่องจากหากพนักงานรู้สึกว่าคุณภาพแวดล้อมทางกายภาพในการทำงานมีความปลอดภัยและสะดวกกับการทำงาน นอกจากนี้ Rasca (2017, pp.475-481) ระบุว่าปัจจัยด้านกายภาพมีความสำคัญต่อประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Diana, et al. (2020, pp.142-150) ที่ได้อธิบายไว้ว่าประสบการณ์ด้านกายภาพที่ดีที่องค์กรมีการจัดเตรียมให้กับพนักงาน เช่น อุปกรณ์การทำงานหรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สามารถสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ ล้วนส่งผลต่อประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน ซึ่งกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Yildiz, et al. (2020, pp.1043-1058) ที่กล่าวว่าประสบการณ์ด้านกายภาพส่งผลประสบการณ์การทำงานที่ดีของพนักงาน เป็นกุญแจสำคัญที่ก่อให้เกิดความสุขกับการทำงานในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการทำงาน ทั้งนี้ จากผลการศึกษาที่ผ่านมาที่มีความสอดคล้องกับการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้เหมาะสมกับการทำงาน ได้แก่ มีจัดเตรียมอุปกรณ์การทำงานที่ปลอดภัย เหมาะสมและเพียงพอให้กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

2) ปัจจัยด้านอารมณ์มีความสำคัญต่อประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เนื่องจากพนักงานมีประสบการณ์ที่ดีด้านอารมณ์จะทำให้เกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับงานของ Singhal & Sud (2018, pp.25-39) ที่กล่าวว่า หากพนักงานมีสุขภาพจิตและมีอารมณ์ที่ดีในการทำงาน ซึ่งเกิดจากเพื่อนร่วมงานและบรรยากาศในการทำงาน จะส่งผลให้เกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน นอกจากนี้ Gatta (2000) ระบุว่าประสบการณ์ด้านอารมณ์เกิดจากความรู้สึกที่มีต่อเพื่อนร่วมงานและเกิดขึ้นในระหว่างทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ในการทำงานยิ่งไปกว่านั้นมันก็วิจัยแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ประสบการณ์ด้านอารมณ์เกิดจากพนักงานรู้สึกถึงความยุติธรรมในการบริหารงานขององค์กร ซึ่งส่งผลต่อประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pecino, et al. (2018, pp.1-14) ที่กล่าวว่า หากพนักงานเกิดความเครียดในการทำงานจะส่งผลต่อประสบการณ์การทำงานด้านอารมณ์ โดยอาจมีสาเหตุมาจากความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน ซึ่งทำให้เกิดประสบการณ์การทำงานภาพรวมในด้านลบ ซึ่งสอดคล้องกับ Sharbafshaaer (2019, pp.160-166) ที่ระบุว่าองค์กรควรให้ความสำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานในการแก้ปัญหาประสบการณ์ด้านอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับการทำงานระหว่างหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินและพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างการทำงานนั้นสามารถส่งผลต่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้น สายการบินควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยด้านอารมณ์ของพนักงาน

3) ปัจจัยด้านการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งจากการศึกษาของ Wallace (1998, p.216) พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนรู้ เป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่พนักงานศึกษา เรียนรู้และสังเคราะห์ข้อมูลจากการทำงานเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับองค์กร ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของประสบการณ์การทำงาน โดย Redling (2010, p.28) อธิบายไว้ว่าเมื่อพนักงานเกิดประสบการณ์ที่ดีในการ

ทำงานยังส่งผลให้เกิดความต้องการเรียนรู้และพร้อมพัฒนาตนเองอยู่เสมอโดยสอดคล้องกับ Liu & Xiang (2020, pp.29-56) ที่กล่าวว่า หากพนักงานได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในการทำงานจากหัวหน้างานจะส่งผลให้เกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน และสอดคล้องกับงานของ Diana, et al. (2020 pp.142-150) ที่อธิบายว่าหากพนักงานได้รับการส่งเสริมด้านการเรียนรู้จะทำให้มีผลการทำงานที่ดีขึ้นและส่งผลกระทบต่อประสบการณ์ที่ดีในการทำงาน ซึ่งผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาสอดคล้องกับการที่หัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีส่วนในการส่งต่อความรู้ หรือช่วยชี้แนะพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้มีความรู้เพิ่มเติมในการทำงานและส่งผลให้พนักงานต้อนรับทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สายการบินควรจัดให้มีปัจจัยด้านกายภาพที่พร้อม เหมาะสม ปลอดภัยและพอเพียงให้กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพื่อให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเกิดประสบการณ์ที่ดีในการทำงานและสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น หัวหน้าแผนกควรจัดอุปกรณ์การทำงานให้มีความพร้อมและพอเพียง หรือพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินสามารถร้องขอเพิ่มเติมได้ เป็นต้น
2. ด้านอารมณ์ สายการบินจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมโดยผู้เชี่ยวชาญให้กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในการพัฒนาด้านอารมณ์ หรือจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาด้านอารมณ์ที่เกิดจากการทำงานรวมถึงเรื่องส่วนตัว
3. ด้านการเรียนรู้ สายการบินจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มทักษะในด้านต่าง ๆ ที่ในการทำงานให้กับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เช่น อบรมภาษาอังกฤษ หรือภาษาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาประสบการณ์ในการทำงานผ่านทฤษฎี องค์ความรู้ และงานวิจัยต่าง ๆ ในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาปัจจัยและใช้เป็นแนวทางการดำเนินการของสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทยในการพัฒนาประสบการณ์การทำงานที่ดีให้แก่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเท่านั้น ควรมีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติในการส่งเสริมประสบการณ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
2. การศึกษาประสบการณ์ในการทำงานพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินครั้งนี้ เป็นการศึกษาในบริบทสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบของประเทศไทยเท่านั้น ควรมีการศึกษาในบริบทของสายการบินต้นทุนต่ำของประเทศไทยเพิ่มเติม
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในรูปแบบการดำเนินการวิจัยเชิงผสมผสาน ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การแจกแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกและให้ได้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ

4. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) หรือการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

References

- Chumpuchai, A. & Sura, K. (2018, May-August). The study of the quality of working life affecting organizational commitments : A case study staff of Skillpower Service (Thailand) Co, Ltd (Manpower, Lumpun branch). **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 24(special), 125-138. [In Thai]
- Alshathry, S., Clarke, M. & Goodman, S. (2017, July). The role of employer brand equity in employee attraction and retention: A unified framework. **International Journal of Organizational Analysis**, 25(3), 413-431.
- Bareket-Bojmel, L. & Shuv-Ami, A. (2019, July). The brand is my workplace. **International Journal of Manpower**, 40(5), 818-833.
- Dannels, L. P. (2020). **Head of talent role in cultivating a humanistic employee experience in large organizations**. [Online]. Available: <https://www.proquest.com/dissertations-theses/head-talent-role-cultivating-humanistic-employee/docview/2438394498/se-2?accountid=44809> [2022, January 1].
- Delmas, P., O'Reilly, L., Cara, C., Brousseau, S., Weidmann, J., Roulet-Schwab, D., Ledoux, I., Pasquier, J., Antonini, M. & Bellier-Teichmann, T. (2018, November). Effects on nurses' quality of working life and on patients' quality of life of an educational intervention to strengthen humanistic practice among hemodialysis nurses in Switzerland: A protocol for a mixed-methods cluster randomized controlled trial. **Free Medical Journals GFMR Free Medical Journals Academic Search Complete PubMed Central SpringerLink Contemporary. BMC Nursing**, 17(1), 47.
- Diana, Eliyana, A., Permana Emur, A. & Sridadi, A. R. (2020, April). Building nurses' organizational commitment by providing good quality of work life. **Systematic Reviews in Pharmacy**, 11(4), 142-150.
- Gatta, M.L. (2000). **Juggling food and feelings: Emotional balance in the workplace**. [Online]. Available: <https://www.proquest.com/dissertations-theses/juggling-food-feelings-emotional-balance/docview/304622810/se-2?accountid=44809> [2022, January 10].

- Gibbs, L., Slevitch, L., & Washburn, I. (2017, November). Competency-Based Training in aviation: The impact on flight attendant performance and passenger satisfaction. **Journal of Aviation / Aerospace Education & Research**, 26(2), 55-80.
- Jia, M. (2013). **Emotion and communication behaviors in the workplace: Supervisor nonverbal immediacy, employee's emotional experience, and their communication motives**. [Online]. Available: <https://www.proquest.com/dissertations-theses/emotion-communication-behaviors-workplace/docview/1641141454/se-2?accountid=44809> [2022, January 10].
- Liu, W. & Xiang, S. (2020, October). The effect of leaders' coaching behaviors on employee learning orientation: A regulatory focus perspective. **Frontiers in Psychology**, 11, 29-56.
- Meyer, J.P. & Allen, N.J. (1991, March). A three-component conceptualization of organizational commitment. **Business Source Ultimate Science Direct Journals**, 1(1), 61-89.
- Pecino, V., Mañas-Rodríguez, M.Á., Díaz-Fúnez, P.A., Aguilar-Parra, J.M., Padilla-Góngora, D. & López-Liria, R. (2018, November). Interpersonal justice climate, extra-role performance and work family balance: A multilevel mediation model of employee well-being. **PLoS ONE**, 13(11), 1-14.
- Plaskoff, J. (2017, June). Employee experience: The new human resource management approach. **Emerald HR, Learning and Organization Studies eJournal Collection**, 16(3), 136-141.
- Ramerman, J. (2019). Designing an Impact Assessment Framework for Evaluating a Leadership Development Program at an Employee Experience Focused Organization. **ProQuest Dissertations Publishing**.
- Rasca, L. (2017, March). Human resources challenges for the 21 century. **Proceedings of the International Conference on Business Excellence**, 11(1), 475-481.
- Redling, M. (2010). **Influence of feedback, resources and interaction with superiors on work self-efficacy levels and employee engagement in informal learning activities in the workplace**. [Online]. Available: <https://www.proquest.com/dissertations-theses/influence-feedback-resources-interaction-with/docview/748233651/se-2?accountid=44809> [2022, January 11].

- Scott, J. (1990). A matter of record: Documentary sources in social research, Cambridge, polity press turnover intentions in Indian hospitality industry. **Journal on Business Review**, 4(1), 1-9.
- Sharbafshaaer, M. (2019). Correlation between dimensions of psychological well-being with life satisfaction and self-regulation. **Journal of Fundamentals of Mental Health** [Online Serial], 21, (3), Available: <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=142151340&site=ehost-live&scope=site>. [2022, January 10].
- Singhal, H. & Sud, B. (2018, April). Impact of gender on the relationship between job satisfaction & psychological well-being of Indian employees. **The International Journal of Indian Psychology**, 6(2), 25-39.
- Smith, D. & Cantrell, S.M. (2011, April). The new rules of engagement: Treating your workforce as a workforce of one. **Emerald HR, Learning and Organization Studies eJournal Collection Strategic HR review**, 10(3), 5-11.
- Suthatorn, P. & Charoensukmongkol, P. (2018, October). Cultural intelligence and airline cabin crews members' anxiety: The mediating roles of intercultural communication competence and service attentiveness. **Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism**, 17(4), 423-444.
- Suwarnajote, N. & Mekhum, W. (2020, January). The impact of human resource practices on employee wellbeing of the pharmacy firms in Thailand. **Academic Search Complete Alma/SFX Local Collection Systematic reviews in pharmacy**, 11(1), 425-433.
- Tongkaew, T. & Pasunon, P. (2018, September-December). The Documentary Research to Synthesize Components and Analyze the Relationships of Managing Capabilities of Occupational for People with Disabilities: The context of Situation, Paradigms and Capability Approach. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 3, 2173. [In Thai]
- Voorakamon, F. (2016, January-April). Affecting task performance of employee of civil, Maemoh power plant, Lumpang province. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)**, 22(1), 167-181. [In Thai]
- Wallace, M. (2002, July). Knowledge management, organizational learning and the learning organization. **Emerald HR, Learning and Organization Studies eJournal Collection The journal of workplace learning**, 14(5/6), 216.

- Walsh, B. & Volini, E. (2017, January). **Rewriting the rules for the digital age: 2017 Deloitte global human capital trends**. Deloitte University Press. [Online]. Available : <https://dair.nps.edu/handle/123456789/3432> [2022, January 10].
- World Travel and Tourism Council. (2020). **Global Economic Impact & Trend 2020**. [Online]. Available : <https://wttc.org/Portals/0/Documents/Reports/2020/Global%20Economic%20Impact%20Trends%202020.pdf?ver=2021-02-25-183118-360> [2022, January 25].
- Yildiz, D., Temur, G. T., Beskese, A., Bozbura, F.T. & Kahraman, C. (2020, January). Evaluation of positive employee experience using hesitant fuzzy analytic hierarchy process. **Journal of Intelligent & Fuzzy Systems**, 38(1), 1043-1058.

การศึกษาองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน A Study of Critical Thinking Factors of Aviation Business Employees

ณัฐพรณ ภูมิฐาน*

Nuttapun Poomthan

โชคชัย สุเวศววัฒนกุล**

Chokechai Suveatwatanakul

Received : February 17, 2022

Revised : June 10, 2022

Accepted : June 16, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน ด้วยระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ บทความวิจัยและ วิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอื่น รวมถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาบูรณาการร่วมกับงานวิจัยในครั้งนี้ ผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สำคัญประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การอธิบาย และ การสรุปอ้างอิง ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้มุ่งหวังที่จะทราบองค์ประกอบคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบินต่อไป

คำสำคัญ : การคิดอย่างมีวิจารณญาณ / บุคลากรในธุรกิจการบิน / องค์ประกอบ

*นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการท่องเที่ยวและบริการแบบบูรณาการ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Doctor of Philosophy of Integrated Tourism and Hospitality Management National Institute of
Development Administration e-mail: pnuttapun@yahoo.com

**อาจารย์ประจำคณะการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration (NIDA)

ABSTRACT

The objective of this research is to study critical thinking factors for aviation business employees by qualitative research method using documentary research as an important tool. The selection of secondary data includes published research articles, academic papers, other researchers' theses, and related literature. The findings identified five critical thinking factors consist of interpretation, analysis of information, evaluation of arguments, explanation, and inference. The results of this research aim to identify the factors of critical thinking that can be used as a guideline for the development of critical thinking among aviation business employees.

Keywords : Critical Thinking Aviation / Business Employees / Factor

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ สังคมของโลก ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีต่างๆ นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดย เฉพาะอย่างยิ่งในยุควิกฤติโรคระบาด Covid-19 ที่ธุรกิจต่างๆ จะต้องเผชิญกับความท้าทายอย่างต่อเนื่อง การสร้างความพร้อมของบุคลากรในองค์กรที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถขององค์กรอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับธุรกิจการบินที่ต้องเผชิญปัญหารอบด้านจากการหยุดชะงักเดินทางทั่วโลก จำนวนผู้โดยสารที่ลดน้อยลง ปริมาณเที่ยวบินที่ปรับลดลงอย่างมาก คู่แข่งที่มากขึ้นประกอบกับการแข่งขันด้านราคาที่สูงขึ้น ความนิยมและความต้องการของผู้โดยสารที่เปลี่ยนไป สถานการณ์ด้านการเงินขององค์กร อีกทั้งยังไม่สามารถคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตว่าธุรกิจการบินจะต้องปรับตัวไปในทิศทางใด เมื่อต้องเผชิญปัญหารอบด้าน ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นสำหรับบุคลากรในองค์กร ในการคิดวิเคราะห์ ไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อแก้ไขปัญหามาในสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น (Kanchuaychurn & Onthenee, 2019, pp.200-212) ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นพฤติกรรม และคุณสมบัติของแต่ละบุคคลที่จะใช้ในการแยกแยะความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์ของสิ่งที่ได้เรียนรู้ หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ทางเลือกและใช้ในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็น การคิดอย่างมีวิจารณญาณขั้นสูงเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล ที่ช่วยให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้เพื่อยกระดับ ความสามารถของบุคคล (Pusing, et al., 2018, pp.84-103) รวมถึงปรับใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

จากสภาพการณ์ดังกล่าวการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษาองค์ประกอบการคิดอย่าง มีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน โดยการค้นคว้าวิจัย ทั้งแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งพิจารณา และรวบรวม ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอื่นและบทความทางวิชาการซึ่งพบว่าการพัฒนาทักษะของบุคลากรในธุรกิจการ

บินในส่วนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น ข้อมูลที่ปรากฏยังไม่เพียงพอ และมีการศึกษาในด้านนี้น้อยมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของทักษะดังกล่าวในบริบทอื่นๆ ทั้งด้านการศึกษา โรงพยาบาล สายการบิน องค์กรธุรกิจ มาบูรณาการในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ บุคลากรธุรกิจการบิน อันนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถของบุคลากร ให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในการแก้ไขปัญหาที่องค์กรต้องเผชิญ การปฏิบัติงานประจำวัน และสามารถแข่งขันในธุรกิจการบินได้อย่างสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษางค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนการศึกษาวิจัยได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นเครื่องมือสำคัญ โดยคัดเลือกเอกสารระดับทุติยภูมิ (Secondary data) ได้แก่ บทความวิจัยและ วิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยอื่น วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษางค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารตามแนวทางของ Scott (1990) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ ในการคัดเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

1) มีความถูกต้อง (Authenticity) คือ เอกสารจะต้องมีความถูกต้อง สมบูรณ์ สอดคล้องกับข้อมูลในบริบทที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2) มีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ เอกสารข้อมูลจะต้องไม่ผิดพลาด บิดเบือนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือ

3) ความเป็นตัวแทน (Representativeness) คือ เป็นเอกสารที่สามารถแสดงรายละเอียดแทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรตัวอย่างได้

4) มีความหมายชัดเจน (Meaning) คือ เป็นเอกสารที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนัยสำคัญของการวิจัย

โดยขอบเขตของเอกสารระดับทุติยภูมิประกอบด้วย 1) แนวคิดและทฤษฎีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 2) ผลการศึกษาขององค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากงานวิจัยต่างๆ 3) แนวคิดการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผลการคัดเลือก พบว่ามีวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารและวัตถุประสงค์งานวิจัย ดังนี้ วรรณกรรมภาษาไทยมี จำนวน 2 ฉบับ และวรรณกรรม

ภาษาต่างประเทศ จำนวน 30 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้นำวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาสังเคราะห์องค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการbin

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสังเคราะห์ผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

สรุปผลการวิจัย

นักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งคำนิยามโดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับรูปแบบของวิธีการ และขอบเขตของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดย Bloom, et al. (1956, p.38) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นความสามารถ ในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร มีอะไรเป็นสาเหตุ มีอะไรเป็นผลและที่เป็นอย่งนั้นด้วยหลักการอะไร ขณะที่ Ennis (1993, pp.179-186) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การประเมินข้อความ หรือความรู้ได้ถูกต้อง เป็นการคิดแบบตรรกตรงและมีเหตุผล เพื่อการตัดสินใจก่อนที่จะเชื่อหรือก่อนที่จะลงมือปฏิบัติทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ Facione (2015, pp.1-30) ระบุว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการตัดสินใจที่มีเป้าหมายที่กำกับได้ด้วยตนเองที่เป็นผลมาจากการตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุปอ้างอิง การอธิบาย และการควบคุมตนเอง ด้วยการคิดที่มีการพิจารณาข้อมูลอย่างรอบคอบ

จากความหมายที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปความหมายของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สอดคล้องกันได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการแจกแจงองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้นโดยการตีความ วิเคราะห์ ตรรกตรง เพื่อนำข้อมูลมาใช้พิจารณาตัดสินใจสรุปก่อนการลงมือปฏิบัติ

ในส่วนของแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย พบว่า Bloom, et al. (1956, p.18) ได้พัฒนาทฤษฎีที่ใช้เป็นเครื่องมือจัดประเภทพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแสดงออกทางปัญญาและความคิดที่เป็นผลจากประสบการณ์เรียกว่า Bloom's Taxonomy โดยพฤติกรรมด้านสติปัญญา ความคิด ประกอบด้วย 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ความสามารถในการจำแนกประสบการณ์และระลึกเรื่องราวต่างๆ ได้ถูกต้อง 2) ความเข้าใจ (Comprehension) คือ ความสามารถในการบ่งบอกใจความสำคัญของเหตุการณ์โดยการตีความและสรุปใจความสำคัญได้ 3) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) คือ ความสามารถในการนำหลักการ และวิธีการต่าง ๆ มาใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ 4) การวิเคราะห์ (Analysis) คือ ความสามารถในการแยกแยะเหตุการณ์ให้เป็นส่วนย่อยได้อย่างชัดเจน 5) การสังเคราะห์ (Synthesis) คือ ความสามารถในการรวมส่วนย่อยเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกัน โดยปรับปรุง พัฒนาและก่อให้เกิดสิ่งใหม่ และสุดท้าย 6) การประเมิน (Evaluation) คือ ความสามารถในการตัดสินใจลงมือปฏิบัติโดยใช้ ข้อกำหนด เกณฑ์ หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ Krathwohl (2002, pp.212-218) ได้เสนอแนวคิดปรับปรุง Bloom's Taxonomy ด้วยการจำแนกพฤติกรรมย่อยเพื่อให้เหมาะสมกับบริบท โดยลำดับความสามารถที่ซับซ้อนน้อยไปหามาก ซึ่งกระบวนการเรียนรู้และคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเริ่มจากการจำ (Remembering) ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานของการเรียนรู้ที่เน้นการนำความรู้ และความทรงจำออกมาเพื่อใช้ในการเรียนรู้และพัฒนาต่อไปในระดับที่สูงขึ้นจากความรู้เดิม ต่อมาคือ การเข้าใจ (Understanding) เป็นกระบวนการสร้างความรู้จากสื่อ การอธิบาย การพูด การเขียนเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งที่กำลังเรียนรู้ โดยการตีความหรือแปลความหมาย ขั้นตอนต่อมาคือ การประยุกต์ใช้ (Applying) ซึ่งเป็นการนำความรู้และความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ด้วยกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ถัดมาคือ การวิเคราะห์ (Analyzing) เป็นกระบวนการนำส่วนต่างๆ ของการเรียนรู้มาประกอบเป็นโครงสร้างใหม่ ด้วยการพิจารณาว่ามีส่วนใดสัมพันธ์กับส่วนอื่นอย่างไร สามารถแยกส่วนองค์ประกอบออกเป็นส่วนย่อย สามารถตรวจสอบได้ว่าแต่ละส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างไร สามารถเชื่อมโยงความคิดเข้าด้วยกัน จัดลำดับความสำคัญ เพื่อให้เห็นผล ต่อมาคือ การประเมินผล (Evaluating) โดยใช้หลักการของเหตุผลและเกณฑ์ที่ชัดเจน สุดท้ายคือ การสร้างสรรค์ (Creating) ซึ่งถือเป็นระดับสูงสุดของการเรียนรู้ ด้วยการสังเคราะห์ส่วนประกอบต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงให้ได้รูปแบบใหม่ของสิ่งที่เรียนรู้ หรือโครงสร้างของความรู้ที่ผ่านการวางแผนและคิดค้นขึ้น

ขณะที่แนวคิดของ Facione (2015, pp.1-30) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ ความสามารถของบุคคลในการคิดพิจารณาอย่างรอบคอบในสถานการณ์ต่างๆ ที่ ประกอบด้วย 1) การตีความ (Interpretation) เป็นความสามารถในด้านการทำความเข้าใจขอความ หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถแปลความหมาย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่สมเหตุผล 2) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในด้านการสรุปประเด็นปัญหาหรือ ข้อโต้แย้งให้เห็นเด่นชัดและมีเหตุผลจากขอความหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ 3) การประเมิน (Evaluation) คือ ความสามารถในการให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือจากการอ้างเหตุผล โดยพิจารณาจากขอความหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น 4) การสรุปอ้างอิง (Inference) เป็นความสามารถในด้านการจำแนกความเป็นไปไดของข้อสรุปหรือสมมติฐานที่คาดคะเนขึ้น เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์จากข้อมูลหลักฐานหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ 5) การอธิบาย (Explanation) คือ ความสามารถในการบรรยายความหมายของข้อสรุป และทางเลือกปฏิบัติอย่างมีเหตุผล สุดท้ายคือ 6) การควบคุมตนเองด้านการคิด (Meta-cognitive self-regulation) คือ ความสามารถในการสะท้อนความคิด และแก้ไขข้อบกพร่องในการคิดของตนเองโดยมีเหตุผล

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามีลักษณะขององค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในประเด็นที่หนึ่ง คือ ความสามารถในการให้เหตุผลในการจำแนกรายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการระบุความเกี่ยวข้อง และแยกประเด็นความสัมพันธ์ เพื่อไปสู่การสรุปอย่างมีเหตุผล และมีหลักฐานในการสนับสนุน รวมทั้งสามารถระบุสิ่งที่ไม่เหมาะสม สมในสถานการณ์ได้ ในส่วนของประเด็นที่สอง คือ

ความสามารถในการประยุกต์ใช้ โดยการสรุปสิ่งสำคัญของสถานการณ์ที่เกิดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านั้น และหาข้อสรุป โดยอาศัยเหตุผล ความรู้เดิม เพื่อนำไปสู่ความรู้หรือหลักการใหม่ และประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ในการแก้ปัญหา โดยสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมและถูกต้อง ซึ่งแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น จะต้องอาศัยหลักการคิดที่เป็นขั้นตอน โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลเพื่อใช้ในการตีความให้เกิดความเข้าใจ วิเคราะห์ ประเมินและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ เพื่อตัดสินใจและนำไปสู่การสรุปอย่างสมเหตุสมผล

นอกจากนี้ผลการศึกษายังประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากงานวิจัยของกลุ่มประชากรในบริบทต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา โรงพยาบาล สายการบิน องค์กรธุรกิจ โดยพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถสรุปองค์ประกอบที่ใช้ศึกษาในงานวิจัยดังตารางที่ 1 ได้ดังนี้

- ก. การตีความ (Interpretation)
- ข. การวิเคราะห์ (Analysis of Information)
- ค. การประเมิน (Evaluation of Argument)
- ง. การสรุปอ้างอิง (Inference)
- จ. การอธิบาย (Explanation)

ตารางที่ 1 สรุปองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากงานวิจัยในบริบทต่างๆ

ชื่อเรื่องวิจัย	องค์ประกอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
1. The importance of critical thinking skills in disaster management (Albanese & Paturas, 2018, pp.326-334)	√	√	√		√
2. A practical coaching model for critical thinking skill and leadership development (Catchings, 2015, pp.42-53)	√	√	√	√	√
3. Nurse educators' perceptions of critical thinking in developing countries: Ghana as a case study (Boso CM, 2015, pp.555-560)		√	√	√	√
4. Studying the impact of critical thinking on the academic performance of executive MBA students (D'Alessio, et al., 2019, pp.275-283)	√		√	√	√

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่องวิจัย	องค์ประกอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
5. Investigating critical thinking skill of junior high school in solving mathematical problem (Basri et al., 2019, pp. 745-758)	√	√	√	√	√
6. Critical thinking skills in intensive care and medical-surgical nurses and their explaining factors. (Ali-Abadi, et al., 2020, pp.1-6)		√	√	√	√
7. Effect of scientific argumentation on the development of critical thinking (Giri & Paily, 2020, pp.673-690)	√		√	√	√
8. Determine the relationship between the disposition of critical thinking and the perception about problem solving skills (Kirmizi, et al., 2015, pp.657-661)	√	√			
9. Nurse educators' critical thinking: A mixed methods exploration (Raymond, et al., 2018, pp.117-122)	√	√	√	√	√
10. The Relationship between Iranian EFL teachers' Critical Thinking Ability and their Professional Success (Birjandi & Bagherkazemi, 2010, pp.135-145)	√		√	√	
11. The analysis of learning materials implementation using inquiry based learning method to enhance student's critical thinking skills in solving two dimensional problem (Wijaya, et al., 2020, pp.1-8)	√	√	√		√
12. Improving critical thinking skill of junior high school students (Pradana, et al., 2020, pp.166-172)	√	√		√	
13. Critical thinking competence and disposition of clinical nurses in a Medical Center (Feng, et al., 2010, pp.77-87)	√		√	√	√
14. Critical thinking performance increases in psychology undergraduates measured using a workplace-recognized test (Prat-Sala & van Duuren, 2020, pp.1-11)	√		√	√	√

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่องวิจัย	องค์ประกอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
15. The influence of critical thinking skills on performance and progression in a pre-registration nursing program (Pitt, et al., 2015, pp.125-131)		✓	✓	✓	✓
16. Teaching for critical thinking: preparing hospitality and tourism students for careers in the twenty-first century (Stone, et al., 2017, pp.67-84)		✓	✓	✓	✓
17. Beyond critical thinking skills: Investigating the relationship between critical thinking skills and dispositions through different online instructional strategies (Yang & Chou, 2008, pp.666-684)		✓	✓	✓	✓
18. Critical thinking skills and their Impacts on elementary school students (Sarwanto, et al., 2021, pp.161-187)	✓	✓		✓	✓
19. Mathematical critical thinking skills senior high school student based on mathematical resilience and domicile (Faradillah & Humaira, 2021, pp.1978-1991)	✓	✓	✓	✓	
20. Development of critical thinking skill instruments on mathematical learning high school (Harjo, et al., 2019, pp. 149-166)	✓	✓	✓	✓	✓
21. Developing future pilots' critical thinking skills in the framework of aviation English (Herasymenko, et al., 2019, pp. 91-104)		✓	✓	✓	✓
22. Innovative chemistry learning model: Improving the critical thinking skill and self-efficacy of pre-service chemistry teachers (Rusmansyah, et al., 2019, pp.59-76)	✓	✓	✓	✓	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ชื่อเรื่องวิจัย	องค์ประกอบ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
23. A critical thinking skill profile of science education undergraduate student in basic physics (Wulandari, et al., 2021, pp.1-7)	✓	✓	✓		✓
24. What critical thinking skills and dispositions do new graduates need for professional life? Views from Portuguese employers in different fields (Cruz, et al., 2021, pp.721-737)	✓	✓	✓	✓	✓
25. Results of measuring critical thinking skills of first year student pilots (Herasymenko, 2019, pp.42-46)	✓	✓	✓	✓	✓
จำนวนรวม	19	20	22	21	20

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ เกี่ยวกับคำนิยาม รูปแบบของวิธีการ และขอบเขตของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณในตารางที่ 1 และนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรธุรกิจการบิน โดยสรุปองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดังนี้

1) ด้านการตีความ (Interpretation) พบว่า การตีความเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในขั้นแรกของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Albanese & Paturas (2018, pp.326-334) และ Pradana, et al. (2020, pp.166-172) ซึ่งเป็นความสามารถในการเข้าใจข้อความจากเอกสารหนังสือ รวมทั้งเรื่องราว และสถานการณ์อย่างลึกซึ้ง สามารถแยกแยะเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้รับ โดยการตีความด้วยวิธีการของตนเอง รวมทั้งสามารถนำทางเลือก หรือวิธีการอื่นๆ มาปรับใช้ในการอธิบายในรูปแบบของตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความเข้าใจได้ โดยมีการตั้งเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในอดีต หรือเป็นประสบการณ์ของตนเองมาปรับใช้ และพัฒนาด้วยตนเองซึ่งทำให้เกิดมุมมองและเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เผชิญ ซึ่งสอดคล้องกับ Catchings (2015, pp.42-53) และ Feng, et al. (2010, pp.77-87) ในประเด็นความสำคัญของการตีความ ที่ช่วยให้ผู้คิดเข้าใจในเหตุการณ์อย่างชัดเจน เป็นจุดเริ่มของการใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้จากการศึกษาของ D'Alessio, et al. (2019, pp.275-283) กล่าวว่า การตีความอย่างมีเหตุผลมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากจะต้องอาศัยความเข้าใจในเหตุการณ์และปัญหาอย่างถูกต้องและชัดเจน ซึ่งจะทำให้กระบวนการคิดมีประสิทธิภาพ ส่งผลไปยังการวางแผน การแก้ไขปัญหาได้ดี ดังนั้นจึงสรุปและนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรในธุรกิจการบินได้ว่า การตีความ หมายถึง การพิจารณาเหตุการณ์ เพื่อให้เข้าใจ ข้อมูลเรื่องราว ปัญหาอย่างถ่องแท้ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเอง และสามารถถ่ายทอดการตีความ

ด้วยรูปแบบของตนเองเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ซึ่งการตีความจะช่วยสนับสนุนให้บุคลากรในธุรกิจการบิน มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้สามารถจัดการและแก้ไขสถานการณ์ที่ต้องเผชิญ เข้าใจสาเหตุ เรื่องราวของปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไข ทั้งในบริบทของการบริการผู้โดยสาร การบริหารงานในระดับจัดการ ดังเช่น เหตุการณ์นำเครื่องลงจอดฉุกเฉินบนน้ำของเที่ยวบิน เมื่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเข้าใจสาเหตุข้อขัดข้องของเครื่อง ความจำเป็นในการนำเครื่องลงจอด เวลาในการเตรียมการ จะทำให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน สามารถวางแผนการทำงาน ลำดับขั้นตอนในภาวะฉุกเฉินภายใต้เวลาอันจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ด้านการวิเคราะห์ (Analysis of Information) จากการศึกษาของ Raymond, et al. (2018, pp.117-122) พบว่า การวิเคราะห์ เป็นองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่สำคัญในลำดับต้น ซึ่งเป็นความสามารถในการสำรวจ จัดกลุ่ม แบ่งกลุ่ม เรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล และหาความสัมพันธ์ของเรื่องราว สถานการณ์ต่าง ๆ สามารถระบุข้อดี ข้อเสีย เพื่อประกอบการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kirmizi, et al. (2015, pp.657-661) พบว่าในการวิเคราะห์มีผลอย่างมากกับการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับการเรียน และในชีวิตประจำวัน ทำให้เห็นข้อมูลรอบด้าน เกิดมุมมองใหม่ อีกทั้งช่วยพัฒนาความรู้ที่มีอยู่เดิม และสนับสนุนกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จากการศึกษาข้างต้น จึงสรุปและนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรธุรกิจการบินได้ว่า การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการระบุ ความเชื่อมโยงข้อมูล หาความสัมพันธ์ของเรื่องราวจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มองเห็นเหตุผล ข้อดีและข้อเสีย อย่างชัดเจนเพื่อใช้สรุปทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับความสามารถด้านการวิเคราะห์ของบุคลากรการบิน เช่น การวิเคราะห์ความคิด ลักษณะการทำงานของเพื่อนร่วมงานและความต้องการของผู้โดยสารที่มีความต่างของวัฒนธรรม ภูมิหลังทางสังคม และอายุ โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อประเมินหาเหตุผล ความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคคล ทำให้สามารถเข้าใจเพื่อนร่วมงาน หรือผู้โดยสารได้มากขึ้น และสามารถนำข้อมูลเพื่อพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหา เมื่อต้องเผชิญกับความต้องการที่หลากหลาย หรือความขัดแย้งระหว่างปฏิบัติงาน ซึ่งการวิเคราะห์จะสนับสนุนให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) ด้านการประเมิน (Evaluation of Argument) จากการศึกษาของ D'Alessio, et al. (2019, pp.275-283) พบว่า ความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล รวมทั้งการประเมินน้ำหนักของหลักฐาน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่จะสนับสนุนการหาข้อสรุป เพื่อตัดสินใจใช้แก้ไขปัญหา นอกจากนี้จากการศึกษาของ Birjandi & Bagherkazemi (2010, pp.135-145) พบว่าการประเมินจากทฤษฎีและข้อโต้แย้งต่างๆ เพื่อไตร่ตรองข้อดีและข้อ เสียอย่างรอบคอบ ตลอดจนความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิด จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานที่ดี ซึ่งการใช้เกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม เช่น มาตรฐานจากคู่มือปฏิบัติ ข้อมูลทางสถิติ งานวิจัย อันรวมถึงจริยธรรมในการปฏิบัติงาน จะส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาข้างต้นจึงสรุปและนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรธุรกิจการบินได้ว่า การประเมิน หมายถึง ความสามารถในการประเมินน้ำหนักของหลักฐาน รวมถึงความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเหตุผลนั้นว่าน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ เมื่อพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่าง

ข้อความหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยหลักการ มาตรฐานที่กำหนด อันเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรการบินให้สามารถประเมินข้อโต้แย้ง และความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพื่ออธิบายสถานการณ์และทางเลือกในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนให้สามารถแก้ไขปัญหาในงานประจำวัน รวมถึงวางแผนการดำเนินงานของสายการบินให้สอดคล้อง และรองรับการปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้

4) ด้านการอธิบาย (Explanation) จากการศึกษาของ Harjo, et al. (2019, pp.149-166)

พบว่า การอธิบายได้อย่างชัดเจนถึงกระบวนการตั้งสมมติฐานและการใช้เหตุผลในการหาทางเลือก และข้อสรุปในการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รวมถึงความสามารถในการอธิบายเหตุผลทั้งแบบอุปนัย (Inductive Reasoning) ที่เกิดจากการสังเคราะห์ความจริงทั่วไปโดยการสังเกตหรือการทดลองหลายครั้งมาให้เกิดผลในการตัดสินใจ และแบบนิรนัย (Deductive Reasoning) ลักษณะการให้เหตุผลเป็นการนำความรู้พื้นฐานซึ่งอาจเป็นความเชื่อ ข้อตกลง กฎ หรือ บทนิยาม ซึ่งเป็นสิ่งที่รู้มาก่อน และยอมรับว่าเป็น ความจริงเพื่อหาเหตุผลนำไปสู่ข้อสรุป ซึ่งสอดคล้องกับองค์ ประกอบที่ใช้ศึกษาในเรื่องการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Ali-Abadi, et al. (2020, pp.1-6) และ Pitt, et al. (2015, pp.125-131) โดยการอธิบายข้อสรุปทั้งแบบอุปนัยและนิรนัยจะแสดงความเชื่อมโยง ให้รายละเอียดในการสนับสนุนข้อสรุปได้อย่างชัดเจน สามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาข้างต้นจึงสรุปและนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรในธุรกิจการบินได้ว่า การอธิบาย หมายถึง ความสามารถในการบรรยายความสัมพันธ์ของข้อมูลและข้อสรุปจากสถานการณ์ได้อย่างมีเหตุผล ในแง่ของทฤษฎี แนวคิด หลักฐานอ้างอิง และวิธีการปฏิบัติให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งหากบุคลากรการบินสามารถอธิบายกระบวนการต่าง ๆ ตามที่กล่าวได้สามารถอธิบายมาตรฐาน ระเบียบข้อบังคับที่ใช้ เพื่อสนับสนุนเหตุผลของทางเลือกในการแก้ไขปัญหา จะสนับสนุนให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้ปฏิบัติงานได้

5) ด้านการสรุปอ้างอิง (Inference) จากการศึกษาของ Raymond, et al. (2018, pp.117-

122) พบว่า การสรุปอ้างอิงมีความสำคัญในการคาดการณ์เพื่อตั้งสมมติฐาน หรือข้อสรุปโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี การใช้เหตุและผล เพื่อหาข้อสรุปหรือทางเลือกในการปฏิบัติ จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการตัดสินใจที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับ Albanese & Paturas (2018, pp.326-334) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจที่อาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องประกอบด้วย ข้อมูลที่ถูกต้อง และใช้การตั้งสมมติฐานหรือข้อสรุปที่มีเหตุผล จะทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ดี เช่นเดียวกับความสามารถในการสรุปอ้างอิงของ Stone, et al. (2017, pp.67-84) ที่ศึกษาว่าการใช้กรณีศึกษาเพื่อฝึกให้ผู้เรียนคิด ประเมิน และตัดสินใจ ด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องประกอบด้วยการศึกษาข้อสรุป การหาสมมติฐานที่สมเหตุสมผล เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ นอก จากนี้ Birjandi & Bagherkazemi (2010, pp.135-145) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะต้องมีการอนุมานและพิจารณาผลที่เป็นไปได้ในระยะสั้นและระยะยาวของทางเลือกเช่นกัน ดังนั้นจากการศึกษาข้างต้นจึงสรุปและนำมาบูรณาการใช้กับบุคลากรในธุรกิจการบินได้ว่า การสรุปอ้างอิง หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะความเป็นไปได้ของข้อสรุป สมมติฐานที่คาดคะเนขึ้น โดยพิจารณาจากข้อมูลหลักฐาน ทศนคติ หรือ

สถานการณ์ที่กำหนดขึ้น ซึ่งองค์ประกอบด้านการสรุปอ้างอิง จะสนับสนุนการหาทางออกของปัญหาและสามารถนำมาปรับใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ธุรกิจการบินจะต้องประสบปัญหาต่างๆ โดยบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการบริหารงาน จะต้องวิเคราะห์องค์ประกอบที่จำเป็น เช่น สภาพคล่องทางการเงิน อัตรากำลังคน กฎหมายการเดินทางอากาศทั้งในและต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อให้ได้ทางเลือกที่มีเหตุผล รวมถึงผลกระทบและความเสี่ยงของแต่ละทางเลือก โดยจัดลำดับความสำคัญ เพื่อพิจารณาทางเลือกและข้อสรุปในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม รอบคอบ และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการศึกษางานวิจัยของกลุ่มประชากรในบริบทต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา โรงพยาบาล สายการบิน องค์กรธุรกิจ ที่มีการศึกษาในเรื่องของการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ จำนวน 25 ฉบับ พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การอธิบาย และการสรุปอ้างอิง โดยองค์ประกอบด้านการประเมิน (Evaluation of Arguments) ได้ถูกนำไปใช้ศึกษาในงานวิจัยในบริบทต่าง ๆ มากที่สุด (จำนวน 22 ฉบับ) รองลงมา คือ การสรุปอ้างอิง (จำนวน 21 ฉบับ) ลำดับต่อมา คือ การวิเคราะห์ (Analysis of Information) และ การอธิบาย (Explanation) ซึ่งอยู่ในระดับที่เท่ากัน (จำนวน 20 ฉบับ) ซึ่งการตีความ (Interpretation) ถือเป็นลำดับสุดท้าย (จำนวน 19 ฉบับ) โดยทั้ง 5 องค์ประกอบ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับองค์ประกอบที่ใช้ศึกษาในเรื่องของการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรการบินนั้น พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาของ Herasymenko & Muravska (2019, pp.42-46) ซึ่งทำการศึกษาในเรื่อง การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักบินในนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันการบินแห่งชาติประเทศยูเครน อันประกอบด้วย การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การอธิบาย และการสรุปอ้างอิง และในการศึกษาทักษะในอนาคตของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในช่วงเวลาที่เกิดความไม่แน่นอนของสถานการณ์ COVID-19: กรณีศึกษาของสายการบินเยอรมนีของ Bremer & Maertens (2021, p.154) ซึ่งผลการศึกษาระบุว่าความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนนั้นสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน เพื่อใช้ในการหาทางแก้ปัญหาที่ซับซ้อนหลายอย่างในชีวิตจริง รวมถึงคล้ายคลึงกับการศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านภาษาอังกฤษของนักบินในอนาคตของ Herasymenko, et al. (2019, pp.91-104) ที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การประเมิน การอธิบาย และการสรุปอ้างอิง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้ จึงสรุปองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณออกเป็น 5 องค์ประกอบ คือการตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การอธิบาย และการสรุปอ้างอิง ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของบุคลากรธุรกิจการบิน อันนำไปสู่การเสริมสร้างและพัฒนาความสามารถของบุคลากร ให้สามารถนำไปปฏิบัติใช้ในการแก้ไขปัญหาที่องค์กรต้องเผชิญ การปฏิบัติงานประจำวัน และสามารถแข่งขันในธุรกิจการบินได้อย่างสำเร็จต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุและผล และสามารถใช้ในการพัฒนาการแก้ไขปัญหาของบุคลากรธุรกิจการบินได้ เช่น การใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นความคิดเชิงเหตุผล การอบรมที่ให้ผู้เรียนจัดระบบข้อมูล และเชื่อมโยงความสำคัญของสถานการณ์ต่าง ๆ การสอนให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การสอนโดยการระดมสมอง จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนได้

2. แนวคิดและกระบวนการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำเป็นจะต้องได้รับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล โดยจำเป็นต้องมีผู้สอนที่มีประสบการณ์ มีทักษะในประเด็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณและอาศัยเทคนิคการฝึกอบรมที่เน้นการแก้ปัญหาเป็นหลัก ดังนั้นสายการบินควรจัดให้มีการสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ผู้สอนเกี่ยวกับการใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณในที่ทำงานอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษางานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาผ่านงานวิจัย บทความทางวิชาการ วารสารทางวิชาการในหลากหลายบริบท โดยนำมาบูรณาการใช้ในธุรกิจการบินด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นควรนำผลการศึกษาเพื่อต่อยอดในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณในธุรกิจอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และประสิทธิภาพ ในการนำผลการศึกษาไปปฏิบัติมากขึ้น โดยผู้วิจัยนั้นจะนำผลการศึกษานี้ไปใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาภาวะความเป็นผู้นำต่อไป

References

- Albanese, J. & Paturas, J. (2018, January). The importance of critical thinking skills in disaster management. *Journal of Business Continuity & Emergency Planning*, 11, 326-334.
- Ali-Abadi, T., Babamohamadi, H. & Nobahar, M. (2020, May). Critical thinking skills in intensive care and medical-surgical nurses and their explaining factors. *Nurse Educ Pract*, 45, 1-6.
- Basri, H., Purwanto, A. & Abdur Rahman, S. (2019, May). investigating critical thinking skill of junior high school in solving mathematical problem. *International Journal of Instruction*, 12(3), 745-758.
- Birjandi, P. & Bagherkazemi, M. (2010, June). The relationship between Iranian EFL teachers' critical thinking ability and their professional success. *English language teaching*, 3(2), 135-145.

- Bloom, B., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H. & Krathwohl, D. R. (1956). **Taxonomy of educational objectives : The classification of educational goals**. Longmans.
- Boso CM, G.J. (2015, September). Nurse educators' perceptions of critical thinking in developing countries: Ghana as a case study. **Adv Med Educ Pract**, 6, 555-560.
- Bremer, K. F. & Maertens, S.U. (December, 2021). Future skills of flight attendants in times of covid-19-related job uncertainty—the case of Germany. **Administrative Sciences**, 11(4), 154.
- Catchings, G. (2015, October). A practical coaching model for critical thinking skill and leadership development (C/CTSLD). **Management and Organizational Studies**, 2(4), 42-53
- Cruz, G., Carreira, R. P., Dominguez, C., Silva, H. & Maria, M. (2020, July). What critical thinking skills and dispositions do new graduates need for professional life? Views from Portuguese employers in different fields. **Higher Education Research & Development**, 40(4), 721-737.
- D'Alessio, F.A., Avolio, B. E. & Charles, V. (2019, March). Studying the impact of critical thinking on the academic performance of executive MBA students. **Thinking Skills and Creativity**, 31, 275-283.
- Ennis, R.H. (1993, June). Critical thinking assessment. **Theory Into Practice**, 32(3), 179-186.
- Facione, P. (2015, January). Critical thinking: What it is and why it counts. **Insight Assessment**, 1-30.
- Faradillah, A. & Humaira, T. (2021, July). Mathematical critical thinking skills senior high school student based on mathematical resilience and domicile. **Jurnal Cendekia : Jurnal Pendidikan Matematika**, 5(2), 1978-1991.
- Feng, R.C., Chen, M. J. & Chen, M. C. (2010, June). Critical thinking competence and disposition of clinical nurses in a medical center. **Journal of Nursing Research**, 18(2), 77-87.
- Giri, V. & Paily, M.U. (2020, June). Effect of scientific argumentation on the development of critical thinking. **Science & Education**, 29(3), 673-690.
- Harjo, B., Kartowagiran, B. & Mahmudi, A. (2019, August). Development of critical thinking skill instruments on mathematical learning high school. **International Journal of Instruction**, 12(4), 149-166.
- Herasymenko, L., Muravska, S., Radul, S. & Pidlubna, O. (2019, December). Developing future pilots' critical thinking skills in the framework of aviation English. **Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala**, 91-104.

- Herasymenko, L. & Muravska, S. (2019, September). Results of measuring critical thinking skills of first year student pilots. **Journal of Наукові публікації**, 42-46.
- Kanchuaychurn, W. & Onthene, A. (2019, October). a development of learning activities using 7e learning cycle with six thinking hats to develop critical thinking skill for grade XI students. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal**, 25(3), 200-212. [In Thai]
- Kirmizi, F.S., Saygi, K. & Yurdakal, I. H. (2015, June). Determine the relationship between the disposition of critical thinking and the perception about problem solving skills. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 191, 657-661.
- Krathwohl, D. (2002, November). **A revision of Bloom's taxonomy Theory Into Practice: College of Education, The Ohio State University**, 41(4), 212-218.
- Pitt, V., Powis, D., Levett-Jones, T. & Hunter, S. (2015, January). The influence of critical thinking skills on performance and progression in a pre-registration nursing program. **Nurse Educ Today**, 35(1), 125-131.
- Pradana, D., Nur, M. & Suprpto, N. (2020, June). Improving critical thinking skill of junior high school students through science process skills based learning. **Jurnal Penelitian Pendidikan IPA (JPPIPA)**, 6(2), 166-172.
- Prat-Sala, M. & van Duuren, M. (2020, September). Critical thinking performance increases in psychology undergraduates measured using a workplace-recognized test. **Teaching Of Psychology**, 1-11
- Pusing , N., Chankien, J., Chomphuphra, P. & Hiran, D. (2018, September). The problem based instructional model to enhance critical thinking abilities of teacher professional students at Chaiphum Rajabhat university. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 24(2), 84-103. [In Thai]
- Raymond, C., Profetto-McGrath, J., Myrick, F. & Streat, WB. (2018, July). Nurse educators' critical thinking: A mixed methods exploration. **Nurse Educ Today**, 66, 117-122.
- Rusmansyah, R., Yuanita, L., Ibrahim, M., Isnawati, & Prahani, B.K. (2019, February). Innovative chemistry learning model: Improving the critical thinking skill and self-efficacy of pre-service chemistry teachers. **JOTSE: Journal of Technology and Science Education**, 9(1), 59-76.

- Sarwanto, S., Fajari, L.E.W. & Chumdari. (2021, July). Critical thinking skills and their impacts on elementary school students. **Malaysian Journal of Learning and Instruction**, 18(2), 161-187.
- Stone, G.A., Duffy, L.N., Pinckney, H.P. & Templeton-Bradley, R. (2017, January). Teaching for critical thinking: preparing hospitality and tourism students for careers in the twenty-first century. **Journal of Teaching in Travel & Tourism**, 17(2), 67-84.
- Wijaya, A.M.Y., Hobri, Prastiti, T. D., Dafik, D. & Suratno. (2020, February). The analysis of learning materials implementation using inquiry based learning method to enhance student's critical thinking skills in solving two dimensional problem. **Journal of Physics: Conference Series**, 1465(1), 1-7.
- Wulandari, R., Jatmiko, B., Budiyo, M., Hariyono, E. & Lestari, N.A. (2021, November). A critical thinking skill profile of science education undergraduate student in basic physics. **Journal of Physics : Conference Series**, 2110(1), 012030.
- Scott, J. (1990). **A matter of record : Documentary sources in social research**. Polity press : Cambridge.
- Yang, Y.T.C. & Chou, H.A. (2008, July). Beyond critical thinking skills : Investigating the relationship between critical thinking skills and dispositions through different online instructional strategies. **British Journal of Educational Technology**, 39(4), 666-684.

ครุฑา : การประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวละครครุฑในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน

"Garuda" Assembling the identity of the Garuda character in the novel series

“Himawan Ranjuan”

บุษยมาส นวนงาม*

Busayamas Nuanngam

ภาคภูมิ สุขเจริญ**

Pakpoom Sookcharoen

Received : April 26, 2022

Revised : June 30, 2022

Accepted : July 27, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครครุฑ ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน โดยผลการศึกษาพบว่า การประกอบสร้าง อัตลักษณ์ตัวละครครุฑพบ 5 ลักษณะ คือ 1) การแปลงกาย การจำแลง แปลงตัวจากครุฑเป็นมนุษย์ และร่างมนุษย์กลับกลายเป็นครุฑ 2) การสื่อสาร กระบวนการถ่ายทอดสารจากครุฑไปยังมนุษย์ซึ่งมีการสื่อสารทั้งทางตรง และทางอ้อม อีกทั้งยังมีการสื่อสารระหว่างตัวละครมนุษย์ด้วยกัน 3) การครอบงำ/การควบคุม การมีอำนาจควบคุมให้บรรลุตามความต้องการทั้งด้านความคิดและการกระทำ 4) การใช้กำลังในการต่อสู้และการต่อสู้ด้วยมีอาวุธ และ 5) การเคลื่อนไหวในลักษณะเฉพาะ ซึ่งไม่ใช่การเคลื่อนไหวแบบปกติทั่วไป ซึ่งนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวนนั้น เป็นนวนิยายที่น่าสนใจนอกจากจะมีองค์ประกอบทางวรรณกรรมที่ครบถ้วนแล้ว ยังเป็นจินตนิยายรักหลากรสที่มีเรื่องราวความรักผสมผสานตาสีไทย โดยนำเอามนุษย์ในป่าหิมพานต์มาเป็นตัวละครหลักในการดำเนินเรื่อง ทำให้เรื่องราวมีความน่าสนใจและแปลกใหม่ในการนำเสนอเรื่องของป่าหิมพานต์และตัวละครมนุษย์ในมุมมองปัจจุบัน โดยเฉพาะตัวละครมนุษย์ที่จะมีลักษณะเฉพาะ มีความเหนือธรรมชาติซึ่งเป็นอัตลักษณ์ “ครุฑ” เป็นมนุษย์ที่มีภูมิหลังเป็นเทพกึ่งเดรัจฉานที่มีพลังกำลังอิทธิฤทธิ์มหาศาล แม้แต่พระนารายณ์ที่ต่อสู้ด้วยยังไม่สามารถชนะได้ จึงมีพันธะสัญญาซึ่งกันและกัน เหตุนี้ ครุฑจึงมีอัตลักษณ์เฉพาะในด้านอิทธิฤทธิ์ที่โดดเด่นทรงพลังมาก

คำสำคัญ : การประกอบสร้าง / อัตลักษณ์ / ครุฑ / นวนิยายชุด หิมวันต์รัฐจวน

*นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master of Arts students Thai Program at Department Faculty of Humanities Naresuan University

e-mail: kruiyui88@gmail.com

**อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer at the Department of Thai Program, Faculty of Humanities Naresuan University

ABSTRACT

This research article aims to analyze the identity of Garuda characters in the novel series Himmawan Ranjuan of SugarBeat Publishers, publishers in the Sathaporn Books group. The results of the study found that the construction of half-Devil character identities: 1) Body transformation, transformation from Garuda to human and the human form turned into a Garuda. 2) Communication, the process of transmitting messages from Garuda to humans, which has both direct and indirect communication, as well as communication between half-Devil characters. 3) Domination/ Control : having control over the desires of thought and action. 4) the use of force in combat and armed combat. and 5) movement in a particular way one's movement without being a normal movement. Which the novel series Himmawan Ranjuan It is an interesting novel in addition to having a complete literary component. It is also a fantasy love story with a variety of flavors with a love story mixed with Thai fantasy. by bringing in half-Devil Himmawan Forest is the main character in the story. Make the story interesting and novel in the presentation. The story of Himmawan Forest and half-Devil characters in the current perspective especially the half-Devil characters that will have specific characteristics There is a supernatural which is the identity of "Garuda" He is a half-Devil with a semi-demon background. with immense power. Even the Vishnu fighting with them could not win and therefore had a commitment to each other. For this reason, Garuda has an identity in of supernatural power outstanding and very powerful effects.

Keywords : Construction / Identity / Garuda / Novel Series Himmawan Ranjuan

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ครุฑ” อมนุษย์แห่งป่าหิมพานต์ อันเป็นตราสัญลักษณ์ของหน่วยราชการในประเทศไทยนั้น ด้วยเหตุแห่งการอุปมาที่ว่ากษัตริย์เป็นสมมติเทพ คือ พระนารายณ์อวตาร ซึ่งตามคติแห่งฮินดูกล่าวไว้ว่า ทรงต่อสู้กับครุฑแล้วไม่มีใครแพ้ใครชนะ พระองค์จึงทำสนธิสัญญาให้ครุฑเป็นตัวแทนแห่งพระองค์ และครุฑนั้นก็ยอมที่จะเป็นพาหนะให้พระองค์เสด็จไปยังที่ต่างๆ ครุฑจึงมีความสำคัญกับคนไทยมาช้านานด้วยความศรัทธาในองค์พระมหากษัตริย์และเชื่อมั่นในพละานุภาพแห่งครุฑ

Sajjapan (2014, p.20) กล่าวถึงป่าหิมพานต์ว่า ตามไตรภูมิภูมิกถากล่าวว่าป่าหิมพานต์อยู่ในชมพูทวีปอยู่ที่เขาหิมพานต์ซึ่งสูง 500 โยชน์ ใหญ่ 3,000 โยชน์ มียอด 84,000 ยอด ป่าหิมพานต์เป็นดินแดนมหัศจรรย์อันลึกลับ ที่มีความแปลกประหลาดและเต็มไปด้วยจินตนาการแห่งความคิดความฝันที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา ระหว่างสิ่งมีชีวิตและสภาพแวดล้อมที่มีความอุดมสมบูรณ์เหนือธรรมดา จากความเชื่อของคนไทยที่ว่าในป่าหิมพานต์นี้ไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ จะมีรูปร่างที่แปลกไปจากเมืองมนุษย์ ป่าหิมพานต์เป็นที่อยู่ของคนธรรพ์

นักสิทธิ์ วิทยธร และสัตว์มหัศจรรย์นานาชนิด เรียกว่า สัตว์หิมพานต์ เช่น ราชสีห์ ช้าง ครุฑ นาค หงส์ ฯลฯ และมีสัตว์ในจินตนาการที่โดยมากเป็นการผสมกันของสัตว์ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป เช่น กิณรี-กิงรี มาจากมนุษย์ผสมกับนก ท่อนบนเป็นคน ท่อนล่างเป็นขานก กุญชรปักษี ตัวเป็นช้างมีปีกเหมือนนก นกหัสดีลิงค์ เป็นนกซึ่งมีหัวเป็นราชสีห์มีวงเป็นช้าง สัตว์หิมพานต์เหล่านี้มีในสมุดภาพไตรภูมิและวรรณคดีในสมัยหลังๆ ซึ่งกล่าวถึงสัตว์หิมพานต์เพิ่มเติมอีกมากมาย

Department of Cultural Promotion (2020) ได้กล่าวถึงเรื่องเล่าปรัมปราของพญาครุฑว่า ครุฑ เป็นสัตว์กึ่งเทพ มีบทบาทปรากฏในวรรณคดีสำคัญหลายเรื่อง ในศาสนาพราหมณ์ ฮินดู เล่าว่าครุฑเป็นพี่น้องกับนาค มีพ่อเป็นฤาษีองค์เดียวกันชื่อ พระกศยปมุนีเทพบิดร แต่ต่างมารดา กัน ครุฑใช้เวลาถึงพันปีถือกำเนิดอยู่ในไข่ เมื่อครบกำหนดจึงฟักตัวออกมา เมื่อแรกเกิดมีร่างกายใหญ่โตจรดท้องฟ้า ดวงตาเมื่อกะพริบเหมือนฟ้าแลบ เวลาขยับปีกคราใดขุนเขาจะหายไปพร้อมพระพาย รัศมีที่พวยพุ่งออกจากกายมีลักษณะดังไฟไหม้ทั่วสี่ทิศทำให้เทวดาทั้งหลายเดือดร้อน จึงพากันไปขอร้องให้ลดขนาดตัวลงมา ในกาลต่อมานางวินตามารดาของครุฑต้องตกเป็นทาสของนางกัทรุณงสาวแท้ ๆ ของตน และเป็นมารดาของนาคทั้งปวง ครุฑจึงต้องช่วยมารดาโดยการนำน้ำอมฤตมาให้ นาคเพื่อให้มารดาเป็นอิสระ ครุฑได้บินไปสวรรค์นำน้ำอมฤตลงมา ฝ่ายพระอินทร์และทวยเทพติดตามลงมา และเกิดการต่อสู้กันขึ้น แต่ไม่สามารถเอาชนะครุฑได้ พระนารายณ์จึงได้ออกมาขัดขวาง แต่ต่างฝ่ายต่างไม่อาจเอาชนะกันได้ ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงยุติศึกต่อกัน โดยพระนารายณ์ให้พรแก่ครุฑว่าจะให้ครุฑเป็นอมตะและให้อยู่ในตำแหน่งสูงกว่าพระองค์ ส่วนครุฑได้ถวายสัญญาว่าจะเป็นพาหนะทรงของพระนารายณ์ และเป็นธงครุฑพ่าห์ปักอยู่บนรถศึกของพระนารายณ์อันเป็นที่สูงกว่า

ครุฑ เป็นตัวละครที่ปรากฏในวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น ในเรื่องกาเกี ซึ่งก็มีหลายสำนวน มีบทเห่กาเกีของเจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ กาเกีคำกลอน ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) ในเรื่องกาเกี พญาครุฑเป็นตัวละครสำคัญตัวหนึ่ง เพราะลอบพานางกาเกีชายาของท้าวพรหมหัตถะหนีไปเสพสมในวิมานฉิมพลี และวรรณกรรมร่วมสมัยหลายเรื่องนำครุฑมาเป็นตัวละครเอก เช่น วรรณกรรมเยาวชนรางวัลพิเศษนายอินทร์อวอร์ด พ.ศ. 2545 เรื่อง ครุฑน้อย ของ คอยนุช วรรณกรรมเรื่องนี้ต่อมาถูกนำไปสร้างเป็นการ์ตูนแอนิเมชันสองมิติ

ครุฑ-นาค เป็นสัตว์คู่อาฆาต (Sajjapan, 2014, p.11) มีตำนานร่วมกัน เรื่องราวของสัตว์คู่อาฆาตนี้ถูกเล่าขานอยู่ในวรรณคดีไทยหลายเรื่อง เช่น รามเกียรติ์ กาเกีและอุณรุฑ เป็นต้น เรื่องครุฑและนาคเป็นแรงบันดาลใจแก่ศิลปินนำไปสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะต่าง ๆ ด้วย เช่น ประติมากรรมและจิตรกรรมรูปครุฑขุดนาค รูปนารายณ์ทรงสุบรรณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีนักประพันธ์นำไปสร้างเรื่องราวเป็นนวนิยายหลายเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง บาดาลและเทพปักษี ของลักษณาวดี นวนิยายเรื่อง ภาษา นาคา ของ กนกวลี พจนปกรณ์ เรื่องครุฑนาค ภาคออกศึกหิมพานต์ ของนิธิ นิธิวีรกุล

นอกจากนี้ ยังมีนวนิยายอีกหลายเรื่อง นักเขียนวัยรุ่นหลายคนนิยมนำเรื่องครุฑกับนาคไปเขียนเป็นนวนิยายรักข้ามภพ เช่น เจนาคราช ของพลอยชบา มนตรานาคครุฑ ของเนตรน้ามนต์ ซึ่งเรื่องครุฑ-นาค และหิมพานต์มีการนำมาผลิตซ้ำอยู่เรื่อย ๆ แต่เข้ากับยุคสมัยในลักษณะที่เป็นไปในยุคปัจจุบันมากขึ้น เช่นเดียวกับนวนิยายชุดหิมวันต์ธัญจวน เป็นนวนิยายแนวโรแมนติกแฟนตาซี จำนวน 5 เรื่อง อาทิ นิมนตนาคา...

เขากับเธอพบกันด้วยนิมิต "นาคา" กำนันลิจิต ก่อนกำเนิด, มนตราราชสีห์...ดวงใจรักผูกพันฉันคู่สร้าง มีอาจร้าง
ร้างด้วยมนต์ "ราชสีห์", มักกะลีที่รัก... "มักกะลีผล" แสงงามวัยกำดัด เย้ายวนจิต กลั่นกระอวล รัญจวนจิต, ร่าย
รักกินรา... "กินนร" หนุ่ม หลีกหนีหีบครองคู่ หมายถึงแดนดินถิ่นมนุษย์, และครุฑาล่าหัวใจ...กัลยา ผู้ "ครุฑา"
กระสันถึง มีรูซึ่งเผ่าพงศ์วงศ์สืบสาน มีการนำเรื่องราวของป่าหิมพานต์ และสัตว์หิมพานต์มานำเสนอได้อย่าง
น่าสนใจ โดยเฉพาะเรื่องครุฑาล่าหัวใจ เป็นเรื่องราวของครุฑหนุ่ม "ครุฑมาน" เจ้าชายครุฑ เป็นโอรสสุดท้อง
ของพญาเวไนย มักหนีไปเที่ยวโลกมนุษย์ในช่วงที่บิดาต้องไปเป็นพาหนะรับใช้พระนารายณ์เสมอ วันหนึ่งเขาได้
พบกับเพียงหงส์ หญิงสาวที่ไม่รู้ชาติกำเนิดของตัวเอง ด้วยรูปลักษณ์หล่อเหลา เป็นที่สะดุดตาของเขา ทำให้เพียง
หงส์ซึ่งเป็นผู้จัดการตาราดตามจีบครุฑมานไปเป็นนายแบบ เขาตกลงเพราะอยากเรียนรู้เกี่ยวกับโลกของมนุษย์ให้
มากขึ้นและที่สำคัญเขาแอบชอบเพียงหงส์ เมื่อเข้าวังการบันเทิงครุฑมานมีชื่อเสียงโด่งดัง ทำให้ปักษีสุวรรณคู่
หมายที่เขาไม่ยอมรับตามมาถึงโลกมนุษย์และราวีผู้หญิงทุกคนที่เข้าใกล้เขา แต่เธอกับเพียงหงส์ถูกจับตัวไป
ครุฑมานกับสิตามัน ซึ่งเป็นพี่ชายของเขาตามไปช่วยไว้ได้ ครุฑมานตัดสินใจพาเพียงหงส์ไปแสดงตัวว่าเป็นคู่รักยัง
วิมานฉิมพลี แต่ไม่มีใครยอมรับเธอซึ่งเป็นมนุษย์ เพียงหงส์จึงหนีเขาไป แต่นั่นกลับทำให้เธอค้นพบชาติกำเนิด
ของตัวเองโดยบังเอิญว่าเธอเป็นธิดาพญาหงส์ที่พลัดพรากจากบิดามารดาไป ถึงแม้ว่าการนำเสนอเรื่องราวจะ
ทันสมัย แต่การกล่าวถึงป่าหิมพานต์ และสัตว์หิมพานต์ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ โดยเฉพาะครุฑ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑ ในนวนิยายชุดหิมวันต์
รัญจวน ซึ่งจะให้เห็นลักษณะเด่นของตัวละครมนุษย์ที่ปรากฏในนวนิยาย และการผลิตซ้ำที่ทำให้ได้รับความ
นิยมมาจนถึงปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑในนวนิยายชุดหิมวันต์รัญจวน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ในป่าหิมพานต์ จากนวนิยายชุดหิมวันต์
รัญจวน เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนวนิยายชุดหิมวันต์รัญจวน โดยใช้นวนิยายจำนวน 5 เรื่อง
ได้แก่ นิมิตนาคา โดย แก้วแต่ม, มนตราราชสีห์ โดย ลิข, มักกะลีที่รัก โดย ผักบุ้ง, ร่ายรักกินรา โดย ญัฐกฤตา
และครุฑาล่าหัวใจ โดย สะมะเรย์ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีวิธีการศึกษา
วิเคราะห์ "การประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวละครครุฑ" การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบ
การมองตามแนวคิดการประกอบสร้างความจริงทางสังคม ซึ่ง Hall (1997, p.5-6) อธิบายว่า ความเป็นจริงเป็น
สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาได้ภายใต้กระบวนการทางสังคม ดังนั้นจึงไม่สนใจว่าในโลกทางกายภาพจะมีข้อเท็จจริงเช่นนั้น
อยู่หรือไม่ แต่เราสามารถสร้างความจริงให้เกิดขึ้นได้ โครงสร้างดังกล่าวกำหนดขอบเขตของการกระทำและ
สร้างชุดการรับรู้และประเมินคุณค่าที่สอดคล้องกับโครงสร้างนั้น แล้วแสดงออกในรูปของการปฏิบัติ

ในชีวิตประจำวันที่สม่ำเสมอ (ที่เรียกว่าการผลิตซ้ำ reproduction) โครงสร้างจึงถูกประกอบสร้าง (constructed) ด้วยการปฏิบัติต่างๆ โดยมีบรรทัดฐานซึ่งเป็นตัวกำหนดตามพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการประกอบสร้างเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ของตัวละครและการผลิตซ้ำของตัวละครมนุษย์ ประกอบกับการศึกษารวบรวมชุดหิมวันต์รัฐจวน โดยใช้กรอบแนวคิดเพื่อมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้ 1. การแปลงกาย 2. การสื่อสาร 3. การครอบงำ/การควบคุม 4. การใช้กำลัง และ 5. การเคลื่อนไหวลักษณะเฉพาะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์ “การประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวละครครุฑ” ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน พบลักษณะดังต่อไปนี้

1. การแปลงกาย คือ การจำแลง แปลงตัว ในลักษณะที่เปลี่ยนไปจากสภาวะปกติหรือการคืนกลับจากสภาวะจำแลงสู่สภาวะปกติ

จากการศึกษาพบว่า เมื่อครุฑแปลงกายเป็นมนุษย์นั้น ด้านร่างกายจะมีรูปร่างลักษณะที่สมบูรณ์แบบหากเป็นชายรูปร่างสูงใหญ่ กายา หน้าตาดี บุคลิกภาพดี ผิวพรรณดี เป็นที่โดดเด่นกว่ามนุษย์ปกติทั่วไป มีร่างกายที่แข็งแรง มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีเสน่ห์ หากเป็นหญิงจะมีผิวพรรณขาวนวล รูปร่างดี หน้าตาดี โดยเฉพาะที่หน้าตาจะต้องมีดวงตากลมโตสีดำขลับ เป็นที่โดดเด่นกว่ามนุษย์ปกติทั่วไป อีกทั้งจะมีรูปร่างหน้าตาที่เป็นอมตะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และยังคงมีอิทธิฤทธิ์หรือพลังพิเศษ ดังความว่า

ครุฑมานทรงแปลร่างกลับเป็นมนุษย์ สวมสูทสีดำมาदनักรูจักจุมฐาน ชุดนี้พระองค์เนรมิตขึ้นจากการอ่านนิตยสารของมนุษย์นั่นเอง

(Samaria, 2014 , p.15)

รถลัมโบร์กินีหรูแล่นมาจอดหน้าผับ ชายหนุ่มแต่งตัวด้วยเสื้อเชิ้ตสีน้ำเงินหม่น กางเกงยีนส์สีดำ และรองเท้าหนังอย่างดีก้าวลงจากรถ เขาถอดแว่นกันแดดออกเผยให้เห็นดวงตาคมเข้มรับกับสันจมูกโด่ง ผิวสีแทนอย่างหนุ่มนักกีฬากลางแจ้งและผมหยักศกเส้นหนาทำให้เขาดูเป็นผู้ชายดิบห่ามีเสน่ห์เย้ายวนเพศตรงข้าม และด้วยรูปลักษณ์และทรัพย์สินที่ครอบครองทำให้สาวน้อยสาวใหญ่ต่างขม้ายายตาให้หนุ่มกันแทบทุกคน... (ชายหนุ่มในที่นี่คือครุฑมาน)

(Samaria, 2014 , p.34-35)

...ทว่าลมแรงกลับพัดหนังสือพิมพ์ปลิวหลุดจากพระหัตถ์ จึงทรงกระโดดลงจากระเบียงเพื่อคว้าหนังสือพิมพ์เอาไว้ ก่อนจะกางปีกออกแล้วบินกลับมาประทับที่ระเบียงเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ต่อราวกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น...

(Samaria, 2014, p.27)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้นแสดงให้เห็นถึงการแปลงกายของครุฑมาน แปลงกายเป็นมนุษย์เมื่อปรากฏต่อหน้ามนุษย์ ซึ่งลักษณะของการแปลงกายสามารถเปลี่ยนรูปลักษณ์ได้ตามจินตนาการ เพียงนึกถึงภาพที่ต้องการเปลี่ยนแปลงก็สามารถเนรมิตได้ในทันที หากแปลงกายเป็นมนุษย์ ด้านร่างกายจะมีรูปร่างลักษณะที่สมบูรณ์แบบ หากเป็นชายรูปร่างสูงใหญ่ กายา หน้าตาดี บุคลิกภาพดี ผิวพรรณดี เป็นที่โดดเด่นกว่ามนุษย์ปกติทั่วไป มีร่างกายที่แข็งแรง มีความเป็นสุภาพบุรุษและมีเสน่ห์ อีกทั้งจะมีรูปร่างหน้าตาที่เป็นอมตะไม่มี การเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และยังคงมีอิทธิฤทธิ์หรือพลังพิเศษเช่นเดิม

2. การสื่อสาร ลักษณะการสื่อสารทางตรงระหว่างครุฑกับมนุษย์นั้น โดยส่วนใหญ่สื่อสารทางตรงผ่านกายจำลองของครุฑ คือปรากฏกายจำลองที่เป็นมนุษย์และสนทนากันซึ่งหน้าในรูปแบบปกติทั่วไป ดังข้อความ “คุณครุฑ!”

“เจ้าเจ็บตรงไหนหรือเปล่า” ครุฑมานทรงยืนแล้วจึงประคองร่างเล็กให้ยืนตาม ทรงสำรวจร่างกาย เมื่อเห็นว่านางไม่ได้รับบาดเจ็บก็โล่งพระทัย ในขณะที่ลูกแก้วเอาแต่ยืนอึ้งอย่างไม่คาดคิดว่าจะเป็นเขา

“ทีหลังเจ้าควรเดินข้ามสะพานลอย กลางคืนแบบนี้ยวดยานพาหนะถูกบังคับด้วยความเร็ว อันตรายทั้งผู้ขับและผู้ติดตามท้องถนน” ทรงสอนหญิงสาวเพราะถึงอย่างไรนางก็ยังเป็นเด็กในสายพระเนตร

“ขอบคุณนะค่ะ ฉันทำเรื่องแย่ๆ กับคุณไว้ตั้งมากมาย ไม่อยากเชื่อเลยว่า คุณจะเสี่ยงชีวิตเพื่อช่วยฉัน” ลูกแก้วร้องไห้ด้วยความรู้สึกผิดและละอายใจ มือหนาของครุฑมานวางลงบนศีรษะเธอและลูบเบาๆ นำแปลกที่สัมผัสของเขาคือความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยจนทำให้เธอรู้สึกโล่งและสบายใจอย่างไม่ทราบสาเหตุ “ข้าไม่เคยถือโทษเจ้า”

“ขอบคุณนะค่ะคุณครุฑ”...

(Samaria, 2014 , p.143)

การสื่อสารของครุฑที่ปรากฏนั้น มีการสื่อสารทั้งทางตรงและทางอ้อมระหว่างครุฑกับมนุษย์ และการสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่สอดคล้องต้องกัน การสื่อสารนั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ การสื่อสารกับมนุษย์นั้นโดยส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารทางตรงกับมนุษย์จำลอง กล่าวคือ ครุฑที่จำลองกายในรูปของมนุษย์จะสามารถสนทนากันซึ่งหน้ากับมนุษย์ได้โดยปกติทั่วไป ส่วนการสื่อสารทางอ้อมระหว่างครุฑกับมนุษย์ และการสื่อสารระหว่างมนุษย์ด้วยกัน จะเป็นการสื่อสารในลักษณะที่เหนือความเป็นไปตามธรรมชาติโดยส่วนใหญ่ เช่น เพียงนึกคิดก็สามารถสื่อสารกับคู่สนทนาได้ การประกอบสร้างในลักษณะนี้จะสัมพันธ์กับลักษณะแรก คือการแปลงกาย เมื่ออยู่กับมนุษย์จะมีพฤติกรรมเช่นมนุษย์ทั่วไป มีการพูดจา สนทนารูปแบบปกติ ถึงแม้จะพบมนุษย์ที่จำลองกายเป็นมนุษย์ด้วยกัน นอกจากจะเป็นการสื่อสารที่ไม่ต้องการให้มนุษย์ทราบก็จะสื่อสารแบบเหนือธรรมชาติ

3. การครอบงำ/การควบคุม การมีอำนาจควบคุมหรืออิทธิพลไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในความคิด และการกระทำเพื่อให้บรรลุตามความต้องการ

...ครุฑมานมีพระเนตร พระกรรณ และประสาทสัมผัสไวกว่ามนุษย์หลายเท่า ทรงรับรู้ได้ตั้งแต่แรกแล้วว่าเพียงหงส์มีอาการผิดปกติเมื่อผู้ชายที่ชื่อพวงศธรก้าวเข้ามาในห้องแต่งตัว จึงทรงถึงความทรงจำเกี่ยวกับ

ผู้ชายคนนั้นมาจากเพียงหงส์ และเมื่อทรงรับรู้ว่าคุณชายคนนั้นหลอกลวงและมองเพียงหงส์เป็นแค่สะพานที่ใช้ทอดข้ามผ่านเพื่อหวังผลประโยชน์ พระองค์ถึงกับเดือดดาล...

(Samaria, 2014 , p.166)

จากข้อความข้างต้น ครุฑมานใช้กระแสจิตในการดึงความทรงจำของเพียงหงส์ที่มีเกี่ยวกับพงศธร เนื่องจากสัมผัสได้ว่าเพียงหงส์มีความผิดปกติเมื่อพบผู้ชายคนนี้

ครุฑมานทรงโฉบบินอยู่บนท้องฟ้าโดยร่ายมนตร์กำบังกายเสียเป็นส่วนใหญ่ เพราะไม่อยากให้มนุษย์แตกตื่นเมื่อเห็นพระวรกายของพระองค์ ครุฑมานทรงบินร่อนอยู่บนท้องฟ้าไม่นานนัก ก่อนจะตรงไปยังเทือกเขาสลับซับซ้อน...

(Samaria, 2014 , p.44)

ข้อความข้างต้น เป็นการร่ายมนตร์ของครุฑมานเพื่อกำบังกายไม่ให้มนุษย์เห็นในขณะที่กำลังโฉบบินอยู่บนท้องฟ้า

ครุฑมานยอมขัดคำสั่งแอบใช้เวทย์เหนือกาลทั้งที่รู้ว่าการใช้โดยไม่มีเหตุอันควรนั้นมีความผิด แต่ทรงฝืนกฎนั้นก็เพราะพระองค์อยากพบเพียงหงส์ตอนที่นางยังสาวอยู่ยังไกล่ หากการเสด็จกลับมายังเมืองมนุษย์อีกครั้ง แต่ต้องพบเพียงหงส์ที่ซราจนผิวหนังหย่อนยานคงเป็นเรื่องที่ไม่น่าอภิรมย์เท่าใดนัก...

(Samaria, 2014 , p.63)

ข้อความข้างต้น เป็นการใช้เวทย์เหนือกาลเวลาของครุฑมานเพื่อกลับมาพบเพียงหงส์ในเวลาที่เป็นปกติและต่อเนื่องในโลกมนุษย์

“คือลูกแก้วสารพัดนึก ข้าจะให้เจ้าไว้ เพราะคิดว่าเจ้าอาจอยู่ที่เมืองมนุษย์อย่างลำบากเพราะเจ้ามีเวทมนตร์อย่างพวกข้า” ทรงยื่นลูกแก้วสีเงินดวงตามชนหลงใหลให้หญิงสาว

“ขอบพระทัยเพคะ” ปักษีสวรรณรับมาถือไว้ จ้องมองเจ้าลูกแก้วเล็กๆ นี้ด้วยความแปลกใจ ก่อนจะผงะเมื่อจู่ๆ ลูกแก้วก็ละลายหายเข้าไปในใจกลางฝ่ามือของนาง

“มันจะอยู่กับเจ้าจนกว่าข้าจะเรียกคืน อย่าได้กังวลไป”

“เพคะเสด็จแม่” หญิงสาวมองฝ่ามือตนเองก่อนจะกำฝ่ามือแน่น ถ้ามีลูกแก้วสารพัดนึกเธอก็ไม่จำเป็นต้องกลัวการไปเยือนเมืองมนุษย์อีกต่อไป...

(Samaria, 2014, p.151)

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑ พบการครอบงำ หรือการควบคุม ซึ่งมีทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยสามารถควบคุมทั้งในด้านความคิดและการกระทำเพื่อให้บรรลุตามความต้องการได้เป็นส่วนใหญ่ ครุฑสามารถควบคุมได้ ไม่ว่าจะเป็นกระทำกับมนุษย์หรือมนุษย์ด้วยกันเอง เนื่องจากครุฑเป็นกึ่งเทพจึงมีพลังเหนือ

มนุษย์โดยทั่วไป การใช้กระแสดิจิทัล หรือมนตราของมนุษย์ถือเป็นเรื่องปกติ เนื่องจากมีพลังเฉพาะในกายอยู่แล้ว แต่สำหรับวัตถุวิเศษนั้นพบว่ามนุษย์มีเป็นส่วนใหญ่ แต่การใช้งานหรือพลังของวัตถุวิเศษจะแตกต่างกันไปตามเจ้าของวัตถุชิ้นนั้นๆ แสดงให้เห็นว่า ครุฑ มีพลังและอำนาจในการควบคุมมนุษย์และมนุษย์ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. การใช้กำลัง การใช้กำลังในการต่อสู้ ควบคุมในสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยส่วนใหญ่ จะเป็นการต่อสู้เพื่อปกป้องและช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน หรือผู้ที่ได้รับอันตรายจากสิ่งชั่วร้าย ดังตัวอย่าง

เสียงคล้ายระเบิดปึกดังขึ้น ก่อให้เกิดลมแรงพัดเศษฝุ่นดินจากพื้นเข้าตาโจรโหดและพริตตี้สาว ลมแรงเสียงจกทั้งสองโงนเงน พริตตี้สาวอาศัยจังหวะนั้นสะบัดตัวให้หลุดจากการเกาะกุม พยายามวิ่งจนสุดฝีเท้า ทว่าโจรโหดกลับคว้าแขนหญิงสาวเอาไว้ได้ แล้วจ้วงมีดหมายจะแทงหญิงสาว ทว่า...

“หยุด!”

เสียงตะโกนก้องกัมปนาททำให้โจรโหดชะงักด้วยความตกใจ เพียงชั่วพริบตาเดียว มือหนาปาน คีมเหล็กก็บีบแน่นที่ข้อมือโจรแดงจนมีดที่มันถือไว้ร่วงหล่นลงพื้น

“สาระแน็กไอ้หน้าละอ่อน!” โจรสวมหมัดหมายจะต่อยหนุมหล่อหน้าคมเข้มนในชุดสูทสากลสีดำให้ยับ ว่าไม่ทันจะได้ออกหมัดหนุมหล่อก็ตรงเข้าไปบิดแขนโจรโหดจนได้ยินเสียงกระดูกหักดังกรอบสร้างความเจ็บปวดแทบขาดใจ แขนขาวห้อยร่อนแรงตึงแนบลำตัว...

(Samaria, 2014, p.9-10)

จากข้อความข้างต้น เป็นการใช้อำนาจในการต่อสู้แบบไม่มีอาวุธ โดยในตอนแรกมาในสภาวะมนุษย์ คือ ครุฑ แต่ยังไม่ปรากฏตัวให้เห็นและระเบิดปึกเป็นแรงลม ต่อมาปรากฏตัวในร่างจำแลงเป็นมนุษย์เพื่อช่วยเหลือพริตตี้ ซึ่งในการต่อสู้ไม่มีการใช้อาวุธแต่ยังคงมีพลังกำลังที่เหนือมนุษย์ ซึ่งเป็นลักษณะเด่นของตัวละครมนุษย์ในนวนิยาย

จากการศึกษาพบว่า มนุษย์มีลักษณะการใช้อำนาจในการต่อสู้ แบบมีอาวุธหรือวัตถุวิเศษค่อนข้างน้อยมาก เพราะโดยส่วนใหญ่มนุษย์จะมีพลังเฉพาะกายของตนในการต่อสู้อยู่แล้ว

การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของมนุษย์ในป่าหิมพานต์จากตัวละครเอกในนวนิยายชุดหิมวันต์ รัญจวนพบการใช้กำลังในการต่อสู้ การควบคุมในสถานการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ โดยส่วนใหญ่มนุษย์ต่อสู้แบบไม่มีอาวุธ เนื่องจากใช้ร่างที่เป็นมนุษย์ในการต่อสู้ซึ่งมีพลังพิเศษเฉพาะกายอยู่แล้ว

5. การเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเฉพาะ การเคลื่อนไหวของมนุษย์ที่เป็นการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกาย เคลื่อนย้ายตนเองจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง โดยไม่ใช้การเคลื่อนไหวแบบปกติทั่วไป

ครุฑมานไม่ได้สนพระทัย พระองค์ทรงบินฉวัดเฉวียนบนท้องฟ้า ปล่อยให้โจรร้องแหกปากกรวกับเสียงนั้นไม่สามารถทำให้พระองค์ระคายพระกรรมได้ ก่อนจะทรงบินขึ้นสูงแล้วทิ้งพระวรกายลงมาเบื้องล่างอย่างรวดเร็ว

(Samaria, 2014 , p.14)

ข้อความข้างต้น เป็นการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเฉพาะโดยการเหาะหรือบินของครุฑมาน ซึ่งเป็นครุฑ บินฉวัดเฉวียนบนท้องฟ้าก่อนจะสั่งสอนโจรโดยการบินขึ้นสูงแล้วทิ้งตัวลงมาเบื้องล่างอย่างรวดเร็ว ก่อนจะบินหายลับไป แต่แล้วสิ่งที่เพียงหงส์เห็นจากล่องส่องทางไกลก็ทำให้เธอถึงกับร้องเสียงหลง แทบปล่อยกลิ้งหลุดจากมือ เมื่อจู่ ๆ ผู้ชายคนหนึ่งกระโดดลงจากกระเปียง หัวใจเจ้ากรรมหล่นวูบ โดดลงมาจากตึกสูงขนาดนั้น ร้อยทั้งร้อยตายชั่ววูบ แต่แล้วสิ่งที่เธอไม่คาดคิดก็คือ ผู้ชายคนนั้นกางปีกออกก่อนจะบินกลับไปนั่งที่ระเปียงตามเดิม

(Samaria, 2014 , p.27)

เจ้าของปีกสีน้ำตาลแดงสยายลอยอยู่กลางเวหา เบื้องล่างคือป่าไม้สีเขียวและแม่น้ำแควน้อยที่จังหวัดกาญจนบุรี ทรงสูดพระอัสสาสะเข้าปอดลึกด้วยท่าทางผ่อนคลาย อากาศแถวนี้บริสุทธิ์กว่าอากาศที่กรุงเทพฯ โดยสิ้นเชิง

(Samaria, 2014 , p.44)

จากข้อความพบว่า มีการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเฉพาะโดยการเหาะหรือบินของครุฑมานเพื่อหาอากาศบริสุทธิ์และผ่อนคลาย

จากตัวอย่างที่ยกมาจากนวนิยายที่กล่าวข้างต้นทำให้เห็นการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการคงอยู่ของอัตลักษณ์ของตัวละครครุฑ ที่ว่าครุฑเป็นสัตว์ใหญ่ เป็นพญาแห่งนก มีบุคลิกลักษณะสง่างาม มีอำนาจและพลังกำลังมหาศาล แข็งแรง บินได้รวดเร็ว มีสติปัญญาที่เฉียบแหลม แต่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนและมีสัมมาคารวะ ซึ่งไม่ว่าจะถูกผลิตซ้ำอีกครั้งก็ยังคงอัตลักษณ์เหล่านี้ไว้ และสร้างสีสันความน่าสนใจภายใต้จินตนาการทั้งผู้เขียนและผู้อ่านจวบจนปัจจุบัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ “การประกอบสร้างอัตลักษณ์ตัวละครครุฑ” ในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน โดยศึกษาจากนวนิยายจำนวน 5 เรื่อง คือ 1. นิมิตินาคา 2. มนตราราชสีห์ 3. มักกะลิที่รัก 4. ร่ายรักกีนรา และ 5. ครุฑล่าหัวใจ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์การประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑในนวนิยายชุดหิมวันต์รัฐจวน โดยพบการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของครุฑอยู่ 5 ลักษณะ คือ 1) การแปลงกาย มี 2 ลักษณะ คือ การจำแลงแปลงกายจากครุฑเป็นมนุษย์ และการแปลงกายกลับจากมนุษย์เป็นครุฑกลับคืนสู่ร่างเดิม ในการแปลงกายเป็นมนุษย์นั้น จะมีรูปลักษณะภายนอกที่โดดเด่น รูปร่างกำยำ บึกบึน หน้าตาคมเข้ม หล่อเหลาเป็นที่สะดุดตา และรูปลักษณะภายนอกที่ปรากฏจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา อีกทั้งยังคงมีฤทธิ์เช่นเดิม

2) การสื่อสาร มีการสื่อสารทั้งทางตรง และทางอ้อม โดยการสื่อสารทางตรงคือการสนทนากันซึ่งหน้า ส่วนการสื่อสารทางอ้อมมีรูปแบบที่หลากหลาย มีทั้งความฝัน การใช้พลังจิต/ กระแสจิต การได้กลิ่นอายของความดี – ความชั่ว และการสื่อสารผ่านของวิเศษ 3) การครอบงำ/การควบคุม การใช้พลังอำนาจในการควบคุมทั้งการกระทำ ความคิด ให้บรรลุความต้องการของผู้ควบคุม โดยพบว่าครุฑสามารถใช้กระแสจิต และมนตราในการควบคุม/ ครอบงำทั้งมนุษย์และอมนุษย์ได้ 4) การใช้กำลังในการต่อสู้ ควบคุมสถานการณ์โดยส่วนใหญ่จะเป็นการต่อสู้แบบไม่มีอาวุธหรือของวิเศษเพราะมีกำลังเฉพาะกายของตนเอง และ 5) ครุฑมีการเคลื่อนไหวในลักษณะเฉพาะด้วยการบินหรือเหาะ

แฟนตาซี หรือความพิเศษที่เหนือธรรมชาติเหล่านี้ มักจะพบในตัวละครที่เป็นอมมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมไทยหรือวรรณกรรมต่างประเทศ การนำเสนอเรื่องราวที่มีอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ หรือแปลกไปกว่าปกติ ยังคงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและได้รับความนิยมอยู่เสมอ ดังเรื่องของป้าทิมพานต์ และสัตว์ทิมพานต์ที่ปรากฏในรูปของวรรณคดี วรรณกรรม ศิลปกรรม ซึ่งมีมาตั้งแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน และยังคงนำมาผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับ (Sajjapan, 2014, p.3) กล่าวถึงป้าทิมพานต์ และสัตว์ทิมพานต์ จินตนาการของกวีโบราณที่สร้างสรรค์จินตนาการมหัศจรรย์ ที่ทำให้จดจำ อ้างถึง (Allusion) สืบทอด และสืบสร้าง

(Perpetuation) ในวรรณคดีเรื่องต่างๆ ประเภทต่างๆ สมัยต่างๆ ต่อมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการนำเสนอมีรูปแบบที่ทันสมัยมากขึ้น เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทและยุคสมัย เพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเข้าถึงผู้อ่านในยุคปัจจุบันมากขึ้น แต่ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของตัวละครอมมนุษย์เหล่านั้นไว้คงเดิม ดังเช่นตัวละคร ครุฑที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์แบบ มีร่างกายที่โดดเด่น แข็งแรงและสง่างาม ฉลาด ช่างสังเกต มีสัมพันธภาพที่ดี มีเหตุผล เพียงแค่นึกคิดก็สามารถติดต่อสื่อสาร และควบคุมฝ่ายตรงข้ามหรือคู่สนทนาได้ พลละกำลังในการต่อสู้ก็มหาศาลแม้แต่พระอินทร์ก็ไม่อาจเอาชนะได้ ตามที่ Department of Cultural Promotion (2020) ได้กล่าวถึง และการเคลื่อนไหวในลักษณะเฉพาะคือการเหาะหรือบินกลางอากาศ มีลักษณะฉับไว Chitjamnong (1985, p.158) กล่าวถึงความสำคัญของ ตัวละครไว้ว่า “ในโลกแห่งศิลปะ วรรณคดี ตัวละครที่ก่อกำใจผู้อ่าน ผู้ชม ย่อมต้องมีความซับซ้อนในบุคลิกภาพ ความคิด อารมณ์ ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมและทำให้พฤติกรรมเหล่านั้นสมเหตุสมผลในสายตามนุษย์ทั่วไป” เพราะเหตุนี้จึงส่งผลให้นวนิยายชุดทิมวันต์รัญจนได้รับความนิยมอย่างมาก จนมีผู้จัดละครนวนิยายในชุดมาสร้างเป็นละครโทรทัศน์อีกด้วย ทำให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักตัวละครอมมนุษย์ในทิมพานต์ การประกอบสร้างที่สามารถแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ตัวละครจนผู้รับสารเชื่อในเรื่องราวความมหัศจรรย์ เชื่อในอิทธิฤทธิ์ ของเหล่าอมมนุษย์กึ่งเทพกึ่งเดรัจฉานนั้นได้ ก็จะสามารถกระพือใจผู้อ่านให้ซาบซึ้งตามจินตนาการพร้อมทั้งยังสามารถสนับสนุนในความเชื่อความศรัทธาที่มีมายาวนานส่งผลให้งานเขียนนั้นน่าสนใจพร้อมแฝงไว้ด้วยคุณค่าทางปรัชญาความเชื่อสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำเสนอการประกอบสร้างอัตลักษณ์ของตัวละครมนุษย์ โดยเฉพาะตัวละครครูทในวรรณกรรมที่นำเสนออย่างต่อเนื่องจากอดีตถึงปัจจุบัน มีอิทธิพลสู่งานศิลปะแขนงต่างๆ และความเชื่อนั้นสะท้อนออกมาว่า ครูทไม่ได้มีแค่ในวรรณกรรมเท่านั้นแต่อยู่ในศาสตร์หลายแขนง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับโน้ตการณ์การผลิตซ้ำในเรื่องความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการเชื่อมโยงมิติปาพิมพานต์กับโลกมนุษย์

References

- Chitjamnong, D. (1985). **Behind the literary curtain**. Bangkok : Thian Wan. [In Thai]
- Department of Cultural Promotion. (2020). **Phaya Garuda**. [Online]. Available : http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=5257&filename=index [2021, January 5]. [In Thai]
- Hall, S. (1997). **Representation : Cultural Representations and Signifying Practices**. London : Sage Publications.
- Kao Taem. (pseud). (2014). **Nimit Nakha**. Bangkok : Sathaporn Books. [In Thai]
- Liz. (pseud). (2014). **MonTra Ratchasi**. Bangkok : Sathaporn Books. [In Thai]
- Naksingh, P. (2013). The construction of gay identity in Thai films. **Journal of Social Sciences and Humanities Thammasat University**, 39(2), 35-53. [In Thai]
- Natakritta. (pseud). (2014). **Rai Rak Ki Nara**. Bangkok : Sathaporn Books. [In Thai]
- Phak Bung. (pseud). (2014). **Mak Ka Li Thirak**. Bangkok : Sathaporn Books. [In Thai]
- Royal Academy. (1991) **Insurance terminology dictionary, English-Thai, Royal Institute edition**. Bangkok : Nanmeebooks Publications. [In Thai]
- Sajjapan, R. (2012). **The Influences of Trai Bhum on Literature Creation* (Influences of Trai Bhum.Beliefs on Literary Creation)**. Humanities and Social Sciences Journal. Surat Thani Rajabhat University. [In Thai]
- Samaria. (pseud). (2014). **Kharu Tha La Huachai**. Bangkok : Sathaporn Books.
- Sathien Koset (Phraya Anumanratchathon), (1975). **Tells the story of Trai Phum**. Bangkok : Klang Wittaya. [In Thai]
- Woodward, Kath. (2000). **Questioning identitfy : gender, class, nation**. London and New York : Routledge.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Problem based Learning Management in the Context of COVID-19 Pandemic
for Developing Mathematical Connection Skills in Data Presentation Topic of
Grade 6 Students

รติ ปิติจะ*

Rati Pitija

ธิตยา บงกชเพชร**

Thitiya Bongkotphet

Received : May 20, 2022

Revised : July 4, 2022

Accepted : July 18, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล และศึกษาผลการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนที่ได้รับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาในครั้งนี้ คือผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมด 10 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ใช้สถิติพื้นฐานคือ การหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต การหาร้อยละ การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการตรวจสอบแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีดังนี้ 1) ควรใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคย กระตุ้นความสนใจและทำให้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาได้ง่ายขึ้น 2) สถานการณ์ปัญหควรกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ส่งเสริมการสร้าง

*นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master of Education program students Mathematics Education Naresuan University

e-mail: rati.p.0860@gmail.com

**อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer of the Department of Education Faculty of Education Naresuan University

ความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักการทางคณิตศาสตร์ผ่านการเขียนโดยใช้ตัวเลข ภาษา และ สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และสามารถเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์อื่นมาใช้แก้สถานการณ์ปัญหา ทั้งนี้ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ 3) สถานการณ์ปัญหาจะสร้างบรรยากาศให้เกิดการโต้แย้งแลกเปลี่ยนความคิดเพื่อนำไปสู่การอภิปรายสรุปผล และผลการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็นการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น และพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน / สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 / ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

ABSTRACT

This research aims to study approaches to problem-based learning management in the context of COVID-19 pandemic for developing mathematical connection skills in data presentation and to study the results of the students' mathematical connection skills development that gained a problem-based learning management in the context of COVID-19 pandemic. The participants were 21 students in grade 6 from one school in Phitsanulok Province in the second semester of 2021 academic year. The research used the classroom action research, and the total duration of the study was 10 hours. The instruments included a set of lesson plans, activity sheets, reflective learning journals, and a mathematical connection test. Content analysis was applied in analyzing the data. The statistics used were mean, percentage, standard deviation, and triangulation. The results showed 1. that the problem-based management approaches in the context of COVID-19 pandemic should be started with real-life problems for students' familiarity and encouragement to their understanding of the situations easier. 2. These would encourage the linking of knowledge within mathematics to create a logical relationship based on mathematical principles through writing by using numbers, languages, and mathematical symbols as well as linking knowledge with other sciences in solving the problem. In doing this, teachers should stimulate students by asking questions for learners to do activities regularly to create 3. The circumstances of students' arguments and exchanges ideas which were led to discussions and conclusions. The results found that the students appeared to have development of mathematical connection skills were found that the development of the mathematics concept and another, mathematical and other subjects, and mathematics and daily life situations respectively.

Keywords : Problem-based Learning / COVID-19 Pandemic /
Mathematical Connection Skills

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในศตวรรษที่ 21 จะช่วยส่งเสริมและเตรียมผู้เรียนให้มียุทธศาสตร์การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ในการนำความรู้ เนื้อหาสาระ และหลักการทางคณิตศาสตร์ มาสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความรู้และทักษะ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ (Ministry of Education, 2017) ในปี ค.ศ. 2000 สภาครุคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวไว้ในหนังสือหลักการและมาตรฐานสำหรับคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียนว่า การเชื่อมโยงต้องเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียนที่เชื่อว่าจะทำให้การเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพดีขึ้น สิ่งนี้ส่งผลให้นักการศึกษาทั่วโลกหันมาสนใจศึกษาการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้นของหลักสูตรคณิตศาสตร์

ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์จะมีความสำคัญ แต่การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในหลายปีที่ผ่านมา ยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนนำคณิตศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงที่ต้องอาศัยการรู้จักสถานการณ์ได้ สะท้อนให้เห็นได้จากผลการประเมินผลผู้เรียนร่วมกับนานาชาติ PISA 2018 ประเทศไทย พบว่ามีความสามารถด้านคณิตศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD และมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (National Institute of Educational Testing Service, 2020) สอดคล้องกับผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน ONET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าค่าเฉลี่ย 3 ปีซ้อนหลังของโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปีการศึกษา 2563 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศ เมื่อพิจารณาแยกตามมาตรฐานพบว่าคะแนนในมาตรฐาน 3.1 โรงเรียนควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (National Institute of Educational Testing Service, 2020, p.1) และจากประสบการณ์สอนของผู้วิจัยที่สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 เมื่อนำผลการสังเกตที่ได้จากการสะท้อนผลการเรียนรู้หลังแผนการเรียนรู้และการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนเรื่อง การนำเสนอข้อมูล ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 มาวิเคราะห์พบว่าผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์มาแก้ปัญหาได้ทั้งในเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์และในการประยุกต์กับสถานการณ์อื่นๆ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์จึงได้อธิบายถึงการเชื่อมโยงว่าสถานการณ์ปัญหานี้ใช้ความรู้คณิตศาสตร์อะไรมาแก้ปัญหาบ้างหรือใช้ความรู้อื่นใดบ้างมาช่วยแก้สถานการณ์ แต่เมื่อผู้เรียนเจอสถานการณ์ใหม่ ผู้เรียนกลับไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่เคยเรียนมาหาคำตอบได้ ผู้วิจัยจึงต้องทบทวนว่ามีแนวทางการจัดการเรียนรู้ใดบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เคยเรียนไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริงได้ ผู้วิจัยจึงควรเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบรรยาย

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาจากทฤษฎีการศึกษาแบบพิพัฒนาการ (progressive education) ของ Dewey ที่เน้นการจัดประสบการณ์โดยคำนึงถึงความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญ

ของกิจกรรม และสามารถเชื่อมโยงการทำงานกับผลที่เกิดขึ้นได้ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากตัวปัญหามาสังเคราะห์ความรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตจริงและมีความสัมพันธ์กับผู้เรียน ตัวปัญหาจะเป็นจุดตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้และเป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนมาการแก้ปัญหาอย่างเป็นเหตุผลโดยใช้วิธีสืบเสาะค้นหาข้อมูลกลไกของตัวปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบนี้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะและกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกฝนการสร้างองค์ความรู้โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยการแก้ปัญหาอย่างมีความหมายต่อผู้เรียน (Office of the Education Council, 2007) ทั้งนี้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ก็เชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงจะมาจากการค้นพบด้วยตนเองของผู้เรียนแต่ละคน โดยผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสงสัย ขัดแย้งทางปัญหาลึกคั่งให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ และนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงกับความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา จากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยเห็นถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะสามารถพัฒนาการเชื่อมโยงของผู้เรียนได้จึงปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรียนรู้ผ่านการทำงานเป็นกลุ่มโดยใช้ตัวปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหาทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้จากข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับ COVID-19 เช่นทุกวันนี้เราจะเห็นตัวเลข ประเทศไทยมีการติดโรคและผู้เสียชีวิตจำนวนเท่าไร มีการนำมาเปรียบเทียบเป็นกราฟเส้น กราฟแท่ง และอัตราต่างๆ มากมาย มีการวิเคราะห์พยากรณ์ตัวเลขไปข้างหน้า ข้อมูลต่างๆ จะเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เช่น การสืบค้นข้อมูล การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลในข่าววิทยุการณคํานวณ และเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนรูปแบบการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis, & Schmuck (Sirinapa Kijkuakul, 2014) ซึ่งมีขั้นตอนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การติดตามผลการปฏิบัติเป็นการสังเกต (Observation) และการสะท้อน (Reflection) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ในชั้นวางแผนของวงจรปฏิบัติการถัดไปจนครบจำนวนวงจรปฏิบัติการที่กำหนดมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กแห่งหนึ่งในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 21 คน เป็นผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการอ่าน เขียน คิด คำนวณ จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านแผนภูมิรูปวงกลม เรื่อง โควิด-19 ภูมิคุ้มกันหมู่ (herd immunity) ที่ต้องการเพื่อหยุดยั้งการระบาด แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 โจทย์ปัญหา เรื่อง โรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 โจทย์ปัญหา เรื่อง กลับมา On-site สร้างขึ้นและหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1) ศึกษาและวิเคราะห์จากหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการของทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ลักษณะและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

2) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บริบทสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ และครูผู้มีส่วนประกอบการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ค่าเฉลี่ยทุกด้าน 4.6 มีความเหมาะสมมากที่สุด และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.2.1 ใบกิจกรรมของผู้เรียน สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างใบกิจกรรมของผู้เรียน กรอบโครงสร้างการประเมินทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ลักษณะและขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การนำเสนอข้อมูล แล้วส่งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ ครูผู้มีส่วนประกอบการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสม

2.2.2 แบบทดสอบทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน โดยศึกษาคำอธิบายรายวิชา คณิตศาสตร์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้เรื่อง การนำเสนอข้อมูลแล้วกำหนดรูปแบบของแบบทดสอบเป็นแบบเขียนตอบอิสระ จำนวน 2 ข้อ ที่ครอบคลุมทั้ง 3 ลักษณะคือ ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ ทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นข้อสอบที่สามารถทดสอบความคิด การใช้เหตุผลประกอบ ซึ่งทำให้ครูสามารถตรวจสอบกระบวนการคิดการให้เหตุผลของผู้เรียน มีตรวจสอบว่าข้อคำถามแต่ละข้อสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ จากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ ครูผู้มีความรู้ประสบการณ์การสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ได้ 1 หมายความว่า ข้อคำถามข้อนั้นสอดคล้องกับองค์ประกอบของความทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ที่ต้องการวัด

2.2.3 แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสะท้อนผลการเรียนรู้กำหนดขอบเขตที่ต้องการสังเกตการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ได้หรือไม่ อย่างไร โดยพิจารณาพฤติกรรมของผู้เรียน ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วส่งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ ครูผู้มีความรู้ประสบการณ์การสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นผู้เข้าร่วมวิจัย
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 10 ชั่วโมง ในแต่ละแผนจะใช้เวลา 3-4 ชั่วโมงและได้ลงมือทำกิจกรรมในใบกิจกรรมอย่างละ 1 สถานการณ์ โดยเขียนแสดงวิธีทำ

3. ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะร่วมกันศึกษาข้อมูลในสถานการณ์ที่กำหนดในชั่วโมงเรียน และมอบหมายให้ทำใบกิจกรรมในชั่วโมงเรียน โดยระดมแนวคิดที่หลากหลาย และลงมือแก้ปัญหาโดยใช้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในขณะที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้จะสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ลงในแบบสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. เมื่อผู้เรียนแต่ละกลุ่มเขียนคำตอบหรือแสดงวิธีคิดลงในใบกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้จะให้คะแนนใบกิจกรรมของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม และผู้วิจัยจะทำการสะท้อนผลการทำกิจกรรมให้ผู้เรียนทราบในท้ายชั่วโมงของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

5. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจะนำผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดให้อาจารย์ที่ปรึกษาสะท้อนผลหลังแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไป

6. หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดการแบบทดสอบทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคลโดยใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

7. นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มาวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์นั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามคำถามวิจัยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะอย่างไร ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพและเป็นข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัย ผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1.1. ขั้นตอนแผนการดำเนินงาน (Planning : P) ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาในหน่วยการเรียนรู้ที่ 10 การนำเสนอข้อมูล เรื่อง การอ่านแผนภูมิวงกลม และโจทย์ปัญหา ซึ่งใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งในแต่ละแผนมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงานและประเมินผลงาน

1.2. ขั้นตอนปฏิบัติการ (Action : A) ในขั้นนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 แผน โดยใช้เวลา 10 ชั่วโมง ตามการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

1.3. ขั้นสังเกต (Observation : O) ผู้วิจัยและครูประจำการผู้ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เก็บข้อมูลจากการทำใบกิจกรรมของผู้เรียนรายบุคคล จากการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์ โดยบันทึกลงในแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ และร่วมสังเกตการทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย นำเสนองานของผู้เรียน

1.4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflection : R) ผู้วิจัยและครูประจำการผู้ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้ร่วมกันสะท้อนปัญหา และแนวทางในการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จากนั้นนำข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันมาจัดกลุ่มข้อมูลให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และอภิปรายผล ทำการสรุปข้อมูล โดยรายงานผลในลักษณะการเขียนบรรยายผลการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และตรวจสอบ

ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) แบบใช้ข้อมูลแหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง (Resource Triangulation) คือวิเคราะห์โดยใช้แหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง โดยนำแบบสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้จากผู้วิจัย และผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้มาวิเคราะห์และพิจารณาถึงผลการดำเนินการว่าให้ข้อมูลในประเด็นที่สอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่อย่างไร

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่ อย่างไร มีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากคำตอบของผู้เรียนรายบุคคลในใบกิจกรรมทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากใบกิจกรรมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจัดระเบียบข้อมูล โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นตามกระบวนการทางพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ทั้ง 3 ลักษณะ ทำการรวมคะแนนเพื่อจัดระดับความรู้ของผู้เรียนเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากใบกิจกรรม ซึ่งถ้าหากผลคะแนนของผู้เรียนสูงขึ้นตามใบกิจกรรมที่ได้ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และแสดงให้เห็นว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบของผู้เรียนรายบุคคล มาวิเคราะห์การเขียนคำตอบโดยให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ทำการรวมคะแนนเพื่อจัดระดับความรู้ของผู้เรียนเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบกับเกณฑ์ซึ่งหากผลคะแนนของผู้เรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้มีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สามารถส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนได้

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) แบบใช้เครื่องมือมากกว่าหนึ่งชนิด (Methodological Triangulation) คือ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือมากกว่าหนึ่งเครื่องมือ ได้แก่ ใบกิจกรรม แบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เป็นข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมวิจัย ทำการวิเคราะห์เมื่อสิ้นสุดในแต่ละวงจรปฏิบัติการ และวิเคราะห์ภาพรวมทั้งหมดเมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองแหล่งมาเปรียบเทียบกับกันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนรูโดยใชปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร เรื่อง การนำเสนอข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรูทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรูโดยใชปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหา

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตรกับชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนต้องจัดเตรียมสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน สถานการณ์ปัญหามีความเหมาะสมกับระดับความรู้และวัยของผู้เรียน อีกทั้งสือประกอบการจัดการเรียนรู เช่น วีดิโอ เกม ใบกิจกรรม รวมทั้งอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบค้นข้อมูลเพื่อใช้ในการหาคำตอบที่ต้องการได้อย่างอิสระโดยที่ผู้เรียนจะต้องไปศึกษาด้วยตนเอง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรูโดยใชปัญหาเป็นฐานผู้วิจัยได้สร้างสถานการณ์ปัญหาทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ทำให้ประชากรในประเทศ ต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตรัฐบาลต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชน เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ ในการจะสร้างภูมิคุ้มกันหมู่นั้นสามารถสร้างได้ 2 แบบภูมิคุ้มกันหมู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ด้วย วงจรปฏิบัติการที่ 2 เป็นสถานการณ์ที่โรงเรียนต้องปิด และกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายโรงเรียนหยุดได้ แต่การเรียนรูหยุดไม่ได้ ซึ่งได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็น 5 รูปแบบ แล้วให้โรงเรียนพิจารณาตามบริบทของโรงเรียนว่าจะจัดการเรียนการสอนรูปแบบใด ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 การที่โรงเรียนปิดส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการได้รับการศึกษามีผู้เรียนหลุดจากระบบการศึกษาจำนวนเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้หลายๆ โรงเรียนต้องการกลับมาเปิดเรียนให้ได้ตามปกติให้ไวที่สุด และกระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงผลกระทบนี้ จึงมีมาตรการที่โรงเรียนจะกลับมาเปิดได้ต้องสำรวจการได้รับวัคซีนของครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองผู้เรียน และในกลุ่มผู้เรียนที่มีอายุ 12 ปีขึ้นไป เพื่อยืนยันของอนุมัติเปิดเรียนตามปกติ จะเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาที่ผู้สอนนำมาจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 วงจรปฏิบัตินั้น เป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจสถานการณ์ปัญหาได้ง่ายขึ้น ผู้สอนยังสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้คือคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึอยากแก่ สถานการณ์ปัญหา ค้นคว้าหาความรู้เข้าใจการตั้งคำถามปลายเปิดจึงส่งเสริม และดำเนินการจัดกิจกรรมโดยใช้การทำงานเป็นกลุ่ม แบ่งกลุ่มให้ผู้เรียน โดยใช้หลักการลดความสามารถของผู้เรียน คือ เก่ง 1 คน ปานกลาง 2-3 คน อ่อน 1 คน ใช้เกณฑ์การแบ่งจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตรกับชีวิตประจำวันกับผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจปัญหา

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร และทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตรกับศาสตรอื่น โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มและกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความรู้เดิมมาแก้สถานการณ์ปัญหา และเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตรกับศาสตรอื่นเพื่อให้ผู้เรียนจัดระบบการเรียนและเรียนรูได้ด้วยตนเอง แต่ละ

กลุ่มวางแผนแก้ปัญหา โดยระดมความคิดหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด พร้อมนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร โดยผู้สอนนำสรุปประเด็นปัญหา สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดหรือโต้แย้งระหว่างผู้เรียนด้วยกันให้เป็นไปในแนวทางที่จะทำให้เกิดการคิดแก้ปัญหาที่กำหนดไว้ และให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นร่วมกันเติมเต็ม ทั้งนี้ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ โดยในวงจรปฏิบัติการที่ 1 เชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ เรื่อง การสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด 19 ด้วย วงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้สอนจะเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การกำหนดพื้นที่ การกำหนดมาตรการของแต่ละพื้นที่ของรัฐบาลมีแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันและโรงเรียนที่อยู่แต่ละพื้นที่ต้องปฏิบัติและเลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและยังเชื่อมโยงกับวิทยาการคำนวณ โดยใช้หลักการสืบค้นข้อมูลและตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 เชื่อมโยงกับวิชาสุขศึกษาพลศึกษา เรื่อง ระบบหายใจ ผู้เรียนจำเป็นต้องป้องกันตนเองจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และยังต้องระวังไม่ให้ตนเองเป็นคนนำโรคกลับไปสู่บุคคลในครอบครัวซึ่งบริบทรอบของโรงเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้สูงอายุ ผู้เรียนจึงต้องอ่านสถานการณ์ปัญหาให้เข้าใจเพื่อนำไปสู่การสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์ปัญหาและกำหนดแนวทางในการดำเนินการแก้สถานการณ์ปัญหาของกลุ่ม และหาแนวทางในการสืบค้นข้อมูลที่จะนำมาแก้สถานการณ์ปัญหา

ขั้นที่ 3 การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ และทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น โดยผู้สอนจัดเตรียมแหล่งข้อมูลสำหรับผู้เรียนสืบค้นข้อมูล และให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมผ่านอินเทอร์เน็ต สร้างบรรยากาศแหล่งการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนสำรวจ เฝ้าดูสถานการณ์ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ได้อย่างอิสระ เพิ่มเติมในประเด็นที่แหล่งข้อมูลและผู้สอนเตรียมให้ยังไม่ชัดเจน ในการศึกษาค้นคว้าผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับวิทยาศาสตร์ การคำนวณ ผู้เรียนจะต้องดำเนินการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนดให้และยังสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีข้อมูลที่เป็นเท็จจำนวนมาก ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้ความรู้เรื่อง การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล จากวิชาวิทยาการคำนวณ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วย ในทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นในการแก้สถานการณ์ปัญหาแล้วบันทึกลงในใบกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นที่ 4 การสังเคราะห์ความรู้

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ และทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น โดยผู้สอนสร้างบรรยากาศแห่งให้โต้แย้ง อภิปรายได้อย่างอิสระและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาเป็นแนวทางการตอบคำถามของกลุ่มโดยให้ผู้เรียนมารวมกลุ่มนำข้อมูลที่ตนเองศึกษาค้นคว้ามาโต้แย้ง อภิปรายจากความรู้ที่ตนเองไปศึกษาค้นคว้าเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่ม และร่วมกันทำใบกิจกรรมดำเนินการแก้สถานการณ์ปัญหาตามแนวทางที่กลุ่มเลือกพร้อมตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ ซึ่ง

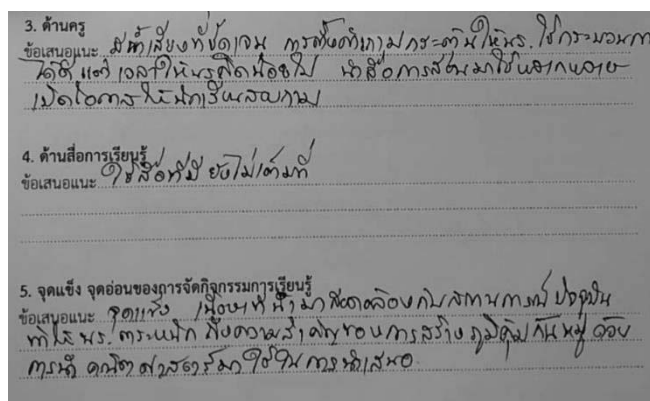
ผู้เรียนต้องดำเนินการแก้สถานการณ์ปัญหาโดยการนำเสนอข้อมูลใช้ความรู้ เรื่อง ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์มาช่วยในการอ่านและสร้างแผนภูมิวงกลมด้วยเช่นกัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและพยายามที่จะแก้สถานการณ์ปัญหา โดยระบุหน้าที่ของตนเองให้ชัดเจนภายในกลุ่มลงในใบกิจกรรมด้วย เพื่อให้ภาระงานตกไปอยู่ที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งมากเกินไป ผู้สอนเป็นเพียงผู้ดูแลช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและดำเนินการแก้สถานการณ์ปัญหาตามแนวทางที่ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การสรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์ และทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปคำตอบของสถานการณ์ปัญหาตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบ และตรวจสอบความสมเหตุสมผลของคำตอบ อภิปรายคำตอบให้เป็นไปตามหลักการทางคณิตศาสตร์ และให้ผู้เรียนสรุปองค์ความรู้เป็นของกลุ่มตนเอง โดยใช้คำถาม พร้อมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อสรุปที่ได้นำเสนอโดยใช้ Google slides สื่อเทคโนโลยีมาช่วยในการนำเสนอข้อมูล ผู้สอนร่วมประเมินกระบวนการทำงานกลุ่มของผู้เรียนมองเห็นจุดเด่นและจุดด้อยของกลุ่มในการทำกิจกรรมพร้อมอธิบายเหตุผลประกอบองค์ความรู้ให้ผู้เรียนนำจุดด้อยของกลุ่มตนเองปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้คำตอบถูกต้องนั้น

ขั้นที่ 6 การนำเสนอผลงานและประเมินผลงาน

ในขั้นการสอนนี้ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน โดยผู้สอนส่งเสริมการอภิปรายคำตอบที่ผู้เรียนนำเสนอว่ามีประเด็นอะไรที่ชัดเจนประเด็นไหนควรหาคำตอบเพิ่มเติม และประเด็นไหนควรตัดออก พร้อมให้แต่ละกลุ่มยกตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่ศึกษาผู้เรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานโดยใช้ Google slides หน้าชั้นเรียน และให้ผู้เรียนประเมินผลงานของตนเองและของเพื่อนกลุ่มอื่น โดยผู้สอนและผู้เรียนกลุ่มอื่นตั้งคำถามคำถามอย่างน้อย 1 คำถามพร้อมให้ผู้เรียนลองยกตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหานี้ อย่างน้อย 1 สถานการณ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การสะท้อนผลจากการสังเกตการจัดการจัดการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

โดยผู้ร่วมสังเกตการณ์จัดการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การนำเสนอข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ และองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เมื่อพิจารณาวงจรปฏิบัติการที่ 1 ถึงวงจรปฏิบัติการที่ 3 และแบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์สูงสุด เนื่องจากเป็นทักษะที่ผู้เรียนคุ้นเคยในการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์อยู่แล้ว แต่เพียงผู้เรียนมาสามารถแยกได้ว่าความรู้ที่ใช้นั้นอยู่คนละสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ กิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนมีการจัดค่ายบูรณาการความรู้ 4 กลุ่มสาระในทุกๆ ปีผู้เรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์จากค่ายวิชาการนี้ แต่เนื่องจากจัดเพียงปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ และพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันน้อยที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน สอนตามหนังสือเรียนซึ่งไม่เหมาะสมกับบางบริบทของผู้เรียนแต่ละพื้นที่ทำให้บางสถานการณ์ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ จึงไม่สามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหาในหนังสือเรียนกับชีวิตประจำวันของตนเองได้ แต่ก็เห็นว่าเมื่อจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ทั้ง 3 องค์ประกอบเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ พิจารณาทักษะย่อยได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

	วงจรปฏิบัติการ ที่ 1			วงจรปฏิบัติการ ที่ 2			วงจรปฏิบัติการที่ 3			แบบทดสอบ หลังเรียน		
	ระดับ			ระดับ			ระดับ			ระดับ		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
ทักษะการเชื่อมโยง ความรู้ต่างๆ ทาง คณิตศาสตร์	0.0	71.4	28.6	0.0	61.9	38.1	0.0	42.9	57.1	0.0	38.1	61.9
ทักษะการเชื่อมโยง ความรู้คณิตศาสตร์กับ ศาสตร์อื่นๆ	28.6	47.6	23.8	0.0	57.1	42.9	0.0	42.9	57.1	0.0	28.6	71.4
ทักษะการเชื่อมโยง ระหว่างคณิตศาสตร์กับ ชีวิตประจำวัน	28.6	47.6	23.8	19.1	57.1	23.8	9.5	42.9	47.6	0.0	38.1	61.9

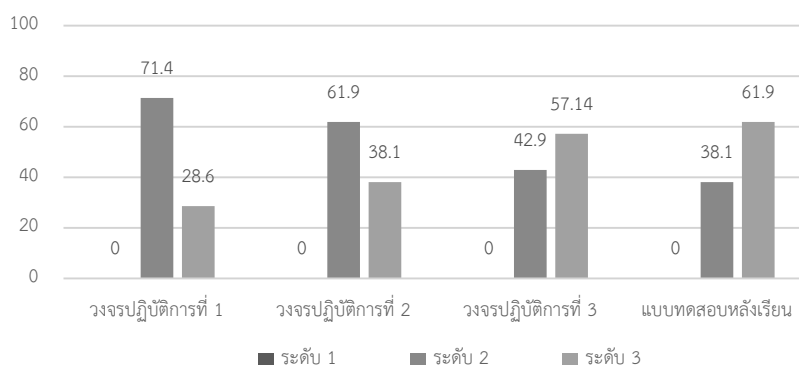
หมายเหตุ ระดับความสามารถในการเชื่อมโยงระดับดีมาก คือ 3 คะแนน

ระดับความสามารถในการเชื่อมโยงระดับดี คือ 2 คะแนน

ระดับความสามารถในการเชื่อมโยงระดับพอใช้ คือ 1 คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ พบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ในระดับ 2 คือ ดี หมายความว่า ผู้เรียนแสดงหลักฐานหรือร่องรอยโดยการเขียนนำความรู้ เนื้อหาสาระ และหลักการทางคณิตศาสตร์และสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความรู้เศษส่วน ร้อยละ กับพื้นที่ในวงกลมซึ่งแสดงในรูปการนำเสนอข้อมูลได้แต่ยังไม่ครบ ยังขาดบางส่วน และมีขั้นตอนในการทำงานครบทุกขั้นตอนแต่คำตอบผิด หรือคำตอบถูกต้องแต่ขั้นตอนการเขียนแสดงวิธีทำยังไม่ครบถ้วนตามหลักการทางคณิตศาสตร์ นำเสนอข้อมูลได้ถูกต้อง เมื่อจบการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 และการทำแบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงหลังการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนบางคนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ ทำให้ผลการวิเคราะห์ห้วงวิเคราะห์องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับ 3 คือ ดีมาก เนื่องจากหลังการจัดการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายสรุปความรู้ที่ถูกต้องและตรงตามหลักการทางคณิตศาสตร์ แสดงดังภาพที่ 2 ต่อไปนี้

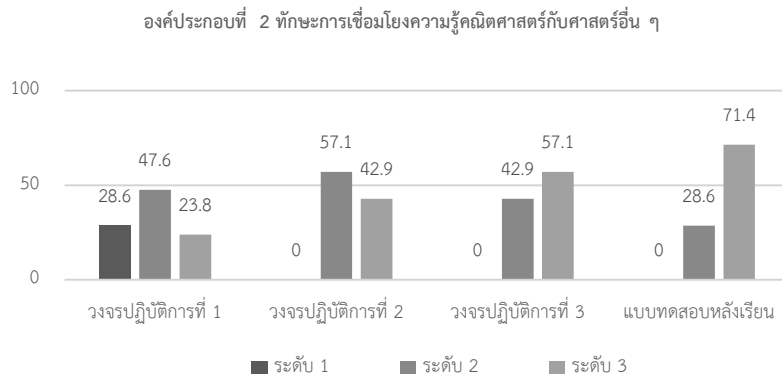
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์

องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ พบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ในระดับ 2 คือ ดี สูงที่สุด หมายความว่า ผู้เรียนแสดงหลักฐานหรือร่องรอยโดยการเขียนนำความรู้ เนื้อหาสาระ และหลักการทางคณิตศาสตร์และสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความรู้คณิตศาสตร์กับการสืบค้นข้อมูลในวิทยาศาสตร์ และเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับเทคโนโลยีในวิชาวิทยาศาสตร์ และเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับหน้าที่พลเมืองในวิชาสังคมศึกษา ศาสนาซึ่งแสดงในรูปการนำเสนอข้อมูลไม่ครบ ยังขาดบางส่วน แต่เมื่อจบ

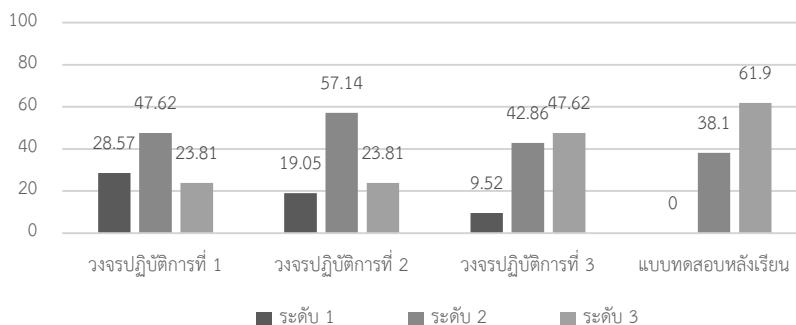
การจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 และการทำแบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงหลังการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนบางคนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ ทำให้ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์องค์ประกอบที่ 2 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับ 3 คือ ดีมาก เนื่องจากหลังการจบการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการผู้สอนและผู้เรียนร่วมกับอภิปรายสรุปความรู้ที่ถูกต้อง แสดงดังภาพที่ 3 ต่อไปนี้

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบที่ 2 ทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน พบว่า ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 และปฏิบัติการที่ 2 ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์ในระดับ 2 คือ ดี สูงที่สุด หมายความว่า ผู้เรียนแสดงหลักฐานหรือร่องรอยโดยการเขียนนำความรู้ เนื้อหาสาระ และหลักการทางคณิตศาสตร์และสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลระหว่างความรู้คณิตศาสตร์กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชีวิตประจำวันซึ่งแสดงในรูปการนำเสนอข้อมูลไม่ครบ ยังขาดบางส่วน แต่เมื่อจบการจัดการเรียนรู้ในวงจรปฏิบัติการที่ 3 และการทำแบบทดสอบวัดทักษะการเชื่อมโยงหลังการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนบางคนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน ทำให้ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการอยู่ในระดับ 3 คือ ดีมาก เนื่องจากหลังการจบการจัดการเรียนรู้แต่ละวงจรปฏิบัติการผู้สอนและผู้เรียนร่วมกับอภิปรายสรุปความรู้ที่ถูกต้อง พร้อมให้ผู้เรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนและให้ผู้เรียนคนอื่นช่วยเติมเต็ม แสดงดังภาพที่ 4 ต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 4 แผนภูมิแสดงองค์ประกอบที่ 3 ทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ผู้สอนควรใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้อยากแก้ปัญหา สถานการณ์ปัญหาที่ผู้วิจัยนำมาควรเป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นเคยกับสถานการณ์ปัญหา ยังสามารถเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะแก้ปัญหา และยังทำให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ปัญหาได้ง่ายขึ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวัน อีกทั้งสถานการณ์ปัญหากระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์อื่นมาใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา จะเห็นว่าสถานการณ์ปัญหาแต่ละสถานการณ์ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้จากศาสตร์อื่นมาใช้ในการแก้ปัญหาด้วย ในการนำเสนอข้อมูลนั้นยังใช้ความรู้ภายในคณิตศาสตร์เช่นกันทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ไม่น่าเบื่ออีกต่อไป ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและพยายามที่จะแก้สถานการณ์ปัญหา ทั้งนี้สถานการณ์ปัญหาที่นำมาผู้สอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับความรู้พื้นฐานของผู้เรียนด้วย ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละขั้นผู้สอนควรกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมและใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดตาม แสดงเหตุผล ร่วมอภิปรายในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้น เพื่อสรุปเป็นแนวความคิดที่ถูกต้อง จะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในห้องเรียนและการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆทางคณิตศาสตร์สูงที่สุด เนื่องจากเป็นทักษะที่ผู้เรียนคุ้นเคยในการเชื่อมโยงความรู้ภายในคณิตศาสตร์อยู่แล้ว แต่เพียงผู้เรียนมาสามารถแยกได้ว่าความรู้ที่ใช้นั้นอยู่คนละสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงความรู้คณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ กิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนมีการจัดค่ายบูรณาการความรู้ 4 กลุ่มสาระในทุกๆ ปีผู้เรียนจะได้ฝึกฝนทักษะการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์จากค่ายวิชาการนี้ แต่เนื่องจากจัดเพียงปีละ 1 ครั้ง จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้ฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ และพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงระหว่างคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันน้อยที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน สอนตามหนังสือเรียนซึ่งไม่

เหมาะสมกับบางบริบทของผู้เรียนแต่ละพื้นที่ทำให้บางสถานการณ์ผู้เรียนยังไม่เข้าใจ จึงไม่สามารถเชื่อมโยงสถานการณ์ปัญหาในหนังสือเรียนกับชีวิตประจำวันของตนเองได้ แต่ก็เห็นว่าเมื่อจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ทั้ง 3 องค์ประกอบเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Baisoongnarn (2020) เรื่อง การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เพื่อพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง รูปสี่เหลี่ยมมุมฉาก ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ครูควรเริ่มต้นด้วยการทบทวนสมบัติของรูปสี่เหลี่ยมก่อน เพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานที่ดีในการนำความรู้เดิมไปเชื่อมโยงจนเกิดความรู้ใหม่ อีกทั้งยังช่วยลดความคลาดเคลื่อนในการวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนอีกด้วย และครูควรเลือกให้สถานการณ์ที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจมากยิ่งขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ด้านการระบุความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหาที่พบและด้านการระบุตัวอย่างหรือสถานการณ์ในชีวิตจริงที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ปัญหาที่พบได้อยู่ในระดับมาก และด้านการระบุขั้นตอนหรือแนวคิดในการแก้ปัญหาที่พบจากการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuphiw (2019) เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การจัดการเรียนรู้ต้องตรวจสอบความรู้เดิมของนักเรียน กำหนดหัวข้อในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน เน้นให้ทุกคนได้ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่ม ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในส่วนการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทักษะทางคณิตศาสตร์ พบว่านักเรียนสามารถพัฒนาการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นได้ดีที่สุดรองลงมาก็คือการเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์ และการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaewsaisai (2019) เรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานที่พัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประเด็นที่ควรเน้นได้แก่ ผู้สอนควรใช้สถานการณ์ปัญหาที่ผู้เรียนคุ้นเคยและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ก่อน แล้วจึงให้ผู้เรียนได้ลงมือแก้ปัญหาโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม รวมถึงการกระตุ้นให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอสำหรับผลการพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเชื่อมโยงภายในคณิตศาสตร์ได้ดีที่สุด รองลงมาก็คือการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น และการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ผู้สอนต้องเลือกสถานการณ์ปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ การกำหนดระยะเวลาในแต่ละขั้นกิจกรรมเป็นสิ่งที่จะต้องคำนึงอย่างยั้ง ผู้สอนต้องกำหนดเวลาให้เหมาะสมตามขั้นของการจัดการเรียนรู้

3. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานภายใต้บริบทการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ที่ต้องใช้กระบวนการกลุ่มควรให้ผู้เรียนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อไม่ให้ภาระงานตกไปอยู่ที่ผู้เรียนคนใดคนหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้วิจัยควรศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบอื่นเพื่อนำเสนอสถานการณ์ในชีวิตจริงและนำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาอื่นเพิ่มเติม

2. ผู้วิจัยควรศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้านอื่นๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น

3. ผู้วิจัยควรศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาทักษะการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้อื่นๆ เช่น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM) การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน เป็นต้น

References

- Baikulab, K. (2019). **Effects of problem-based learning activities on mathematics problem solving abilities and mathematics learning achievements on equations of grade 6 students**. Master's thesis, Curriculum and Instruction Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. [In Thai]
- Baisoongnarn, L. (2020). **The using of Inquiry Cycle (5E) for mathematics learning activity to develop mathematical connection ability in rectangle for Grade 4 students**. Independent Study, M.Ed. in Mathematics, Naresuan University. [In Thai]
- Chaudsoongnoen, A. (2015). **The development of mathematics learning activities based on linear equations with one variable for matthayomsuksa 1 students**. Independent Study, M.Ed. in Educational Research and Evaluation, Naresuan University. [In Thai]
- Kaewsaensai, K. (2019). **Learning activities by using context-based learning approach to development mathematical connection skill on the topic of probability of grade 10 students**. Independent Study, M.Ed. in Mathematics Naresuan University. [In Thai]

- Kenedi, A.K. (2020). **Mathematical Connection Ability of Elementary School Students During the Covid-19 Pandemic**. Universitas Samudra Langsa, Indonesia.
- Khumsaen, N. (2021, January- April). Knowledge, Attitudes, and Preventive Behaviors of COVID-19 among People Living in Amphoe U-thong, Suphanburi Province. **Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province**, 4(1), 33-48. [In Thai]
- Khunwiset, N. (2021). **The study of mathematical knowledge connection skills by teaching styles that develop of mathematical knowledge connection skills in inequality for mathayomsuka 3 students**. Master's thesis, Mathatics study Silpakorn University. [In Thai]
- Latif, S. (2016, July). Mathematical Connection Ability in Solving Mathematics Problem Based on Initial Abilities of Students at Smpn 10 Bulukumba. **Jurnal Daya Matematis**, 4(2), 207-217.
- Marcelo C. Borba. (2021). **The future of mathematics education since COVID-19 : humans-with-media or humans-with-non-living-things**. Educational Studies in Mathematics.
- Pengkhwon, K. (2017). **The Development of mathematical connection skills and problem-solving skills by problem-based learning**. Master's thesis, Mathematics Education Ubon Ratchathani University. [In Thai]
- Phuphiw, N. (2019). **Using resource-based learning approach to develop the 7th grade students' mathematical connection skill in statistics**. Independent Study, M.Ed. in Mathematics Naresuan University. [In Thai]
- Sinambela, K. (2020). **The Effect of Problem Based Learning (PBL) on the Ability to Solve Mathematics Problems in the Pandemic Time COVID-19**. State University of Medan, North Sumatra, Indonesia.
- Srirat, P. (2019). **The Development of Learning Management Model to Support Reasoning Abilities and Mathematics Connection Abilities of Muthayomsueksa 3 Students**. Doctor of Philosophy, Curriculum and Instruction Mahasarakham University. [In Thai]
- Thongdrajang, N. (2013, October-December). The development of mathematical connection skills in probability using problem-based learning activities for mathayomsuksa 3. **Sripatum Chonburi Journal**, 13(2), 163-172. [In Thai]

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ
วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสารของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1

Development of problem based learning management to promote life skills
and careers in the Science for electrical works electronics and
communication of first year High Vocational Certificate Students

อุทัยวรรณ บุญจันทร์*

Authaiwan Boonchan

สุริยา ชาปุ*

Suriya Chapoo

Received : May 19, 2022

Revised : July 1, 2022

Accepted : July 11, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ และศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพ วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ในจังหวัด สุโขทัย จำนวน 21 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกสะท้อนผล แบบสังเกตพฤติกรรม และใบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและ ตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ควร เลือกใช้สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในงานอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ ปัญหาได้ และควรมีการยกตัวอย่างไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่ได้รับ ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้ดังกล่าวประกอบด้วย 6 ขั้นตอน 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพเพิ่มขึ้นในทุกวงจรปฏิบัติการ ส่วนใหญ่มีทักษะ

*นักศึกษาลัทธิทอการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master's Degree Student, Science Education, Faculty of Education, Naresuan University

e-mail: authaiwan0009@gmail.com

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer, Faculty of Education, Naresuan University

อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะเพิ่มมากขึ้น
อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน / ทักษะชีวิตและอาชีพ

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the approaches of problem-based learning management in order to promote life skills and career and to study the development of life skills and career in science of electrical, electronics and communication of first year higher certificate students. The methodology of this research was classroom action research. The participants were 21 High Vocational Certificate Students at a vocational institution in Sukhothai Province, derived from Purposive Sampling. The tools used for this research were the lesson plan, reflect-recording form, behavioral observation plan and learning activity sheet by using content data analysis and triangular qualified data examine. The outcome of this research found that the learning management to promote life skills and career should be based on the closed problems, daily life problems or problems caused in career to allow learners to analyze problems and examples relating to real situations should be performed. These learning processes consisted of 6 steps, including 1. stating problems 2. understanding problems 3. conducting a study, 4, synthesizing 5) summarizing and evaluating the outcome and 6) presenting and evaluating the outcomes. In addition, it was found that problem-based learning management can promote the learners to have more life skills and career in every operational cycle. The majority of them have high skill level. The learners, however, need to be developed skills continuously in order to allow the learners to develop there life skills and careers effectively.

Keywords : Problem-based Learning / Life Skills and Career

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่างๆ โดยในการแก้ไขปัญหาได้มี การนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาใช้เป็นแนวปฏิบัติโดยปัญหา คือ ลูกจ้างขาดทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะทักษะวิชาชีพ กระทรวงศึกษาธิการมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้เกิดผลผลิต ภายใต้ทิศทางการพัฒนาการศึกษา ที่มีเป้าหมายให้นักเรียนนักศึกษาทุกระดับ ทุกสาขา ได้รับการฝึกปฏิบัติงานอาชีพตามความถนัดและความสนใจ พร้อมทั้งได้มีโอกาสปฏิบัติงานจริง ที่สำคัญควรกำหนดให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวัยศึกษา มีทักษะตรง

กับความต้องการของตลาดแรงงาน ตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ การที่จะพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ให้เกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน (Office of the National Economic and Social Development Board, 2017) โดยประเทศไทยจะสามารถไปถึงเป้าหมายในการพัฒนาบุคคลได้ด้วยการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตในสภาพของการทำงานได้อย่างมีความสุข (Angkab, 2018)

ทักษะชีวิตและอาชีพเป็นหนึ่งในทักษะที่จำเป็นของศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีหลายประเทศให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องของการพัฒนาคน จึงต้องอาศัยความตั้งใจในการพัฒนาทักษะด้านชีวิตและอาชีพอย่างเพียงพอ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตและอาชีพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลก ได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข (Ministry of Education, 2008)

สถาบันการอาชีวศึกษาเป็นสถาบันที่มุ่งเน้นดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ มีนโยบายขับเคลื่อนการอาชีวศึกษา เน้นการผลิตและพัฒนากำลังคน ซึ่งเป็นการสร้างคุณภาพอาชีวศึกษา ผู้เรียนที่จบการศึกษาของอาชีวศึกษา มีงานทำ สามารถปฏิบัติงานได้จริง ตรงกับความต้องการ โดยพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษายกกำลังสองภายใต้กรอบคือ การสร้างอาชีพ และการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 (Nilsuk, 2017)

ปัญหาที่เกิดจากการเรียนการสอนสาเหตุสำคัญที่พบเนื่องมาจากผู้เรียนยังไม่สามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและบริบทที่แตกต่างและต้องการพัฒนาทักษะและการประยุกต์ใช้ ที่อยู่ในระดับดีให้พัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้อยู่ในระดับดีเลิศ ยอดเยี่ยมต่อไปจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ให้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานต่างๆ ในชีวิตให้ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษาแนวการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและพบเจอในชีวิตประจำวัน และในวิชาชีพผู้เรียนจะสามารถนำความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์มาใช้พัฒนาทักษะวิชาชีพและร่วมกันแก้ปัญหาซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีทักษะอาชีพเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเรียนรู้การใช้ทักษะชีวิตร่วมกันโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1

2. เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพ ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 ชั้นปีที่ 1 จากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมวิจัย

ผู้เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.1) จำนวน 1
 ห้องเรียน จำนวน 21 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนในแผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564
 ของวิทยาลัยเทคนิคสุโขทัย จังหวัดสุโขทัยซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตัวแปรตาม พัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อ
 ส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ของนักศึกษาอาชีวศึกษา วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และการ
 สื่อสาร จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยแต่ละแผนใช้เวลา 4 ชั่วโมง รวมเป็น 12 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียด
 ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สนามแม่เหล็ก จำนวน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ไฟฟ้าสถิต จำนวน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การผูกมัดของโลหะและการป้องกัน จำนวน 4 ชั่วโมง

มีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์
 ศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์วิทยาศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 1 ท่าน 3) ครูประจำการหัวหน้างานนวัตกรรมและ
 สิ่งประดิษฐ์ จำนวน 1 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญพิจารณา
 ความเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ ซึ่งปรับปรุงจากแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และนำผลการประเมิน
 ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
 คำนวณหาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้
 เกณฑ์การตัดสินผลการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญต้องมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยไม่
 ต่ำกว่า 3.51 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 คะแนน ถือว่าเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความ
 เหมาะสม

2. แบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยในขณะดำเนินการ
 ผู้วิจัยบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นอย่างไร มีความเหมาะสมหรือไม่ ช่วยส่งเสริมทักษะชีวิต
 และอาชีพ ได้หรือไม่ อย่างไร และแนวทางที่ควรปรับปรุง รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อใช้ในการสะท้อนการ
 จัดการเรียนรู้เมื่อสิ้นสุดลงแต่ละวงจรปฏิบัติการนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น มีการนำ

แบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน จำนวน 3 ท่านประกอบด้วย 1) อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์วิทยาศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 1 ท่าน 3) ครูประจำการหัวหน้างานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ จำนวน 1 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเห็นตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ เกณฑ์การตัดสินผลการพิจารณาความเหมาะสมของแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ของผู้เชี่ยวชาญต้องมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.51 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 คะแนน ถือว่าเป็นแบบสะท้อนการจัดการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสม

3. แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ

ประยุกต์ใช้หลักการตามกรอบแนวคิด (Tianrak, 2014) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบสังเกตแบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงถึงการมีทักษะชีวิตและอาชีพ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแบบสังเกตพฤติกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย 1) อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 1 ท่าน 2) อาจารย์วิทยาศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 1 ท่าน 3) ครูประจำการหัวหน้างานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบกิจกรรมกับการทำกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (IOC) หากมีค่าดัชนี (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใบกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสามารถนำไปประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

4. ใบกิจกรรมการเรียนรู้

ใบกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้ดำเนินการและเขียนข้อมูลจากสิ่งที่ศึกษา และสิ่งที่ปฏิบัติ โดยออกแบบขึ้นมาให้สะท้อนถึงองค์ประกอบทักษะชีวิตและอาชีพ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ สร้างใบกิจกรรมการเรียนรู้ นักศึกษา โดยมีขอบข่าย คือ ส่วนนำเข้าสู่บทเรียน สถานการณ์ที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยในงานวิจัยนี้ได้ใช้สถานการณ์ปัญหา 3 สถานการณ์ปัญหา ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นข้อความที่เป็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอาชีพ ส่วนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ จะเป็นข้อความเพื่อนำไปสู่การสืบเสาะหาความรู้ของนักศึกษาโดยให้นักศึกษาตอบแบบอิสระ ซึ่งลักษณะคำถามจะมีหัวข้อหลักๆ คือ ประเด็นปัญหา สาเหตุของปัญหา บันทึกการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์แนวทางปฏิบัติในเรื่อง สนามแม่เหล็ก ไฟฟ้าสถิต การแผ่รังสีของโลหะและการป้องกัน ส่วนสรุป เป็นชิ้นงานที่นักศึกษาทำขึ้นโดยใช้ข้อมูลจากใบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทำการสืบเสาะหาความรู้ระหว่างการจัดการเรียนรู้ และจัดกระทำข้อมูลทั้งหมดนำเสนอหน้าชั้นเรียน มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของใบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

- 1) อาจารย์ด้านวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 1 ท่าน
 - 2) อาจารย์วิทยาศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 1 ท่าน
 - 3) ครูประจำการหัวหน้างานนวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ จำนวน 1 ท่าน
- ตรวจสอบความสอดคล้องของแบบกิจกรรมกับการทำกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (IOC) หากมีค่าดัชนี (IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ถือว่าใบกิจกรรมการเรียนรู้นั้นสามารถนำไปประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ทั้งหมด 12 ชั่วโมง โดยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงวัตถุประสงค์และข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และการสื่อสาร ให้นักศึกษาทราบ

2. ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ และการสื่อสารจำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ ตามชั่วโมงปกติของวิทยาลัย โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 12 ชั่วโมง

3. ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละวงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ ดังนี้

3.1 แบบบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียน เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ โดยบันทึกลงในแบบบันทึกการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้หลังจากจบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูชำนาญการพิเศษ จากนั้นนำผลข้อมูลสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ มาปรับปรุงแก้ไข

3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนขณะที่มีการจัดการเรียนรู้รวมถึงการตรวจใบกิจกรรม แล้วประเมินในแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ จะวิเคราะห์ภาพรวมทั้งหมดเมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 3 วงจร โดยมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Kitkuakul, 2014) โดยนำเอาข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ มีขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และตีความข้อมูลที่ได้จากแบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยทำการจัดระเบียบเนื้อหาข้อมูลตามประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์ได้แก่

1) การจัดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ได้หรือไม่อย่างไร 2) ปัญหาหรืออุปสรรคที่พบจากการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย และ 3) แนวทางการแก้ไขปรับปรุงปัญหาสำหรับการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป โดยประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความเกี่ยวข้องต่อการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่อยู่ในระดับเดียวกันมาจัดกลุ่มข้อมูลให้อยู่ในหมู่เดียวกันเพื่อการวิเคราะห์และอภิปรายผล

1.4 ผู้วิจัยทำการสรุปข้อมูล โดยรายงานผลในลักษณะการเรียนรู้ รายงานผลการดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ

2. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบด้านแหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลที่ได้มาจากผู้วิจัยและผู้ร่วมสังเกตการณ์การจัดการเรียนรู้ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพิจารณาถึงผลการดำเนินการว่าให้ข้อมูลในประเด็นที่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ใบกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 เมื่อได้รับข้อมูลดิบจากใบกิจกรรมการเรียนรู้และแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพนำมาแยกข้อมูล โดยเริ่มอ่านข้อมูลดิบทั้งหมด จากนั้นทำการจำแนกข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่

2.2 ทำการรวมกลุ่มข้อมูล โดยรวมกลุ่มข้อมูลที่สามารถบ่งบอกพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะชีวิตและอาชีพ

2.3 สรุป พัฒนาการของทักษะชีวิตและอาชีพ ในแต่ละองค์ประกอบของผู้เรียนในแต่ละวงจรปฏิบัติการในรูปของร้อยละ และแสดงพัฒนาการตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ โดยจัดหมวดหมู่ระดับทักษะชีวิตและอาชีพ ของผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม คือระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ

2.4 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามแนววิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าแบบใช้เครื่องมือวิจัยมากกว่าหนึ่งชนิด (Kitkuakul, 2014) โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ใบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะชีวิตและอาชีพ ที่ได้จากผู้เรียนประกอบการตัดสินใจว่าทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนมีการพัฒนาเป็นอย่างไร โดยนำข้อมูลมาพิจารณาและวิเคราะห์ว่าได้ผลสอดคล้องกันหรือไม่ และมีการนำข้อมูลพร้อมผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาการตรวจสอบกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อยืนยันความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้วิจัยนำข้อมูลในแต่ละวงจรปฏิบัติการมาวิเคราะห์ ตรวจสอบความสอดคล้องและทิศทางของข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ วิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาอาชีวศึกษา
คำถามวิจัย การจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาอาชีวศึกษาควรเป็นอย่างไร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชาวิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 3 แผน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สนามแม่เหล็ก จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ไฟฟ้าสถิต จำนวน 4 ชั่วโมง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การผูกพันของโลหะและการป้องกัน จำนวน 4 ชั่วโมง โดยในแต่ละแผนได้กำหนดแผนการวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติ (Act) ขั้นสังเกต (Observe) และ ขั้นสะท้อนผล (Reflect) ทั้งหมด 4 วงจรปฏิบัติการ รวม

เป็นระยะเวลา 12 ชั่วโมง โดยในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยได้วางกรอบแก้ปัญหาโดยใช้ปัญหาเป็นฐานไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

ในการจัดกิจกรรมมีการฝึกให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มของตนเองผ่านการปฏิบัติกิจกรรมที่มีความใกล้เคียงหรือกิจกรรมที่จะเชื่อมโยงมาสู่กิจกรรมหลักของกิจกรรมการเรียนรู้ เลือกใช้สถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ น่าสนใจ มีความท้าทายในการแก้ปัญหา โดยกำหนดกิจกรรมใช้ปัญหาที่พบเจอได้ในงานอาชีพช่างอุตสาหกรรมและในชีวิตประจำวัน ใช้การแบ่งกลุ่มผู้เรียนโดยละความสามารถทางการเรียน ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม การแบ่งกลุ่ม รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงาน ภายในกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการเลือกสมาชิกมาทำหน้าที่ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ จะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการจัดการเนื่องจากต้องเลือกคนเข้ามาทำงานให้เหมาะสมกับงานและความรับผิดชอบ โดยผู้เรียนต้องร่วมกันระบุถึงปัญหาของสถานการณ์และดำเนินงานภายในกลุ่มจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสื่อสารร่วมกันเพื่อระบุถึงปัญหาและดำเนินงานภายในกลุ่ม

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

ในขั้นทำความเข้าใจปัญหา หัวหน้ากลุ่มมีหน้าที่ในการนำอภิปราย ชักถาม เสนอความคิดเห็น สมาชิกเป็นรายบุคคลเพื่อให้สมาชิกได้เสนอสาเหตุแล้ววิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาร่วมกัน ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดระหว่างสมาชิก มีการแบ่งปันข้อมูลและทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันภายในกลุ่มเพื่ออธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเด็นว่าเป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยอาศัยความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ ซึ่งส่งผลให้เกิดทักษะการแบ่งปันข้อมูลและทำความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า ควรเน้นย้ำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมจะทำให้กิจกรรมบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องมีการตั้งคำถามจากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาทั้งคำถามที่ผู้เรียนรู้คำตอบ และคำถามที่ผู้เรียนไม่ทราบคำตอบ โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเสนอคำถามของตนเอง และนำคำถามของแต่ละคนในกลุ่มมารวมกัน หลังจากนั้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์ต่อว่าคำถามใดบ้างที่ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ และคำถามใดบ้างที่ผู้เรียนไม่ทราบคำตอบ ผู้เรียนจะต้องวางแผนแบ่งหน้าที่กันสืบค้นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาวิธีการและสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยใช้แหล่งสืบค้นข้อมูลออนไลน์ในการให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเพื่อความหลากหลายของข้อมูล ผู้สอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลออนไลน์เพื่อเป็นการลดเวลาในการสืบค้นข้อมูล โดยกำหนดตัวอย่างเว็บไซต์ที่แนะนำเชื่อถือให้ผู้เรียนสืบค้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลได้นอกเหนือจากที่กำหนด ซึ่งส่งผลให้เกิดทักษะการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

ในขั้นสังเคราะห์ความรู้ หัวหน้ากลุ่มนำอภิปราย และให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มนำเสนอข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาค้นคว้าร่วมกัน สังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาเป็นแนวคิดหรือหลักการที่จะนำมาใช้ในการ

แก้ไขปัญหในงานอาชีพช่าง มีการกำหนดขอบเขตในการศึกษาข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ครบถ้วนในการแก้ไขปัญห และควรเลือกแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อนำมาสรุปและสร้างองค์ความรู้

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ในขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนจะร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอข้อมูลที่สมาชิกแต่ละกลุ่มไปศึกษาค้นคว้ามา ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ไขปัญหที่ระบุไว้ โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มมีการอภิปราย พูดคุยและแสดงความคิดเห็นในการเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ไขปัญห

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

ในขั้นการนำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้นำจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้อย่างครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มในรูปแบบของโปสเตอร์ โดยในโปสเตอร์ ต้องมีข้อมูล ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญห และการเชื่อมโยงความรู้ เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแล้วให้กลุ่มที่เหลือ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการสื่อสาร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาอาชีวศึกษา

คำถามวิจัย นักศึกษาอาชีวศึกษามีพัฒนาการทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 เปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไรเมื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21

1. ทักษะการสื่อสาร

1.1 การสื่อสารร่วมกันเพื่อระบุถึงปัญหาและดำเนินงานภายในกลุ่ม พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารร่วมกันเพื่อระบุถึงปัญหาและดำเนินงานภายในกลุ่มอยู่ในระดับสูง แสดงว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสื่อสาร พูดคุยในการทำกิจกรรมขั้นระบุปัญหาของสถานการณ์และดำเนินงานภายในกลุ่มของตนเองร่วมกันได้

1.2 การแบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกันพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะการแบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน อยู่ในระดับสูง ผู้เรียนสามารถแบ่งปันข้อมูลของแต่ละคนร่วมกันเพื่อระบุและทำความเข้าใจกับปัญหาสอดคล้องกับที่ผู้สอนกำหนดให้ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับสมาชิกในกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้เรียนที่มีทักษะการแบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน อยู่ในระดับกลาง คือผู้เรียนสามารถแบ่งปันข้อมูล ของแต่ละคนร่วมกันเพื่อระบุ และทำความเข้าใจกับปัญหา แต่ไม่สอดคล้องกับที่ผู้สอน กำหนดให้เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับสมาชิกในกลุ่ม นอกจากนี้พบว่า มีผู้เรียนที่มีทักษะการ

แบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน อยู่ในระดับต่ำ คือ ผู้เรียนให้ข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับสมาชิกในกลุ่ม

1.3 การนำเสนอ และการถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะย่อยการนำเสนอ และการถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์อยู่ในระดับสูง คือ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์จับประเด็น แนวคิด เนื้อหาสาระ และ ใจความสำคัญที่ต้องการสื่อสารได้ตลอดจนจัดเตรียม ข้อมูลและรูปแบบการนำเสนอ และดำเนินการสื่อสารนำเสนอ และถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ในขณะเดียวกันก็มีผู้เรียน ที่มีทักษะย่อยการนำเสนอ อยู่ในระดับกลาง คือ สามารถเข้าใจหลักการรูปแบบและวิธีการในการสื่อสารการนำเสนอและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้

2. ทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.1 ร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะย่อยร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับสูง คือ สมาชิกร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุหาแนวทางที่เหมาะสมที่ใช้ในการแก้ปัญหาร่วมกันรวมถึงเมื่อมีข้อโต้แย้งก็สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น มากกว่า 3 แนวทางแต่ยังพบว่าผู้เรียนบางส่วนที่มีทักษะย่อยร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหายังอยู่ในระดับกลาง คือ สมาชิก ร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุหาแนวทางที่เหมาะสมที่ใช้ในการแก้ปัญหาร่วมกันรวมถึงเมื่อมีข้อโต้แย้งก็สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น อย่างน้อย 2 แนวทางดังคำตอบตัวอย่างของผู้เรียน

2.2 รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานภายในกลุ่มพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะย่อยรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานภายในกลุ่ม อยู่ในระดับสูง คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของทุกคนได้ตามข้อตกลงของกลุ่มที่ตั้งไว้ได้ทุกข้อ และพบว่าผู้เรียนบางส่วนที่มีทักษะย่อยรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานภายในกลุ่มอยู่ในระดับกลาง คือ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของทุกคนได้ตาม ข้อตกลงของกลุ่มที่ตั้งไว้บางข้อ ดังคำตอบตัวอย่างของผู้เรียน

3. ทักษะการแก้ปัญหา

3.1 การวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะย่อยการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับสูง คือ ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และแยกแยะ ปัญหาสร้างทางเลือกในการ แก้ปัญหาได้มากกว่า 3 ทางเลือก และพบว่าผู้เรียนบางส่วนที่มีทักษะย่อยการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหายังอยู่ในระดับกลาง คือ ผู้เรียนสามารถ วิเคราะห์และแยกแยะ ปัญหา สร้างทางเลือกในการ แก้ปัญหาได้อย่างน้อย 2 ทางเลือก

3.2 การประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาพบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะย่อยการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับสูง คือ ผู้เรียนสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญห สะท้อนผล และประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาได้ และพบว่าผู้เรียนบางส่วนที่มีทักษะย่อยการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา

อยู่ในระดับกลาง คือ ผู้เรียนสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหา แต่ไม่สามารถสะท้อนผล และ ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาได้

4.ทักษะการจัดการ พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะการจัดการ อยู่ในระดับสูง คือ ผู้เรียนสามารถแบ่ง บทบาท หน้าที่ของทุกคนได้ ตามความสามารถ และสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ที่ตน ได้รับมอบหมาย อย่างตั้งใจและ สอดคล้องกับปัญหาดังคำตอบตัวอย่างของผู้เรียนและพบว่าผู้เรียนบางส่วนที่มี ทักษะการจัดการ อยู่ในระดับกลาง คือ ผู้เรียนสามารถแบ่งบทบาท หน้าที่ของทุกคนได้ ตามความสามารถ แต่ไม่ เหมาะสมกับ บุคลิกลักษณะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 วิชา วิทยาศาสตร์งานไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และการสื่อสาร ของนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดปัญหา 2. ขั้นทำความเข้าใจปัญหา 3. ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4. ขั้นสังเคราะห์ความรู้
5. ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6. นำเสนอและประเมินผลงาน โดยแต่ละ ขั้นตอนมีลักษณะดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา

สถานการณ์ปัญหาควรเลือกใช้สถานการณ์ปัญหาที่ใกล้ตัวผู้เรียน ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในงานอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการคิดวิเคราะห์แก้ไข ปัญหาได้ และควรมีการยกตัวอย่างไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่ได้รับเป็นปัญหาที่ผู้เรียนคุ้นเคย ซึ่งจะช่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Chonlasin (2016) ที่ กล่าวว่า ในการระบุปัญหาต้องสร้างสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียนและสอดคล้องกับเนื้อหา รายวิชา จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวิเคราะห์นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายตลอดจนแนวทางการแก้ปัญหา ร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา

หัวหน้ากลุ่มทำหน้าที่ในการนำอภิปราย สมาชิกเป็นรายบุคคลเพื่อให้สมาชิกได้เสนอสาเหตุแล้ว วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาร่วมกัน ผู้เรียนทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการระดมความคิดระหว่างสมาชิก มีการ แบ่งปันข้อมูลและทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันภายในกลุ่มเพื่ออธิบายปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละประเด็นว่าเป็น อย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยอาศัยความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่ ซึ่งส่งผลให้เกิดทักษะการแบ่งปันข้อมูลและทำความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้อง Lerian D (2004) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้โดย ที่ปัญหานั้นจะต้องทำให้นักเรียนสนใจต้องการแสวงหาคำค้นคว้าหาเหตุผลมาช่วยแก้ปัญหามองเห็นแนวทางแก้ไข ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของนักเรียนได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องมีการตั้งคำถามจากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาทั้งคำถามที่ผู้เรียนรู้คำตอบ และ คำถามที่ผู้เรียนไม่ทราบคำตอบ โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนภายในกลุ่มเสนอคำถามของตนเอง หลังจากนั้นให้ผู้เรียน วิเคราะห์ต่อว่าคำถามใดบ้างที่ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ และคำถามใดบ้างที่ผู้เรียนไม่ทราบคำตอบ ผู้เรียน

จะต้องวางแผนแบ่งหน้าที่กันสืบค้นข้อมูลเพื่อวิเคราะห์หาวิธีการและสร้างทางเลือกที่หลากหลายในการนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้สอนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งสืบค้นข้อมูลออนไลน์เพื่อเป็นการลดเวลาในการสืบค้นข้อมูล โดยกำหนดตัวอย่างเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือให้ผู้เรียนสืบค้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลได้นอกเหนือจากที่กำหนด ซึ่งส่งผลให้เกิดทักษะการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Satyasai (2004) ที่กล่าวว่า การกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยการสืบค้นความรู้ หรือทักษะต่างๆ แล้วนำความรู้ ที่ค้นหามาเล่าสู่กันฟัง พร้อมทั้งร่วมกัน อภิปราย ร่วมกันเรียนรู้ แล้วสรุปเป็นความรู้ ใหม่จะสามารถพัฒนาให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ ได้ ตลอดชีวิต รวมทั้งการใช้คำถามกระตุ้นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจงกับประเด็นที่ ต้องการให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์แสดงความสัมพันธ์ของเหตุและผล เพื่อกระตุ้นให้นักเรียน แต่ละกลุ่มได้เกิดการคิดวิเคราะห์ถึงบริบทของประเด็นปัญหา

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้

ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มจะนำเสนอข้อมูลที่สมาชิกแต่ละคนไปศึกษาค้นคว้าร่วมกัน สังเคราะห์สิ่งที่ได้มาเป็นแนวคิดหรือหลักการที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา พบว่า ผู้เรียนได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตั้งสถานการณ์ที่กำหนด ได้ทำการสืบค้นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา และนำความรู้ที่ได้มาร่วมกันอภิปรายในกลุ่มโดยมีผู้วิจัยคอยให้คำแนะนำทำให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาความรู้ที่ได้สืบค้นมานั้นว่ามีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเหมาะสมเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้หรือไม่ ช่วยส่งเสริมทักษะการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นการวิเคราะห์ แยกแยะ ปัญหาเกี่ยวกับงานอาชีพช่างอุตสาหกรรม และผู้เรียนสามารถอธิบายถึงความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาในงานอาชีพช่างอุตสาหกรรมได้ และสามารถนำวิธีปฏิบัติไปปรับประยุกต์ใช้ในงานอาชีพช่างอุตสาหกรรมและในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Householder & Hailey (2012) กล่าวว่า การเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรมาจากแนวคิดและการตัดสินใจของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบ

ผู้เรียนจะร่วมมือกันระบุมหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอข้อมูลที่สมาชิกแต่ละกลุ่มไปศึกษาค้นคว้ามา ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการร่วมมือกันระบุมหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา หลังจากนั้นแต่ละกลุ่มร่วมกันการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความเป็นไปได้ของแนวทางการแก้ปัญหาที่ระบุไว้ โดยสมาชิกแต่ละกลุ่มมีการอภิปราย พูดคุยและแสดงความคิดเห็นในการเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา พบว่าผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานอาชีพช่างอุตสาหกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นแล้วเลือกกำหนดวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมได้ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และสามารถประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา มีการตรวจสอบสะท้อนผล และประเมินแนวทางหรือ วิธีการแก้ปัญหาที่นำมาใช้ในการ แก้ไขปัญหาได้ สอดคล้องกับ Naboonmi (2017) ที่กล่าวว่า การได้มาซึ่งองค์ความรู้ของนักเรียนนั้นจะมาจากกระบวนการสืบค้น อภิปราย

สร้างคำอธิบายหรือแบ่งปันความเข้าใจที่มีร่วมกันในกลุ่ม การเลือกวิธีแก้ปัญหาที่ดีที่สุดนั้นควรมาจากแนวคิดและการตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่ม รวมไปถึงการตรวจสอบผลของการดำเนินงานและการประเมินความสำเร็จในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน

ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ความรู้ และนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้อย่างครบถ้วนเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งเป็นผลงานของกลุ่มในรูปแบบของโปสเตอร์ โดยในโปสเตอร์ จะต้องมามีข้อมูล ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหา และการเชื่อมโยงความรู้ เมื่อแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานแล้วให้กลุ่มที่เหลือ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาว่าเห็นด้วยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดทักษะการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ Householder & Hailey (2012) กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ และทักษะในด้านเทคโนโลยีในการเลือกวิธีการนำเสนอข้อมูลและข้อค้นพบต่างๆ ให้กับเพื่อนในชั้นเรียนได้ทราบ ส่งเสริมทักษะด้านการสื่อสาร

จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนของแต่ละวงจรกิจการ พบว่าผู้เรียนมีทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละด้านเพิ่มขึ้นตามลำดับในแต่ละวงจรกิจการ ดังนี้

1. ทักษะการสื่อสาร

ผู้เรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านทักษะการสื่อสาร อยู่ในระดับสูง กล่าวคือ ผู้เรียนสามารถสื่อสารร่วมกันเพื่อระบุถึงปัญหาและดำเนินงานภายในกลุ่มสามารถร่วมกัน ระบุนโยบายของสถานการณ์พัฒนาขึ้นตามลำดับ ผู้เรียนมีการแบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกันโดยผู้เรียนสามารถแบ่งปันข้อมูลของแต่ละคนร่วมกันเพื่อระบุและทำความเข้าใจกับปัญหาสอดคล้องกับที่ผู้สอนกำหนดให้ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาให้กับสมาชิกในกลุ่มได้ในกิจกรรมในขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหาโดยในแต่ละวงจรกิจการผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะย่อยการแบ่งปันข้อมูลและความเข้าใจในปัญหาร่วมกัน พัฒนาสูงขึ้นในทุกวงจรกิจการ และผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะย่อยการนำเสนอ และการถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้องครบถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ พัฒนาสูงขึ้นตามวงจรกิจการ โดยผู้เรียนทำกิจกรรมในขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน มีการนำความข้อสรุปที่ได้จากการปฏิบัติกิจกรรมขั้นที่ 1-5 มาจัดองค์ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานของกลุ่ม เรื่อง ชีวิตและอาชีพช่างไฟฟ้ากับปัญหางานอาชีพช่างอุตสาหกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ Taoisei (2018) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นพบว่า จำเป็นต้องเน้นขั้นกำหนดปัญหาและขั้นทำความเข้าใจกับปัญหาส่วนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ควรเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้มีบทบาทและส่วนร่วมในการอภิปรายหรือการนำเสนอ การแสดงความคิดเห็น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการสื่อสารให้นำไปสู่ในระดับที่สูงขึ้น

2. ทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อยู่ในระดับสูง โดยทักษะย่อยที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้มากที่สุดคือ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการทำงานภายในกลุ่ม โดยในทุกวงจรกิจการผู้เรียนตั้งข้อตกลงของกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จลุล่วง หลังเสร็จภารกิจกลุ่มของผู้เรียนต้องมี

การประเมินสมาชิกในกลุ่มว่ามีการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบของกลุ่มในระดับใดเพื่อให้กิจกรรมสำเร็จ และมีทักษะย่อยการร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา พบว่า จากวงจรปฏิบัติการที่ 1 ผู้เรียนมีการร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาอย่างน้อย และในวงจรปฏิบัติการที่ 2 วงจรปฏิบัติการที่ 3 ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการร่วมมือกันระบุเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาได้มากขึ้นในการทำกิจกรรมในขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ โดยผู้เรียนต้องสามารถร่วมกันอภิปรายเพื่อระบุหาแนวทางที่เหมาะสมที่ใช้ในการแก้ปัญหาร่วมกันรวมถึงเมื่อมีข้อโต้แย้งก็สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผลและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Te Khanmak (2017) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การประเมินผลตามสภาพจริง พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่มีทักษะที่เกิดจากการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีขึ้น

3. ทักษะการแก้ปัญหา

ผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาคืบหน้าตามลำดับ โดยทักษะย่อยที่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้มากที่สุด คือ การวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยผู้เรียนปฏิบัติการกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะย่อยการวิเคราะห์เพื่อสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหา ในขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ซึ่งผู้เรียนได้มีการนำความรู้เดิม และความรู้ที่ผู้เรียนได้ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมมารวมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งที่ได้มาเป็นแนวคิด หลักการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในงานอาชีพช่างอุตสาหกรรม และทักษะย่อยการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนสามารถเลือกแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาละเอียด และประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาได้ ในขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนจะร่วมกันนำวิธีการแก้ไขปัญหามาประเมินผลสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับการแก้ไขปัญหาละเอียดและตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหามากที่สุด ทักษะย่อยการประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา พัฒนาขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ Kucharoenpaisan (2018) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถเชื่อมโยงปัญหาเข้ากับชีวิตประจำวันที่นักเรียนพบเจอได้

4. ทักษะการจัดการ

ผู้เรียนมีทักษะการจัดการอยู่ในระดับ สูง และผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการจัดการเพิ่มขึ้นในทุกวงจรปฏิบัติการ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะและมีการแสดงออกของพฤติกรรม คือ ก่อนเริ่มปฏิบัติการ ผู้เรียนมีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนโดยความสามารถทางการเรียนก่อนที่จะเริ่มกิจกรรม การแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนได้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานภายในกลุ่ม ผู้เรียนมีทักษะการจัดการที่พัฒนาขึ้นตามลำดับ ผู้เรียนสามารถแบ่งบทบาทหน้าที่ของทุกคนได้ตามความสามารถและสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจและสอดคล้องกับปัญหา มีการจัดระบบงานที่รับผิดชอบและการเลือกคนเข้ามาทำงานให้เหมาะกับงานอย่างเป็นระบบได้ดีมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Unsuttiyanon (2008) ที่พบว่า การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องการประชุมทีมโดยสมาชิกในทีมทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการประชุมและการวางแผนทักษะการทำงานเป็นทีมจะช่วยให้สมาชิกในทีมสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าในการส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพ ผู้เรียนมีพัฒนาการทักษะเพิ่มขึ้นในทุกวงจรปฏิบัติการ ทักษะที่ผู้เรียนมีการพัฒนาได้มากที่สุดคือ ทักษะการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและการดำเนินงานภายในกลุ่ม เนื่องจาก ในทุกวงจรปฏิบัติการ ผู้เรียนตั้งข้อตกลงของกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรม โดยสมาชิกแต่ละกลุ่ม จะต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ของทุกคนที่ตั้งไว้ตามข้อตกลงของกลุ่ม จึงทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะนี้ได้มากที่สุด ทักษะที่ผู้เรียนมีการพัฒนาได้น้อยที่สุด คือ ทักษะการสื่อสาร การนำเสนอและถ่ายทอดความรู้ แต่ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้น้อยที่สุดเนื่องจากผู้เรียนไม่สามารถประเมินผลการแก้ปัญหาเพื่อพิจารณาแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหา ในขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าของคำตอบได้ จึงส่งผลให้ในขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ได้อย่างครบถ้วนและผู้วิจัยค้นพบแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหามีความเป็นไปได้หรือไม่ โดยให้ผู้เรียนได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานอาชีพช่างเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของวิธีการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งถ้าผู้เรียนสามารถประเมินแนวทางความเหมาะสมของแนวทางที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้แล้วนั้นก็จะส่งผลให้ผู้เรียน มีข้อมูลและองค์ความรู้ที่ถูกรับถ้วน เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะสามารถนำเสนอเป็นผลงานของกลุ่มได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรเน้นย้ำความรู้ ทฤษฎี ให้แก่ผู้เรียนและมีการวัดและประเมินผลความรู้ที่ได้นั้นจนแน่ใจว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎีอย่างเพียงพอก่อนเข้าสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเตรียมความพร้อมด้านข้อมูลอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ให้แก่ผู้เรียนอย่างเพียงพอ ก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรมสืบค้น และกิจกรรมการออกแบบการนำเสนอ
3. การศึกษาปัญหาจากสถานการณ์เกี่ยวกับงานอาชีพช่างอุตสาหกรรม สามารถนำผู้เรียน ไปศึกษาสถานการณ์และสถานที่จริงได้ จะทำให้ผู้เรียน เข้าใจบทบาทของปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในงานอาชีพช่างอุตสาหกรรม จากแหล่งที่น่าเชื่อถือ และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล สาธิตการสืบค้นข้อมูลโดยใช้คำสำคัญเพื่อให้ข้อมูลที่ได้ ตรงตามความต้องการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการวัดและประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเนื่องจากการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลจากผู้วิจัยเท่านั้น

References

- Angkab, P. (2018). **Creating a measure of life and career skills according to the 21st century skill concept for high school students**. Mahasarakham degree thesis Mahasarakham University. [In Thai]
- Cholsin, C. (2559). **Operational research to improve the management of relational quantities in a systematic way focused on engineering design processes that promote collaborative problem solving**. The thesis of B.E.M. Naresuan University, Phitsanulok. [In Thai]
- Householder, L. & Hailey, E. (2012). **Incorporating engineering design challenges into STEM courses**. [Online]. Available : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED537386.pdf> [2022, April 19].
- Kitkuakul, S. (2014). **Science Learning Management Direction for 21st Century Teachers**. Phetchabun : Juldis Publishing. [In Thai]
- Kucharoenpaisan, N. (2018). **The results of a series of problem-based learning activities on the achievements and problem-solving skills of high school students**. [Online]. Available : https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/view/70953 [2022, April 19]. [In Thai]
- Lerian D, W. (2004). **earning management techniques for professional teachers**. Nakhon Pathom : Silpakorn University. [In Thai]
- Ministry of Education. (2008). **Basic Education Core Course B.E. 2551**. Bangkok : Agricultural Cooperative of Thailand, Limited. [In Thai]
- Naboonmi, P. (2017). **The development of cooperative solutions in the physics class of 5th-grade high school students by using problem-based learning**. Mahasarakham : Mahasarakham University. [In Thai]
- Nilsuk, P. (2017). **Vocational Education with Thailand 4.0**. [Online]. Available : <http://prachyanun2015.blogspot.com/2017/06/40.html> [2021, July 17]. [In Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Board, Prime Minister's Office (2017). **National Economic and Social Development Plan No. 12**. Bangkok : Office of the Prime Minister. [In Thai]
- Satyasai, W. (2004). **Problem-based learning is a central form of learner-centered learning**. [Online]. Available : <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=b1702154> [2022, April 19]. [In Thai]

- Taoisei, K. (2018). **Problem-based learning is used to improve communication skills and group working skills of 4th-grade high school students on basic living chemistry.** [Online]. Available : https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/article/download/101167/162551/807540 [2022, April 19]. [In Thai]
- Te Khanmak, K. (2017). **Writing research articles for publication in academic journals.** [Online]. Available : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/issue/download/16929/4213> [2022, April 19]. [In Thai]
- Tianrak, C. (2014). **Developing a model to measure the life and career skills of high school students in the 21st century.** Grand Master's thesis Chulalongkorn University. [In Thai]
- Unsuttiyanon, A. (2008). **Relationship between the change leadership of the head of the ward, teamwork and the effectiveness of the general hospital ward, District 6 and 7.** Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat University. [In Thai]

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

ลัทธิทอ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารลัทธิทอ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และ บุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่ามีข้อบกพร่อง แก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงข้างท้ายบทความให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยแยกเป็นส่วนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References)
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบต่อบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมแนบไฟล์ข้อมูล (ไฟล์ word) มาที่

<http://www.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา อาคาร 1 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อสอบถามได้ที่นายทวิช ปันวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223 หรือ 0 5570 6555 ต่อ 1760

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้าไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ไว้ที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 2-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียด

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		เกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ 5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ) 6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็นผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย) 7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างทำยนี้นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ ให้ครบทุกรายการ และแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย กรณีแหล่งเอกสารอ้างอิงอยู่ในประเทศไทยให้ต่อท้ายด้วยคำว่า [In Thai] เสมอ

ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

(Wilson, 2007, p.67)

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

(Crouhy, et al., 2006, pp.75-78)

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

(Ministry of Education, 2002, pp.70-71)

2. วิทยานิพนธ์

(Waranusast, 2018)

3. รายงานการประชุม

(Paition Sinlarat, 1995, p.217)

4. วารสาร

(Bekerian, 1993, pp.574-575)

5. หนังสือพิมพ์

(Krishman, 2007, pp.1, 12)

6. จุลสารแผ่นพับ แผ่นปลิว

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

7. โสตทัศนวัสดุ

(Yupadi Phaknakapan, 1987)

8. ซีดีรอม

(Social Science Index, 1999)

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(Abell, 2002)

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

(Kenneth, 1998)

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(Zoom, (penname), 25 October 1999)

9.4 เอกสารจากเว็บไซต์เร็ว (www.)

(Ministry of Education, 2005)

10. การสัมภาษณ์

(Page, 1991, March 5)

ตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

Wilson, K. (2007). **Smart choice**. (2 nd ed). London : Oxford University Press.

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อทุกคน

Aronson, E., Wilson, T.D. & Akert, R.M. (1999). **Social psychology**. (3 rd ed.).
New York : Longman.

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

Education, Ministry of. (2002). **Chiangmai : NopBueri Si Nakon Ping**. Bangkok :
Ministry of Education. [In Thai]

2. วิทยานิพนธ์

Almeida, D.M. (1990). **Father's participation in family work : Consequences for fathers' stress and father child relation**. Master's thesis, University of Victoria.

3. รายงานการประชุม

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of facility in Thai university. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds), **Preparing teachers for All the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok 1992**. (pp. 217-233). Bangkok : UNICEF. [In Thai]

4. วารสาร

Bekerian, D.A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American Psychologist**, 48, 574-576.

5. หนังสือพิมพ์

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem **Bangkok post**, p.1, 12. [In Thai]

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

Shocken, M. (1992). Over the waterfall. **Arkansas traveler**. [VCD]. New York : Polygram Music.

8. ซีดีรอม

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abell, S.K. (2002). **Science teacher education : An international perspective**. [Online]. Available : <http://ebook.Springerlink.com/Search/SearchResults.aspx?> [2007, June 30].

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. **Journal of Buddhist Ethies**. [Online], 2, (9). Available : <http://www.cac.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12]. [In Thai]

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

Education, Ministry of. (2005). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries**. [Online]. Available : <http://www.inter.mua.go.th/news/News%20January%202005.htm>. [2006, January 5]. [In Thai]

10. การสัมภาษณ์

Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peay State University. Interview.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ อาจารย์ ☐ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ

8. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
ใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง

9. ผู้เขียนบทความยินยอให้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร

10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
รายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้
จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ
download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
☐ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ นักศึกษา
3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

 โทรศัพท์.....E-mail.....
5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ
6. ชื่อบทความ
 (ภาษาไทย).....

 (ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
 หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ
8. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
 ใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
9. ผู้เขียนบทความยินยอใช้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
 เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
 บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ
 ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
 รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในสัปดาห์ : วารสาร
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
 รายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....
(.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ลงชื่อ.....
(.....)

ผู้เขียนบทความ

- หมายเหตุ**
1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
 2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือมีไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีปรากฏในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

อาชีพ.....

เบอร์โทร..... e-mail

2. ที่อยู่สำหรับจัดส่งเล่มวารสาร เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

3. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 4,500 บาท โดยผู้ส่งบทความได้รับวารสาร 1 เล่ม

4. ผู้ส่งบทความประสงค์จะซื้อวารสารเพิ่มราคา 500 บาท จำนวน.....เล่ม เป็นเงิน.....บาท

5. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

☐ มีความประสงค์สมัครสมาชิก ☐ ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

6. การชำระเงิน

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาวกังราว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

☐ แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สักทอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพ และทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขาวิชานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ขอรับผิดชอบ และให้อาผิดจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒

.....

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๔,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

๔.๓ ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๕๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากงราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ

๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง หรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วงษ์บุญมาก)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<https://research.kpru.ac.th>

ที่มาภาพ : เว็บไซต์ “ไปด้วยกัน” & กองเที่ยวทำพอเพียง

<https://www.paiduaykan.com/> &

<https://www.kpppao.go.th/travel/travel/detail/2>